

บุพเพลักษณะาวรรณนา

ภาคที่ ๑

พระอมราภิรักษิต (เกิด) วัคยรมณิวาสแต่งไว้

หม่อมเจ้า พระสถาพรพิริย พรต

ทรงชำระ สอด ทาน แล้ว

สมเด็จพระเจ้า รัชกาลที่ ๖

เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์

กรมพระภาณุพันธุวงศ์วรเดช

มีพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นไว้

ในพระพุทธศาสนานา

๑๐๐๐ ฉบับ

ได้ลงพิมพ์ที่โรงพิมพ์วชิรวิทย์บริษัท

รัตนโกสินทร์ ค.ศ. ๑๑๔

ถาวรโกธกะถา

คุรุ มลิตฺถุ พระพุทฺธะ ศาสฺนระกาล เปน ตรีโกธะ กาล ด้วง
แล้ว ๒๑๓๖ พรรษา

สมเด็จพระเจ้า น้อย นยา เสด็จ เจ้าฟ้าภาณุรังษี สว่างวงษ
กรมพระภาณุพันธุวงษ์วรเดช พิเศษ ขัตติย ศักดิ์ อรรคอุดมชาติ
บรมนราธิราช ไชยธรรมาธิราช สรวริทจาวี ราชการวิชัยมหันต
มหา อสาศระ พิริยพลกล ปะริทมิ อเนกพิศ คุณากร สุนทร
ธรรมพิทักษ์ อรรคมหาไพโรชาไตรภพ ศรีวิชัยไตรสรณชาภา
อภิลช เกษานุภาพพิตร ก. ร. ก., น. ร., ป. ร., ม. ช.,
ม. ส. ม., ร. ร. ม., ร. ก. น. ขึ้นราชการ ในพระองค์แล
ราชการแผ่นดิน องค์มนตรี

มีรับสั่ง โปรดให้บรรดาศักดิ์ชน นิกธ ทั้งหลาย ผู้มีความ
นับถือเลื่อมใส ใน พระพุทฺธะ ศาสฺนระกาล ซึ่ง จะ ใ้พบ ใ้เห็น
ใ้อ่าน หนังสือนี้ ให้ทราบทั่วกัน ว่า

หนังสือ “ ยพพะ สิกขา วัณณะนา ” ซึ่ง ได้ พิมพ์ขึ้นแล้วนี้
สมเด็จพระเจ้า น้อย นยา เสด็จพระองค์นั้น ทรงพระศรีธรรมา โปรด
ให้สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ จะ ใ้ทรง เกื้อกูลแก่ การ เล่า
เรียนทาง พระพุทฺธะ ศาสฺนระกาล โดยทรง มีความ เลื่อมใส เคารพ
นบ นอบ คอ คุณ พระ วิษณุ ครบ เป็น อาทิ ถ้ามี พระสงฆ์ จะ
ใ้เล่า เรียน ศึกษา ให้แพร่ หลาย ยิ่ง ขึ้น อัน จะ ชัก นำให้
ปฏิบัติดี ชอบ เป็นทาง ที่ ใ้ทรง นำเพ็ญ พระกุศล ในกาล

สมัย ที่ เป็น คฤหัสถ์ กับ วัน ประสูติ ของ พระองค์ ที่ บรมขรรค์
๓๓ ปี โศภสามัญนิยม หรือ ไทราศาสตร ใ้ ๓๓ ปี บรมขรรค์
ในวันที่ ๑๑ มกราคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๑๔ หรือ วันเสาร์
เดือนนี้ แรม ๑๑ ค่ำ ขึ้นแรม สัปตศก ฤกษ์ ศก ๑๑๔๓

จำเริญเมื่อ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว บรมขรรค์ นั้น จะทรง
สร้าง หนังสือ ที่ พระองค์ ใ้ ทรง รำพึง ใน พระหฤทัย ว่า แต่
ก่อน เมื่อ ครั้ง ทรง บำเพ็ญ พระกุศล ใน กาละ สมัย ที่ เป็น คฤ
หัสถ์ ต่อ วัน ประสูติ ของ พระองค์ เมื่อ รัตนโกสินทร์ศก ๑๑๔ นั้น
ใ้ ทรง พระ คำ วิถี ถึง การ ที่ ควร จะ ทรง บำเพ็ญ พระ กุศล ใน
คราว นั้น ทรง เห็น ว่า ควร ที่ ใ้ ทรง บำเพ็ญ พระ กุศล ต่าง ๆ
ใน กาละ สมัย ที่ ทรง ต่อ คฤหัสถ์ วัน ประสูติ แต่ ก่อน ๆ นั้น เป็น
การ เสียบ ประโยชน์ อยู่ หลาย ประการ ทั้ง ใ้ ทรง แก่ ใ้ การ
บำเพ็ญ พระ กุศล เปลี่ยนแปลง จาก ธรรมดา เข้มแข็ง ที่ ใ้ เคย
ทรง บำเพ็ญ มา นั้น เป็น ทรง สร้าง หนังสือ ซึ่ง เนื้อหา อยู่ใน พระ
พุทธศาสนา ถวาย ไว้ ใน พระ อาราม ต่าง ๆ เพื่อให้ เป็น
ประโยชน์ ใน พระพุทธศาสนา เจริญ ถาวร ยิ่ง ต่อ ไป ทั้ง
ใ้ มี ข้อ ความ ปรากฏ อยู่ใน ขารัมมะละดา คำ พรรณา เริ่ม
คำ ของ หนังสือ “ วิถีอุปสมบท ” แต่ ครั้ง ใ้ ทรง สร้าง
ขึ้น เมื่อ รัตนโกสินทร์ศก ๑๑๔ นั้น แล้ว

ครั้น เมื่อ รัตนโกสินทร์ศก ๑๑๑ ถึง เวลา ที่ ใ้ ทรง บำเพ็ญ
พระ กุศล ใน วัน ประสูติ ของ พระองค์ ที่ ใ้ ทรง สร้าง หนังสือ
“ อุปาสภา ประณัติ ” ขึ้น อีก ครั้งหนึ่ง เมื่อ รัตนโกสินทร์

ศักดิ์ ๑๑๑ ไท้ทรงสร้างหนังสือ “ภิกขุปาติโมกข์” อีกครั้งหนึ่ง
เมื่อรัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๓ ไท้ทรงสร้างหนังสือ “พระขัมม
ปฏิกฐาณานันตันทน ภาคที่ ๑” อีกครั้งหนึ่ง เมื่อรัตนโกสินทร์
ศก ๑๑๓ ไท้ทรงสร้างหนังสือ “พระธรรมบทอันตันทน ภาคที่ ๓”
อีกครั้งหนึ่ง เปนการ ต่อเนื่อง ตาม พระคำริห์ เถมนี้

ที่ แด การ ที่ จะ ทรง ขำ เพ็ญ พระกุศล ครองนี้ กระแส พระ
คำริห์ ของ พระองค์ ก็ ยัง คง เปน ไป อยู่ ตาม เถมนี้ แด
ไท้ทรง ทราวยว่า หนังสือ ที่ ไท้ทรง สร้าง ขึ้น ทุก ครั้ง นี้
ย่อม เปน ประโยชน์ มาก แก่ ชน ทั้ง หลาย ทั้ง ศฤกษณ์ บัณฑิต
กับ ไท้ ไท้ทรง ระลึก ถึง ประโยชน์ ในการ ที่ ไท้ทรง สร้าง
หนังสือ “พระวินัย คัมภีร์” แล้ว แต่ ครอง ก่อน ด้วย ก็ ทำ ได้
ทรง มี พระศุภทัย ยัก ปรอ โมกข์ เพิ่ม พลุ พระ ศรัทธา ยัง ชน
จึง มี พระประสงค์ ที่ จะ ทรง สร้าง หนังสือ ซึ่ง เปน ประโยชน์ แก่
พระพุทธศาสนา ให้ มาก ยิ่ง ขึ้น

ที่ แด การ ที่ จะ ทรง สร้าง หนังสือ อย่าง นี้ ย่อม เปน สิ่ง ลำคัญ
ที่ จะ ค้ำ รั้ง เลือ ก กัน ด้วย หนังสือ ที่ เปน ประโยชน์ มาก เมื่อ
ครั้ง จะ ทรง สร้าง หนังสือ ขำ เพ็ญ พระกุศล ที่ กล่าว แล้ว
ทุก คราว นี้ ไท้ทรง ทราวย ขุด ขาว ณา พระ เจ้า โอง บา เณ
กรม หมอ ชีร ญา เณ โรส ไร่ ไท้ทรง รับ เปน พระ ชูระ ใน การ
ที่ จะ รักษา คัมภีร์ ซึ่ง เปน ประโยชน์ ใน พระพุทธศาสนา มา
ลง พิมพ์ ตาม ลำกับ ต่อ ไป ใน ครั้ง นี้ กรม หมอ ชีร ญา เณ โรส
จึง ไท้ทรง และ นำ ไท้ทรง สร้าง หนังสือ “ขุพระ สิกขา
วินัย ณา ” นี้ ที่ พระ เณร วิริย ธิส (เกิด) วัด ย่อม โว ส

ไต่แข่งขันไว้ เป็นหนังสือแสดงข้อวินัยปฏิบัติ โดยพิสดาร
เป็น ที่ นิยม นับถือ ของ พระสงฆ์ทั้งปวง จึง เป็น หนังสือ สำคัญ
ที่ ต้อง การ ของ ผู้ ศึกษา แต่ ก่อน เป็น หนังสือ ขาว ใน คัมภีร์
ใบลาน มักจาร วิปลาภ กลาก เคลื่อน แล ผู้ ศึกษา จะ หา ได้
กวีย ยาก เมื่อ ไต่ ลง พิมพ์ ให้ เป็น เล่ม สมค ให้ แพร่ คลาย
มากขึ้นแล้ว ก็ จะ เป็น ประโยชน์ แก่ พระภิกษุ สามเณร ซึ่ง
จะ ศึกษา ทั่ว ไป

ใน การ ที่ พิมพ์ บพพะสิกขาวิฉะณา ฉบับนี้ พระเจ้า น้อย
ยาเขอ กรมหมื่น วชิรญาณ วโรส ทรง มอบพระ จูระ ให้
หม่อม เจ้าพระ สถาพร พิริยพต วัชรราชบพิตร ข้าราชการ
กับ ต้นฉบับ โดย เลือดยก แล้ว หนังสือ บพพะสิกขาวิฉะณา
ฉบับพิมพ์ ซึ่ง ไต่ ทรรสร้าง ขึ้น ใน ครั้ง นี้ พิเศษ กว่า หนังสือ
บพพะสิกขาวิฉะณา ที่ จาร ใน ลาน ทรง ล้น สมควร ที่ ผู้ ศึกษา
จะ ใช้ เป็น หนังสือ สำหรับ ศึกษา ไต่ ทั่ว ไป

อนึ่ง การ ที่ จะ พิมพ์ หนังสือ เรื่อง นี้ กรมหมื่น วชิรญาณ
วโรส ก็ ไต่ มี รับ สั่ง ว่า เมื่อ ไต่ สร้าง ขึ้น แล้ว ย่อม จะเป็น
ประโยชน์ แก่ พระพุทธเจ้า ศาสนา เป็น อัน มาก สม เดี๋ยว พระเจ้า
น้อย ยาเขอ พระองค์ นั้น จึง ทรง เห็น ว่า ขรรพดา ดัง ที่ มี ผู้
ทำ การ มาก นั้น เมื่อ ไต่ ทำ ให้ สม ประสงค์ ของ ผู้ ต้อง การ
นั้น สำเร็จ ไป สิ่ง นี้ ย่อม เป็น บุญ วาดี อัน พิเศษ ทั้ง หนังสือ
นี้ ก็ นับ ว่า เป็น เครื่อง จะ ชัก จูง ให้ ผู้ ที่ ศึกษา ดำรง ใน
สัมมาปฏิบัติ แล เป็น เครื่อง ชก สอน เกื้อ กูล แก่ พระ พุทธ
ศาสนา ให้ ดำรง วัฒนา การ อย่าง คง ย่อม เป็น การ สม

พระประสงค์ตาม ชี้ ใ้ ทรง ตั้ง พระ หฤทัย ไว้ แล สม แก่
กาล สมัย อัน ควร จะ ทรง บริจาคทาน ใ้ ใน ครั้ง นี้

จึง ใ้ โปรด ใ้ ว่าจ้าง เหมมา โรงพิมพ์ วัชรินทร์ ทำการ
โดย ความ อุตสาหะ จัดการ วิทยารณ ของ หม่อมเจ้า วัชรินทร์ ใน
พระ เจ้าราชวรวงษ์ เกษกรมขุน บดินทร ไพศาลโสภณ ผู้ จัด
การ โรงพิมพ์ นี้ การ พิมพ์ หนังสือ นี้ ก็ แล้ว ทั้น พระ ประสงค์
ใ้ เป็น จำนวน หนังสือ ครั้ง นี้ ๑๐๐๐ เล่ม สำเร็จ บริบูรณ์ ทั้น
เวลาที่ ไ้ ทรง ข้าพเพญ พระกุศล ใน กิติ ซึ่ง คล้าย กับ วัน ประสูต
ของ พระองค์ ใน วันที่ ๑๑ มกราคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๔ นั้น
จึง โปรด ใ้ นำ หนังสือ “ บพพะสิกขาวิธนะนา ” ทั้ง ๑๐๐๐
เล่ม ไป ถวาย ไว้ ใน มหามกุฏราช วิทยาลัย แล้ว แต่ จะ จำหน่าย
ไป ใน ที่ ไ้ ที่ จะ ควร เป็น ประโยชน์ ไ้ ก็ ตาม จำนวน มาก
แต่ น้อย โดย สมควร

สรรพกุศล บุญ ราช ไ้ ที่ ไ้ ทรง ข้าพเพญ ในการ ที่ ทรง
สร้าง หนังสือ “ บพพะสิกขาวิธนะนา ” ซึ่ง นับ ว่า เป็น สิ่ง
ถาวร วัตถุ แห่ง ใน พระพุทธะ ศาสนา ใน กาละ สมัย ครั้ง นี้
ของ ทรง เป็น ผล สำเร็จ ประโยชน์ สุข แก่ พระองค์ ผู้ มี ความ
เลื่อมใส ใน พระ ระเทศนิคยา วิชา ณ นั้น ทุก ประการ

พระ กุศล ทั้ง ปวง ที่ พระองค์ ไ้ ทรง ข้าพเพญ ใน สมัย นี้ นั้น
ไ้ ทรง ตั้ง พระ หฤทัย อยู่ ใน เมตตา จิตต์ อัน พิเศษ หวัง จะ ใ้
เป็น หิตา นุติระ ประ โยชน์ แก่ อเนกชน นิกร ทั่ว ไป ขอ พระ กุศล
ทั้ง ปวง นั้น จะ มี ผล ถึง แก่ ทำง ทั้ง กลาย ทั้ง ปวง ผู้ ไ้ รับ หนังสือ
นี้ ด้วย เพื่อ ใ้ สำเร็จ ประโยชน์ สุข วิจิตร สัก พิพัฒน์ มงคล

ซึ่งจะควร มี ควร เป็น ไก่ เพราะประกอบ สุระวิเศษกรรม เป็น
เบื่องหน้า ทุกประการ เทอญ

ในการ ที่ ไก่ทรง ประกาศ แม่ เมตตาจิตต์ อุทิศ ส่วน พระ
กุศล ที่ ไก่ทรง บำเพ็ญ ใน ครั้ง นี้ ถึง ผู้ นั้น ๆ แล้ว ขอ ผู้
นั้น ๆ ซึ่ง ตั้ง อยู่ใน สุระวิเศษกรรม จง ไก่ มีความ ชื่น ชม ยิน ยัก
อนุโมทนา แล รับ ส่วน พระ กุศล ที่ กล่าว แล้ว นั้น ทุก
ประการ เทอญ

สิทธิ์มัตถุ สิทธิ์มัตถุ สิทธิ์มัตถุ ชีท ผล
เชตต์มัตถุ รตนัตถุคยัตถุ สัมปตทา ทนเจตโต

ขอผล ของ จิตต์ ที่ เติบม ใส ใน พระวัชระ ตรีภ มี จง เป็นผล
สำเร็จ จง เป็นผล สำเร็จ จง เป็นผล สำเร็จ แล ทว่า
ทั้งหลาย ทั้งปวง ความ ความ ปราณา ทุกประการ เทอญ

วิบุรพาภิรมย์

กรุงเทพ ๑

วันที่ ๑๑ มกราคม รัตนโกสินทรศก ๑๑๘

บอก เวียง

อามัทธิ นามาทิมัพพะ-----

อามัทธิ นามะ ณะถา	หน้า	๑
สิกขาปะทะ ประวิเลทะ ณะถา	๖๖	๖
สมุฏฐานาทิกะถา	๖๖	๑๖๐
อาถรรพ์ ที่ จะ ต้อง อามัทธิ ๖ อย่าง	๖๖	๒๐๐

ประฏิอามัทธิ มุชะมัพพะ-----

ปาราคิระ สิกขาบท	หน้า	๒๐๒
สังฆาภิเสสะ สิกขาบท	๖๖	๕๓
ชะนิยะตะ สิกขาบท	๖๖	๖๑๑
กุตลัทธิะขามัทท	๖๖	๕๖๕
นิสสัคคิยะ สิกขาบท	๖๖	๕๓๑
ปาจิทธิยะ สิกขาบท	๖๖	๑๕๙
ปาฏิเทศะนิยะ สิกขาบท	๖๖	๑๕๙
ทุกกะฐะ สิกขาบท	๖๖	๑๖๑๑

แก้ คำ ผิด

หน้า	บันทึก	คำ ผิด	คำ ถูก
๒๒	๑๔	ก ก	ก ก ^๖
๓๑	๑๑	หะระเฬา	หะระระ
๔๕	๑๘	อะระหะระระ	อะระหะระระ
๖๖	๒๐	ทียะระ	ชาทิยะระ
๔๙	๑๑	อิริยถ	อิริยาบถ
๑๑	๑๒	ว	ว

แก้คำผิด

หน้า	บันทึก	คำผิด	คำถูก
๕๑	๑๔	โสภณบัณฑิตมรรค	โสภณบัณฑิตมรรค
๕๒	๕	เป็นข้อแห่ง ผล	เป็นข้อแห่ง ผล
๖๖	๔	อิทธิวิจิตรญาณ	อิทธิวิจิตรญาณ
๕๓	๕	อะทินนทานาสถิกชาต	อะทินนทานาสถิกชาต
๖๒	๑๖	โทยกว้าง ๔ คืบ	โทยกว้าง ๔ คืบ
๖๖	๑๔	โทยกว้าง ๔ คืบ	โทยกว้าง ๔ คืบ
๖๘	๓	ทั้งแต่ ๓ รูป ลง มา	ทั้งแต่ ๓ รูป ลง มา
๖๖	๑๖	เขกานทม	เขกานทม
๗๕	๑๔	อะวิสัจจะนิยะ	อะวิสัจจะนิยะ
๘๑	๓	สถิต	สถิต
๙๖	๑๔	ให้ ผู้ว่า	ให้ ผู้ว่า
๖๖	๑๐	ประวิคต เสด็จ	ประวิคต เสด็จ
๑๐๔	๗	ที่ คืบ	ที่ คืบ
๑๑๐	๖	มี องค์ ๔	มี องค์ ๔
๑๑๓	๔	อะนุปะสัมมัต	อะนุปะสัมมัต
๑๒๕	๕	ราก	ราก
๑๒๘	๓	อะนุปะสัมมัต	อะนุปะสัมมัต
๖๖	๑๒	ไม้	ไม้
๑๓๗	๑๔	บัณฑิตวิจิตร	บัณฑิตวิจิตร
๑๓๘	๔	หนึ่ง	(เกิน)
๑๖๖	๑๑	กิน	กิน
๑๘๓	๑๒	ไม้ประสงค	ไม้ประสงค

บุพเพสิกขา วัณณะนา

นมัตถุ รตนัตตยัลล

อิโต ปรี ทุติยาภิ

มัพพะณั วัณณะกคา

วินโย ยัตถนาญญโย

สิถะชิตัพพะว สาธุกั

ลาคัยัน ความ พรวณา มัพพะที่ ๓ เป็น คັນ มา ถึง เข้า ใน
วัณณะนา ไร เล่า เช่น แก้ววินโย อย่าง เกี้ยว ใช้ ธรรมอื่น กุลยคร
ผู้หวัง ความ ศักษา ฟัง ศักษา ได้ ที่ เดิม

จักกล่าว ใน อาปัตติ นามาทิมัพพะ ข้อ ว่า ทัวบ ข้อ แห่ง
อาปัตติ เป็น คัน อาปัตติ ทั้งปวง ที่ ถิ่น ท้อง แล้วจะ ยก ข้อ
ขึ้น ประณิญา แล ว่า โทษ ทนวกม มี อยู่ ๙ คือ ปาราชิก ๑
สังฆาติเสส ๑ ถุลลัจเจย ๑ ปาจิตตिय ๑ ปาฏิเทสนีย ๑
ทุกกฏ ๑ ทพภาสิต ๑ โดย ลาคัย แห่ง โทษ ทนิก เขา คัง
อาปัตติ ๆ นั้น แผล ว่า ความ ท้อง ความ ถึง ซึ่ง วิติกะมะ
โทษ คือ การ ล่วง ลิด ขาบท อนึ่ง แผล ว่า ธรรม ชาติ อัน ภิกษ
พึง ท้อง พึง ถึง ทัวบ ประพฤติ ธรรมาจาร เป็น การ นอก บัญญัติ

ปาราชิก ศัพทนี เจ้าเล็ง ทั่ว บุคคล เป็น ประชานะบท แปล
ว่า ผู้ถึง ซึ่ง ความ แพ้ ถ้า เล็ง อาชัฏติ เป็น ประชานะบท แปล
ว่า อาชัฏติ ยัง บุคคล ให้ แพ้ ทั่ว ว่า อาชัฏติ นั้น อัน ภิกษุ
ใด ต้อง แล้ว ภิกษุ นั้น ชื่อว่า เป็น คน แพ้ เป็น คน รุติ เคลื่อน
คลาด พลาก จาก พระ ศัทธิธรรม

สัมมาทิเสส แปล ว่า ของ อาชัฏติ มี สงฆ์ อัน ภิกษุ พึง ประวร ณา
ใน กาล เป็น เบื้อง ต้น และ กาล อัน เสส ทั่ว ว่า อาชัฏติ ของ
นี้ อัน ภิกษุ ใด ต้อง เข้า แล้ว ภิกษุ นั้น ต้อง อาศัย สงฆ์ ใน
กาล เบื้อง ต้น คือ ให้ ปรีชา ส แต่ กาล อัน เสส คือ อนุสาขะ
ประฏิทิสระนะ และ ให้ มานัตต์ เป็น ท่ามกลาง แล อภิธานกรรม
เป็น กาล เสส สุด จึง ออกจาก อาชัฏติ นั้น ได้

กุลลัจฉัย แปล ว่า โทษ ชั่ว โทษ หยาบ ทั่ว ว่า ยันดา
อาชัฏติ ที่ ภิกษุ ต้อง แล้ว แต่ แสทง ใน สำนัก แห่ง ภิกษุ อัน
แม้องค์ เกี้ยว ก็ หลุด พ้น ไป ได้ อาชัฏติ นั้น แล ชั่ว หยาบ
กว่า อาชัฏติ ซึ่ง เป็น เทสณา คามินี นอก นั้น

ปาจิตติย แปล ว่า อาชัฏติ ยัง กุศลธรรม ให้ ตก ไป ทั่ว
ว่า ภิกษุ ใด แกล้ง ต้อง อาชัฏติ ของ นี้ แล้ว ภิกษุ นั้น ชื่อว่า
ตก จาก กุศลธรรม ผิด ท่อ อริยมัคค์ ถึง ซึ่ง โมหะฐาน ที่ เคล็ด
หลง แห่ง จิตต์

ปาฏิเทศะนีย แปล ว่า อาชัฏติ อัน ภิกษุ พึง กลัษ แสทง อย่าง
อัน ทั่ว ว่า อาชัฏติ นั้น ภิกษุ ต้อง แล้ว ไม่ แสทง อย่าง อาชัฏติ
อัน ต้อง กลัษ ไซ้ ย่า พิ แสทง ถึง ว่า “ การ ยี่ หี่ ชาว โส ชีมี

อภัยคัตติ อภัยคัตติ ปาฏิเทสนีมิ ทัง ปฏิตเทสนี ” ทังนี้

ทุกกฎ แปลว่า ทำชั่ว ด้วยว่า ภิกษุใดต้องอภัยคัตติ
ภิกษุนั้นชื่อว่า ทำชั่ว ทำไม่ดี ทำผิดต่อพระวินัยมัลลิก ทัง มุทก
ทำบาปใน ที่แจ้งหรือ ใน ที่ลับ โลกย่อมติเตียนว่า เป็นคน
ทำชั่ว ทำไม่ดี ทำผิด

ทุกภาสิต แปลว่า กล่าวชั่ว ด้วยว่า คำอันใด เป็น คำชั่ว
คำพลาถ คำหมิ่น หมอง คำอันหนักปราศรัยที่เคียดแค้น ภิกษุกล่าว
คำนั้น จึง ท้อง อภัยคัตติ

อนึ่ง ปาราชิกาภัยคัตติ เป็น อเทกัจฉา เบี้ยวบา ไม่ ไ้ ด้วย
อุบาย อันใดอันหนึ่ง แม้ จะ ถึง เพศ ฆราวาส แล้ว กลับ มา ขอ
อุปสมบท อีก ก็ ไม่ ไ้ อภัยคัตติ นอก นั้น * กอง เป็น สะเทกัจฉา
พอ เบี้ยวบา ไ้ คือว่า ท้อง แล้ว ทำ คน ไ้ บัณฑิต ด้วย วุฏฐาน
วิธี แล เทสนาวิธี ไ้ อนึ่ง ปาราชิก สังฆาภิเสส ๒ นี้ ชื่อ ว่า
ครุฑาภัยคัตติ เป็น อภัยคัตติ หนัก ปาราชิก เป็น อภัยคัตติ หนัก โดย
โทษ เป็น มลัจฉา สังฆาภิเสส เป็น อภัยคัตติ หนัก โดย โทษ
ด้วย โดย วิธี ที่ จะ ออก จาก อภัยคัตติ นั้น ด้วย อภัยคัตติ นอก นั้น
* กอง ชื่อ ว่า สะเทกัจฉา เป็น อภัยคัตติ เบา โดย วิธี ที่ จะ ออก
อนึ่ง สังฆาภิเสส ภัยคัตติ ชื่อ ว่า เป็น วุฏฐาน คามินี ถึง วุฏฐาน
วิธี คือ อาศัย สงฆ์ วัช ปรินิพพาน แล มา นัตถ์ ประพฤติ กิร จึง
ออก พัน เป็น คน บัณฑิต ไ้ อภัยคัตติ นอก นั้น * กอง ชื่อ ว่า
เทสนาคามินี ถึง เทสนาวิธี คือ แสวง เสียว ใน ลำนักนั้น มหัง
ภิกษุ แม้ องค์ เคียดว ก็ บัณฑิต ไ้ อนึ่ง แม้ ปาราชิกาภัยคัตติ

๕
 ข้ามคต นามาทิพย์พระ

ชื่อว่า เทสนา คามินี กว๊วย กว๊วยว่า ผู้ใดต้องแล้วผู้ นั้น ปฏิญญา
 คน ตามจริง ต่อหน้าแห่ง ภิกษุ ขึ้นแล้ว มละ เพศ แห่ง
 ภิกษุ เลียบ ถึง เพศ ฆราวาส ก็ พ้น ไทย นั้น ไค ข้ามคต นั้น ไม่
 เป็น สักการา वर्ณ ห้าม สวรรค์ แก่ ผู้ นั้น หนึ่ง ปาราชิก สังฆา
 ทิเสส ๒ นี้ ข้อ ทฎฐุสลา มัตติ เป็น ข้ามคต ที่ ขั้ว หยาบ โดย ไทย
 ข้ามคต ๕ กอง นอก นั้น ชื่อว่า อะทฎฐุสลา มัตติ ไม่ ขั้ว หยาบ
 นัก โดย ไทย หนึ่ง ปาราชิก ชื่อว่า อะระระเสสา มัตติ เป็น
 ข้ามคต ไม่ มี เศษ ภิกษุ ต้อง แล้ว ก็ เกลื่อน ราก พรหมบรรพ
 ไป ฝ่าย เดียว ข้ามคต ๒ กอง นอก นั้น ชื่อว่า สวเสสา มัตติ
 เป็น ข้ามคต ยัง มี เศษ อยู่ คือ ฐาน วิถี แล เทสนา วิถี เป็น
 ส่วน เศษ ซึ่ง จะ ให้ บัณฑิต ยัง มี อยู่ หนึ่ง ข้ามคต ปาราชิก
 สังฆาทิเสส ๒ นี้ เป็น คิล วิบัติ เป็น ไทย ไหญ่ ภิกษุ ต้อง แล้ว
 ชื่อว่า ถึง ความ วิบัติ แห่ง คิล ใน ข้ามคต ๕ กอง นอก นั้น
 ข้ามคต ไค ที่ ภิกษุ ต้อง เข้า แล้ว ทั้ง เป็น ไทย กว๊วย ทั้ง อาจาระ
 มารยาต ระมะณะ เลียบ ไป กว๊วย ทั้ง นี้ ชื่อว่า อาจาระ วิบัติ
 ใน ข้ามคต ๕ กอง นั้น แล ข้ามคต ไค ที่ ภิกษุ ต้อง กว๊วย ทิฏฐิ
 ความ เห็น วิปริก เป็น อันตคาหิก ทิฏฐิ ทั้ง นี้ ชื่อว่า ทิฏฐิ วิบัติ
 ทั้ง ปาจิตติ ข้ามคต แห่ง ภิกษุ ผู้ กล่าว หู พระ ผู้ มี พระภาค ใน
 อะวิฏฐะ สิกขาบท เป็น ตัว อย่าง ใน ข้ามคต ๕ กอง นั้น แล
 ข้ามคต กอง ไค ภิกษุ ต้อง เข้า แล้ว อาชีวะ ความ เลี้ยงชีพ เลียบ
 ไป ถึง ข้ามคต เพราะ กตเหตุ สะระการณ ข้ามคต นั้น ชื่อว่า
 อาชีวะ วิบัติ หนึ่ง ข้ามคต ปาราชิก สังฆาทิเสส ที่ ภิกษุ ต้อง

เพราะ อาชัฏ อาชีวะ ก็ ชื่อว่า อาชีวะ วิยติ ด้วย เพราะ เหตุ
 นั้น ใน คัมภีร์ ปรีวาร ท่าน ยก สิกขาบท ๖ ขึ้น ตั้ง ไว้ เพื่อ
 ให้ เห็น อาชีวะ วิยติ ดังนี้ว่า ภิกษุ อวก อุตตะริ มะนุสสชะรรณ
 ซึ่ง ไม่มี ใน คน เพราะ เหตุ แห่ง อาชีวะ ต้อง ปาราชิก ภิกษุ
 ถึง สัตถะวิรัต ชัก สือ เพราะ เหตุ แห่ง อาชีวะ ต้อง สักขาภิเสก
 ภิกษุ อวก อุตตะริ มะนุสสชะรรณ โดย ปรีวาร เป็น ต้นว่า ใคร
 อยู่ ใน วิหาร ท่าน ผู้นั้น เป็น พระ อระหันต์ ดังนี้ เพราะ เหตุ
 แห่ง อาชีวะ ผู้ พัง รู้ ความ ใน ขณะ นั้น ภิกษุ นั้น ต้อง บุตรสัจจับ
 ภิกษุ ไม่ เป็น ใช้ ขอ ปณีตะ โทษณะระ คน ใช้ ญาติฉน เพราะ
 เหตุ แห่ง อาชีวะ ต้อง ปาจิตตिय นาง ภิกษุ นี้ ไม่ เป็น ใช้ ขอ
 ของ ๘ อย่าง เป็น ต้นว่า เนยใส กระ คน ใช้ ญาติฉน เพราะ
 เหตุ แห่ง อาชีวะ ต้อง ปาฏิเทศนีย ภิกษุ ไม่ เป็น ใช้ ขอ แกง
 แดงเข้าสกกระ คน ใช้ ญาติฉน เพราะ เหตุ แห่ง อาชีวะ ต้อง
 ทุกกฏ ดังนี้ ด้วย ท่าน ยก สิกขาบท ๖ ขึ้น กล่าว ไว้ นี้แล พึง
 รู้ เด็ดว่า ใน สิกขาบท ซึ่ง เป็น สัตถะวิยติ อาจาระ วิยติ ทิฏฐิวิยติ
 นั้น ข้อใด ที่ ภิกษุ ต้อง ด้วย อาชัฏ อาชีวะ เป็น เหตุ ข้อนั้น
 ก็ เป็น อาชีวะ วิยติ ด้วย

อนึ่ง ปาจิตตिय นั้น มี ๒ คือ นิสสัคคิย ปาจิตตिय สททิกปา
 จิตตिय นิสสัคคิย ปาจิตตिय นั้น แปลว่า ปาจิตตिय มี การ สละ
 เป็น วินัยกรรม ได้ แก่ ปาจิตตियายัตถิ ใน นิสสัคคิย บทเทศ
 แห่ง ภิกขุปาติโมกข์ ๓๐ แห่ง ภิกขุณี ปาติโมกข์ ที่ เป็น ขสาชาวรรณ
 ๑๒ สิกขาบท ด้วย ว่า ปาจิตตियายัตถิ เหล่า นี้ ภิกษุ ต้อง

เพราะ อาชัฏ ภัณฑา เข้า ของ ที่ เสียบ ไป โดย พุทธ มัญญุติ ภัณฑ
 นั้น ต้อง เอา ภัณฑา นั้น มา เสียบ สละ ใน ท่าม กลาง สงฆ์ หรือ
 คณะ หรือ ใน สำนัก แห่ง ภัณฑ รูป เดียว เป็น วินัย กรรม
 เสียบ ก่อน จึง แสทง อาชัฏ นั้น ตก เพราะ เหตุ นั้น ปาจิตติ
 อาชัฏ เหล่า นี้ จึง ชื่อ ว่า นิสสัคคิยาปาจิตติยา สุตตนิปาจิตติยา
 นั้น แปล ว่า ปาจิตติยา ล้วน ไม่มี วินัย กรรม อัน ใด อัน หนึ่ง เป็น
 มุรพะกิจ แห่ง เทสหา วิถี ใด แก่ ปาจิตติอาชัฏ ใน ปาจิตติ
 ยุตเทศ ใน ภัณฑ ปาติโมกข์ ๔๒ สิกขาบท ใน ภัณฑ ปาติโมกข์
 ที่ เป็น อสชาวรรณ ๔๒ สิกขาบท เหล่า นี้ แล ชื่อ สุตตนิปาจิตติยา
 หนึ่ง สุตตนิปาจิตติยา มี อีก เป็น ๒ คือ ปกตนิปาจิตติยา ๆ โดย ปกต
 ๑ เกณฑาทิปาจิตติยา ๆ มี อัน ต่อ บั ภัณฑา เสียบ ก่อน เป็น ทัน แล
 จึง แสทง ตก ๑

อาชัฏติ นาม กถา จบ

จัก กล่าว ด้วย กำหนด สิกขาบท แห่ง อาชัฏติ นั้น ๆ สิกขาบท
 แห่ง ปาราชิกอาชัฏ ส่วน ภัณฑ ๔ ส่วน นาง ภัณฑ ที่ เป็น อสชาวรรณ
 ไม่ ทัว มา แก่ ภัณฑ ด้วย ๔ รวม เป็น ๘ ส่วน สชาวรรณ ทัว มา แก่
 ภัณฑ ด้วย อีก ๔ ผลสม หมก ด้วย กัน เป็น ๑๒ สิกขาบท เหล่า นี้ ขึ้น
 สู่ ปาติโมกข์ ยุตเทศ สิกขาบท แห่ง สังฆาทิเสส อาชัฏ ส่วน ภัณฑ
 ๑๓ ส่วน นาง ภัณฑ ที่ เป็น อสชาวรรณ ๑๐ รวม กัน เป็น ๒๓ ส่วน
 ที่ เป็น สชาวรรณ อีก ๓ หมก ด้วย กัน เป็น ๓๐ สิกขาบท เหล่า นี้ ขึ้น
 สู่ ปาติโมกข์ ยุตเทศ ที่ มัญญุติ แห่ง กุสลาจริยาชัฏติ มาก ไม่

มีกำหนด ไม่ขึ้นสู่ ปาติโมกขุเทศ เหตุ ซึ่ง ไม่ มีกำหนด
 นั้น จะ มี แจ้ง ข้าง หน้า ลิกขาบท แห่ง นิสสัคคีย ปาจิตติยาบัตถ์
 ส่วน ภิกษุ ๓๐ ส่วน นางภิกษุณี ที่ เป็น อสากาธ ๑๒ รวม กัน เป็น
 ๔๒ ถ้าผสม สาขาวรรณ ๑๘ ลิกขาบท เข้า ด้วย รวมกัน ด้วย กัน เป็น
 ๖๐ ลิกขาบท เหล่า นั้น ขึ้นสู่ ปาติโมกขุเทศ ลิกขาบท แห่ง
 สุกติกปาจิตติยาบัตถ์ ส่วน ภิกษุ ๔๒ ส่วน นางภิกษุณี ที่ เป็น
 อสากาธ ๔๖ รวม กัน เป็น ๘๘ ถ้าผสม สาขาวรรณ ๓๐ ลิกขาบท
 ด้วย รวมกัน เป็น ๑๑๘ ลิกขาบท เหล่า นั้น ขึ้นสู่ ปาติโมกขุเทศ
 ลิกขาบท แห่ง ปาฏิเทสนียาบัตถ์ ส่วน ภิกษุ ๔ ส่วน นางภิกษุณี ๘
 รวมกัน เป็น ๑๒ ขึ้นสู่ ปาติโมกขุเทศ ที่ บัญญัติ แห่ง
 ทุกกฏาบัตถ์ มี มาก ไม่ มี กำหนด ไปด้วย ว่า ทุกกฏาบัตถ์ว่า โดย
 อาคระกฐฐาน ที่ มา โดย ย่อม มี ๒ สถาน มา ใน ยาสี พระพุทธเจ้า
 ทรง บัญญัติ อย่าง ๑ เรียก ชื่อ ว่า ยาสี ทุกกฏ มา ใน อัญ
 ฎาพิน จาก ยาสี พระ สักกัถิกา จารย ผู้ รู้ พุทธาธิบาย ตั้ง ไว้
 อย่าง ๑ เรียก ชื่อ ว่า ยาสี มุคตะกะทุกกฏ เนื้อ ความ พิสดาร
 จัก มี แจ้ง ข้าง หน้า เพราะ เหตุ นั้น ลิกขาบท แห่ง ทุกกฏา
 บัตถ์ จึง ขึ้นสู่ ปาติโมกขุเทศ แต่ เสนิบ ลิกขาบท อย่าง เกือบ
 นอก นั้น ไม่ ขึ้นสู่ อุตเทศ ลิกขาบท แห่ง ทุพภาสิตา บัตถ์ ที่ มี
 นิทาน เบื้อง หน้า ให้ พระผู้มี พระภาค ทรง บัญญัติ นั้น ไม่ มี ไปด้วย
 ว่า ทุพภาสิตา บัตถ์ นี้ มา ใน วิภังค์ แห่ง โอมสวาท ลิกขาบท แห่ง
 เกือบ เพราะ เหตุ นั้น ใน เบื้อง หน้า เมื่อ วินิจฉัย โอมสวาท ลิกขา
 บท แล้ว ทุพภาสิตา บัตถ์ ก็ จัก รู้ ไปด้วย จัก เป็น อัน วินิจฉัย ไปด้วย

หนึ่ง อุกุเทส สำหรับที่ จะยด ลิกขาบทชั้น สวคทุก ๆ ทั้ง เกษณ
 ในวัน อโยสธ ที่ชื่อว่า ปาติโมกข์ อุกุเทสนั้น โดยชื่อที่มี อยู่
 ในพระคัมภีร์ ปาติโมกข์ มีอยู่ ๔ อุกุเทส คือ นิทานทเทส ๑
 ปาราชิกทเทส ๑ สังฆาทิเสสทเทส ๑ อนินยทเทส ๑ นิส
 สกคิยทเทส ๑ ปาจิตติยทเทส ๑ ปาฏิเทสนิยทเทส ๑ เสขิ
 ยทเทส ๑ สมณทเทส ๑

ใน นิทานทเทส เป็น เบื้อง ต้นนี้ ไม่ เป็น อุกุเทส สำหรับชื่อ
 ลิกขาบท เป็นแต่ คำ ประกาศ ญัตติ แห่ง อโยสธ กรรม แล ประ
 กาศ คำที่ เป็น นิทาน เบื้อง ต้นแห่ง อุกุเทสอื่น เท่า นั้น สุตต
 เม เวล ปาติโมกข์ อุกุติเสยบ คำนี้ ชื่อว่า ญัตติ ความ
 ว่า ข้าแต่ พระสงฆ์ผู้เจริญ พระสงฆ์จง สกย ข้า อโยสธ
 วันนี้เป็นที่ ๑๔ ที่ ๑๕ ถ้าหากว่า อโยสธระ กรรม มีกาล
 ขึ้นถึง มีกาลอันควร ถือว่าพรหมด้วยองค์ ๔ แล้วไซ้ พระ
 สงฆ์พึง ทำ อโยสธ พึง สวคชน ซึ่ง ปาติโมกข์ องค์ ๔ นั้น
 คือวัน ที่ สิบสี่ ที่ สิบห้า สามัคคี ๑ วัน นี้ วัน ไกวัน หนึ่ง เป็น องค์
 อัน ๑ ภิกษุ ตั้ง แต่ ๔ ขึ้น ไป ไม่ ค้อง อุกุเซปะเนยกรรม เป็น ประ
 คัตติ ตั้ง อยู่ ใน สัมมา ชัน เทียวกัน ไม่ มละหัตถ์ ยาสกัน
 เป็น องค์ อัน ๑ ภิกษุ เหล่า นั้น ไม่ ค้อง สะภาคาบัตติ มีวัตถุ
 เสมอกัน มี ฉันท โภชนะ ใน เวลา บ่าย ด้วยกัน เป็น ต้น เป็น องค์
 อัน ๑ วิชชะเนย บุคคล ๒๑ มีคุหุสสัน แล บัณเฑาะ เป็น ต้น ไม่
 มีในภายใน หัตถ์ ยาส สงฆ์ เป็น องค์ อัน ๑ อโยสธ พรหม ด้วย
 องค์ ๔ นี้ จงควร ระ ถ้าวว่า บัคคัตถ์ ไค ถ้า ไม่ พรหม เป็น

ลิลิตประพาสประจิมและทะเลสาบ

๕

แต่ ๓. หรือ ๔ ไม่ควรกล่าว ถ้าผู้สวดนั้นอ่อนกว่าภิกษุสงฆ์อยู่
สักองค์ก็ให้ว่าภันเต ถ้าแก่กว่าหมกให้ว่า อาวุโส
หนึ่งถ้าเป็นวันที่ ๑๔ ให้ว่า มัตถะนโรส คงตามบาฬีเกม
ถ้าเป็นวันที่ ๑๕ ให้ว่า จาตุททโส ถีสันตัส เสด ผาสุโทธิ
คำเหล่านี้ชื่อว่า นิทาน เป็นคำตาม คำสอน ผู้จะฟัง ปาติโมกข์
ความว่า อะไร บุปพะภณ บุปพะภิก กรรมจะ ต้อง ทำก่อน
แห่งสงฆ์ ทำแล้วหรือ คือว่ากวาด โรงอุโบสถ ๑ ถ้าเป็น
เวลา กลางคืนตาม ประทีป ๑ ปุอาสะนะ ๑ ถ้วนน้ำ ใช้น้ำนั้น
ไว้ ๑ สี่นี้ชื่อว่า บุปพะภณ เพราะจะต้อง ทำก่อนแต่
ประชุมสงฆ์ นำฉันท์แห่งภิกษุผู้ควรฉันท์มา ๑ นำปาริสุทธิ
แห่งผู้ควร ปาริสุทธิมา ๑ ขอกุ ๑ นัยภิกษุ ๑ ให้ โอวาท
แก่ นางภิกษุณี ๑ สี่นี้ชื่อว่า บุปพะภิก เพราะจะต้อง
ทำก่อนแต่ สวดขึ้น ซึ่ง ปาติโมกข์ บุปพะภณ บุปพะภิก ๔
เหล่านี้ แห่งสงฆ์ ทำแล้วหรือ คงแต่บาฬีว่า ปาริสุทธิไป
เป็น คำสอนความว่า ก่อนท่านทั้งหลายผู้มีอายุ ท่าน
ทั้งหลาย จง บอกความ ที่แห่งตน เป็นผู้บริสุทธฺิ ไป เกิด ขำพเจ้า
รักในสงฆ์ขึ้น ซึ่ง พระปาติโมกข์ เราทั้งหลายหมก ควณกัน
จงฟัง จงกระทำ ไว้ ในใจ ให้ดี ซึ่ง พระปาติโมกข์ เกิด

แต่ นี้ ไปอย่างไรจะ เป็นอัน บอก ความ ที่แห่งตน เป็น
ผู้บริสุทธฺิ จะประกาศ อย่างนั้น บัสน์ สีบา เสด
เวทิสสามิ ความว่า ถ้าอาบัติแห่งภิกษุใดมี ภิกษุนั้น

พึงทำให้แจ้งเสีย บอกเสีย ในท่ามกลางสงฆ์ หรือแม้แก่
 ภิกษุองค์หนึ่งที่นั่งอยู่ไกล ว่า ข้าพเจ้าต้องอาบัติกัซณ ๗
 ข้าพเจ้าตกจากที่นั่งแล้วจึงทำคันชั่งอาบัตินั้น ถ้าเกลือบ
 แคลงอยู่ให้บอกทั้ง ๗ ว่า ข้าพเจ้าเกลือบแคลงอยู่ใน
 อาบัติกัซณ ๗ ในกาลใดข้าพเจ้าจึงไม่เป็นผู้เกลือบแคลง
 ในกาลนั้นข้าพเจ้าจะทำคันชั่งอาบัตินั้น ครั้นเมื่ออาบัตินั้น
 ไม่มีก็พึงนั่งอยู่ อาการที่บอกอาบัตินั้นอย่างนี้แล
 ชื่อว่าบอกความที่แห่งตนแก่ผู้บริสุทธิ์ ข้าพเจ้าจึงรู้แจ้ง
 ซึ่งท่านทั้งหลายว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ด้วยความที่ใจอยู่เป็น
 สำคัญ แลคำว่า บถไชยเรว ไทที นี้เป็นคำบอกให้รู้
 จักอนุสาสนาแลเขมรกับคณิกายิกัง ความว่า เหมื่อนอย่าง
 ภิกษุองค์เดียวภิกษุองค์หนึ่งตามเฉพาะตัว แลกล่าวแก่ใจ
 ถิ่นใด คำอันเราให้ไว้มีอยู่เนื่องๆ ในภิกษุเจริญที่เช่นนี้
 จนถึงครั้งที่ ๓ ว่า ศคิยัมปิ ปุจฉามิ กัจจัตถิ ปริสุทฺธวา นี้ทุก
 อุตเทสไป ถิ่นนั้น ถ้าภิกษุองค์ใดเมื่อเราสวดให้ไว้ได้ยิน
 อยู่ จนถึงครั้งที่ ๓ ว่า ศคิยัมปิ ปุจฉามิ กัจจัตถิ ปริสุทฺธวา
 ถิ่นนี้ เขมรเรวได้้อยู่ ถ้าไม่กระทำให้แจ้ง ไม่บอกซึ่ง
 อาบัตินั้นที่มิอยู่เสีย สัมปะสาธุ มุสาวาท ความกล่าวเท็จแห่ง
 ผู้รู้ บ่อมนั้นแก่ภิกษุนั้น ชื่อว่าภิกษุนั้นต้องอาบัตินั้นทุกกฎ
 เพราะมีภิกษุอาบัตินั้นแห่งตนไว้ ยืนยันเป็นมุสาวาท คู่ก่อน
 ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย ก็แล สัมปะสาธุ มุสาวาทะทุกกฎใน
 พระผู้มีพระภาคได้กล่าวแล้วว่า เป็นธรรมเนียมทำซึ่งอันควาย

แก่ณาน แลทมวรตผล เพราะ เหตุนี้ ภิกษุ วรรคใดอยู่ อาบัติที่
มีอยู่พึงกระทำ ให้แจ้งเสีย ด้วยว่า กระทำให้แจ้ง เสียแล้ว
ย่อม เป็น ความ ผาสุก สำราญแก่ ภิกษุ นั้น

เขม นิทานุทเทส

ในป่าราชิกุทเทส ส่วนภิกษุมีสิกขาบท ๔ ส่วนภิกษุผู้มี ๘
สิกขาบท ในสังฆาภิเสสุทเทส ส่วนภิกษุมีสิกขาบท ๑๓ ส่วน
ภิกษุผู้มี ๑๗ ในอะนิยะคุทเทสมีสิกขาบท ๒ อนิยะคุทเทสมี
โทษภิกษุมีปาติโมกข์ไม่มี ในนิสสัคคิยคุทเทส ส่วนภิกษุ ๓๐
สิกขาบท ส่วนภิกษุมี ๓๑ ในปัจจุตติยคุทเทส ส่วนภิกษุ
มีสิกขาบท ๔๑ ส่วนภิกษุมี ๔๖ ในปัจจุเทสเนยคุทเทส ส่วน
ภิกษุมีสิกขาบท ๔ ส่วนภิกษุมี ๕ ในเสธิยคุทเทส ส่วนภิกษุ
แลภิกษุผู้มีสิกขาบท ๓๕ เขมนิทานุทเทส ในสระมฤตคุทเทส ไม่มี
สิกขาบท มีแต่ ขรรณ ๗ ประการ คือ สัมมุชาวินัย เป็น คัมม์ ชื่อ
ว่าสระมฤต เพราะ เป็นของ สำหรัย ร้างมี อะชิกรณ ๔ มีวิวทา
ชิกรณ เป็น คัมม์ เท่านั้น กล่าว ปาติโมกข์คุทเทส ส่วนภิกษุ ๔
คุทเทส ส่วนภิกษุมี ๘ คุทเทส นั้น กล่าว ตาม ชื่อ ซึ่ง มีอยู่ ใน
คัมภีร์ พระปาติโมกข์ ถ้าจะ กล่าว โทษ พุทธะบัญญัติที่ใช้
มีอยู่ ๔ คือ นิทานุทเทส เป็น ที่ ๑ ปาราชิกุทเทส เป็น ที่ ๒
สังฆาภิเสสุทเทส เป็น ที่ ๓ อะนิยะคุทเทส เป็น ที่ ๔ ทั้ง แต่
นิสสัคคิยคุทเทส ไปจน สระมฤตคุทเทส เป็น ที่ ๕ ชื่อ วิตถารคุทเทส เป็น
ที่ ๖ ดังนี้ ทรงบัญญัติไว้ เป็น ๖ ชื่อ เพื่อจะได้ รู้จัก พระปาติโมกข์

โดยย่อแลพิสดาร ใน เวลา เมื่อมี อันตราย ความ นี้ จัก รู้แจ้ง
ใน อุโบสถะกะตา ข้าง หน้า โนน

ว่า ทวิชัย ชุติเทศ จช

อนึ่งในพุทธศาสนา กล่าวถึงจิตตะกะแลวชิระ ไว้ในกระดา
หี้นี้ จะ ยก ไว้ก่อน จะไว้กล่าวใน สมุฏฐาน กระดา เขื่อง นำ โทน
ศึกษาปะทะ ประวิจเลทะกระดา เข

จะกล่าว ในวิธีระมูฐาน เช่น ต้น ระมูฐาน ๗ แปลว่า ที่
เกิด แห่ง อายัตต์ ใน ลิกขาท นั้น ๆ ก็แล ระมูฐาน แห่ง อายัตต์
ใน ลิกขาท ทั้งปวง นั้น มี ๖ คือ กาย เป็น ที่ ๑ วาจา เป็น ที่ ๒
กายวาจา เป็น ที่ ๓ กายจิตต์ เป็น ที่ ๔ วาจาจิตต์ เป็น ที่ ๕
กาย วาจาจิตต์ เป็น ที่ ๖ เป็น ๖ ด้วยกัน กาย อย่าง เที่ยว หรือ
วาจา อย่าง เที่ยว เป็น ระมูฐาน อัน ๑ ดังนี้ ชื่อว่า เอภังคิกะ
ว่า ระมูฐาน มี องค์ ๑ เที่ยว กาย กับ วาจา หรือ กาย กับ จิตต์
หรือ วาจา กับ จิตต์ ก็ เป็น ระมูฐาน อัน ๑ ดังนี้ ชื่อว่า ทวิภังคิกะ
ว่า ระมูฐาน มี องค์ ๒ ทั้ง กาย ทั้ง วาจา ทั้ง จิตต์ เป็น ระมูฐาน
อัน ๑ ดังนี้ ชื่อว่า ตวิภังคิกะ ว่า ระมูฐาน มี องค์ ๓ ๓ ข้าง กัน
คือ กาย ๑ วาจา ๑ กายวาจา ๑ ^๕นี้ ชื่อ อะจิตตะระ ระมูฐาน เพราะ
ไม่ มี จิตต์ เข้าด้วย แล อายัตต์ ใน ลิกขาท ไทต้อง ด้วย
ระมูฐาน ๓ เหล่านี้ อันใด อันหนึ่ง ลิกขาท นั้น เป็น อะจิตตะระ
ด้วย ส่วน ๓ ข้าง ปลาย คือ กาย จิตต์ ๑ วาจา จิตต์ ๑ กายวาจา
จิตต์ ๑ ^๕นี้ ชื่อ อะจิตตะระ ระมูฐาน มี จิตต์ เข้าด้วย อายัตต์

ในสิกขาบทใด ต้อง ด้วย สมุฏฐาน เหล่านี้ อันใดอันหนึ่ง ไม่มี
 สมุฏฐาน ข้างต้น เจือด้วย เลย สิกขาบท นั้น เป็นสะจิตตะกะ มี
 จิตต์ เจือด้วย อายัตต์ ทั้งยวง ภิกษุ ต้อง ด้วย สมุฏฐาน ๑ บ้าง ๒
 บ้าง ๓ บ้าง ๔ บ้าง ๕ บ้าง ต้อง ด้วย สมุฏฐาน * ไม่มี อายัตต์
 ในสิกขาบทใด ภิกษุ ต้อง ด้วย สมุฏฐาน ที่ ๔ อย่าง เกียว กัง
 ใน ประชุมะ ปาราสิก ต้อง ด้วย สมุฏฐาน ที่ ๕ อย่าง เกียว กัง ใน
 ชัมมะ เทสะนา สิกขาบท ต้อง ด้วย สมุฏฐาน ที่ ๖ อย่าง เกียว
 กัง ใน สัมมะเวทสะ สิกขาบท นี้ ชื่อว่า เอกะ สมุฏฐาน สิกขาบทว่า
 มีสมุฏฐาน อัน เกียว อายัตต์ ใน สิกขาบทใด ภิกษุ ต้อง ด้วย
 สมุฏฐาน ที่ ๑ หรือ ที่ ๔ กัง ใน เอะพะกะ โสมะ สิกขาบท ก็ ก็ ต้อง
 ด้วย สมุฏฐาน ที่ ๑ หรือ ที่ ๔ กัง ใน ประทะโสชัมมะ สิกขาบท ก็ ก็
 ต้อง ด้วย สมุฏฐาน ๓ หรือ ที่ ๖ กัง ใน ประชุมะกะฐินะ สิกขาบท
 ก็ ก็ ต้อง ด้วย สมุฏฐาน ที่ ๕ หรือ ที่ ๖ กัง ใน โจรวุฏฐา ประมะ สิก
 ขาบท ก็ ก็ สิกขาบท นี้ ชื่อ ทวี สมุฏฐาน มีสมุฏฐาน ๒ อายัตต์
 ใน สิกขาบทใด ภิกษุ ต้อง ด้วย สมุฏฐาน ข้างต้น คือ ที่ ๑ หรือ ที่ ๒
 หรือ ที่ ๓ กัง ใน ภตาโรจะนะ สิกขาบท ก็ ก็ ต้อง ด้วย สมุฏฐาน ๓
 ข้าง ปลาบ คือ ที่ ๔ หรือ ที่ ๕ หรือ ที่ ๖ กัง ใน อะทินนาทานะ สิกขาบท
 ก็ ก็ สิกขาบท นี้ ชื่อ กัสสะ สมุฏฐาน สิกขาบท มี สมุฏฐาน ๓ อายัตต์
 ใน สิกขาบทใด ภิกษุ ต้อง ด้วย สมุฏฐาน ที่ ๑ หรือ ที่ ๓ หรือ ที่ ๔
 หรือ ที่ ๖ กัง ใน อัทธานะ สิกขาบท ก็ ก็ ต้อง ด้วย สมุฏฐาน ที่ ๒
 หรือ ที่ ๓ หรือ ที่ ๕ หรือ ที่ ๖ กัง ใน อะนะนุญญาตะ สิกขาบท ก็ ก็
 สิกขาบท นี้ ชื่อ จะตุสมุฏฐาน สิกขาบท มี สมุฏฐาน ๔ อายัตต์

ใน สิกขาบท ไท่ ๑๖๖ ด้วย สมนุฐาน ๖ ข้อ ที่ ๑ หรือ ที่ ๒ หรือ
ที่ ๓ หรือ ที่ ๔ หรือ ที่ ๕ หรือ ที่ ๖ ทั้ง ใน สันญะวัตตะ สิกขาบท ๗
ข้อ ๔ ข้อ สมนุฐาน สิกขาบท มี สมนุฐาน ๖

อาบัติทั้งปวง ว่า โดย สมนุฐาน มี ๑๓ อาบัติที่ ๑๓ นั้น
ได้ ชื่อ ทั้ง ๑๓ โดย สมนุฐาน ตาม สิกขาบท ที่ เปน ประชุม
บัญญัติ ถึง ที่ ว่า ประชุม ปาราชิกะ สมนุฐาน อเทกนิทานะ
สมนุฐาน สันญะวัตตะ สมนุฐาน สมนุภาสณะ สมนุฐาน
ประชุมกะฐินะ สมนุฐาน ภัททะ โดย สมนุฐาน ประโส
กัมมะ สมนุฐาน อภิธานะ สมนุฐาน เกษยะสัจจะ สมนุฐาน
กัมมะเทศนา สมนุฐาน กุตาโรหะ สมนุฐาน โรจฺจฺจฺจาปะนะ
สมนุฐาน อะนุญญาตะ สมนุฐาน เปน ๑๓ ทั้งนี้ อาบัติใน
สิกขาบท ไท่ เกิดแก่ ชาย กับ ไท่ สิกขาบท นั้น ชื่อ ว่า ประชุม
ปาราชิกะ สมนุฐาน อธิบาย ใน สิกขาบท ไท่ เกิดแก่ สจฺจิกะกะ
สมนุฐาน ๓ ข้าง ปกติ สิกขาบท นั้น ชื่อ ว่า อเทกนิทานะ สมนุฐาน
อาบัติใน สิกขาบท ไท่ เกิดแก่ สมนุฐาน ทั้ง ๖ สิกขาบท นั้น ชื่อ
สันญะวัตตะ สมนุฐาน อาบัติใน สิกขาบท ไท่ เกิดแก่ สมนุฐาน
ที่ ๖ อย่าง เดียว สิกขาบท นั้น ชื่อ ว่า สมนุภาสณะ สมนุฐาน
อาบัติใน สิกขาบท ไท่ เกิดแก่ สมนุฐาน ที่ ๓ แล ที่ ๖ สิกขาบท
นั้น ชื่อ ประชุมกะฐินะ สมนุฐาน อาบัติใน สิกขาบท ไท่ เกิด
แก่ สมนุฐาน ที่ ๑ แล ที่ ๔ สิกขาบท นั้น ชื่อ ภัททะ โดย
สมนุฐาน อาบัติใน สิกขาบท ไท่ เกิด แก่ สมนุฐาน ที่ ๒ แล
ที่ ๕ สิกขาบท นั้น ชื่อ ประโส กัมมะ สมนุฐาน อาบัติใน

สมมุติฐานที่ ๑

๑๕

สิกขาบท โท เกิดแก่ สมมุติฐาน ที่ ๑ แลที่ ๓ แลที่ ๔ แลที่ ๖
 สิกขาบท นั้น ชื่อ อธิษฐาน สมมุติฐาน อายัตถ์ ใน สิกขาบท โท เกิด
 : แก่ สมมุติฐาน ที่ ๑ แลที่ ๖ สิกขาบท นั้น ชื่อ เถยยะสัทธิ
 สมมุติฐาน อายัตถ์ ๑. สิกขาบท โท เกิดแก่ สมมุติฐาน ที่ ๕ อย่าง
 เทียว สิกขาบท นั้น ชื่อ อัมมเตสเสนา สมมุติฐาน อายัตถ์ ใน
 สิกขาบท โท เกิด แก่ อะจิตตะกะ สมมุติฐาน ๓ ข้าง นั้น สิกขาบท
 นั้น ชื่อ กุทาโระระนะ สมมุติฐาน อายัตถ์ ใน สิกขาบท โท เกิด แก่
 สมมุติฐาน ที่ ๑ แลที่ ๖ สิกขาบท นั้น ชื่อ โหวิวุฐาปะระ สมมุติฐาน
 ว่า มี สมมุติฐาน ทั้ง โหวิ วุฐาปะระ สิกขาบท แห่ง นางภิกษุณี
 อายัตถ์ ๑. สิกขาบท โท เกิดแก่ สมมุติฐาน ที่ ๒ แลที่ ๓ แลที่ ๕
 แลที่ ๖ สิกขาบท นั้น ชื่อ อะระหังคังคะ สมมุติฐาน ว่า มี สมมุติฐาน
 ทั้ง อะระหังคังคะ สิกขาบท แห่ง นางภิกษุณี ครบ ๑๓ สิกขาบท
 กันนี้ ก็แลด้วย คำว่า วิมี สมมุติฐาน เปนต้น นั้น สงเคราะห์
 เขากิริยา สัตตญา จิตต์ วิชาระ กรรม ทิถะ อาณัติกัด้วย

ที่ แล อายัตถ์ ใน สิกขาบท ทั้งปวง ว่า โภกณกิริยา มี ๕ คือ
 เปนกิริยา ๑ อะกิริยา ๑ กิริยาภิริยา ๑ สิกขาภิริยาภิริยา
 อะกิริยา ๑ สิกขาภิริยาภิริยาภิริยาภิริยา ๑ เปน ๕ ทั้งนี้ อายัตถ์
 ใน สิกขาบท โท ย่อม เปน แก่ ภิกษุผู้ ทำ ซึ่ง ความ ล่วง ด้วย
 กายหรือวาจาทั้งใน ปะฐะวะระณะนะ สิกขาบท เปนต้น สิกขาบท
 นั้น ชื่อ ว่า เปนกิริยา คือ เกิด แก่ ก ร ทำ อายัตถ์ ใน สิกขาบท
 โท ย่อม มี แก่ ภิกษุผู้ ไม่ ทำ ซึ่ง กรรม ยัคนะ จะพึง ทำ ด้วย กาย
 แล วาจา ทั้ง ใน ปะฐะวะระณะนะ สิกขาบท ไม่ ทำ วิภังค์ แล

อะธิฐาน ไหว้ระตึระกะ จั้วร ให้เกิน ๑๐ วัน ทั้งนี้ สิกขาบทนี้ ชื่อ
 ว่าเป็น อะถิริยา คือ เกิดแต่ความไม่ทำ อามตฺถิ ใน สิกขาบท
 ไก ย่อมเป็นแก่ ภิกษุ ที่ ทำ กวับ แล ไม่ ทำ กวับ ทั้ง ใน จั้วระ
 ปฏิกะระณะ สิกขาบท ทำ ซึ่ง การ รับ ผัว จั้วร แต่ มี อนึ่ง
 นาง ภิกษุณี ที่ ไช ญาติ ไม่ ทำ ซึ่ง การ แลกล เปลี่ยน ก่อน จึง เป็น
 อามตฺถิ สิกขาบท ทั้งนี้ นั้น ชื่อว่า เป็น ภิริยา ภิริยา คือ เกิด
 แต่ การ ทำ แล ไม่ ทำ กวับ อามตฺถิ ใน สิกขาบท ไก ย่อม เป็น
 แก่ ภิกษุ ผู้ บาง ที่ ทำ บาง ที่ ไม่ ทำ ทั้ง ใน รูป ยะ ปะฏิกะระณะ
 สิกขาบท บาง ที่ ต้อง กวับ ทำ ซึ่ง การ รับ รูป ยะ บาง ที่ ต้อง
 กวับ ความ ไม่ ทำ ซึ่ง ความ ห้าม รูป ยะ ที่ เขา ได้ สิกขาบท
 ทั้งนี้ นั้น ชื่อว่า เป็น สียาภิริยา สียาภิริยา คือ บาง ที่ เกิดแต่
 การ ทำ บาง ที่ เกิดแต่ การ ไม่ ทำ อามตฺถิ ใน สิกขาบท ไก
 ย่อม เป็น แก่ ภิกษุ ผู้ บาง ที่ ทำ บาง ที่ ทำ กวับ ไม่ ทำ กวับ
 ทั้ง ใน กุฎิการ สิกขาบท บาง ที่ เป็น อามตฺถิ ที่ กวับ ให้ สังฆ์ แสทง
 ที่ แล้ว ทำ กุฎิ ให้ ล่วง ประมาณ บาง ที่ เป็น อามตฺถิ ที่ กวับ ไม่
 ให้ สังฆ์ แสทง ที่ ก่อน แล ทำให้ ล่วง เกิน ประมาณ สิกขาบท
 ทั้งนี้ นั้น ชื่อว่า เป็น สียาภิริยา สียาภิริยา ภิริยา คือ บาง ที่
 เกิด แก่ การ ทำ บาง ที่ เกิดแต่ การ ทำ แล ไม่ ทำ กวับ

อนึ่ง สิกขาบททั้งปวง ว่า ไทโย สันญญา มี ๒ คือ สันญญา
 วิโมกซ์ ๑ โน สันญญา วิโมกซ์ ๑ ใน สิกขาบท ไก พ้น จาก
 อามตฺถิ ไก กวับ สำคัญ จะ ไม่ ล่วง บัญญัติ ที่ กวับ นี้ มี คติ สัตว
 สำคัญ ว่า ไม่ มี แล้ว บริโลก ไม่ เป็น อามตฺถิ สิกขาบท ทั้งนี้ นั้น

ເປັນ ສັງຄະນາວິໄມອາທິ ໃນ ສິດຂາຍທ ໂຕ ໃຜ່ ພັນ ຈາກ ອາບັຕຕິ ໄດ້
ດ້ວຍ ຄວາມ ສຳຄັນ ທັງ ຍ່າຍ ແລ້ວ ສຳຄັນ ວ່າ ຍັງ ໃຜ່ ຍ່າຍ ມັນ ຂອງ
ທີ່ ເປັນ ບາວະ ຄາລິກ ທັງ ປ່ວງ ເປັນ ອາບັຕຕິ ສິດຂາຍທ ທັງ ນັ້ນ ເປັນ
ໃນ ສັງຄະນາວິໄມອາທິ

ອັນ ສິດຂາຍທ ທັງ ປ່ວງ ວ່າ ໂດຍ ຈິຕຕ໌ ມີ ໒ ຄື ເປັນ ສະ ຈິຕຕະ ຄະ
ແລ ອະ ຈິຕຕະ ຄະ ອາບັຕຕິ ໃນ ສິດຂາຍທ ໂຕ ເກີດ ດ້ວຍ ສະ ຈິຕຕະ ຄະ
ສະມຸຊູນານ ໓ ຈຳ ປ່າຍ ຄື ກາຍ ຈິຕຕ໌ ແລ ວາຈາ ຈິຕຕ໌ ແລ ກາຍ
ວາຈາ ຈິຕຕ໌ ອື່ນ ເບື້ອງ ໃຜ່ ເຈັດ ດ້ວຍ ອະ ຈິຕຕະ ຄະ ສະມຸຊູນານ ອັນ ໂຕ
ອັນ ອື່ນ ເບື້ອງ ສິດຂາຍທ ທັງ ນັ້ນ ຂຶ້ນ ວ່າ ເປັນ ສະ ຈິຕຕະ ຄະ
ອາບັຕຕິ ໃນ ສິດຂາຍທ ໂຕ ເກີດ ດ້ວຍ ອະ ຈິຕຕະ ຄະ ສະມຸຊູນານ ໓
ຈຳ ປ່າຍ ຄື ກາຍ ແລ ວາຈາ ແລ ກາຍ ວາຈາ ອື່ນ ເບື້ອງ ທັງ ນັ້ນ ຫຼື ອ
ແຕ່ ອັນ ໂຕ ອັນ ອື່ນ ເປັນ ສະມຸຊູນານ ອັນ ອື່ນ ແລ ມີ ສະ ຈິຕຕະ ຄະ
ສະມຸຊູນານ ອັນ ໂຕ ອັນ ອື່ນ ເຈັດ ດ້ວຍ ທັງ ນັ້ນ ສິດຂາຍທ ທັງ ນັ້ນ
ຂຶ້ນ ວ່າ ເປັນ ອະ ຈິຕຕະ ຄະ ສິດຂາຍທ ໂຕ ເປັນ ສັງຄະນາວິໄມອາທິ
ສິດຂາຍທ ນັ້ນ ເປັນ ສະ ຈິຕຕະ ຄະ ສິດຂາຍທ ໂຕ ເປັນ ໃນ ສັງຄະນາວິໄມອາທິ
ສິດຂາຍທ ນັ້ນ ເປັນ ອະ ຈິຕຕະ ຄະ

ອັນ ສິດຂາຍທ ທັງ ປ່ວງ ວ່າ ໂດຍ ວິຊະ ຄະ ຄື ໂທຍ ມີ ໒ ຄື ເປັນ
ໂລກະ ວິຊະ ຄະ ໑ ປັດຕະ ວິຊະ ຄະ ໑ ອາບັຕຕິ ໃນ ສິດຂາຍທ ໂຕ ແມ່
ເປັນ ອະ ຈິຕຕະ ຄະ ທັງ ສຸກ ປານະ ສິດຂາຍທ ເປັນ ທັງ ຈິຕຕ໌ ໃນ ຂະ ຄະ
ຕັ້ງ ໃນ ສ່ວນ ຂ້າງ ສະ ຈິຕຕະ ຄະ ຄື ມີ ຈິຕຕ໌ ນັ້ນ ເປັນ ອະ ຄະ ສະ ຄະ
ຈິຕຕ໌ ທັງ ສຸກ ປານະ ສິດຂາຍທ ເປັນ ສະ ຈິຕຕະ ຄະ ຄື ມີ ມີ ບໍ່ ມີ

ว่าเป็นสุรา แลให้ล่วงลำคอ ก็ เป็น อามิตต แต่ใน ส่วนจิต
ที่รู้ว่าเป็นสุรา แลให้ล่วงลำคอ เข้า ไป เป็น อามิตต นั้น เป็น
อะกุสะระ จิตต์ฝ่ายโลภะมูล สิกขาบททั้ง นั้นนี้ ชื่อว่า เป็น โลภะ
วิชชะ ว่ามีโทษ อันหนักปราชัญ พึง เว้น พึง คิเตยณ โดยโลก
ซึ่ง ว่า มี จิตต์ รู้ นั้น ประสงค์ เอา รู้ วัตถุ ที่ จะล่วงทั้ง รู้ ว่าสุรา
เป็น ต้น แล ก็ มี กิณ ทวิย โลภะ จิตต์ ไม่ ประสงค์ เอา จิตต์ รู้ บัญ
ญัติก็ คือ รู้ว่า ไม่ควร ถ้า รู้ว่า ไม่ ควร แล ฝ่า อาชญา พระ พุทธ
เจ้าล่วง สิกขาบท ทวิย จิตต์นั้นใด จิตต์ อัน นั้น เป็น ประณีต จิตต์
ฝ่ายโทษะ มูล เพราะ เหตุ นั้น สุร ปาณะ สิกขาบท แล อหุ มุชิตะ
สิกขาบท แล อหุ โย จิตะ สิกขาบท เหล่า นี้ จึง เป็น อะจิตตะระ
โลภะ วิชชะ ก็ แล จิตต์ ที่ รู้ วัตถุ แห่ง อามิตต ใน สิกขาบท ไค
แม่ เป็น กุศล ก็มี สิกขาบท นั้น ชื่อว่า เป็น ปณณิกทวิวิชชะ ว่า
มีโทษ อันหนักปราชัญ พึง เว้น โดย พุทธะ บัญญัติ

อนึ่ง สิกขาบททั้งปวง ว่าโดย กรรมมี ๓ คือ เป็น กายะกรรม
ก็มี เป็น วะจีกรรม ก็มี เป็นทั้ง กายะกรรม วะจีกรรมก็มี อามิตต
ใน สิกขาบท ไค ภิกษุ จะ พึง ต้อง ใน กายะ ทวาร อย่าง เคี้ยว กับ
อามิตต เกิด แต่ สะมณฐาน ที่ ๑ หรือ ที่ ๔ สิกขาบท เช่น นั้น ชื่อ ว่า
เป็น กายะกรรม อามิตต ใน สิกขาบท ไค ภิกษุ จะ พึง ต้อง ใน วะจี
ทวาร อย่าง เคี้ยว ทั้ง อามิตต เกิด แต่ สะมณฐาน ที่ ๒ แล ที่ ๕
สิกขาบท เช่น นั้น ชื่อว่า เป็น วะจีกรรม อามิตต ใน สิกขาบท ไค
ภิกษุ จะ พึง ต้อง ใน ทวาร ทั้ง ๒ คือ กาย แล วาจา สิกขาบท นั้น
ชื่อว่า กายะกรรม วะจีกรรม ว่า เป็น กายะกรรม ด้วย วะจีกรรม ด้วย

อนึ่ง ติกกะ มี ๒ คือ กุสละ ติกกะ หมวด ๓ กำหนด ด้วย กุสละ
 จิตต์ อย่าง เดียว ๑ เวทนา ติกกะ หมวด ๓ แห่ง เวทนา อย่าง ๑
 ภิกษุ เมื่อ จะ ต้อง อาบัตถิ มี จิตต์ เป็น กุสล อยู่ ต้อง ก็มี จิตต์
 เป็น อกุสล อยู่ ต้อง ก็มี มี จิตต์ เป็น อัปยา กฤต คือ ไม่ เป็น
 กุสล แล อกุสล ทั้ง นอน หลับ อยู่ ต้อง ก็มี อนึ่ง เสวย ทุกข์
 เวทนา อยู่ ต้อง อาบัตถิ ที่มี เสวย สุข เวทนา อยู่ ต้อง อาบัตถิ
 ที่มี เสวย อเบกขา เวทนา มี ขบัตถิ อยู่ ต้อง อาบัตถิ ที่มี เมื่อ
 เป็น เช่นนี้ สิกขาบท ไค ถ้ากล่าว ว่า เขจจิตต์ มี จิตต์
 อัน เดียว ให้ ฟัง รู้ ว่า ไค แล อกุสละ จิตต์ แล ใน สิกขาบท ไค
 ถ้ากล่าว ว่า ทวีจิตต์ ว่า มี จิตต์ ๒ ให้ ฟัง รู้ ว่า ไค แล จิตต์
 ที่เป็น กุสล แล อัปยา กฤต ใน สิกขาบท ไค ที่กล่าว ว่า จิตต์
 ว่า มี จิตต์ ๓ ให้ ฟัง รู้ ว่า ไค แล จิตต์ ที่เป็น กุสล แล อกุสล
 แล อัปยา กฤต ใน สิกขาบท ไค ที่กล่าว ว่า เขจ เวทนา
 ว่า เวทนา อัน เดียว ให้ ฟัง รู้ ว่า ไค แล ทุกข์ เวทนา ถ้ากล่าว
 ว่า ทวีเวทนา ว่า มี เวทนา ๒ ให้ ฟัง รู้ ว่า ไค แล สุข เวทนา แล
 อเบกขา เวทนา ถ้ากล่าว ว่า ทิเวทนา ว่า มี เวทนา ๓ ให้ ฟัง รู้
 ว่า ไค แล สุข ทุกข์ อเบกขา อนึ่ง สิกขาบท ทั้ง ปวง เป็น สาณคตติกะ
 ที่มี อนาคตติกะ ที่มี อาบัตถิ ใน สิกขาบท ไค ภิกษุ ทำ
 เอง ก็ ต้อง ใช้ ให้ ผู้อื่น ทำ ก็ ต้อง สิกขาบท นั้น ชื่อ สาณคตติกะ
 ว่า ประกอบ ด้วย บังคับ อาบัตถิ ใน สิกขาบท ไค ภิกษุ ทำ เอง
 จึง ต้อง ใช้ ให้ ผู้อื่น ทำ ไม่ ต้อง สิกขาบท นั้น ชื่อ ว่า เป็น อนาคต
 ติกะ ว่า ไม่ มี บังคับ ก็ แล สมุทฺฐาน วิชิ เป็น ต้น ถึง กล่าว

มานี้แล จะ ประอบ ใน สิกขาบท ซึ่ง จะกล่าวข้าง หน้า นี้ ไว้
เป็น ของ สำคัญ จะ ตักสิน อภัยทัตติ ใน สิกขาบท นั้น ๆ แล ให้ เกิด
ความ ผลาภ แยก คาย สังเกต กำหนด อภัยทัตติ ใน สิกขาบท นั้น ๆ

สมุฏฐานาติ กะถา เภ

จักกล่าว อากาโร ที่ จะ ต้อง อภัยทัตติ ที่ แล ภิกษุ จะ ต้อง อภัยทัตติ
นั้น ด้วย อากาโร ๖ อย่าง คือ อลัชชีตา ต้อง ด้วย ความ เป็น
อะลัชชี ไม่มี ละอาย ๑ ธนฺดาตา ต้อง ด้วย ไม่ รู้ ๑ กุกุกุ
ปกตกตา ต้อง ด้วย ความ เป็น คน ชน ความ ว่า คาน สงสัย
ครอบงำ อยู่ แล้ว ๑ อภิชฺชเย ถิชฺชเย สญฺญิตา ต้อง ด้วย
ความ เป็น คน สำคัญ ว่า ควร ใน ของ ที่ ไม่ ควร ๑ ถิชฺชเย
อภิชฺชเย สญฺญิตา ต้อง ด้วย ความ สำคัญ ว่า ไม่ ควร ใน ของ ที่
ควร ๑ สติสัมโมสา ต้อง ด้วย ความ หลง ลืม แห่ง สติ ๑
เป็น ๖ ทั้ง นี้ ภิกษุ รู้ อยู่ ว่า ไม่ ควร ย่ำ ปี ขึ้น ทำ การ ล่วง
สิกขาบท บัญญัติ อย่าง นี้ ชื่อ ว่า ต้อง ด้วย ความ เป็น อะลัชชี ไม่
มี ละอาย ถิกษณะ แห่ง ภิกษุ เป็น อะลัชชี นั้น ทั้ง นี้ คือ แกล้ง
ต้อง อภัยทัตติ แล ยัง อภัยทัตติ ไว้ ด้วย ถึง อะคะทิกัง ๔ มี ถิน
ทาคติ เป็น ทัน ด้วย มุทกต เช่น นี้ แล ชื่อ ว่า อะลัชชี ผู้ ไม่มี
ละอาย ภิกษุ เป็น คน เวลา มี บัญญา น้อย ไม่ รู้ ว่า สิ่ง นี้ ควร
ทำ สิ่ง นี้ ไม่ ควร ทำ แล ไป ทำ สิ่ง ที่ ไม่ ควร ทำ สิ่ง ที่ ควร
ทำ ๆ ให้ ผิด ไป เสีย ทั้ง เกีย ก่อ ไม่ ควร จะ ใช้ อะนุปะสัมมณัน
ด้วย ถิชฺชเย ไหวหา แล ไม่ ใช้ ไป เกีย เอง มา บุษา พระ เภกัณ

ด้วยเข้าใจว่า เปนกุศล ทั้งนี้ ชื่อว่าต้องด้วย ความไม่รู้
 ภิกษุเกิดความสงสัยขึ้นว่า สิ่งนี้ถ้าทำอย่างใด ก็
 ควรหรือไม่ควร ทั้งนี้ ครั้นจะถามวินัยธร ให้ตัดสินก็ เห็น
 ว่า ถ้าวินัยธรตัดสินว่าควร ก็จะต้องทำ ถ้าท่านตัดสิน
 ว่า ไม่ควร ก็จะไม่ทำ ไม่ไ้เป็นการลำบาก เห็นเขาเอง
 ว่าควรฆ่าพุทธะ อาชญา ล่วงสิกขาบท อย่างนี้ สิ่ง ที่สงสัย
 นั้น ถ้าเป็นของ ไม่ควร ก็เป็นอาบัติก็ตาม วัตถุ นั้น ๆ ถ้า
 เป็นของ ควร ก็คงเป็นอาบัติทุกกฎ เพราะโทษที่สงสัย
 แล้วแต่ทำ ทั้งนี้ ชื่อว่าต้องด้วย ความสงสัย ครองจำ เมื่อ
 เนื้อหามี เป็น อธิกัมม มังยะ คล้าย กับเนื้อสุกร ที่ เป็น อธิกัมม
 มังยะ ก็คือ แด่มังยะ แห้ง เนื้อ เหลือง คล้าย กับมังยะ แห้ง
 เนื้อ ภิกษุ สำคัญว่ามังยะ แห้ง สุกร บด มังยะ แห้ง เนื้อ แล้ว
 แด่ฉันท์ก็ หรือฉัน อธิกัมม โภชนะ สำคัญว่า อธิกัมม โภชนะ
 ก็คือ แด่ย้าย ไปแล้ว สำคัญว่ายังไม่ย้าย ฉันอาหาร ที่ เป็น
 ยาวะกาลิกก็ฉัน น้ำปาดะ ที่ ไม่ควร สำคัญว่า น้ำปาดะ ที่
 ควร ก็คือ ทั้งนี้ ก็คงต้องอาบัติตาม วัตถุ นั้น ๆ อย่างนี้ ชื่อ
 ว่าต้องด้วย สำคัญว่าควร ใน ของ ที่ ไม่ควร เหมือน อย่าง
 อธิกัมม มังยะ คือ มังยะ แห้ง สุกร แด่มังยะ แห้ง เนื้อ ภิกษุ
 สำคัญว่า เนื้อ หมี เนื้อ เลือด เหลือง ที่ เป็น อธิกัมม มังยะ
 อธิกัมม โภชนะ สำคัญว่า เป็น อธิกัมม โภชนะ แล้ว แด่ฉันท์ก็
 ยังเข้าใจ สำคัญว่า ย้ายแล้ว แด่ฉัน อาหาร ที่ เป็น ยาวะกาลิก
 ก็คือ แด่ น้ำ ปาดะ ที่ เป็น อธิกัมม สำคัญว่า น้ำปาดะ ที่ เป็น

ประวัติดิฉันชะบัฟพะ

อะกัณขิยแล้ว แล ตัณห์ภิน กัถิ ทั้งนี้ คง เป็น อาชัคคิ ทุกกฎ ตาม
 สันญญา อย่าง นี้ ชื่อว่า ต้อง ด้วย สำคัญ ว่า ไม่ ควร ใน ของ
 ที่ ควร ภิกษุ นอก ใน ที่ มุง ยี่ อัน เคี้ยว กัน กับ อะนุปะสันนิษณ์
 ครบ ๓ ราตรี แล้ว ครั้น ราตรี ที่ ๔ ลืม ไป นอก ต่อ ไป ชิด
 กัถิ แล ลืม ไป อยู่ ปราศจาก ไตร จีวร กัถิ แล ไว้ เกศ ชี ๕
 มิ เนยใส เป็น ต้น ที่ รีบ เคน แล้ว ให้ เกิน ๓ วัน กัถิ แล ลืม
 ไป ไม่ วิถี อะชัญฐาน เล็บ ไว้ ชิด เรก จีวร ให้ ล่วง ๑๐ วัน ไป กัถิ
 ทั้งนี้ ก็ คง เป็น อาชัคคิ ตาม วัตถุ นั้น ๆ อย่าง นี้ ชื่อว่า ต้อง
 ด้วย หลง ลืม สะเทิ เป็น อาการ ๖ ทั้ง กล่าว มา นี้ ภิกษุ จะ
 ต้อง อาชัคคิ ก็ ต้อง ด้วย อาการ ๖ ทั้งนี้ แล จะ ต้อง ด้วย อาการ
 อัน อื่น นอก นี้ ก็ หา ไม่

ทุกิย อาชัคคินามา ทิพยัพพิ ๒ ขัณ ๓ ชื่อ อาชัคคินามา ทิพยัพพะ

ถ้ากับนี้ จะ กล่าว ใน ข้อ ที่ ๓ ชื่อ ประวัติดิฉันชะบัฟพะ ว่า ด้วย
 สิกขาบท ที่ เป็น ปาก เป็น ทาง แห่ง ความ ประวัติดิฉัน อยู่ โดย มาก
 ก็ แล ใน บัพพะ สิกขา ใน บัพพะ อัน นี้ ทั้ง แล สิกขาบท แห่ง ปารา
 ชิณณิกัถิ จนถึง สิกขาบท แห่ง ทุกกฎอาชัคคิ ได้ แยก ไว้ เป็น ๓
 แผนก เป็น สะจิตตะกะ สิกขาบท แผนก ๑ เป็น อะจิตตะกะ สิกขา
 บท แผนก ๑ เพื่อ จะ ให้ ง่าย ด้วย บัพพะ สิกขานั้น เป็น คำ บ่อ
 นึก ก็ แล บัพพะ สิกขา วิชฌณานัน จะ ไม่ กล่าว ตาม ลำดับ
 ใน บัพพะ สิกขานั้น จะ กล่าว ตาม ลำดับ สิกขาบท ที่ มา ใน ปาติ
 โมกขุทเทส ยก ไว้ แล บัญญัติ แห่ง ตุลลัระยาชัคคิ แล บัญญัติ
 แห่ง ทุกกฎอาชัคคิ ที่ ไม่ ได้ มา ใน ปาติ โมกขุทเทส ใน ส่วน

ลิกขาบทที่ มาใน ปาติโมกขบทเทศนั้น ที่ เป็นทางแห่ง ความ ประ
 ณี ติ ที่ ยก ขึ้น กล่าว ใน มุขพระ ลิกขา ถี ติ ที่ ไม่ ไค ยก ขึ้น กล่าว ใน
 : มุขพระ ลิกขา ถี ติ จะ กล่าว โดย พิสดาร สักหน่อย หนึ่ง ตามควร
 แล จะ กล่าว ตาม มาฬี แล ตาม อรรถกถา ชื่อ กังขาวิคะระณี
 จะ กล่าว องค์ แล วิธ มี สมุฏฐาน เป็น ทัน ทั่ว บ แล จะ กล่าว
 ลิกขาบท ที่ ไม่ เป็น ปาก เป็น ทาง ความ ประณี ติ ทั่ว บ แล จะ
 กล่าว โดย ย่อ พอ ให้ รู้ ความ ตาม บท มาติกา จะ ไม่ ประกอบ
 องค์ แล วิธ มี สมุฏฐาน เป็น ทัน ทั่ว บ เมื่อ เป็น เช่น นี้ ก็ จะ
 ไค สม ถัย คำ ที่ กล่าว ว่า ประณี ติ มุขะ บัพพะ ก็ แต่ ใน ข้อ
 บัญญัติ ซึ่ง ไม่ มา ใน ปาติโมกข จัก กล่าว โดย ย่อ ย่าง โดย
 พิสดาร ตาม คัมภีร์ สัมมัตตะปาสาทิกา ย่าง ตาม คัมภีร์ อื่น ย่าง
 จัก วัฒนธรรม ใน ปาราชิก ลิกขาบท นั้น ก่อน ก็ แล ปาราชิกะ
 ลิกขาบท แห่ง ภิกษุ มี ๔ คือ เมถุน ๑ อเทยนาทาน ๑ มนุสสะ
 วิคคะระ ๑ อุกกะระ มนุสสะกัมม ๑

ก็ แล เมถุนะ ลิกขาบท ที่ ๑ นั้น ความ ว่า ภิกษุรูปใด เป็น ผู้
 ถึง พรหม แล้ว ซึ่ง ละสิละ ลิกขา แล ลิกขาบท เป็น ที่ เลียง ชีพ
 อยู่ ทั่ว บ กับ แห่ง ภิกษุ ทั้ง หลาย แล เขา ไม่ กล่าว คิน ซึ่ง ลิกขา
 ไม่ กระทำ ให้ แน่ ซึ่ง ความ เป็น คน ทุรพล น้อย ก้าว ลง เลี้ย ก่อน
 ถ้า เขา เสพ เมถุน โดย ที่ สุข แม้ ใน ทิโรจกาน ทั่ว เมื่ เขา นั้น
 ย่อม เป็น ปาราชิก ไม่ มี สัมภาส ทั่ว ภิกษุ อื่น ภิกษุ นั้น คือ กุลบุตร
 ผู้ ไค อธิยา สมมติ อัน เมื่อ มา แล พระ พุททะ เจ้า เป็น สมมติ
 สำหรับ กรอง ปาติโมกขะ สังวะระ คีล เป็น ของ ไหญ่ คือ สงฆ์ พรหม

เพริชง ถันอุปสมบท บรรดาให้ ด้วย ญัตติ ระตุตตะกรรม วาจาไม่
 กำเรบ คือ พรหมด้วย วิภค สมบัติ ญัตติ สมบัติ อะนุสาธนะสมบัติ
 สัมมาสมบัติ ประวิสะสมบัติ แล ทวารแก่ เหตุ เป็นที่ ตั้ง ตั้งนี้
 แล ชื่อว่า ภิกขุ ภิกขุ แปลว่า ผู้ขอ คือว่า จะ ไถ่ ก็ตาม ไม่
 ไถ่ ก็ ตาม ขอตามอย่าง พระอะริยะเจ้า คือว่า เวลา เข้า นุ่ง ห่ม
 เป็น ประณีต ทาส อุ่ม บาตร บิณฑบาต เรือน ตระกูล เป็น สำคัญ
 ไม่ ร้อง ขอด้วย วาจา ที่ ว่า รูป โทนั้น คือว่า จะ สูง ท่า ท่า ขาว
 ใดๆ ก็ ที่ จะ ประกอบ การ อยู่ อย่างไร แล จะมี ชาติ มี ชื่อ
 มี โศคร มี ประคติ มี วิหาระกรรม มี โศคร อย่างไร ก็ ที่ แล จะ
 เป็น เสร ผู้ แก่ หรือ ภิกขุ ใหม่ หรือ ภิกขุ ปานกลาง ก็ ที่ ไม่ ว่า
 น้ำ แล เสพ เมณฺฑน เป็น ปาราสิต ทุก รูป ซึ่ง ว่า ไม่ กล่าว
 คั้น ซึ่ง สิกขา แล ไม่ ทำ ไ้ แม้ จึง ซึ่ง ความ เป็น คน ทุรพล นั้น
 คือว่า ไม่ ลา สิกขา บท พรหม ด้วย จิตต์ แล เขตต์ แล กาล แล
 ประโยค แล บุคคล แล พรหม ด้วย วิชาณะนะ คือ ความ รู้ แล
 พรหม ด้วย จิตต์ นั้น คือ ภิกขุ จะ แล่อน จาก ความ เป็น อุปะสัม
 มันนะ ภิกขุ แล้ว กล่าว คำ ลา สิกขา ไม่ กล่าว เล่น กล่าว พลั้ง
 จึง เป็น อนิลา สิกขา บท อย่าง หนึ่ง ที่ แล เขตต์ นั้น มี มาก ถึง
 ๒๒ บท จะ กล่าว แต่ ที่ ควร จะ ใช้ กล่าว ว่า สิกขี ปัจจิกขามิ
 ขำพเจ้า กล่าว คั้น ซึ่ง สิกขา ก็ ที่ วินัย ปัจจิกขามิ ขำพเจ้า
 กล่าว คั้น ซึ่ง วินัย ตั้ง นี้ ก็ ที่ แล กล่าว ว่า คีตติ มัม ชาเรติ ท่าน
 รง ทรงไว้ ซึ่ง ขำพเจ้า ว่า เป็น กุหิสถ์ ก็ ที่ อุปาสโกติ มัม ชาเรติ
 ท่าน รง ทรงไว้ ซึ่ง ขำพเจ้า ว่า เป็น อุบาสก ก็ ที่ กล่าว ตาม

ยทกัณ्हึ แล ไม่กล่าวตาม ยทกัณ्हึว่า รุกขะ ปัจจิกขามิ
 เปนต้น อย่างนี้ ชื่อว่า ลาสิกขาพร้อม ด้วย เขตต์พร้อม ด้วย
 กาลนั้น ก็กล่าว คำลาด้วยวิคคระมานะ กล่าว ว่า ปัจจิกขามิ
 ขำพเจ้ากล่าวดังนี้ ขาเรสิ ท่านจง ทรงไว้ที่นี้ แลกล่าวด้วย
 คำ ไม่อาศัยกาลกัณ्हึว่า สลัม เม สิกขาเย ธัมมา เลยด้วย
 สิกขา แก่ขำกัณ्हึ เปนต้นที่นี้ แล ไม่กล่าวด้วย คำ เปนอะคิตะ
 กล่าว ว่า ปัจจิกขาสี ขำกล่าวดังนี้แล้ว ขาเรสิ ท่านจง
 ไว้แล้วที่นี้ แล ไม่กล่าว ด้วย อะนาคะตะกาลว่า ปัจจิกขาสี
 ขำสีกกล่าวดังนี้ ขาเรสิสสิ ท่านจงทรงไว้ที่นี้ แล ไม่กล่าว
 ด้วย คำ เปนปริกัษยิวา ปัจจิกเขยัม ขำพึง กล่าวดังนี้ที่
 กัณ्हึ แล ชื่อว่า ลาสิกขาพร้อม ด้วย กาล ก็แล พร้อม ด้วย
 ประโยคนี้ คือ ประโยคแห่งราชาที่เปล่ง ธอว่า ขำพเจ้า
 กล่าว ดังนี้ ซึ่ง สิกขา เปนต้นด้วย กล่าวด้วย ภาษาใด ๆ ไม่ว่า
 แล ไม่ลา ด้วย กายะ ประโยค นี้เขียน หนังสือ ลา เปนต้น กัณ्हึ
 แล ชื่อว่า ลา สิกขาพร้อม ด้วย ประโยค พร้อม ด้วย มุทกณ्हึ
 คือ ผู้ลา สิกขา ที่ไม่ เปนขำ ไม่ เปนคน มีจิตต์ พุ่ง สร้าน ไม่ เปน
 คน เข้ม อัน ทุกชะเวณะนาครนิก ครอนจัว เปน คน ประคิตีคือ
 ผู้พึง คำ ลา แล้ว ก็ เปน ชาติ มนุษย์ ไม่ เปน คีรีจิฉาน แล เทพดา
 แล ไม่ เปน ขำ ไม่ เปน คน มีจิตต์ พุ่ง สร้าน ไม่ เปน คน เข้ม อัน
 ทุกชะเวณะนาครนิก ครอนจัว แล เปนคน อยู่ เณการ คนนี้ ไม่ ต้อง มอก
 ด้วย ทุกแลหนังสือ ครอนแล้ว ว่า พร้อม ด้วย มุทกณ्हึ พร้อม

ด้วยความรู้^{นี้} ^{นี้} คือผู้ลาสิกขา นิยม ต่อผู้ใด ^{นี้} ผู้^{นี้} ได้ยิน
 แลรู้^{นี้} ความ ในขณะ ^{นี้} ไม่ นึก ไปนาน แล้ว จึง รู้^{นี้} ถึง^{นี้} ที่ ^{นี้} ถ้า
 ไม่มี นิยม ยทกส แล ลาสิกขา เฉพาะ หน้าคน มาก ด้วยกัน
 ในคน เหล่า ^{นี้} คน ใด คน ^{นี้} รู้^{นี้} ความ ใน ขณะ ^{นี้} ถึง^{นี้} ที่ ^{นี้} จึง
 ชื่อว่า พรหม ด้วย ความรู้ ^{นี้} ภิกษุ ลาสิกขา พรหม ด้วยจิตต์
 เป็น ตัน จึง กล่าว มา ^{นี้} แล จึง เป็น อันตา ถ้า ไม่ พรหม ไม่ เป็น
 อันตา สิกขา ก็ แล เสพ เมถุน ^{นี้} คือ ให้ นิमितต์ ของ คน แม้
 พันซ์ แม้ ห่อ ด้วย วัตถุ อันใด ^{นี้} หนึ่ง ก็ ตาม ให้ เข้า ไป ใน
 วิหะมรรค ทวารหนัก บัสดาจะมรรค ทวารเบา มุขะมรรค ช่อง
 ปาก อันใด ^{นี้} หนึ่ง แล ^{นี้} ผู้ ^{นี้} ยัง ไม่ ตาย หรือ ตาย แล้ว แล
 ทวาร ^{นี้} จะ รong เร ลาก ด้วย วัตถุ อันใด ^{นี้} หนึ่ง ก็ ตาม ไม่ รong
 ไม่ ลาก ก็ ตาม เป็น ทวาร อัน สัตว์ ยัง ไม่ ถัด เสียบ โทษ มาก
 ให้ ล่วง ที่ ชุ่ม อันสม ประคติ ไม่ ถัด ต้อง ชั่ว เมล็ดคง ^{นี้} หนึ่ง ด้วย
 จิตต์ บิน ^{นี้} ที่ ^{นี้} หรือ ผู้ ^{นี้} ชุ่ม ชื่น ใน นิमितต์ คน แล บิน ^{นี้} ด้วย
 ในกาล ^{นี้} ๔ คือ แรก เข้า ไป แล่ง นิमितต์ แล เข้า ไป แล้ว แล
 หยคอยู่ แล ถ้า เนือ ออก แล่ง นิमितต์ คราว ไร คราว ^{นี้} หนึ่ง ก็
 หรือ ของ ถ้า เนือ แล่ง คน ยาว ให้ เข้า ไป ใน ทวารหนัก คน เอง
 ก็ ถ หรือ หลัง อ่อน กับ ลง สม เอา ของ ถ้า เนือ แล่ง คน ด้วย
 ความ บิน ^{นี้} ที่ ^{นี้} อาการ ทั้ง ยวง เหล่า ^{นี้} ชื่อว่า เสพ เมถุน เป็น
 ปาราชิก ไม่มี สังวาส คือ ไม่ ร่วมสังฆกรรม น้อย ไตญ์ กับ
 ภิกษุ อันใด ^{นี้} หนึ่ง

ที่ แล หึง มะนุษย์ หึง มะนุษย์ ติรวิธานตัว เมื่ มี ทวาร ๓

คือ ทวาร หนัก ทวาร เบา ช่องปาก พวกละสาม ๆ เป็น ๔
 อุกะ ไทพญายุชระณคน มีทั้ง เพศหญิง เพศชาย ทั้ง ๒ อย่าง ที่
 เป็น มະนุษย์ อะมะนุษย์ ทิรัจฉาน ก็มี ทวาร ละสาม ๆ เป็น ๑๘
 ชาย เป็น มະนุษย์ อะมะนุษย์ เป็น ทิรัจฉาน มี ทวาร ๒ คือ ทวาร
 หนัก แล ช่องปาก พวกละสอง ๆ เป็น ๖ บัณเฑาะ เป็น มະนุษย์
 เป็น อะมะนุษย์ ทิรัจฉาน มี ทวาร ละสอง ๆ เป็น ๖ รวม เป็น ๑๒
 ผลสม หมก ด้วย กัน เป็น ทวาระ มรรค ๓๐ ให้ เกิด อายัตถ์ ปารว
 ชิก ก็ แล กำหนด สัตว์ ทิรัจฉาน นั้นทั้งนี้ สัตว์ไม่มีเท้า
 ไท้แก่ ที่ชะชาติ มีงู เหลื้อม งู เวื้อน เป็นต้น แล ชาติ สัตว์
 ห้า มี ปลา แล กุ้ง แล กบ เป็นต้น ที่มี ทวาระ มรรค ทั้ง ๓ อัน
 ใต้ อันหนึ่ง ภาวให้ องค์ กำเนิด เข้าไป ไต่ ชั่ว เมื่ถึง กางหนึ่ง
 เหล่านี้ เป็น วัตถุ แห่ง ปารวชิก คำ ลง ไป กว่า นั้น เป็น วัตถุ
 แห่ง ทุกกฎ สัตว์ ๒ เท้า ไท้แก่ ไท้ถา แล นก พิลาย เป็นต้น
 แล สัตว์ ๔ เท้า ไท้แก่ แมว แล การชก พังพอน แล จวค เป็นต้น
 เหล่านี้ เป็น อย่าง เล็ก ให้ ฟัง รู้ว่า เป็น วัตถุ แห่ง ปารวชิก
 แล ทุกกฎ ถึง กล่าว แล้ว ใน ก่อน แล ภิกษุ ให้ ค่อม หรือ ป่ม
 ที่งอก ขึ้น ใน องค์ กำเนิด แห่ง ตน มี ภาวะ ประสาท ยัง ไม่ ตาย
 ยัง รู้ สัมผัส สล้อยู่ ให้ เข้า ไป ใน ทวาระ มรรค ๓๐ ถึง กล่าว
 แล้ว แห่ง ไท้ แห่งหนึ่ง แม้ ทวาร นี้ มี สอง แล เนื้อ เป็นต้น
 เล็ก ไป หมก แล้ว สักว่า สัตว์ฐาน แห่ง นิमितต์ ยัง ปราภฏ อยู่
 ถึงนี้ ครั้น จิตต์ คิด ว่า จะ เสพ มีอยู่ ก็ เป็น ปารวชิก ภิกษุ
 ให้ ชน หรือ ค่อม หรือ ป่ม อัน เกิด ใน องค์ กำเนิด ตน มี ภาวะ

ประสาธน์ นิยมหาย แล้ว ไม่รู้ สัมผัสส ให้เข้าไป ใน ทวาระ
มรรคทั้ง กล่าว แล้ว นั้น เป็น ทุกกฎ ถ้า ทวาระ มรรค นั้น เล็ก
ไปหมดแล้ว แม้แต่ มาตรา ว่า สัตว์ฐาน แห่ง นิमितต์ ก็ ไม่ เหลือ
ภิกษุ พยายาม ใน ที่ เช่น นั้น สัตว์เขา ว่า เป็น แผล เป็น ดุล
ลัทธิ ช้องตา ช้อง รุมก ช้อง ศู แล ผัก แห่ง หวี ได้ คือ นิमितต์
แล แผล ที่ กระทำ ด้วย ศัสตรา ใน กาย แห่ง มนุษย์ เหล่า นี้ ก็
แล ผัก แห่ง หวี ได้ แล กลอง รุมก แห่ง สัตว์ศิริฐาน มี ข้าง ม้า
เป็น ต้น ก็ ก็ แล นิमितต์ แห่ง ตน ทาย ตัว แต่ สัตว์ ก็ เลี่ย
กึ่ง หึ่ง แล้ว ไป ยัง ไม่ ชื่น พอง ก็ ก็ แล สัน ศร หรือ ฟัน ที่ ออก
มา นอก ริม ฝี ปาก ก็ ก็ เหล่า นี้ เป็น เขตต์ เปน วัฏฏ แห่ง อายัตต์
ดูลัทธิ ช้องตา ช้อง ศู แล แผล ใน กาย สัตว์ ศิริฐาน ก็ ก็
แล นิमितต์ ที่ เล็ก แห่ง สัตว์ ศิริฐาน มี แผล ปลา เป็น ต้น ที่ ไม่
พอ ประมาณ องค์ กำเนิด ทำ ให้ เข้า ไป ได้ ก็ ก็ แล สรีราระยะ
อัน เกษ มี รัก แร่ เป็น ต้น แห่ง มนุษย์ แล ศิริฐาน ก็ ก็ แล
นิमितต์ ใน ซาก ศพ ที่ ชื่น พอง แล้ว ก็ ก็ แล ชื่น เนื้อ ที่ ตก ลง
แล้ว นอก นิमितต์ ก็ ก็ เหล่า นี้ เป็น เขตต์ เปน วัฏฏ แห่ง อายัตต์
ทุกกฎ ภิกษุ ใส่ อรุธชาติ ใน ปาก ซาก ศพ ที่ ชำ อยู่ ไม่ ให้
กระทบ เบื่อ ตำ แล ข้าง ที่ ๔ นี้ เป็น ทุกกฎ กล่าว มา นี้ เป็น
ประเภท แห่ง อายัตต์

แล ไม่ เป็น อายัตต์ ใน สิกขาบท นี้ ภิกษุ ไม่รู้ ไม่ ยิน ก็ เป็น ข้ำ
มี จิตต์ อัน พึง สรรณ เวทนา ครอง จำ ภิกษุ เป็น อายัตต์ มี จิตต์
บัญญัติ เหล่า นี้ ไม่ เป็น อายัตต์ แล ภิกษุ นอน คลับ อยู่ ผู้ ๔ มา

ลละ ทำ เมณฺเณในนิมิตฺตํตน ไม่รู้ตัว ชื่อว่าไม่รู้ ไม่ เป็น
 ชาติกัฏฏิกิ ภิกขุ ไค แม้รู้แต่ไม่ยินกัฏฏิกิเลย ชื่อว่า ไม่ยินกัฏฏิกิ ไม่
 เป็นชาติกัฏฏิกิ ภิกขุ เป็นชาติกัฏฏิกิ เกือบคลั่ง ไล่ไล่ เหลือบ เขียว ขาว แด
 ภิกขุ เขาทำจิตต์ให้ ฟุ้ง สรวาน ชื่อว่า เป็น คน มีจิตต์ ชัน ฟุ้ง
 สรวาน ๒ จำพวกนี้ ที่ไม่รู้สมาธิ เห็น เพลิง กับ ทอง คู่กับ
 แก่น จันทน์ เสมอกัน ทั้งนี้ เป็นประมาณใน ที่จะไม่เป็น ชาติกัฏฏิกิ
 ภิกขุ ไคไม่รู้สิ่งใด เลย เพราะ กระสับกระส่าย ชนุ่ ด้วย ทุกขะ
 เวทนา กล้ากัฏฏิกิ ชื่อว่า ชนุ่ ทุกขะ เวทนา ครอญ จำ ไม่ เป็น
 ชาติกัฏฏิกิ ภิกขุ ไค เป็น เกลิม เหตุ ที่ จะ ให้ พระ ผู้มี พระภาค
 บัญญัติกัฏฏิกิ สิกขาบทนี้ ทั้ง พระ สุทินน แรก เสพ เมณฺเณ ก่อน กว่า
 ภิกขุ ชนุ่ ทั้งนี้ ชื่อว่า ชาติกัฏฏิกิ กับ มีกัฏฏิกิ บัญญัติกัฏฏิกิ ไม่ เป็น ชาติกัฏฏิกิ
 กล่าวมา นี้ ชื่อว่า กล่าวกับ ขนชาติกัฏฏิกิ

ชนุ่ สิกขาบทนี้ เป็น อนุภาคนิธิกัฏฏิกิ เพราะ ไม่ต้อง ปาราสิก
 ด้วย บังคับ ผู้ ชนุ่ ให้ เสพ เมณฺเณ ก็ แต่ ว่า ยริคัฏฏิกิ หรือ ภิกขุ
 ด้วยกัน ให้ เสพ เมณฺเณ ถึง ไม่ เป็น ปาราสิก กัฏฏิกิ จริ ก็ คง ไม่
 พ้น ทุกกถาบัญญัติ เพราะ อนุภาคนิธิกัฏฏิกิ มี องค์ ๒ คือ
 เสวนจิตต์ จิตต์คิกจะ เสพ เมณฺเณ ๑ มัคคเคน มัคคปฏิปาทน
 บัง องค์ ถ้า เนิก ให้ เข้า ไป ใน ทวาระ มรรค ถูก ต้อง ณ ที่ ไค ที่
 หนึ่ง เป็น องค์ อย่าง ๑ พร้อม ด้วย องค์ ๒ ทั้งนี้ จึง เป็น
 ปาราสิกบัญญัติ ไม่ พร้อม ไม่ เป็น สิกขาบทนี้มี ๘ ฐาน ๑
 ชื่อว่า ๘ ฐาน ปาราสิก ๘ ฐาน คือ เกิด แต่ กาย กับ จิตต์
 เป็น ๘ ฐาน อัน ๑ อันหนึ่ง เป็น กิริยา เปน สัญญา วิโมกข์ เป็น

สะจิกตะกะ โลกะวัชชะ กายกรรม เปน อะภิสสะสะจิกัต เป็น
ทวิ เวทนํ มี เวทนา ๒ คือ สุขกับ อูเบกขา

ปฐมปาราสิกิ จม

ใน อธิษณาทามะ สิกขาบท ที่ ๒ ความว่า ภิกขุ ไคลักโข
หรือ ใช้ ให้ ผู้อื่น ลัก ซึ่ง ทรพย เข้าของ ที่มี ชีวิต แล ไม่ มี
ชีวิต มีราคา แต่ ยาทหนึ่ง ขึ้น ไป ด้วย ยาท ใน มะคะชะ ประเทศ
ที่ ตั้ง อยู่ บ้าน หรือ ใน ป่า หรือ ตั้ง อยู่ ใน น้ำ ใน ยก ใน อากาศ
ในที่ ไท ๆ ก็ ที่ อันมี เจ้า ของ หวง แหน อยู่ ด้วย เฒะยะจิกัต
โดย อาการ แห่ง การ ลัก ต่าง ๆ คือ พ้อง ร้าง เบียด บัง คลอก
ลง สับ เปลี่ยน น้อ ซึ่ง ช่ม เหว ขว้าง ทั้ง ไท ๆ ก็ ที่ ภิกขุ นั้น
เป็น ปาราสิกิ

ซึ่ง ว่า ยาท หนึ่ง นั้น ใน ยาท ีว่า * มาสส เปน ยาท ๑ ใน เมือง
ราชะคฤห์ โดย ยาท ีว่า “เตน โข ปน สมเณราชคเห ปัญญา
สโก ปาโท โททิ ใน อรรถะดาว่า ๒๐ มาสส เปน กะหา ประณะ ๑
ใน เมือง ราชคฤห์ ใน ครั้ง นั้น เพราะ เหตุ นั้น * มาสส จึง เปน
ยาท ๑ โดย ลักษณะ นั้น พึง รู้ เลิก ว่า ส่วน ที่ ๔ แห่ง กะหา
ประณะ เปน ยาท ๑ ใน ชนบท ทั้ง ปวง ก็ แต่ ส่วน ที่ ๔ แห่ง กะหา
ประณะ นั้น พึง รู้ ด้วย สามารถ แห่ง โบราณ นี้ละ กะหา ประณะ ใช้
กะหา ประณะ อัน มี รุทะ ทามะ กะหา ประณะ เปน ต้น ด้วย ว่า แม้
พระ พุทธะ เจ้า ทั้ง หลาย ใน อธิกัต แล อะนาคค ทาม ก็ ปัญญัตติ
ทุกิยะ ปาราสิกิ ด้วย ยาท ส่วน ที่ ๔ แห่ง นี้ละ กะหา ประณะ นั้น สัน

โดยปาราสิตะว่า “ปัญฺณิมาสโก ปาโทติ ตถาราชานเห วิสฺกิมาสโก
 กหาปโณ โสภิ, คัลลิมา ปัญฺณิมาสโก ปาโท; เอเตน สัตถช
 เณน สัพพชนปะเทสฺ กหาปณัสส จตฺตโณ ภาโศ ปาโทติ
 เวทิตัพโพ. โส จ โส ปุรณณัสส นิลกหาปณัสส วเสน, น
 อิตเรสํ รุทฺรทามกาทินํ; เตนํ ทิ ปาเทนํ อคิตา พุทฺธาย
 ปาราสิกิ ปัญฺณูปะเล, อมาคทายิ ปัญฺณูปะเลสนฺติ. ถึแลการ
 วิณญณียาตมะกอลง เปน เงิน ใน สยาม ประเทศนี้ ตาม อรรถ
 กระดา แลฎีกา จะกล่าวใน เบื้อง หน้าใน ที่ สุดแห่ง วิณญณีย ทั้งปวง
 ถึแล ภาระการ อาการ ที่ จะ ถัก นั้น พึง รู้ โดยบาฬี ๖ บท
 ทั้งนี้ ก่อน คือ อาทิบะนะ ภาระณะ ภาระณะ วิวิยาปะระ
 วิโกปะนะ ฐานาจาอะนะ สัมปะระวิทิตามะนะ อธิบาย ใน บท
 ทั้ง ๖ นั้นตาม อรรถะกระดาทั้งนี้ อาทิบะนะ นั้นว่าถือเอา ใต้
 แก่ภิกษุ โจทย์ฟ้องร้อง เอาสวน ไว้ ณ ที่ กั้น ของผู้อื่นว่า เปน
 ของ ตน ต้อง ทักกฎ ไม่ ต้อง ปาจิตตिय ด้วย มุสาวาท เพราะ
 เปน บุพพะประโยคแห่ง อธิณนาทาน ครั้น เจ้าของ สงสัยว่า
 เรา จะ ใต้หรือ ไม่ ใต้ ภิกษุ นั้น ต้อง ถุลลัจจัย ครั้น เจ้าของ
 ปลง ขู่ว่า จัก ไม่ เปนของ เราแล้ว ภิกษุ ก็ ปลง ขู่ว่า จัก ไม่
 ใต้แล้ว จึง เปน ปาราสิก ถึภิกษุ ยัง คิก จะ ใต้ อยู่ เปน แต่
 แสง อาณภาพ ใต้ถลัว ถึคิ หรือ เจ้าของ ยัง ไม่ ปลง ขู่ว่า ก็ ยัง
 รักษา อยู่ ก่อน ต่อเมื่อ ใต้ปลง ขูว่า ลง ทั้ง ๒ ข้าง ภิกษุ ก็
 จัก ไม่ ใต้ เจ้าของ ก็ ว่า ไม่ ใต้แล้ว จึง เปน ปาราสิก
 ภาระณะ นั้นว่าเอา ใต้ ใต้ แก่ภิกษุ ช่วย นำของ แห่งผู้อื่น

ไปด้วย สีสะเปยทมิ ครั้นมีเถยยะจิตต์คิดระลึก รับคำสั่ง
 ลุยคลำของ อยู่บน สีสะ นั้น ต้อง ทุกกฎ ทำของ นั้น ให้ ไหว ไป
 มา อยู่บน สีสะ ต้อง ถูลดจรัย ปลงของ นั้น ลง มา บ่า ต้อง
 ปาราชิก กำหนด สีสะ นั้น ข้าง หน้าเพียง หดุมคอ ข้าง หลัง
 เพียง หายผมคก ข้าง ทั้ง ๒ เพียง หมวกหู ภิภุ เลื่อน ของ
 ลง มา จาก สีสะ ไม่ ให้ พัน สีสะ เลย พอ พัน เขต สีสะ ที่ กำหนด
 ไว้ ก็ เป็น ปาราชิก ถ้า ยก ขึ้น พอ พัน สีสะ เส้น ผมหนึ่ง ก็
 เป็น ปาราชิก ของ แดกบน บ่า แดก กระเทียบ ด้วย เขวหัว
 ด้วย มือ ก็ ให้ วินิจฉัย เหมือน ของ อยู่บน สีสะ นั้น เด็ก
 อะระระระระ นั้น ว่า เขา ลง ไค้ แก่ ภิภุ วัย ของ ผาก เขา
 ไว้ ครั้น เจ้า ของ เขา มา ทวง ภิภุ แดกล้ง กล่าว เพี้ยน คำว่า
 ข้า ไม่ ไ้รับไว้ กล่าว กังนี้ ด้วย เถยยะจิตต์ ต้อง ทุกกฎ ทำ
 ให้ เจ้า ของ เกิด ความ สงสัย ต้อง ถูลดจรัย ครั้น เจ้า ของ
 ปลง ขูระ ภิภุ ก็ ปลง ขูระ ทั้ง ๒ ข้าง ก็ กล่าว แล้ว ใน อาทิยะนะ
 นั้น ภิภุ นั้น ก็ เป็น ปาราชิก อธิบาย ประวิโกณะนะ นั้น ว่า ยัง
 อธิบาย ได้ ทำ เวีย ไค้ แก่ ภิภุ มี เถยยะจิตต์ คิด ระลึก พา
 ของ กับ ทั้ง คน ผู้นำ ของ ไป ด้วย แดก โล่ คน ผู้นำ ของ ไป นั้น
 ให้ ยก เท้า ที่ แรก แล้ว ไป ตาม ประสงค์ แห่ง คน ต้อง ถูลดจรัย
 แล้ว ให้ ยก เท้า ที่ สอง แล้ว ไป อีก ต้อง ปาราชิก ฐานา จาวะนะ
 นั้น ว่า ให้ เคลื่อน จาก ที่ ไค้ แก่ ภิภุ คิด ระลึก ของ ที่ ตั้ง อยู่ ใน
 ยก ใน น้ำ ใน ที่ แด่ง ไค้ แด่งหนึ่ง แดก วัย ต้อง ลุยคลำ ของ
 นั้น เป็น ทุกกฎ ทำของ นั้น ให้ ไหว ไป มา อยู่ ใน ที่ เป็น ถูลดจรัย

ทำของ นั้น ได้ เคลื่อน จากฐาน เป้นปาราชิก ก็แลกำหนด
 ฐานที่ ตั้ง นั้น ตั้งนี้ ถ้าของ นั้น เป้น หม้อ ตั้ง อยู่ ใน น้ำ ใน
 โกลนมีฐาน ๖ คือปากข้าง บน แห่งหนึ่ง กับหม้อที่ ถูก
 พื้น แห่งหนึ่ง ข้างทั้งสี่ ๆ แห่ง เป้น ๖ แห่ง ด้วยกัน รังมา
 ข้างหน้า ให้ส่วนหม้อที่ ถูก พื้นข้าง โหน้พื้น ส่วนหม้อที่ ถูก
 พื้นข้าง น้เส้นผมหนึ่งก็ ก้ หรือเลือกไปข้างหน้า ให้ส่วน
 หม้อข้าง น้พื้น ส่วนหม้อ ที่ ถูก พื้นข้าง โหน้ เส้นผม หนึ่งก็ ก้
 หรือชัก ไป ข้างซ้าย ให้ส่วนหม้อที่ ถูกพื้นข้าง ขวาพื้น
 ส่วนหม้อที่ ถูกพื้นข้าง ซ้าย ไปเส้นผม หนึ่งก็ ก้ หรือชัก มา
 ข้างขวา ให้ส่วนหม้อที่ ถูกพื้นข้าง ซ้ายพื้น ส่วนหม้อที่ ถูก
 พื้นข้าง ขวา เส้นผม หนึ่งก็ ก้ หรือยกขึ้นให้กับหม้อพื้นพื้น
 ลักเส้นผม หนึ่ง หรือยกหม้อ ให้จมลง ไปให้ปากหม้อพื้น
 ส่วนที่ กับหม้อถูกพื้นลง ไปเส้นผม หนึ่งก็ ก้ ทั้งนี้ชื่อว่าให้
 เคลื่อน จากฐาน เป้นปาราชิก ให้พึงรู้จักฐานที่ ตั้ง แห่ง
 ของที่ ป่อง ทั้งนี้ ของที่ ตั้ง อยู่ ในที่ ทั้งปวง บางสิ่ง มีฐาน ๑
 บางสิ่ง มีฐาน ๒ บางสิ่ง มีฐาน ๓ บางสิ่ง มีฐาน ๔ บาง
 สิ่ง มีฐาน ๕ ถ้าเป้นเงิน อยู่ ในหม้อ ภิกษุเอาภาชนะตัก เอา
 หรือเอามือตัก เขาก็ ก้ เงิน ที่ อยู่ ใน ภาชนะ แล ในมือ นั้น
 ขาด ไม่ติดกับเงินที่ อยู่ ในหม้อแล้ว ถึงยัง ไม่ยกขึ้นก็
 เป้นปาราชิก ลัทธิวิทีนามะณะนั้น ว่าต้องสังเกตุ ใต้เท้า
 ที่วน ขนอม ที่พระเจ้าแผ่นดิน ตั้ง ไว้ ใน ระอ่าง เขาขาด แลทำ

นำ ประตูบ้านชั้น ไค อันหนึ่ง ว่าผู้ใด เข้า มาใน ที่ นี้ ได้ เรียบ
 เอา ค่า ค่า นอน นอน ภิณฑ ไป ถึง บ้าน นอน เช่น นั้น ก็คือ จะ
 ไม่ให้ ค่า ค่า นอน นอน มี เถยบะจิตต์ ร้อย ค้าง สบ คลำ ภาระ ที่
 คน เอา ไป ควร ค่า ค่า นอน นอน มาก น้อย นั้น ต้อง ทุก กฏ ยก เท้า
 ที่ แรก ข้าม บ้าน นอน ไป เป็น ถูลัจฉริยะ ยก เท้า ที่ ๒ ข้าม ไป
 อีก เป็น ปาราชิก อนึ่ง ภิกษุ เข้า ไป ใน ที่ เป็น บริเวณ เป็น คัน ไค
 เห็น ภาระ แห่ง ผู้อื่น ที่ นำ รักษ แต่ ถ้า คน ก ประทุ ห้อย หรือ คน นำ
 มุข เป็น คัน แห่ง ไค แห่ง คน ใด เป็น ที่ สวรรค แล้ว ก็คือ ใน
 ระหว่าง นี้ ถ้า เข้า ของ เขา เห็น เรา จะ ทำ เป็น หีบ ขัน ชนม โฉน
 แล้ว จะ คั้น ให้ เขา ผู้ เข้า ของ ถ้า เข้า ของ ไม่ เห็น เรา จะ ตก
 เอา ถ้า คน ก ทั้ง นี้ แล้ว ภา ของ นี้ เกิด ไป ยก เท้า ที่ แรก ก้าว
 ข้าม ประตู ห้อย เป็น คัน ที่ สวรรค ไว้ ต้อง ถูลัจฉริยะ ยก เท้า
 ที่ ๒ ก้าว ไป อีก ต้อง ปาราชิก ทั้ง กล่าว มา นี้ ก็คือ ว่า สวรรค
 สวรรค อนึ่ง อรรถการ การ ตก พระธรรม ณะ จารย ตั้ง ไว้ ว่า
 มี อยู่ ๕๕ จัก เป็น หมวด ๆ ห้า หมวด ทั้ง นี้ นานา ภาระ
 ๑. ภาระ หมวด ๑. ภาระ ภาระ หมวด ๑. สาคักฉริยะ
 ๒. ภาระ หมวด ๑. ภาระ ภาระ หมวด ๑. ภาระ ภาระ
 ๓. ภาระ หมวด ๑. ภาระ ภาระ หมวด ๑. ภาระ ภาระ
 ๔. ภาระ หมวด ๑. ภาระ ภาระ หมวด ๑. ภาระ ภาระ
 ๕. ภาระ หมวด ๑. ภาระ ภาระ หมวด ๑. ภาระ ภาระ

ก็ แล นานา ภาระ ภาระ นี้ ว่า หมวด แห่ง การ ตก ๕ มี
 ของ ต่าง ๆ เป็น ที่ กำหนด คือ อาทิสระ โภทย์ เขา ของ มี วิญ
 ญาณ แล ไม่ มี วิญญาณ ของ เขา ๑. พระธรรม ช่วย นำ เขา ของ
 ที่ มี วิญญาณ แล ไม่ มี วิญญาณ ของ เขา ไป ๑. พระธรรม

นิต เพี้ยน เอา ของ มี วิญญาณ แล ไม่มี วิญญาณ ที่ เข้า ผ่า ถวาย ๑
 อิริยา ประเวณี โภคะ ทำ อิริยา ยด แห่ง คน ผู้นำ ของ ไป ให้ ทำ
 เวียน ๑ ฐานา ทวารนะ ทำ ของ มี วิญญาณ แล ไม่มี วิญญาณ
 ให้ เคลื่อน จาก ฐาน ๑ อระหาร * หมวกนี้ ชื่อ ว่า นานา ภินทะ
 ษณะ เพราะ กำหนด ด้วย ของ ต่าง ๆ คือ ของ มี วิญญาณ
 แล ไม่มี วิญญาณ วิจิตร พิสดาร ให้ ฟัง รู้ ถึง กล่าว มา แล้ว
 ใน บท ทั้ง ๖ ทำง ๆ แต่ ข้าง คั่น

ก็ แล เอก ภินทะ ษณะ นี้ ว่า หมวก * แห่ง การ ลัก มี
 ของ สิ่ง เกือบ เปน ที่ กำหนด คือ ขา ทิยะระ โภคย์ เอา ของ มี วิญ
 ญาณ คือ ทาส แล สัตว์ ของ เลี้ยง ของ เขา ๑ พระระณะ ช่วย
 นำ เอา ทาส แล สัตว์ ของ เลี้ยง ของ เขา ไป ๑ อระหารระณะ
 นิต เพี้ยน เอา ทาส แล สัตว์ ของ เลี้ยง ที่ เขา ผ่า ถวาย ๑ อิริยา ประ
 เวณี โภคะ ทำ อิริยา ยด แห่ง ทาส แล สัตว์ ของ เลี้ยง ของ
 เขา ให้ ทำ เวียน ๑ ฐานา ทวารนะ ทำ ทาส แล สัตว์ ของ เลี้ยง
 ของ เขา ให้ เคลื่อน จาก ฐาน ๑ คำนี้ ชื่อ เอก ภินทะ ษณะ
 กำหนด ด้วย ของ มี วิญญาณ สิ่ง เกือบ วิจิตร พิสดาร
 ถึง กล่าว แล้ว ใน ก่อน

ก็ แล ศาสติ นิระ ษณะ นี้ ว่า หมวก แห่ง การ ลัก * มี ลัก
 ด้วย มี คน เปน เชื้อ กัน คือ ศาสติ นิระ อาณัติ นิระ นิติ คติ นิระ
 อติ นิระ สาธะ นิระ ชูระ นิระ เขปะ เปน * ๑ ศาสติ นิระ นี้ ว่า
 การ ลัก เกิด ด้วย มี คน เอง คือ นิธิ นิธิ ของ ที่ ตั้ง อยู่ บน
 ยก ขึ้น แล้ว ที่ ไต่ ที่ คั่น เปน ของ ผู้ ข่ม ด้วย มี คน เอง

อาณัติกคิมุขะ นี้ว่า การ ลัก เกิด ด้วย มังคัม คือ ภิกษุ มังคัม ให้
 ภิกษุอื่น ลัก ว่า ท่านจง ลัก ของ สิ่ง นี้ ผู้ มังคัม ต้อง ทุกกฎ
 ใน ขณะ มังคัม ผู้จะ ลัก สำคัญ ว่า ของ สิ่ง นี้ ก็ สำคัญ ว่า ของ
 อื่น ก็ ที่ แล ลัก ใด ของ ตาม มังคัม ทั้งนี้ เปน ปาราชิก ทั้ง ๓
 ทั้ง ผู้ลัก ผู้ มังคัม ถ้า ผู้ลัก สำคัญ ว่า ของ นั้น ก็ สำคัญ ว่า
 ของ อื่น ก็ ที่ แล ลัก ใด ของ อื่น จาก ของ ที่ กำหนด นั้น ทั้งนี้ ผู้
 มังคัม ไม่ เปน ปาราชิก เปน แต่ ผู้ลัก อนึ่ง ทั้ง ภิกษุ ผู้ อาราม
 มังคัม พุทธะ รักชิต ว่า ท่านจง มอด ขัมมะ รักชิต ให้ มอด
 แล สังฆะ รักชิต ให้ ลัก ของ ของ ที่ ทั้งนี้ ต้อง ทุกกฎ ใน ขณะ
 มังคัม พุทธะ รักชิต ไป มอด ขัมมะ รักชิต ก็ ต้อง ทุกกฎ ขัมมะ
 รักชิต ไป มอด สังฆะ รักชิต ๆ วม จะ ลัก อาราม ผู้ มังคัม
 เกลิม ต้อง ถุลลัจจัย สังฆะ รักชิต ลัก ของ นั้น ใด ตาม มังคัม
 ทั้งนี้ ต้อง ปาราชิก ด้วย กัน ทั้ง ๔ รูป ถ้า พุทธะ รักชิต ข้าม
 ขัมมะ รักชิต เสียบ ไป มอด สังฆะ รักชิต ๆ ก็ ลัก ใด ตาม กำหนด
 ทั้งนี้ อาราม ผู้ มังคัม เกลิม ไม่ เปน ปาราชิก เปน แต่ พุทธะ
 รักชิต ผู้ มังคัม รอง แล สังฆะ รักชิต ผู้ลัก เท่านั้น ภิกษุ มังคัม
 ผู้อื่น ให้ ลัก แล ้วย มีความ วิประณิสสวาระ วัณโณ ท้าม เสียบ ให้
 ใด บิน ผู้รับ มังคัม จะ ลัก นั้น ไม่ พัง ขัน จะ ลัก ทั้งนี้ ผู้
 มังคัม ไม่ เปน ปาราชิก เปน แต่ ผู้ลัก นี้ ชื่อ ว่า อาณัติกคิมุขะ
 ก็ แล นิสสัจจคิมุขะ นี้ว่า ลัก ด้วย การ ขัดขวาง ของ ไป คือ ภิกษุ
 ทำ ความ กำหนด ไว้ มี ประคุด ต้อง เปน ดังนี้ว่า ภายใน ห้วง นี้
 ถ้า เจ้าของ เห็น เรา จะ ทำ เป็น ชม เล่น ถ้า เจ้าของ ไม่ เห็น

เรา จะ ลัก เอา ครั้น เจ้าของ ไม่ เห็น ขว้าง ข้าม ประตู ห้อย
ออกมา ถ้า ของ นั้น จะ พ้น ประตู ห้อย ใต้ เปน แท้ พอ ของ นั้น
หลุด พ้น จาก มือ ก็ เปน ปาราชิก อื่น ฝึก ไป ถึง ท่าน ขนอน
เอา ของ ที่ จะ ต้อง เลื่อน ค่า ท่าน ขนอน โยน ข้าม ท่าน ขนอน ไป
ถ้า ของ นั้น จะ พัง ตก ใน ภายใน นอก ใต้ เปน แท้ พอ หลุด จาก มือ
ก็ เปน ปาราชิก ทั้ง นี้ ชื่อ นิส สัก คิยะ ก็ แล อัคระ สาณะ ระ นั้น ว่า
ยัง อัคระ ให้ สำ เร็จ ก่อน แต่ การ ลัก ใต้ แก่ ฝึก ยัง คัม ฝึก ว่า
ท่าน อาจ ลัก สิ่ง นี้ ของ ผู้ โยน ใต้ เมื่อใด ท่าน จะ ลัก เมื่อ นั้น
เด็ก สิ่ง นี้ ถ้า ผู้ รับ ยัง คัม นั้น คง ไม่ มี อัน ตราย ใน ระหว่าง ที่ จะ
ลัก ใต้ เปน แท้ ผู้ บังคับ เปน ปาราชิก ใน ขณะ บังคับ ผู้ ลัก
เปน ปาราชิก ใน เวลา ที่ ลัก อื่น ฝึก เขา รอง เท้า เปน คัน
อัน จัก คัม น้ำ มัน ครอบ ภาชนะ ภาชนะ ใต้ ที่ ลง ใน หม้อ น้ำ มัน ผู้
อื่น พอ รอง เท้า หลุด จาก มือ ก็ เปน ปาราชิก อย่าง กล่าว มา นี้
ชื่อ ว่า อัคระ สาณะ ระ ขุนนิคเขปะ นั้น ว่า สำ เร็จ เปน การ ลัก
ด้วย ปลง ขุนนิคเขปะ ฝึก ฝึก โทษ เขา ที่ ส่วน เปน คัน แล ของ ผู้
อื่น ผาก ไว้ เจ้าของ เขา มา ทวง ไม่ ให้ ก็ ดี แล ของ บิหม เขามา
หรือ ของ เปน ภักษะ เทย คือ ของ ไก่ ๆ ที่ ฝึก ทำ ของ เขา
เสีย หาย จะ ต้อง ใช้ คัม ใต้ แก่ เจ้าของ ครั้น เจ้าของ เขามา
ทวง ไม่ ให้ ทั้ง นี้ เปน ปาราชิก เพราะ ปลง ขุนนิคเขปะ ด้วย กัน ทั้ง ๒
จึง ได้ กล่าว แล ไว้ อย่าง นี้ ชื่อ ว่า ขุนนิคเขปะ ห้า หมวด นี้ ชื่อ
ว่า สาสัก คิณิระ บัญจะ ระ

คือ แล ปุพพะปะ โยคะ บัญจะ ระ นั้น ว่า หมวด แห่ง การ ลัก ห้า

มีประโยชน์ก่อน เช่น เบื้องต้น คือ ปลูกประโยชน์ สะหะประโยชน์
 สวัสดิการ สังเกตการณ์ นิเทศการณ์ เป็นหัว
 ปลูกประโยชน์นี้ว่าการปลูกมีประโยชน์ก่อน ใ้แก่อาณัติ
 คิระ บังคับให้ผู้อื่นลักของๆ เขาก็กลัวแล้ว ในอาณัติคิระ
 ชื่อว่าปลูกประโยชน์ เพราะความบังคับนั้นเป็นประโยชน์ก่อน
 แต่ประโยชน์แห่งผู้อื่นรับบังคับจะถือเอาของ สะหะประโยชน์
 นั้นว่า เป็นชะระการ การลักพร้อมด้วยประโยชน์ที่ถือเอาของ
 ใ้แก่ภิกษุทำของในน้ำในบด เป็นต้นให้เคลื่อนจากฐาน แล
 บังคับลัก เป็นต้น ให้เกินที่ไร่นาของเขา ไปด้วยมือคน เป็น
 ปาราชิก นี้ชื่อว่า สะหะประโยชน์ เพราะสำเร็จเป็นการลัก
 พร้อมด้วยประโยชน์ที่ทำของเขาให้เคลื่อนจากฐาน สัง
 วิจารณ์นั้น ว่า เป็นอันลักด้วยกัน ทั้งหมกด้วยชักชวน
 กัน ไปลัก คือ ภิกษุนานัก ด้วยกันชักชวนกันจะ ไปลักสิ่งใด
 แล้ว แม้แต่องค์หนึ่งลักของสิ่งนั้น ใ้ ก็เป็นปาราชิกด้วย
 กันทั้งสิ้น สังเกตการณ์นั้นว่าทำสังเกต คือ ภิกษุ บังคับภิกษุ
 ด้วยกำหนดกาลมีเวลา เข้า เป็นต้นว่า ท่านจงลักของสิ่ง
 นั้น ในเวลาเข้า แลผู้รับบังคับไปลักได้ ในเวลาเข้า ตาม
 กำหนดตัวนี้ เป็นปาราชิกทั้งผู้ใ้ผู้ลัก ถ้าผู้รับบังคับไป
 ลักในเวลาอื่นมีเวลา เช่น เป็นต้น ลักสิ่งใด ผู้ใ้ไม่
 ปาราชิก เป็นแต่ผู้ลักผู้เกี่ยว อย่างนี้ชื่อว่า สังเกตการณ์
 เพราะเป็นชะระการแก่ผู้ใ้ทำตามที่ทำสังเกต ก็แลนิเทศ
 การณ์นี้ว่า ทำนิเทศมีขยับตา เป็นต้น ใ้แก่ภิกษุ บังคับว่า

ท่านจง ลัก ใน ขณะ เรา ขนึบตา หรือ พยัค หน้า นั้น ผู้ ลัก ก็
ลัก ใน ขณะ ขนึบตา แล พยัค หน้า นั้น ผู้ ขนึบตา นั้น เช่น นี้ เปน
ปาราสิต ทั้ง ผู้ ลัก ผู้ ขนึบตา ถ้า ผู้ ลัก ไปลัก เลียบ ถิ่น หรือ ลัก
ที่หลัง ขนึบตา พยัค หน้า นั้น ผู้ ขนึบตา ไม่ เปน ปาราสิต เปน แต่
ผู้ ลัก ผู้ เก็บว เช่น นี้ ชื่อ ว่า นิमितตะกรรม เพราะ เปน อะระหาร
แก่ ผู้ ทำนิमितต์ ทั่ว ผู้ ลัก ๆ ถูก ตาม กำหนด ห้า หมวก ทั้ง
กล่าว นี้ ชื่อ ว่า ปุพพะปะโยคะ ปัญฺจะระ

ก็ แล เถยวาระ หาระ ปัญฺจะระ นั้น ว่า หมวก แห่ง การ ลัก ๓ มี
เถยวาระ หาร เปน ๓ นั้น คือ เถยวาระ หาร ประเสยวาระ หาร
ประริกขปวาระ หาร ประฏิณินนาระ หาร กุสวาระ หาร เปน ๓
เถยวาระ หาร นั้น ว่า ลัก ทั่ว บลว เปน อะระโยม ทั้ง ภิกษุ คัก ที่
ก่อน มี ผา เรือน เปน ๓ นั้น ย่อม เขา ไม่ ให้ เจ้าของ เห็น ถือ เขา
ก็ ถู หลอดกลวง เขา ทั่ว บลว เกิด รตนาน โอง แล เงินทอง
แดง ตะกั่ว เปน ๓ นั้น ย่อม เปน ปาราสิต ชื่อ ว่า เถยวาระ
หาร ก็ แล ประเสยวาระ หาร นั้น ว่า ข่ม เห่ง ลัก เขา ใด แก่
ภิกษุ ข่ม เห่ง ภก ข่ม แบ่ง ซึ่ง ปล้น เขา ของ ผู้ อื่น ทั้ง ไวร ปล้น
บ้าน เปน ๓ นั้น แล ถือ เขา ล่วยอากร เกิน กว่า ส่วน ที่ ถึง แก่ ตน
ทั้ง ราช ชะมาตย์ เรียก เขา ล่วยอากร เกิน พิภค กัก ก็ ทั้ง นี้ เปน
ปาราสิต นี้ ชื่อ ว่า เถยวาระ หาร ประริกขปวาระ หาร นั้น ว่า
เปน อัน ลัก ตาม กำหนด ประริกขปวาระ หาร นี้ มี ๕ คือ กำหนด
ของ อย่าง ๑ กำหนด โธภาศ อย่าง ๑ กำหนด ของ นั้น ทั้ง นี้
ภิกษุ ต้อง การ จะ ลัก ผ้า สาธุก ก็ ลอย เข้า ไป ใน คัธง เวลา

กลาง คืนกำหนดว่า ถ้าเป็นผ้าเราจะเอา ถ้าเป็น ค้าย
 เราไม่เอาแล้ว ยก กระสอบขึ้น ถ้าแล ในกระสอบ นั้น เป็น
 ผ้าสาฎกใช้ เป็นปาราศิก ในขณะ ยกขึ้น ถ้า เป็นค้าย
 ใช้ ยังไม่ เป็นปาราศิก ครั้น เอา ออกมาข้าง นอก แกะ
 กระสอบ ออก ดู ว่าเป็น ค้าย แล้ว กลับเอา เข้า ไปวาง ไว้
 อีก ยังรักษาอยู่ ก่อน แม้ รู้ว่า เป็น ค้าย แล้ว คิดว่า เรา
 ได้ สิ่ง ไก่ สิ่ง นั้น จำจะต้อง เอาแล้ว พา เติบ ไป ให้ วินัยธร พึ่ง
 ประย ภาวดี ติ้ว ขบ ทวาร คือ ยก เท้า ที่ ๑ ที่ ๒ น้ำ วาง ลง ที่
 พื้น แล้ว กลับ เอ้อ เอา อีก พอ ยก ขึ้น ก็ เป็น ปาราศิก ถ้า เข้า
 ของ เขา ร้อง ว่า ไกร ๆ แล้ว ไล่ ตาม ไป ภิกษุ ทั้ง ของ เสียบ
 แล้ว หัน ไป ก็ ยัง รักษา อยู่ ก่อน ถ้า เข้า ของ เขา เห็น เขา ถ้อ
 เอา ของ เขา ไป ก็ ยัง รักษา อยู่ ถ้า หัน หัน เขา ของ เขา ไป ใช้
 เป็น ภณชะ เทบ ครั้น เข้า ของ กลับ แล้ว ภิกษุ มา เห็น เข้า เอง
 จึง ถ้อ เอา ค้าย ยัง สุก สด สัญญา แล ค้าย คิด ว่า ของ นั้น เรา ถ้อ
 เอา ก่อน แล้ว คราว นี้ ก็ เป็น ของ ๆ เรา แม้ ค้าง นี้ ก็ เป็น
 ภณชะ เทบ กำหนดว่า เป็นผ้า เราจะเอา ดัง กล่าว มา นี้ แล
 ชื่อว่า ภณชะ ประวิทย์ปะ กำหนด ของ ก็ แล โอกาส ประวิทย์ปะ
 กำหนด โอกาศ นั้น คือ กำหนด ประตู่ ห้อง แล หน้า มุข เป็น ต้น
 ทั้ง กล่าว แล้ว ใน ต่ เกษะ วิติ นามะนะ นั้น กำหนด สิ่ง ของ หู หรือ
 โอกาศ ๒ ทั้ง นี้ แล้ว แล ลัก นี้ แล ชื่อ ว่า ประวิทย์ ปาวะ ทาร ก็ แล
 ประวิทย์ นาวะ ทาร นั้น ว่า ยก บัด ไว้ แล้ว แล ลัก ให้ ซึ่ง รู้ ทั้ง นี้
 ภิกษุ ให้ เห็น ของ ผู้ ขึ้น มี แหวน เป็น ต้น เขา จอ ทวาง ไว้ ใน

ส่วน เปน คั้น ถือเอา ผืน หรือ ใบไม้ ยึดไว้ ด้วย คิด ว่า ภาย
 หลัง เรา จะ ถือ เอา เท่านั้น ยัง ไม่ เปน อัน ยก ขึ้น เพราะ
 เหตุ นั้น ยัง ไม่ เปน ภาระ ทาร ก่อน ครั้น กาล ไท เจ้า ของ มา
 คั้น ทา ไม่ เห็น แต่ เขามี อาศัย อยู่ ว่า พรัง นี้ เรา จึง จะ
 รู้ แล้ว กลับ ไป บ้าน ที่ นั้น ภิภษ มา ยก ของ นั้น ขึ้น พอยก
 ขึ้น ก็ เปน ภาระ ทาร ถ้า ภิภษ นั้น ถือ เอา ด้วย สะระ สัตถุญา สำคัญ
 ว่า ของ นั้น เปน ของ ๆ เรา แต่ ครั้ง เรา ยึด ไว้ แล้ว ถือ เอา
 ด้วย ยัง สัก สัตถุญา สำคัญ ว่า เจ้า ของ เขา ไป แล้ว เขา
 ทิ้ง ของ นั้น เลี้ยง แล้ว อย่าง นี้ เปน ภาระ ทาร เทย แม้น ใน วัน
 ที่ ๒ เจ้า ของ เขา มา คั้น ทา ไม่ เห็น เขา ทอด ธุระ เลี้ยง แล้ว
 กลับ ไป ภิภษ มา ถือ เอา ก็ เปน ภาระ ทาร เทย ภาย หลัง เจ้า
 ของ เขา รู้ เขา มา ทวง ภิภษ ไม่ ให้ เจ้า ของ ปลง ธุระ ก็
 เปน ภาระ ทาร แก่ ภิภษ เพราะว่า ของ นั้น เจ้า ของ ทา ไม่ เห็น
 ด้วย ประโยค แห่ง ภิภษ ก็ และ ภิภษ ไม่ ยึด ของ เช่น นั้น
 ของ วาง อยู่ ตาม ที่ มี เถย ยะ จิตต์ เอา เท้า เขี่ย ยับ ไว้ ให้ หม
 ลง ไป ใน โกลน หรือ ใน ทราบ พอ ของ หม ลง ไป พัน ฐาน
 เติม ก็ เปน ภาระ ทาร ทั้ง กล่าว มา นี้ ชื่อ ว่า ประวิจัน นาวา ทาร
 ที่ แล กล่าว ทาร นั้น ว่า กาล สัก ด้วย เปลี่ย น สลาก ให้ ฟัง รู้
 ไท ยนี้ นี้ ภิภษ ไท เห็น สลาก เขา ทำ ด้วย คอก หรือ ใบ ตาน
 เขา เขียน ชื่อ ภิภษ ไว้ ด้วย แล้ว ถอด ไว้ ใน ส่ว เปน ส่วน ๆ
 แยก กัน อยู่ ขอ ปารวชิระ จะ ยึด ส่วน ของ ผู้อื่น ที่ มี ราคา

น้อยหรือมากหรือมีราคาเท่ากัน ซึ่งวางอยู่ใกล้ส่วนของ
 คน เขอบกสลากของคนที่ขึ้น ด้วยปรารถนาจะวางในส่วน
 แห่งผู้อื่น ก็ยังรักษาอยู่ก่อน วางสลากของคนที่ลงในส่วน
 ของผู้อื่นแล้ว ก็ยังรักษาอยู่ก่อน ต่อเมื่อใดเขอบกสลากผู้อื่นขึ้น
 จากส่วนผู้อื่น พอยกขึ้นก็เป็นอะระหาร ถ้าหากว่าภิกษุ
 เขอบกสลากส่วนแห่งผู้อื่นก่อน ด้วยปรารถนาจะวางลงในส่วน
 ของคนอื่นแล้วไซ้ เมื่อยกขึ้นยังรักษาอยู่ เมื่อวางลงก็ยัง
 รักษาอยู่ ครั้นเขอบกสลากของคนที่ขึ้นจากส่วนของคน เมื่อยก
 ขึ้นยังรักษาอยู่ ครั้นยกขึ้นแล้ววางสลากของคนที่ลงในส่วน
 แห่งผู้อื่น พอพินิจก็เป็นอะระหาร อาการที่ลักอย่าง
 นี้แต่ชื่อว่ากุสาวะหาร ถ้าหมอนั้นชื่อว่าเถยยะหาระปัญจะ
 ะ ในทำปัญจะระเป็นอาการแห่งการลักละห้า ๆ จึงเป็นอะระ
 หาร ๒๐ โดยพิสดาร ตามอรรถกถาว่า ก็แสนานาภินชะปัญจะ
 ะกับอะระภินชะปัญจะระไม่แปลกกันนัก ถ้าเขอบกอะระภินชะ
 ะปัญจะระ เลียบคงอะระหาร ๒๐ อนึ่ง สะหะปะ โยคกับสาหัตถิ
 ะปะ โยคกับอาถติติกะก็ไม่แปลกกันนัก ถ้าผสมเป็นอัน
 เดียวกัน เลียบคงอะระหาร ๑๘ อนึ่ง อาทิยะนะ แดอะระหารณะ
 กับชุระนิกเขปะก็ไม่แปลกกันนัก ถ้าเขอบกชุระนิกเขปะเลียบได้
 อะระหาร ๑๘ ถ้าคงชุระนิกเขปะไว้ยกทิยะนะกับอะระหารณะ
 เลียบได้อะระหาร ๑๖ ๑ อนึ่ง ภิกษุคิกจะไปลักทรัพย์ของผู้อื่น
 ในบุพพะปะโยคทั้งปวงตั้งแต่เกินไปเป็นต้น เป็นอาบัติที่
 ทุกกฎทุก ๆ ประโยค รั้งคัง ลูบคลำก็เป็นทุกกฎ ทำทรัพย์

ที่เป็นวัตถุแห่งปาราชิกให้ ไหว เป็นอุลลัจจัย ครั้น ลัก เอา
ทรัพย์ มา สกหนึ่ง หรือ หย่อนกว่า มา สก เป็นทุกกฎ ถ้า ทรัพย์
เกินมา สกขึ้น ไป ทำ ว่า ห้า มา สก ลง มา เป็น อุลลัจจัย
ถ้า ทรัพย์ นั้น ห้า มา สก หรือ เกินกว่า ห้า มา สก ขึ้น ไป เป็น
ปาราชิก อนึ่ง อธิษ ณาทานะ สิกขาบท นั้น ละเอียต สุขุม นัก
พระ อรรถกถาจารย์ วิจิตร ธิติ วัณณิก วิจิตร ต่าง ๆ ใน
คัมภีร์ สมนันตะปาสาทีกา ซึ่งกล่าวมา นี้โดยย่อ แล้ว ท่าน
สอน ไว้ว่า เป็น สิกขาบท ละเอียต สุขุม ยาก ที่ จะ คักสิน ได้
เพราะ เหตุ นั้น เมื่อ มี ผู้มา โทษ ว่า ลัก ด้วย อธิษ ณาทาน แม้
วินัยร สอน สอน โดย อรรถาธิบาย ประเภท เห็น ว่าเป็น อรรถาธิบาย แล้ว
ก็อย่า เพ่ง คักสิน โดย พลัน พึง สอน สอน ที่ ห้า สถาน คือ วัตถุ
กาล ประเทศ ทัศนะ ประวิโลก ทั้ง ที่ ก่อน วัตถุ คือ ของ ที่
ลัก ลัก มา ให้ สอน สอน ว่า วัตถุ นั้น นี้ เจ้า ของ หรือ ไม่มี ถ้า
ว่ามี เจ้า ของ ใน เวลา เมื่อ ลัก มา นั้น เจ้า ของ มี อาลัย หรือ
ทอด อาลัย แล้ว ถ้า เจ้า ของ ยัง มี อาลัย อยู่ ให้ ปรีย ตาม
ราคา ของ ถ้า เจ้า ของ ทอด อาลัย แล้ว อย่า พึง ปรีย ตาม คัก
ปาราชิก เขา เลย ครั้น เจ้า ของ ทวง เอา ก็ พึง คัก ให้ อันนี้
เป็น ความ ชอบ ยิ่ง นี้ แล ชื่อ ว่า สอน สอน วัตถุ ก็ กาล นั้น คือ
คราว ที่ ลัก ของ นั้น มา ด้วย ว่า ของ นั้น บาง คราว มี ราคา เสมอ
บาง คราว มี ราคา มาก ก็ แล ประเทศ นั้น คือ ที่ ๆ ลัก ของ
นั้น มา ของ ลัก มา ใน ประเทศ ใด ให้ ปรีย ตาม ราคา ใน
ประเทศ นั้น ทัศนะ นั้น คือ ราคา ของ ที่ ลัก มา ของ ใหม่ ครั้น

กาย มະนุสฺสํ ทัง แต่ ปะฐะมะ วิญญาน ทัง ลง เกิก กระตะรูป ใน
 ครอบ มาตรา เลียบ จาก ชีวิต คือฆ่าให้ตาย แม้แต่ ประกอบ ยา
 ร้อน แล เหยียบ นวก เป็น ต้น หรือ ตั้ง เครื่อง ศัสตราวุธ ต่าง ๆ
 อัน ภัยสังหาร ชีวิต มະนุสฺสํ ไ้ หรือ สรรเสริญ ความตายว่า
 ท่านจะ ต้องการ อัน ไ้ ด้วย ความ เปนอยู่ จั้วช้า ลามก ไม่ เสมอ
 เพื่อน ตาย เสียบ ก็ กว่า ตาย แล้ว ก็ จะ ไ้ สุกติ หรือ บอก
 ชุบาย ให้ตาย คือ มั่งคั่ง ว่า ท่านจง เชือกตอ เสียบ จง กิน ยา
 พิษ เสียบ เป็น ต้น เชอ ประสงค์ จะ ให้ตาย แล ทำ กังนี้ มະนุสฺสํ
 นั้น ตาย ใน ขณะ นั้น หรือ นาน ไป จัง ตาย ด้วย เหตุ นั้น ก็ ไ้ แม้
 เชอ นั้น ก็ เปน ปาราศิก มະนุสฺสํ เปน วัตถุ แห่ง ปาราศิก
 อะมะนุสฺสํ ยักษ์ เปรต เปน วัตถุ แห่ง ฤทธาธิปไตย ศิริจนาณ เปน
 วัตถุ แห่ง ปาจิตติย

ก็ แล ประโยค แห่ง ปาณาติยาต มี ๖ คือ สาคัตติเก ประโยค
 นิสสัคคิยะ ประโยค อาณัตติเก ประโยค ฉาวะระประโยค
 วิชขามะยะ ประโยค อิทิมะยะ ประโยค กังนี้ : สาคัตติเก
 ประโยค นั้น ว่า ประโยค ความ เพียร ใน ที่ จะ ฆ่า สัตว์ อัน
 ยังเกิด ด้วย มือ ตนเอง คือ ภิกษุปรารัณหาจะ ฆ่า สัตว์ เอง แล
 ประหาร ด้วย กาย มีมือ แล เท้า เป็น ต้น หรือ ด้วย ของ เหนือ
 ด้วย กาย มี หอก ตาย เป็น ต้น : นิสสัคคิยะ ประโยค นั้น ว่า ประโยค
 คือ การ ชัก ขว้าง ไป ไ้ แก่ ภิกษุ ไ้ จะ ให้ ผู้ อยู่ ที่ โกล
 ตาย แล ยิง พุ่ง ชัก ขว้าง ไป ซึ่ง ศัสตราวุธ มี ชะนุ หน้าไม้ แล
 หอก บันดัก อัน ศิลา เป็น ต้น ด้วย กาย หรือ ด้วย วัตถุ อัน เหนือ

ด้วย กาย ใน สหัตถิยะ แล นิสสัคคิยะ ทั้ง ๒ ประโยคนี้ จัก เปน
สอง ๆ คือ เณาะ แล ไม่ เณาะ เณาะ นั้น ใ้แก่ ภิกษุ เณาะ
ผู้ใด แล ประหาร เอง ก็ ก็ หรือ ชัก ขว้าง ไป ก็ ก็ ถูก ผู้ นั้น
ตาย ก็ เปน กรรม พันธุ์ เกรือง ผล คือ กรรม ตาม วัตถุ นั้น ถ้า
ถูก ผู้ อื่น ตาย ไม่ เปน กรรม พันธุ์ คือ ว่า เณาะ มະนุสย ผู้ใด
ถูก มະนุสย ผู้ นั้น ตาย จึง เปน ปาราชิก ถ้า ถูก มະนุสย ผู้ อื่น หรือ
อะมะนุสย แล ทิรัจฉาน ไม่ เปน อาบัติ ที่ อื่นใด ถ้า เณาะ อะมะนุสย
แล ทิรัจฉาน ๆ ตาย เปน กุลลัตถิยะ แล ปาจิตถิยะ ตาม วัตถุ ถ้า
ถูก มະนุสย แล ทิรัจฉาน อื่น ตาย ไม่ เปน อาบัติ ที่ อื่นใด ไม่
เณาะ นั้น คือ ภิกษุ ไม่ เณาะ ด้วย คิด ว่า ใคร ๆ ก็ พง ตาย เด็ด
แล้ว ประหาร หรือ ชัก ขว้าง ไป ถ้า ถูก พระอรหันต์ หรือ มารคา
บิคา ทน ตาย เปน อะหัง ทิระชะกรรม ด้วย เปน ปาราชิก ด้วย ถ้า
ถูก อะมะนุสย หรือ บัณเฑาะฐ ทิรัจฉาน ตาย เปน อาบัติ ที่
ตาม วัตถุ นั้น ๆ ใน ประโยค ที่ เณาะ แล ไม่ เณาะ ๒ นี้ ผู้
ต้อง ประหาร นั้น ตาย ใน ขณะ นั้น หรือ ตาย ที่ คลัง ตาย ด้วย
โรค อื่น นั้น ก็ ก็ เปน กรรม พันธุ์ แก่ ผู้ ประหาร ใน ขณะ ประหาร
นั้น ใ้ แล อาตมคิณะ ประโยค นั้น ว่า ประโยค เกิด แต่ ยัง คับ
คือ ภิกษุ ยัง คับ ผู้ อื่น ว่า ท่าน พง ว่า ผู้ นั้น ๆ ทั้ง นี้ ใน
ประโยค นี้ ให้ พัง ฐั จัก นิยม ๖ อย่าง คือ นิยม วัตถุ ๑
นิยม กาล ๑ นิยม โสภาค ๑ นิยม อารู ๑ นิยม อิริยาบถ ๑
นิยม กิริยา วิเศษ ๑ ใ้ นิยม วัตถุ นั้น คือ กำหนด ๑๖ ทศ ที่
จะ พัง ว่า คือ นิยม ผู้ใด แล ยัง คับ ใ้ ว่า ผู้ ใ้ ยัง คับ ว่า

ผู้หนึ่งตาย เปนอาบัติที่ผู้บังคับแลผู้ฆ่า ถ้าผู้ฆ่าไป
ฆ่าผู้อื่นด้วย สำคัญว่าผู้ใดก็ ผู้บังคับพ้นโทษ นิยม
: กาลนั้น คือ กำหนด เวลา เข้า เปน ต้น ผู้ฆ่า ไป ฆ่า เล็บ
ใน เวลา อันมี เวลา เข้ม เปน ต้น ทั้งผู้ฆาตสังเวย นิยม
โศกานั้น คือ กำหนดที่ ให้ ฆ่า คน อยู่ ที่ บ้าน ที่ ร้าน เปน ต้น
ผู้ฆ่า ไป ฆ่า ใน ที่อื่น มี เรือน แล หอก บ้าน เปน ต้น ก็ ผิด
สังเวย นิยม ชาวชนั้น คือ กำหนด ให้ ฆ่า ด้วย หอก คาย
ผู้ฆ่า ไป ฆ่า ด้วย อาวุธอื่น ๆ ก็ ผิด สังเวย นิยม อิริยาบถ
นั้น คือ กำหนด ให้ ฆ่า คน ที่ อยู่ ด้วย อิริยาบถ ยืน เดิน ผู้
ฆ่า ไป ฆ่า คน ที่ อยู่ ด้วย อิริยาบถอื่น คือ นั่ง หรือนอน ก็ ผิด
สังเวย นิยม กิริยาวิเศษนั้น คือ กำหนด ให้ ฆ่า ด้วย แทะ
หรือฟัน ผู้ฆ่า ไป ฆ่า ด้วย กิริยาอื่น คือ คี หรือ เขือก ก็ ผิด
สังเวย ที่ว่า ผิด สังเวย นั้น ผู้บังคับ ไม่ เปน อาบัติที่ เปน
แต่ผู้ฆ่า ถ้า ถูก ตาม สังเวย เปน อาบัติที่ ด้วย กัน ทั้ง ๒
อัน ถ้า ผู้ รับ บังคับ นั้น ไป ฆ่า ไม่ ได้ กลับ มา ขอก ผู้ บังคับ ๆ
กลับ บังคับ อีก ว่า ท่าน ฆ่า ฆ่า ได้ เมื่อ ไค ก็ ฆ่า เมื่อ นั้น
เกิด ด้วย แม้ ฉะนั้น สัก ขอ ยี้ ผู้ ฆ่า คง จะ ฆ่า ไ้ เปน แน่
ผู้ บังคับ เปน อาบัติที่ ใน ขณะ บังคับ ผู้ ฆ่า เปน อาบัติที่ ใน ขณะ
ฆ่า เถิด แล ฉะนั้น ประโยคนี้ ว่า ประโยค ฉะนั้น ทั้ง นั้น คือ
ภิกษุ จัก ฆ่า ผู้ อื่น ด้วย เครื่อง ฆ่า อัน ฉะนั้น ได้ แก่ ขุด บ่อ ขุด หลุม
แล พนัถยนต์ กระดาน หอก แล ทั้ง เครื่อง ศัสตราวุธ มี คาย เปน
ต้นไว้ แล ใส่ บาฬิม ใน บึง ใน บ่อ เหล่า นั้น เพื่อง ให้ ผู้

๕๕ มา ตก ตาย ถูก ตาย ตึก ตาย ก็ ก็ แล นำ เอา รูป เลี้ยง กลิ่น
 รส ไผ่ รุพ พะมัมมารมณ ที่ นำ รัก แล นำ กลัว เพื่อ จะ ให้
 ผู้อื่น เคียดแค้น หึงแค้น ตก ไผ่ ตาย หรือ ตก แร้ว ฟา หัก
 เหว ไว้ เหล่านี้ ชื่อว่า ฉาวระระ ประโยค หนึ่ง ภิกษุ เขียน
 หนังสือ พรรณา ความ ตาย ว่า ผู้ใด ตาย อย่าง นี้ ๆ จัก ได้
 ตากายศ ได้ ไป สวรรค์ ทั้ง นี้ ก็ นับ เข้า ใน ฉาวระระ ประโยค
 ใน ฉาวระระ ประโยค นี้ ภิกษุ เถาะ ผู้ใด ถ้า ผู้ นั้น ตาย ก็ เป็น
 อวิชิต ตาม วัตถุ นั้น ถ้า ผู้ นั้น ตาย ไม่ เป็น อวิชิต ถ้า ภิกษุ
 ไม่ เถาะ คือ คิด ว่า ผู้ใด ๆ ก็ จง ตาย เกิด ทั้ง นี้ ก็ เป็น
 กรรม พันธ ตาม วัตถุ ที่ ตาย คือ พระอรหันต์ แล มารดา บิดา แห่ง
 ภิกษุ นั้น ตาย ก็ เป็น อะหัง ตะริยะ กรรม ทวัช เป็น ปาราชิก ทวัช
 ถ้า มนุษย์อื่น แล บัณฑิต เประ ทิวัจจาน ตาย ก็ เป็น ปาราชิก
 ถุลลัจจัย ปาจิตตีย์ ตาม วัตถุ นั้น เครื่อง ที่ เป็น ฉาวระระ ประโยค
 นี้ ทั้ง แร้ว แล หนังสือ เป็น ทวิ อย่าง แร้ว แล หนังสือ ภิกษุ ได้
 เปลา หรือ ขา เข เล็บ ผู้ ที่ ได้ ไป จัก แง ใหม่ ก็ เป็น โทษ
 ทวัช กัน ทั้ง ๒ ถ้า ภิกษุ ร้อนใจ ว่า สัตว์ ตาย มาก เอา มา มัด
 ไหน ก็ เอา ไป ไว้ ที่ เติม จึง พัน โทษ ถ้า ชื้อ เข มา คั้น ได้
 เจ้า ของ เติม กลับ เอา มวล คำ มา เล็บ จึง พัน โทษ ถ้า แร้ว
 ภิกษุ ทำ เอง หนังสือ ภิกษุ เขียน เอง เอา เผา ไฟ เล็บ ให้ หมก
 จึง จะ พัน โทษ ถ้า คั้น แร้ว ไฟ ไหม ยัว ไม่ หมก ผู้อื่น ได้
 ไป เอา ประหาร ผู้อื่น ตาย เจ้า ของ เติม ก็ ไม่ พัน โทษ ถ้า
 หนังสือ ไฟ ไหม ไม่ หมก ผู้ใด เอา มา เรียง เข้า อ่าง ได้ ความ

แล้วฉายด้วยหนังสือนั้น เจ้าขวงเคิมก็ ไม่พ้น โทษฯ ก็ แล
 วิชาณะยะ ประโยคนี้ ว่า ประโยค อัน แล้วด้วย วิชา คือ
 ภิกษุ ร่าย มนต์ อากม ต่าง ๆ แล ใช้ คุณ ภูต ผี ไท ๆ ก็ ก็
 ทำให้ ผู้อื่น รุก เลืกต อย่าง ไท อย่าง หนึ่ง ตาม ทั้งนี้ ชื่อ ว่า
 วิชาณะยะ ประโยค เถภาะ ผู้ ไท ผู้ นั้น ตาม ไม่ ผิด สังเกต
 ถ้า ผู้อื่น ตาม ผิด สังเกต ถ้า ไม่ เถภาะ เปน อาบัติ ตัก ตาม วัตร
 ที่ ตาม นั้น ก็ แล อธิษณะ ประโยคนี้ ว่า ประโยค อัน สำ เร็จ
 ด้วย อธิษ ษณ ยะ เกิด แต่ กรรม ทั้ง ฤทธ นาค ฤทธ คุรุ ฤทธ
 ยักษ ฤทธ เทวดา ฤทธ พระราชา หาก ว่า ภิกษุ มี ภา เปน อาวุธ
 โกรธ ถึง ตา แล คุ ผู้ ไท ด้วย หมาย จะ ให้ ตาม ถ้า ผู้ นั้น
 ตาม เปน อาบัติ ตัก ด้วย อธิษณะ ประโยค หนึ่ง ภิกษุ ชก บ่อ
 เปน คัม เพื่อ จะ ให้ สัตว์ ตกล ตาม ใน ประโยค ที่ ชก นั้น ไม่
 เปน ปาจิตถิย์ เปน ทุกกฎ ทุก ๆ ประโยค เพราะ เปน ปุพพะ
 ประโยค แห่ง ปาณาติยาต ถ้า ชก ไม่ เถภาะ สัตว์ ไท ๆ มา
 ตกล ลง ก็ คง เปน ทุกกฎ ถ้า ยักษ์ เปรม มี ภา เปน ทิวัจจาน แล
 อะระหุณย์ หรือ ติวัจจาน มี ภา เปน มะหุณย์ หรือ สัตว์ ทิวัจจาน
 ก็ ก็ ตกล ลง เกิด ทุกชะ เวทนา ก็ เปน ทุกกฎ ถ้า มะหุณย์ ตกล
 ลง เกิด ทุกชะ เวทนา ก็ เปน ทุกกฎ ถ้า ยักษ์ เปน
 คัม ตกล ลง ตาม ก็ เปน ทุกกฎ ถ้า มะหุณย์ ตาม เปน ปาราชิก
 หนึ่ง ภิกษุ ไม่ แกล้ง จะ ให้ ตาม ทั้ง สาก ๓ อัน พึง กัน อยู่
 ภิกษุ ๓ เหา สาก อัน หนึ่ง สาก อัน หนึ่ง ล้ม ทับ เต็ก ตาม ไม่

เป็นอาชัฏกติกิ ภิกษุไม่รู้ ว่า เขา จะตายด้วยเหตุนี้ ทั้ง
ภิกษุ ให้บิณฑบาตอัน เจือด้วย ขาพิษ แก่ภิกษุอื่นนั้น ภิกษุ
ผู้นั้นตาย ไม่เป็นอาชัฏกติกิ ภิกษุไม่มีความประสงค์จะ
ให้ตาย ทั้งให้ฆ่าแก่ผู้อื่นก็ตาย ไม่เป็นอาชัฏกติกิ ภิกษุฆ่า
เป็นคณ ไม่เป็นอาชัฏกติกิ สิกขาบทนี้เป็นสาณตคติกิ ต้องเพราะ
บังคับ มีองค์ ๕ คือสัตว์เป็นชาติมนุษย์ ๑ รู้ อยู่ว่า สัตว์
มีชีวิต ๑ จิตต์ประสงค์จะฆ่า ๑ พยายามด้วยประโยคทั้ง ๖
อัน เกณฑ์หนึ่ง ๑ สัตว์นั้นตาย ด้วยพยายามนั้น ๑ พร้อม
ด้วยองค์ ๕ นี้ จึงเป็นปาราชิก สิกขาบทนี้เป็นระณินาทานะ
ระณญฐาน เป็นภริยาสัญญาวินโมกข์ สะจิตตะกะ โลกะวัชชะ
เป็นภายะกรรมม ะจิกรรมม อะภุคตวิคต เป็นทุกจะเวทะนา
คคิยัม ปาราชิก ๖ จบ

อุคคระวิ มะนุสสะธัมมะสิกขาบทที่ ๖ ความว่าภิกษุใดไม่ตรัสรู้
เลย เป็นคนมุ่งตา มุ่งความ สรรเสริญ อวด อุคคระวิ มะนุสสะธรรม
ซึ่ง เป็น เครื่อง รู้ เครื่อง เห็น แห่ง พระอะริยะเจ้า อันสามารถ
น้อมเข้ามาใส่ คน ด้วย ความเท็จ ว่า เรา รู้ เรา เห็น อุคคระวิ
มะนุสสะธรรมอย่างนี้ กว้างกาย หรือวาจา หรือทั้งกายวาจา แก่
ผู้อื่น เป็นชาติมนุษย์ เขา รู้ ความ ในขณะนั้น ภายหลังจะมี
ผู้ชักใช้ ก็ถาม เขา จะไม่ชักใช้ ก็ถาม เธอต้องปาราชิก เลียบ
แล้ว แต่ในขณะ ขณะนั้น แม้เธอประสงค์ ความบริสุทธิ์ คือ เป็น
กุฬิสต์เป็นคณ แล จะกลับ ประณิญาว่า ข้าไม่รู้ ไม่เห็น ก็ถ

แดงสุ พุท ว่า รู้ว่า เห็น ข้าพเจ้า พุท ปก กังนี้ ก็ ไม่ พ้น
 ไท ๒ เว้นไว้แต่ สำคัญ ว่า คน ไท อุตตะริ มะนุสสะธรรม นั้น แล้ว
 กล่าว ตาม ความ สำคัญ ไม่ เป็น อาบัติ อุตตะริ มะนุสสะธรรม
 นั้นว่า เป็นธรรม แห่ง มะนุษย์ ยี่สิบ ๒ คือ มะหัคคะระธรรม แล
 โล กุตตะระธรรม รูปา พระระระมาน * คือ ประชุมระมาน
 กุติยะระมาน ตะติยะระมาน จะกุตตะระมาน อระรูปา พระระระมาน *
 คือ อากาสาณัญจาตะระมะ วิญญาณัญจาตะระมะ อากิญจัญญา
 ตะระมะ เหวะสัณญาณาสัณญา ตะระมะ แล วิชชา ๖ คือ มะโนมะ
 นิจฉินญาณ อิทธี คิธ นิรมิต กาย อธิ ออกจาก กาย คน อิทธี วิชี
 ญาณ ความ รู้ผล อิทธี คิธ ก้าว ๆ ทิพพะโสตะญาณ ความ
 รู้ ให้ หู ทิพพะ เกิก ขัน เหว โปะ โปะ ญาณ ญาณ ที่ กำหนด รู้ จิตต์
 ผู้อื่น ปุพเพนิวาสานุสสะ ญาณ ระ ระ ระ ระ ระ ระ ระ ระ ระ ระ ระ ระ
 ญาณ รู้ จิตต์ วิสัณขี เหล่านี้ เป็น มะหัคคะระธรรม โสตะ
 ปัทมมรรค โสตะ ปัทมผล สละทามิมรรค สละทาคามิผล อะนา
 คามิมรรค อะนาคามิผล อะระหัตตะมรรค อะระหัตตะผล
 พระ นิพพาน เหล่านี้ เป็น โล กุตตะระธรรม วิโมกซ์ ๓ สะมาชิ ๓
 คือ สุกญญะตะ วิโมกซ์ สุกญญะตะ สะมาชิ อะนิมิตตะ วิโมกซ์
 อะนิมิตตะ สะมาชิ อธิปะณิหิตะ วิโมกซ์ อธิปะณิหิตะ สะมาชิ
 มัคคะภาวระณะ ๓ คือ สละกิปปัญฐาน ๔ สละมิปปะภาว ๔ นิทธีมาท ๔
 อิมทวิย * พระระ * โพชฌงค์ ๗ มรรคแปดกับด้วย องค์ ๘
 ก็ ก็ ปะธานะ ๓ คือ มละ ระตะ ไทสะ โมทะ วิททะ
 ระณะ ๓ คือ จิตต์ เบ็ดจาก ระตะ ไทสะ โมทะ แล จิตตะ ๓

คือ อาตมะวัชชะชะญาณ เหล่านี้ นับ เข้า ใน มรรค สมาบัติที่ ๓
 คือ สุตญญะตะ สมาบัติที่ ๓ อะนัมมิตตะ สมาบัติที่ ๓ อปปีละนิหิตะ
 สมาบัติที่ ๓ เหล่านี้ เป็น ข้อ แห่ง ผล มะตักกะตะธรรม แล ไตรกุต
 ะระธรรม เหล่านี้ แล ข้อ ว่า อุตตะวิมะนุสสะธรรม เพราะว่า ผู้
 ไกไค ผู้หนึ่ง เป็น มนุสส อื่นยิ่ง กว่า มนุสส สามัญ อุตตะวิมะนุส
 สะธรรมนี้ ไม่มี ใน ตน ภิกษุ กล่าว ว่า เรา ถึง ประฐานะ ฌาน
 เป็น ตัน ก็ ก็ เรา ได้ อธิขิ วิชญาณ เป็น ตัน ก็ ก็ แล กล่าว ว่า
 ไค ไสทาปัตติมรรค ไสทาปัตติผล เป็น ตัน ก็ ก็ เรา ได้ มรรค
 ไค ผล เรา เป็น พระ ไสทาบัน เป็น ตัน ก็ ก็ เรา เป็น พระ
 ะริยะเจ้า เรา มละ ราคะ แล้ว เป็น ตัน ก็ ก็ กล่าว อวค ทั้ง นี้ ด้วย
 ภาย หรือ วาจา เมื่อ จัก กล่าว ก็ รู้ ว่า เรา จัก ปก เมื่อ กล่าว อยู่ ก็
 รู้ ว่า เรา พก ปก กล่าว อวค แก่ ผู้ใด ผู้หนึ่ง เป็น มนุสส เป็น มัพพะ
 ชิต ก็ ตาม เป็น กุหิสส ก็ ตาม เป็น สทริ ก็ ตาม เป็น มุรุษ
 ก็ ตาม แต่ เขา รู้ ความ ใน ขณะ นั้น ว่า เขา ไค ฌาน ไค มรรค
 ไค ผล เป็น ตัน เขา จะ เชื่อ ว่า จริง ก็ ตาม ไม่ เชื่อ ก็ ตาม
 ภิกษุ นั้น เป็น ปาวาชิก ถ้า ผู้ พัง เขา ไม่ รู้ ความ ภิกษุ นั้น ต้อง
 กุลลัจฉัย ถ้า อาศัย ตน แต่ อย่าง ผู้ อื่น กล่าว ว่า ผู้ ไค อยู่ ใน
 วิหาร ของ ท่าน ผู้หนึ่ง ไค ประฐานะ ฌาน เป็น ตัน ผู้ พัง รู้ ความ ใน
 ขณะ นั้น ภิกษุ นั้น ต้อง กุลลัจฉัย ผู้ พัง ไม่ รู้ ความ ต้อง ตก กฏ
 ก็ แล จะ ไม่ เป็น อาบัติที่ ใน สิกขาบทนี้ คือ มลล ด้วย สำคัญ ว่า
 ไค ว่า ถึง แล ไม่ ประสงค์ ใน ที่ จะ อวค แล ภิกษุ บ้าง เป็น ตัน ไม่ เป็น
 อาบัติที่ สิกขาบทนี้ เป็น ะณานิหิตะ มี อารัก คือ อุตตะวิมะนุสสะ

กรรม ไม่มี ในตน ๑ อวดด้วย มุ่งลาภ มุ่ง ความ สรรเสริญ ๑
ไม่ อ่าง ผู้อื่น ๑ นอก แล้ว ผู้ใด ผู้หนึ่ง เป็น ชาติ มนุษย์ ๑ เขา รู้
ความ ใน ขณะ นั้น ๑ พร้อม กับ องค์ ๕ นี้ จึง เป็น อามกต ปา
ราชิก สะมูฏฐาน วิจิ เป็น พัน เหมือน ละทิลนะ ทานา สิกขา บท

เจตภณ ปาราชิก ๑๒

ประมาณ ปาราชิก หก กับ หนึ่ง ๑๔ คือ มา ใน อุทเทศ ส่วน
ภิกษุ ๔ ส่วน นาง ภิกษุณี ที่ เป็น อธจารี ๔ เป็น ๘ กับ ละภัพพะ
ปาราชิก ๑๑ คือ บัณเฑาะ ๑ เณรบรรพชา สกส สกส สกส สกส ๑
คิดติยะ บัณเฑาะ ๑ ผู้ เป็น ภิกษุ อยู่ ไป เข้า สกส เกียรณีย์ เล็บ ๑
ศิริ จาน ๑ ผู้ มา มารกา ๑ ผู้ มา บิคา ๑ ผู้ มา พระ อระหันต์ ๑
ผู้ ประทุษร้าย นาง ภิกษุณี ๑ ผู้ ทำ สัมพะเภท ๑ ผู้ ทำ โลภิต ใน
กาย พระ พุทธะ เจ้า ให้ เกิด ขึ้น ๑ สกส เพศ ทั้ง เพศ หญิง เพศ
ชาย ๑ รวม กัน เป็น ๑๔ กับ นาง ภิกษุณี อชาก เป็น กุหลัด หุ่น
ผ้า อ้อม ผาต โขย อากา ร ทั้ง กุหลัด อีก ๑ เป็น ๒๐ กับ อะนุโลม
ปาราชิก ๔ คือ ภิกษุณี นิमितต์ ขาว ใส่ นิमितต์ ใน ทวาร หน้า
ของ ตน เอง ๑ ภิกษุ หลัว อ้อม กับ ลง อ้อม นิमितต์ ของ ตน เอง ๑
ภิกษุ เอา ปาก อ้อม องค์ ชาติ ชาย ขึ้น ๑ ภิกษุ ผูก ทับ องค์ กำ เนิก
ชาย ขึ้น ๑ จึง รวม ปาราชิก ทั้ง หก เป็น ๒๔ ดังนี้

ปาราชิก ๖ วรรณะ นิวัฐิตา เจย ปาราชิก แต่ เท่า นี้

จิ พิรรรณา ใน สังฆาทิเสส สิกขาบท แต่ ภิกษุณี ๑๓ ดังนี้

เจตนะนิระ สัตถะชยต ที่ ๑ ความว่า ภิกษุ มีความ กำหนัด แกล้ง
 พยายามใด นิमितต์ คน อย่าง ไช อย่างหนึ่ง ให้ สุกกะ คือ ธุระสุจิ
 เคลื่อน จากฐาน ที่ ต่ำ ต้องกราบที่ สัจฉาทีเสส เว้น ไว้แต่
 เคลื่อน ในความสั้น สุกกะ มี ๑๐ อย่าง มีสี่ เหลือง แกร
 ขาว เช่น กัน เจริญบาย จะ ให้ ธุระสุจิ เคลื่อน มี ๑๐ มีปวารณา
 จะ ให้ หายโรค เช่น กัน ภิกษุ มีความ ประสงค์ จะ ให้ ธุระสุจิ
 ทั้ง ๑๐ อย่าง ๆ ไช อย่างหนึ่ง เคลื่อน ด้วย เจริญบาย จะ ให้ หาย
 โรค แต่ จะ ให้ มีความ สุข เช่น กัน อย่าง ไช อย่างหนึ่ง ก็
 แกล้งพยายาม ไช นิमितต์ คน ด้วย นิช คน เอง หรือ ให้ ผู้อื่น พยา
 ยาม ไช นิमितต์ คน ก็ ได้ แต่ ให้ นิช เข้า ไช ช้อง คาฬ เช่น กัน
 ก็ ได้ หรือ นอน กว้าง สดวก กับ หิ้ง มาฬ้า หรือ แอ้ง เสอ ใน
 ซากาณ ก็ ได้ ไช ที่ สุก ได้ นิमितต์ คน ไช ทั่ว ๆ ขา ด้วย กิจะ
 ให้ ธุระสุจิ เคลื่อน ในความสั้น ก็ ได้ ผล ธุระสุจิ อ. ไช อันหนึ่ง นั้น
 เคลื่อน จากฐาน ไม่สูง มาก พอ แผลง วิ. เทว นัย กับ ถิน
 ไท้ แม้ ถึง ยัง ไม่ อรจะ อธิสสาร ก็ เป. สัจฉาทีเสส ใน
 อรรถะกะธาทัง หาย ท่าน กล่าว ไว้ ว่า ธุระสุจิ เคลื่อน จาก
 ฐาน แล้ว จะ สรค ของ อธิสสาร เช่น นี้ เพราะ เหตุ นี้ พอ
 ธุระสุจิ สรค อธิสสาร แล้ว จะ ออก มา ข้าง นอก ก็ ตาม จะ ไม่
 ออก มา ข้าง นอก ก็ ตาม คง เป. สัจฉาทีเสส ถ้า บก ลัง จะ ให้
 เคลื่อน แกล้งพยายาม ถึง ถัด แล้ว ธุระสุจิ ไม่ เคลื่อน ต้อง ถูล
 ลัทธิ ก็ แต่ จะ ไม่ เป. ธาณิก ก็ นี้ ภิกษุ ไม่ พยายาม แต่
 ไม่ มี เจริญบาย ไช ที่ จะ ให้ เคลื่อน แต่ นั้น เห็น ไช ประดิ

ภาค ๑ พยายาม ความความกำหนัด๑ จับมือ เปน คั่น๑ พร้อม
ด้วย จงกั^๕นี้ จึง เปนสังฆาทิเสส สะมฺมูฐาน วิจิ เปนคั่น
เหมือน ประชุม ปาราชิก

ทุติยัม พย

ใน พุทธอุทตตะวาระ สิกขาบทที่ ๑ ความว่า ภิกษุผู้มีจิตต์กำหนัด
อินทินัล เจรจา กับหญิง ด้วย คำ อหิขั^๕หยาบ ประกอบด้วยเมถุน
ทั้งชายหนุ่ม พุค เกี้ยวหญิงสาว หญิง รู้ ความ ใน ขณะ นั้น
ทั้ง สังฆาทิเสส หญิง มะนุษย์ที่รู้ คำ หยาบ แล ไม่ หยาบ เปน
วัตถุ แห่ง สังฆาทิเสส แต่ วัตถุ แห่ง ดุลลัจจัย แล ทุกกฎ
เหมือน ใน สิกขาบท กัสน คำ ที่ ชาย คับ ทวาร หนัก ทวาร เบา
แล อาศัย เมถุน ใน ตัว หญิง เหล่า นั้น ชื่อ ว่า คำ อหิขั^๕หยาบ เปน
เขตต์ แห่ง สังฆาทิเสส ใน กาย หญิง ทั้ง แด่ ราก ขวั้น ลง ไป
ทั้ง แด่ เข้า ขึ้น มา เปน เขตต์ แห่ง ดุลลัจจัย อหะระระ นอก นั้น
เป้น เขตต์ แห่ง ทุกกฎ อากา^๕ร ที่ จะ กล่าว พุทธอุทตตะวาระ มี ๔ คือ
สรวเสวิญญแล ก็ เคียน ทวาร หนัก ทวาร เบา แห่ง หญิง ขอ
เมถุน อหิ^๕น วชน ว่า เมื่อ ไค เรา จัก ไค เมถุนะธรรม แก่ ท่าน
ถาม ว่า ท่าน ไค เมถุนะธรรม แก่ ชู้^๕ แก่ ผัว อย่าง ไค^๕ ถาม ว่า ไค^๕
ยิน ว่า ท่าน ไค เมถุนะ ธรรม แก่ ชู้^๕ แก่ ผัว อย่าง นี้ หรือ หญิง
ถาม ภิกษุ นอก ว่า ท่าน จง ไค เมถุน อย่าง นี้ ชู้^๕ จึง จะ รัก ภิกษุ
กล่าว ว่า อหิ^๕ หงอน อหิ^๕ ทวาร หนัก ทวาร เบา อหิ^๕ เนือง กัน

อันทั้งนิมิตต์หญิง นิมิตต์ชาย ภาวการ แห่ง คำ ๔ นี้ คำ ใ
 คำหนึ่ง ภิกษุ ฐิต ฐิต ว่าเป็น หญิง มีความ กำหนัด กล่าว
 ด้วย กาย วิการ อย่าง ไต อย่างหนึ่ง หรือ กล่าว ด้วย วาจา
 ก็ ก็ หญิง รู้ ความ ใน ขณะนั้น ต้อง สังขาริเสส ถ้า
 หญิง ไม่ รู้ ความ ใน ขณะนั้น ต้อง อุลลัจจัย หญิง ภิกษุ สงสัย
 อยู่ว่า คำสำคัญ ว่าเป็น บัณเฑาะ เป็น บุรุษ เป็น ทิรัจฉาน ก็ ก็ หรือ
 บัณเฑาะ รู้ ว่าเป็น บัณเฑาะ ก็ ก็ แล กล่าว ทูล ขลุระวาจา ทั้ง นี้
 ต้อง อุลลัจจัย บัณเฑาะ ภิกษุ สงสัย อยู่ว่า หรือ คำสำคัญ ว่าเป็น
 บุรุษ เป็น ทิรัจฉาน เป็น หญิง ก็ ก็ แล บุรุษ หรือ ทิรัจฉาน
 ภิกษุ คำสำคัญ อยู่ว่า ก็ ก็ ผิด ก็ ก็ แล กล่าว ทูล ขลุระวาจา ทั้ง นี้
 ต้อง ทกกฎ เถภาวะ ชะวะชะวะ หญิง แต่ ราก ขวั้น ลง ไป แต่
 เข้า ขึ้น มา กล่าว ก็ ก็ แล เถภาวะ ทวาร หนัก ทวาร เบา ใน
 บัณเฑาะ กล่าว ก็ ก็ ต้อง อุลลัจจัย เถภาวะ ชะวะชะวะ หญิง แต่
 ราก ขวั้น ขึ้น ไป แต่ เข้า ลง มา กล่าว ก็ ก็ เถภาวะ ชะวะชะวะ
 ทั้ง ปวง แห่ง บัณเฑาะ เป็น ทัก กล่าว ก็ ก็ เถภาวะ ชะวะชะวะ ด้วย
 กาย กล่าว ก็ ก็ ต้อง ทกกฎ แล จะ เป็น ขา บัณเฑาะ น้อย
 ให้นับ ตาม วักฏ แล คำ ที่ กล่าว ภิกษุ ทำ อรรถ เป็น เบื้อง หน้า
 กล่าว ก็ ก็ ทำ คำ สอน เป็น เบื้อง หน้า ก็ ก็ กล่าว ด้วย ไม่ มี
 กำหนัด แล ภิกษุ ขำ เป็น ตัน ก็ ก็ เหล่า นี้ ไม่ เป็น ขา บัณเฑาะ
 เป็น อะนาถ ตติกะ ไม่ เป็น ขา บัณเฑาะ เพราะ มังคัย มี องค์ ๕
 คือ หญิง มนุษย์ ๑ รู้ อยู่ว่า เป็น หญิง ๑ กำหนัด บิน ที่ โย ที่ จะ
 กล่าว คำ ขวัก ขยาย ๑ กล่าว ตาม ความ กำหนัด นั้น ๑ หญิง

สังฆาทิเสส: สิกขาบท

๔๔

รู้ ความ ใน ขณะนี้ ๑ พร้อม ด้วย ของนี้ จึง เป็น อาบัติ
ไม่ พร้อม ไม่ เป็น สมุฏฐาน วิถี เป็น กัน เหมือน อะทินนาทานะ
สิกขาบท แปลก แต่ มี เวทนา ๒

คติขั บบ

ใน อรรถกถา มัชฌิม นิกาย สิกขาบท ที่ ๔ ความว่า ภิกษุ ใด
ความ ถิ่นนี้ แล้ว กล่าว สรรเสริญ ความ ขำเผลอ ด้วย กาม แก่
ตน ใน ที่ ใกล้ หญิง ด้วย คำ ประ ทอบ ด้วย เมตุน ว่า
ก่อน นักร หญิง ถ้า นาง ไก ขำเผลอ ผู้ มี ศีล มี ขรรณ อันงาน
ประพฤ ต์ รว ะพรหม เช่น กั เรา ด้วย เมตุน ขรรณ ความ
ขำเผลอ อัน นี้ เป็น ยศ แต่ ความ ขำเผลอ ทั้ง ปวง ทั้ง นี้ ถ้า
หญิง รู้ ความ ใน ขณะนี้ เป็น สังฆาทิเสส วิถี ขั บบ นอก นั้น
เหมือน สิกขาบท ก่อน แปลก แต่ สิกขาบท นี้ ว่า ด้วย ความ
สรรเสริญ ความ ขำเผลอ ด้วย เมตุน อย่าง เกี้ยว เท่านั้น

จตุตถิ บบ

ใน สันนิษฐาน สิกขาบท ที่ ๕ มีความว่า ภิกษุ ถึง
ซึ่ง สันนิษฐาน คือ เทียว ขั ล้อ ขอก ความ ประสงค์ แห่ง ชาย
แก่ หญิง หรือ ขอก ความ ประสงค์ แห่ง หญิง แก่ ชาย เพราะ
จะ ให้ เป็น สวิ เป็น เมีย กัน โดย ที่ สก แยก แก่ หญิง แพศยา
จะ พึง มี สังวาส ใน ขณะ นั้น เท่านั้น ก็ ที่ เป็น สังฆาทิเสส
หญิง ชาย เป็น ขาติ มนุษย์ ไซ้ ยักไซ้ เปเรต เปช กุหลัด ก็ ที่
เป็น นัก ขวช ก็ ที่ เขา ยัง ไม่ ให้ เป็น สวิ เป็น เมีย กัน หรือ เป็น

ฌวี เปน เมียบ ถิ่น แต่ ขย่ำ ถิ่น ซาก เล็บ แล้ว ไทโย ที่ สุก เปน
 มารคา บิดา ของ ภิกษุ กัฏฐิ เทล่านั้น เปน วัตถุ แห่ง สัตถะ วิริตตะ
 องค์ แห่ง อถรร นำ สัตถะ วิริตตะ มี ๓ คือ - ปฏิคคัณห์หาติ หนึ่ง
 หรือ ชาย หรือ มารคา แห่ง หนึ่ง หรือ ชาย วาน ภิกษุ ให้ บอก
 แก่ หนึ่ง หรือ ชาย หรือ ให้ บอก แก่ มารคา บิดา แห่ง หนึ่ง
 หรือ ชาย คน ไท ภิกษุ รัย คำ เขา เปน องค์ อย่าง ๑ วิมัสสิ
 เขา วาน ให้ บอก แก่ ผู้ ไท ภิกษุ บอก แก่ ผู้ นั้น ว่า ท่าน จง
 เปน เมียบ เปน ฌวี เปน ชู้ ถิ่น กัฏฐิ เปน องค์ อย่าง ๑ บัรจาหริ ภิกษุ ไท
 วาน ไป ภิกษุ กลับ มา บอก แก่ ผู้ นั้น เปน องค์ อย่าง ๑ แต่ เขา
 จะ เปน เมียบ เปน ฌวี เปน ชู้ ถิ่น กัฏฐิ ตาม ไม่ เปน ถิ่น ตาม อัน นั้น
 ใช้ เหตุ เมื่อ พรหม กวีย องค์ ๑ ถิ่น เป็น สังฆาติ เสส ถ้า ไท
 แต่ องค์ ๒ คือ รัย แล บอก หรือ บอก แล้ว กลับ มา บอก อย่าง
 ไท อย่าง หนึ่ง เปน บุตร ภริยา ถ้า เปน แต่ องค์ ๑ คือ
 รัย หรือ บอก หรือ กลับ มา บอก อย่าง ไท อย่าง หนึ่ง เปน ทุก กฏ
 ถ้า มุรุษ วาน ภิกษุ ให้ บอก แก่ หนึ่ง อัน มารคา รักษา อยู่ ภิกษุ
 ไป บอก แก่ หนึ่ง อัน บิดา รักษา ทั้ง นี้ ผิด สังเกต ไม่ เปน
 สังฆาติ เสส ภิกษุ นำ สัตถะ วิริตตะ แก่ มัตเตจาวะ เปน บุตร
 ภริยา ภิกษุ นำ ช้าว สงฆ์ ช้าว เจติย ช้าว ภิกษุ ใช้ กัฏฐิ ภิกษุ
 บ้า เปน ถิ่น ไม่ เปน อามัตถิ สิกขาบท นี้ เปน สาธกคคิระ เพราะ
 ภิกษุ รัย คำ เขา แล้ว แล ใช้ ผู้ นั้น ให้ ไป บอก แก่ หนึ่ง หรือ
 ชาย หรือ บอก แล้ว แล ใช้ ผู้ นั้น ให้ กลับ มา บอก แก่ ผู้ วาน
 กัฏฐิ กัง เปน อามัตถิ มี องค์ คือ นำ สัตถะ วิริตตะ ใน ผู้ ไท ผู้

นั้นเป็นชาติ มະนุสฺส ๑ เขา ไม่ เป็น เมียไม่ เป็น สัว กัน อยู่
 ก่อน หรือ เป็น สัว เป็น เมีย กัน อยู่ ก่อน แต่ ว่าอย่า กัน
 ๑ ขาค แล้ว ๑ รัย คำ เขา ๑ บอก ตาม เขา สัว ๑ กลัย มา
 บอก แก่ ผู้ วา ๑ พร้อม ด้วย องค์ ๓ นี้ จึง เป็น สังขาทิเสส
 มี ๓ มุขฐาน ๑ คือ ภิกษุ ไม่ รัย บัญญัติ ที่ หรือ ไม่ รัย ว่า เขา
 อย่า กัน ขาค แล้ว แล รัย คำ ตั้ง เขา ด้วย กาย วิการ เป็น กัน
 ว่า พก กัน หน้า แล บอก ด้วย กาย วิการ . กลัย มา บอก ด้วย กาย
 วิการ อย่าง นี้ ขา บัด นี้ เกิด แก่ กาย อย่าง เติบว ภิกษุ นั้น
 อยู่ ชาย มา ตั้ง ไว้ ว่า หลึง ชอบ หัก มา ทำน ึง รัย จิต ที่ เขา
 ภิกษุ รัย คำ ว่า เขอ ก็ แล้ว ครั้น หลึง มา ภิกษุ ก็ บอก ครั้น
 ชาย กลัย มา อีก ภิกษุ ก็ บอก ทั้ง นี้ เกิด แก่ วาจา อย่าง เติบว
 เพราะ ภิกษุ ไม่ รัย ทำ สิ่ง ไค ด้วย กาย หนึ่ง ภิกษุ รัย คำ
 ของ ชาย ด้วย วาจา แล้ว ไป รัย ณ ของ หลึง ด้วย กิจ หนึ่ง
 หรือ ว่า ไป ใน ที่ หนึ่ง ไป พย หลึง นั้น เข้า บล บอก แก่ หลึง
 นั้น ด้วย วจี เกท แล้ว ก็ ไป ด้วย เกท หนึ่ง อีก กลัย มา พย ชาย
 นั้น เข้า แล้ว ก็ บอก แก่ ชาย นั้น ทั้ง นี้ รัย ชื่อ ว่า เกิด แก่ กาย
 อย่าง เติบว ๑ ภิกษุ ไม่ รัย บัญญัติ ที่ แม้ เป็น พระชินาสพ บิคา
 ไซ้ ไป แล เขอ ไป บอก แก่ มารดา ซึ่ง อย่า กัน ขาค แล้ว ว่า
 ทำน ึง กลัย มา อยู่ ฐาน บิคา เกิด แล้ว ก็ กลัย มา บอก แก่
 บิคา ทั้ง นี้ ขา บัด นี้ เกิด แก่ กาย วาจา ๓ นี้ ชื่อ ว่า อระจิตตะกะ
 ๓ มุขฐาน ๑ ภิกษุ รัย บัญญัติ ที่ หรือ รัย ว่า เขาอย่า กัน ขาค แล้ว
 แล นำ สัญระจิตตะ โภชน ๓ อย่าง นั้น ตาม ๓ มุขฐาน

ให้ ชื่อว่า พระเจด.พระกระ สมณฐาน ด้วยจิตต์ที่ ฐิตัญญุตที่ แต่ ฐิต
ว่า ย่อม ถิ่น ขาค แล้ว ชื่อว่า มี สมณฐาน ๖ นั้นทั้งนี้ ก็ แล
เป็นถิวิชา ใน ถินญญา วิโมกข์ พระจิตตกระ ปัตถกัตติวิชชะ
เป็นถายกรรม วะจิตรม มีจิตต์ ๓ มีเวทนา ๓

บัญญัติ ๖

ในกฎการะ สิกขาบทที่ ๖ ความว่า ภิกษุทำเอง หรือ ใช้ให้
ผู้อื่นทำ ซึ่ง กฏ อันทำ ด้วย ปรต แล ถิ่น เหนียว ข้าง ใน หลัง คา
หรือ นอก หลัง คา หรือ ทั้ง ข้าง ใน ข้าง นอก ด้วย เครื่อง
อุปกรณ์ มี มีก แล ขวาน เป็นต้น ที่ ขอ เขามา เอง แล เป็น กฏ
ไม่มี ผู้ใด เป็น เจ้า ของ เวลา เป็น ที่ อยู่ ตนเอง พึง ทำ ได้
ไว้ ประมาณ คือ โดย ขว ๑๑ คืบ โดย กว้าง ๔ คืบ
ด้วย คืบ พระ สุกต อย่าง วัค ข้าง แล วัค ส่วน ข้าง ใน ผนัง
เขอนั้น พึง ดำระ ที่ ได้ ก็ แล้ว ไป เชิญ ภิกษุ มา แต่ สงฆ์
ให้ มาก ที่ ว่า จะ เป็น ที่ ประกอบ ด้วย ความ ปรารภ คือ
เป็น ที่ อยู่ ของ มก คำ มก แดง เป็นต้น หรือ ไม่ เป็น ที่
ประกอบ ด้วย ความ ปรารภ หรือ จะ เป็น ที่ พอ เวียน เหวียน
เวียน ยัน ไท โดย รอม ไค หรือ ไม่ เวียน ไค ภิกษุ มา แต่ สงฆ์
เห็นว่า เป็น ที่ ไม่ มีความ ปรารภ พอ เวียน เหวียน แล ยัน ไท
ไค โดย รอม แล้ว ใช้ ให้ ภิกษุ ผู้ เจ้า ของ พา ภิกษุ ทั้ง หลาย
มา แต่ สงฆ์ เพื่อให้ แสลง ที่ ให้ ว่า เป็น ที่ ไม่ มีความ ปรารภ
พอ เวียน เหวียน เวียน ยัน ไท ไค ถ้า เธอ ผู้ เป็น เจ้า ของ นั้น

ไม่พลาภิกขุมาให้เห็นสงฆ์ หรือทำให้เกินประมาณ อย่างใด
อย่างหนึ่ง ในพระโยคที่ ทำทั้งปวง เป็นทุกกฏ ยังอีก ๒ ก้อน
ขุนจะแล้ว ในก้อนที่แรกเป็นถลลจรัญ ในก้อนที่สองเสร็จ
การเป็นสังฆาทิเสส ทำในที่ระดมด้วยรังเกียจแต่ เวียน
เกวียนขึ้นใด ไม่ให้ต้องรูดกฏ ๑๒ คับพระ สุกต เป็น ๘ สอด
กับหัว ๒ กระเบียดข้างไม้ทุกวัน ๙ คับพระ สุกต เป็น ๔ สอด
กับหัว ๓ กระเบียดกับ ๒ อนุ กระเบียดข้างไม้ทุกวัน

กฎ ๖๖

ในมณฑลสังฆาทิเสส ที่ ๔ ความว่า ภิกขุทำเอง หรือให้ผู้อื่น
อื่นทำ ซึ่งวิหาร ใหญ่ ไม่มีประมาณ มีผู้อื่นเป็นเจ้าของ
เฉพาะตนเอง พึงพาภิกขุทั้งหลายมาเพื่อแสดงที่ ให้ ถ้า
ไม่พาภิกขุมาให้เห็นสงฆ์ให้ใช้ เชื้อทำสำเร็จแล้ว เป็น
สังฆาทิเสส ความนอกนั้น เหมือนสังฆาทิเสสก่อน แปลกแต่
ไม่มีประมาณเท่านั้น

ลัทธินิ ๖๖

ในอะมุลละ: สิกขาบทที่ ๘ ความว่า ภิกขุใดโกรธแค้น
ภิกขุด้วยกัน แลแล้ง โทษด้วยปาราสิกทั้ง ๔ อันใดอัน
หนึ่ง ไม่มีมูล เพราะหาเหตุจะได้เห็นนั้น หายจาก
พระหรรษะ ภายหลังจะมีผู้ชักใช้เชื้อก็ตาม ไม่ชักใช้
ก็ตาม อะภิภังคนั้นไม่มีมูลแน่แล้ว ถ้าจะประวิญญา
ว่าเราพูดเท็จ ก็คงเป็นสังฆาทิเสส ในขณะ โทษนั้นแล้ว

ปาราชิก ไม่มีมูลนั้น คือ ไม่ได้เห็น ด้วยตา โดยประณิธิหรือ
 ศาติพย์ แต่ ไม่ได้ยิน ด้วยหู โดยประณิธิหรือหิทธิพย์ แต่
 ไม่ได้รังเกียจด้วยใจว่า เธอ ค้อง อายัคคิ ปาราชิกทั้ง ๔

อันใดอันหนึ่ง ด้วยตน ได้เห็น อาการหรือ ได้ยิน สำเนียง

แต่ได้กลิ่นอย่างใดอย่างหนึ่งที่ควร จะรังเกียจ อย่างนั้นแต่

ชื่อว่าไม่มีมูล ว่าโดยสังเขป โทษมี ๔ อย่าง คือ โทษ

ด้วยชีวิต ๑ ข้ออาบัติที่ ๑ ห้ามสังวาส ๑ ห้ามสามิจักรม ๑

เป็นต้น โทษว่าท่านเสพเมถุนเป็นต้น เช่นนี้ชื่อว่าชีวิต

โทษว่าท่าน ค้อง อายัคคิ เพราะเมถุนะกรรมเป็นต้น ชื่อว่า

ข้ออาบัติ โทษว่าท่านทำอุบายสยปรวารณะสังฆกรรมกับ

ท่านไม่ได้ เช่นนี้ชื่อว่าห้ามสังวาส ด้วยห้ามสังวาสเท่านั้น

ยังไม่ถึงสี่สัระ คือ เป็นอาบัติก่อน ต่อเมื่อใดกล่าวว่า

ท่าน ไม่เป็นสมณะเป็นต้น มาต่อเข้าในปลายคำก่อน

จึงถึงสี่สัระ คือ เป็นอาบัติแล้ว ไม่ทำอะภิวาทแลถารตกไปรับ

แลอัญชลีกรรม แต่สามิจักรมมีการผิดเป็นต้นอย่างนั้น

ชื่อว่าห้ามสามิจักรม อันนี้ให้พึงรู้ในเวลา ที่ภิกษุทำการ

ไหว้เป็นต้นโดยลำคย แล้วไม่ทำแก่ภิกษุองค์หนึ่งข้าม

ไปทำแก่ภิกษุอื่นเสีย เท่านั้นชื่อว่า เป็นอัน โทษ ก็แต่

อาบัติยังไม่ถึงสี่สัระก่อน ต่อเมื่อใดผู้ที่ ไม่ไหว้ นั้น ตาม

ว่าเหตุไร ท่าน จึง ไม่ทำการ ไหว้เป็นต้นแก่เรา แล้วเขา

กล่าวว่า คำว่าท่านไม่ เป็นสมณะเป็นต้นต่อว่าเข้าด้วย จึง

ถึงสี่สัระ คือ เป็นอาบัติ ก็แลภิกษุโทษบุคคลผู้ใดที่ ไหว้อยู่

สมมตแล้ว จะเป็นคนบริสุทธิ์ก็ ตามไม่บริสุทธิ์ก็ ตาม โทษ
ด้วยปาราชิกอันใด รู้ว่าบุคคลผู้นั้น ไม่ต้องปาราชิกอัน
นั้น และมีอธิบายจะให้เขากลับจากพระหมะจรบ ไม่ให้
เขาทำโอกาสด้วย คำว่า “ กโรตุ เม อายัสมา โอกาส,
อหันทิ วัตฏกาโม. ท่านผู้มีอายุจง ทำโอกาสแก่ข้าฯ อย่าง
จะว่าท่าน ทั้งนี้ก่อนแลโทษ ถ้าบุคคลผู้นั้น รู้ความใน
ขณะนั้นว่าเขาโทษเราทั้งนี้ เป็นสังฆาทิเสสด้วย เป็น ทุกกฏ
ด้วยทุก ๆ คำ โทษ ครั้นผู้โทษให้เขาทำ โอกาสแก่ตน
ก่อนแล้ว จึง โทษ เป็นสังฆาทิเสสอย่างเดียวกัน แม้ภิกษุโทษ
ต่อหน้าด้วยกาย คือหัวแม่มือก็ อย่างเดียวกัน ก็แลภิกษุ
โทษ ในที่ลับหลังอาบัติก็ไม่ถึงสี่สัระ ยังกับภิกษุอื่นที่ยืน
อยู่ในที่ ใกล้ตน ให้ โทษ ผู้รับยังกับไป โทษบุคคลผู้นั้น
ตาม คำ ตูไช้ เป็นอาบัติแก่ผู้ไช้ โทษนับถึงกล่าวแล้ว แม้
ผู้รับไปโทษว่า เราเห็นเราได้ยินด้วย เป็นอาบัติก็ถึงก่อน
ด้วยกันทั้ง ๒ : ก็แลภิกษุให้เขาทำ โอกาสก่อน แลกล่าว
ด้วยอธิบาย จะ ว่า เป็นปาจิตติยด้วย เป็นทุกกฏด้วย โดย
นับถึงกล่าวแล้ว ครั้นได้ ทำ โอกาสเสียก่อนแล้ว จึงว่า
เป็นแต่ ปาจิตติยอย่างเดียวกัน ภิกษุทำกรรมทั้ง ๓ ประการ ใน
ที่ลับหลัง ด้วยกัณหา ขิยาบ เป็น ทุกกฏ ภิกษุกล่าว ว่า
ท่านต้อง อาบัติข้อนี้ ท่านจงแสดง อาบัติข้อนี้เสีย ทั้งนี้
ด้วย วุชฺฐานา ขิยาบ แล ยก อุโบสถ หรือ ปะวาระณา แก่ภิกษุอื่น
ก็ดี ไม่ต้อง ขอ โอกาส แต่ให้ รู้จัก เขตต์ที่จะ ยก แม้

ภิกษุ ผู้ ชัก ความ ครั้น เมื่อ วัตถุ เขา โทษ ชน แล กล่าว ว่า
กรรม ของ ท่านอื่น นั้น มี อยู่ ด้วย ะริยาบ ใน ที่ จะ ชัก ใช้
ไม่ ต้อง ขอ โอกาส แม้ ภิกษุ เป็น ขรรษะกระดิก ไม่ เถาะ ผู้ โศ
แสดง ขรรษะ ไป โศบ นัย ว่า ผู้ โศ ทำ อย่าง นั้น ๆ ผู้ นั้น ไม่ เป็น
สละณะ เป็น ต้น ดังนี้ ก็ ไม่ ต้อง ขอ โอกาส ก่อน ถ้า เขา
เถาะ นัย มกล่าว ว่า ผู้ โศ นั้น ด้วย ๆ ไม่ เป็น สละณะ ไม่ เป็น
อุปาสก ดังนี้ ลง จาก ขัณนาสน์ แล้ว พึง แสดง ขัณนาสน์ เสีย
แล้ว ถึง ไป ก็ แล ภิกษุ เห็น ว่า เป็น คน ไม่ บริสุทธ ใน บุคคล
บริสุทธ ก็ ก็ เห็น ว่า เป็น คน ไม่ บริสุทธ ใน บุคคล ไม่ บริสุทธ
ก็ ก็ แล้ว จึง โทษ แล ภิกษุ บ้าง เป็น ต้น ไม่ เป็น ขัณนาสน์ เป็น
สถานติการะ มี องค์ ๕ โทษ เอะ หรือ ได้ ผู้ ชน โทษ ซึ่ง ผู้ โศ ผู้
นั้น ถึง ซึ่ง นัย ว่า เป็น อุปะสนิมัน ๑ ถ้า คัญ ว่า ผู้ นั้น เป็น ผู้ บริ
สุทธ ๑ โทษ ด้วย ปาราชิก ๑ โศ ปาราชิก นั้น ไม่ มี ผล ด้วย
ความ เห็น เป็น ต้น ๑ โทษ เอะ หรือ ได้ ผู้ ชน โทษ ใน ที่ ต่อ
หน้า ด้วย ะริยาบ จะ ให้ เคลื่อน จาก พรหมะจรรย ๑ ผู้ ต้อง โทษ
รู้ ใน ขณะ นั้น ๑ พรหม ด้วย องค์ ๕ นี้ จึง เป็น ขัณนาสน์ สังฆาติเสส
สมุญฐานวิธิ เป็น ต้น เหมือน ะริยาบ ทานะ สิกขาบท แผลง
แต่ ใน สิกขาบท นี้ เป็น ทุกๆ เวระนาอย่าง เดียว

อัญญา ๒๖

ใน อัญญาภาทิยะ สิกขาบท ที่ ๔ ความว่า ภิกษุ โศ โกรธ แค้น
ภิกษุอื่น หมายถึง ให้ เขา เคลื่อน จาก พรหมะจรรย แล ถึง ได้
เขา เลศ มี ขาภิ เป็น ต้น มา โทษ ภิกษุ นั้น ด้วย ปาราชิก ไม่

มีมูล คือผู้ที่ เป็นชาติ กษัตริย์ เป็น คหบดี เสพ เมถุน หรือ คอง
 ปรารชิกอื่นใด ๆ แลถือ ชาติ นั้น เป็น เลศมาใส่ ใน ภิกขุ ที่
 เป็น ชาติ กษัตริย์ เสมือนกัน ว่า ท่าน เป็น กษัตริย์ เสพ เมถุน
 แล เป็น ปรารชิกด้วย เหตุนี้ เรา เห็น เรา ไก่ ยิน เรา รั้ง
 เกียจ ทั้งนี้ ต้อง สังฆาทิเสส ใน ขณะ ใจ หาย แม้ ประพฤติ
 คน ใน ภายตังก็ ไม่ พ้น โทษ

รวม ๔๒

ใน สังฆะ เกษะ สิกขามก ที่ ๑ ความว่า ภิกขุใด พยายามจะ
 ว่า แสวงหา พวัก พ้อง เพื่อ จะ ทำลาย สงฆ์ ซึ่ง พร้อม เจริญ
 กัน อยู่ ใน สัมมา อัม เกียว กัน หรือ ยก เขา เสด็จ ที่ จะ ทำลาย สงฆ์
 คือ เกษะ กระ ระ วัฏ ๑๘ อัน แสวง ภิกขุอื่น ได้ เห็น ไก่ ยิน ก็ พึง
 ห้ามปรามว่า ท่าน อย่า ทำ อย่างนี้ เจริญ พร้อม เจริญ ด้วย สงฆ์
 เด็ด ด้วย ว่า สงฆ์ พร้อม เจริญ ไม่ แกร่ง แกร้ง มี อุทเทส อัม
 เกียว กัน แล้ว ก็ ย่อม อยู่ สมาย ถ้า เขา ไม่ พึง คำ ห้าม ต้อง
 ทุกกฎ ภิกขุอื่น ห้าม เขา ๆ ไม่ พึง คำ ห้าม แล้ว ให้ ภิกขุ
 ทั้งหลาย เหล่านั้น ลุกคว่ำ ตัว เขา ไป ณะ ทำม กลาง สงฆ์ แล้ว พึง
 ห้าม อีก ๓ ครั้ง ถ้า เขา สละ ใจ ใจ เป็นการดี ถ้า เขา ไม่ สละ ใจ
 ต้อง ทุกกฎ แล้วยัง พึง สวด สัมมะ นุภาสะ นะ เขื่อน นั้น ด้วย ญัตติ
 จะ คุตตะ กรรมมะ วาจา ครั้น สวด สัมมะ นุภาสะ นะ จบ ญัตติ
 ลง แล้ว เขื่อน นั้น ต้อง ทุกกฎ เมื่อ จบ อะนุสสาสะ นะ ที่ ๑ ที่ ๒ ลง เขื่อน
 นั้น ต้อง ถูลด รั้ง ครั้น จบ อะนุสสาสะ นะ ที่ ๓ ลง ต้อง สังฆาทิเสส

รวม ๒๒

ใน เกทานวัฏสะกะ สิกขาบท ที่ ๑๑ ความว่า ภิกษุทั้งหลาย
ทั้ง แต่ ๓ รูป ลง มา เป็น พวก พ้อง ประพฤติ ตาม ภิกษุ ผู้ จะ
ทำลาย สงฆ์ นั้น ช่วย ว่า กล่าว ทัก ทาน ภิกษุอื่น ว่า ท่าน
ทั้งหลาย อย่าได้ ว่า กล่าว สิ่ง ไก่ แต่ ภิกษุ นั้น เลย ภิกษุ นั้น เธอ
เป็นผู้ กล่าว ขรรณ กล่าว วิณัย เธอ ย่อม ถือ เอา ฉันทะ รุจิ ของ
เราทั้งหลาย ขึ้น กล่าว เธอ ย่อม ร่วม รู้ กับเรา ได้ ปรักษา
ด้วย เรา กรรม นั้น ย่อม ชอบ ย่อม ควร แก่ เรา ทั้งหลาย ทั้ง นี้
ให้ ภิกษุ ทั้งหลาย ขึ้น ผู้ ไก่ เห็น ได้ ยืน ฟัง ห้าม ปราม เธอ
จน ถึง ๓ ครั้ง ถ้า ห้าม เธอ ทั้งหลาย ไม่ ฟัง ให้ ภิกษุ ทั้งหลาย
นั้น ฟัง สวด สมนะภาสะนะ เธอ ทั้งหลาย ด้วย ญัตติ จะ ตัด ณะ กรรม
วาทา เพื่อ จะ ได้ สละ กัน กรรม นั้น เสีย ถ้า เธอ ทั้งหลาย
สละ กรรม นั้น เสีย ก็ เป็นการ ดี ถ้า เธอ ไม่ สละ เสีย หนึ่ง จน
จบ อะนุสาสะนะ ที่ ๓ ลง เธอ ทั้งหลาย นั้น ต้อง สังฆาทิเสส
ความ นอก นั้น เหมือน สิกขาบท ก่อน

เชกานทมัมม อย

ใน ทุพพะระ สิกขาบท ที่ ๑๒ ความว่า ภิกษุ เป็น คน คือ ว่า
ยาก สอน ยาก ครั้น ภิกษุ ทั้งหลาย ว่า กล่าว สิ่ง สอน ด้วย
สิกขาบท บัญญัติ ที่ ทำ ตน ไม่ ให้ ผู้อื่น ว่า กล่าว ได้ คือ กล่าว ว่า
ท่านทั้งหลาย อย่าได้ ว่า สิ่ง ไก่ เป็น คำ ดี คำ ชั่ว แก่ เรา เลย
แม้ เรา ก็ จัก ไม่ ว่า สิ่ง ไก่ เป็น คำ ดี คำ ชั่ว ะ ท่าน ทั้งหลาย ๗
จง พิจารณา ว่า กล่าว เรา เสีย เด็ด ทั้ง นี้ ให้ ภิกษุ ทั้งหลาย ฟัง

ห้ามปรามเธอเสีย อย่าให้ เป็นคนถือ ครั้นภิกษุทั้งหลาย
ว่า เธอๆ ยังถือ อยู่ เช่น นั้น ให้ ภิกษุทั้งหลาย พึง จด คว้า
เธอ ไป ณะท่ามกลาง สงฆ์ สวด สัมมะภาสะนะ ๓ ครั้ง เพื่อ จะ
ให้ สละ กรรม นั้น เสีย ถ้า เธอ สละ เสีย ก็ เป็น การ ก็ ถ้า
ไม่ สละ เสีย ขม อะนุสาสะนะ ที่ ๓ ดย ต้อง สังฆาทิเสส
ทัฬหะสนิ ขม

ใน กุละทุสะกะ สิกขาบท ที่ ๓๓ ความว่า ภิกษุ อาศัย บ้าน
แล นิคม ไกล อยู่ แล ประทัญราย ทรกุล คือ ให้ คือก ไม่ ผล ไม่
เป็น ต้น แก่ ทรกุล ให้ เขา เลื่อม ผล แห่ง ทาน ที่ ให้ แก่ ตน
ดังนี้ ชื่อ ว่า กุละ ทุสะกะ ผู้ ประทัญราย ทรกุล แล เธอ เป็น
คน มี สมารา อธิ ชั่ว คือ ปลด ถอน ไม่ เพื่อ สงเคราะห์ ทรกุล
เป็น ต้น สมารา อธิ ชั่ว แล ทรกุล ที่ เธอ ประทัญราย นั้น
ย่อม ปรากฏ แก่ ตา แก่ หู ผู้ อื่น ให้ ภิกษุ ทั้งหลาย ผู้ ได้ เห็น ได้
ยิน พึง ทำ ปัพพาสะนิยะ กรรม ขั้ เธอ นั้น เสีย จาก บ้าน แล นิคม
นั้น ด้วย ญัตติ จะ กุละ กรรม ะ วาหา ครั้น เธอ ต้อง ปัพพาสะนิยะ
กรรม แล้ว กลับ กล่าว ที่ เคียน สงฆ์ ผู้ ทำ ปัพพาสะนิยะ กรรม
นั้น ว่า ทำ ด้วย ฉันทาคะติ โทสาคะติ โมหาคะติ ะชาสะติ ดังนี้
ให้ ภิกษุ ทั้งหลาย อื่น ผู้ เห็น ผู้ ได้ ยิน พึง ห้าม ปราม เธอ อย่า
ให้ ที่ เคียน การ ะ สงฆ์ ดังนี้ ถ้า ห้าม ปราม เธอ ไม่ พึง ให้
ภิกษุ ทั้งหลาย นั้น พึง จด คว้า ตัว ไป ณะ ท่ามกลาง สงฆ์ สวด
สัมมะภาสะนะ ๓ ครั้ง เพื่อ จะ ให้ สละ คำ ที่ เคียน นั้น เสีย ถ้า

เธอ ไม่ สละ เลียบ

เจบ อะนุสวาระนะ ที่ ๓ ลง

ต้อง สังฆาภิ.เสส

เทรสมิ เจบ

ทั้ง แต้ ลัญ เจตะนิกะตีกขาบท จนถึง อัญญะภาทิกะ สิกขาบท ๔
 ข้อ ประชุม มา ยึดติดกัน เพราะ จะพึง ต้อง ใน ขณะ ที่ ต่วง เป็น
 ที่ แรก นอก นั้น ๔ สิกขาบท ข้อ ยาวะตะตียะกา เพราะ จะพึง ต้อง
 ใน ขณะ เมื่อ เจบ อะนุสวาระนะ ที่ ๓ ที่ ๑๓ สิกขาบท นี้ ข้อ ไค ข้อ
 หนึ่ง ภิกษุ ต้อง แล้ว รู้ อยู่ แล ยึด ไว้ สิ้น วัน เท่า ไ้ ต้อง
 อยู่ ประวิสาส สิ้น วัน เท่า นั้น ครั้น อยู่ ประวิสาส เสร็จ แล้ว ต้อง
 ประพฤติ มา นัตถ์ อีก ๖ รกัฏฐ์ ครั้น ประพฤติ มา นัตถ์ แล้ว พึง
 ขอ อธิภาณ ใน สงฆ์ มี ภิกษุ ๒๐ องค์ เป็น คณะ สงฆ์ ให้ อธิภาณ
 เสร็จ แล้ว จึง พ้น อาบัติ ที่ นั้น ได้ เพราะ เหตุ นั้น ภิกษุ ต้อง
 แล้ว อย่า พึง ยึด ไว้ ด้วย ความ ละอาย พึง บอก เลียบ กับ ภิกษุ
 ที่ เป็น สภา กณ ใน วัน นั้น อย่า ให้ ทน อะรุธขึ้น มา ได้ เมื่อ
 บอก เลียบ ได้ ใน วัน นั้น จะ ต้อง ประพฤติ มา นัตถ์ แต่ ๖ รกัฏฐ์
 แล้ว ขอ อธิภาณ กรรม แก่ สงฆ์ พ้น ไ้ ง่าย ต้อง แล้ว
 ไป บอก แม่ กวีย ภาษา ไ้ ทั้ง นี้ ว่า ข้าพเจ้า ต้อง อาบัติ ที่
 สังฆาภิ.เสส ชก นี้ ข้าพเจ้า บอก อาบัติ ที่ นั้น แก่ ท่าน ลักษณะ
 ที่ จะ ยึด อาบัติ ที่ นั้น ทั้ง นี้ อาบัติ ที่ ภิกษุ ต้อง แล้ว รู้ อยู่ ว่า เป็น
 กวีย ทน เป็น ประคักตตะ สงฆ์ ไม่ ไ้ ยักกวัก แล รู้ อยู่
 ว่า จะ ตักตะ กวีย ไม่มี อัน ตระราย ๑๐ อย่าง อัน ไ้
 อันหนึ่ง รู้ อยู่ ว่า ไม่มี อัน ตระราย กวีย พอ จะ ไป บอก ภิกษุ ที่

เป็นสละภาคกันได้อีก แลรู้ อยู่ว่า พอจะ ไปไหน คว้า
 ปวารณา จะ ปักไว้ ด้วย ทั้งนี้ จึง เป็นอริยบท ถ้า เห็น
 อาจารย์ ละอาบ ไม่บอก ให้ อรรถ ใหม่ ขึ้นมา ก็ เบ
 ไร แท้ ที่ ละอาบ อภิธมฺมา อาจารย์ นั้น ไม่ เป็น ประมาณ
 ที่ เป็น สละภาคกัน โดย ข้อ ประพฤติที่ รู้ แลแล้ว แล จะ ไม่ ตี เคียน
 ล้อ เลียน นี้ แล เป็น ประมาณ ควร บอก

สัมมาทิเสส วัณณนา นิฏฐิตา จบ สัมมาทิเสส

จักพรรณาใน ระเบียบะคะศึกษาบท ๆ มี ๓ อะตัง กัมมะนิยะ
 ศึกษาบท ที่ ๑ ความว่า ภิกษุ ไก่ แต่ ผู้ เดียว นิ่ง อยู่ หรือ นอน
 ใน อาสนะ ที่ ปัก มัง เป็น ที่ ลับ ทา กับ กล้วย หญิง แม้ เกิด ใน วัน
 นั้น แม้ ถึง หลาย คน ที่ นิ่ง หรือ นอน อยู่ อุบาสิกา ที่มี ลัทธิ
 คำ ควร เชื่อ คือ เป็น อริยะ สารีกร ได้ เห็น ภิกษุ นั้น แล ไทพ
 คว้า ปาราชิก เพราะ เสพ เมถุน หรือ คว้า สัมมาทิเสส เพราะ
 ภาวะ สัตถะ คคะ หรือ คว้า ปาจิตคัย เพราะ นิ่ง ใน ที่ ลับ กับ
 คว้า หญิง ข้อ ไก่ ข้อ นิ่ง ภิกษุ นั้น ขอ ประฏิญญา ข้อ ไก่
 ให้ วินัยธร ปริย ธาปัตติ คาม ประฏิญญา ใน ข้อ นั้น คือ ประฏิญ
 ญา ว่า เสพ เมถุน ให้ ปริย ปาราชิก ประฏิญญา ว่า จั
 ท้อง หญิง ให้ ปริย คว้า สัมมาทิเสส ประฏิญญา ว่า นิ่ง
 หรือ นอน อยู่ ใน ที่ ลับ กับ คว้า หญิง ที่ นิ่ง แล นอน อยู่ ก็ ให้ ปริย
 ปาจิตคัย ถ้า ประฏิญญา ว่า ตน ยืน หรือ หญิง ยืน อยู่ ไม่ ไก่

ประณิบัติมุขะมัพพะ

ทำ อะไร กัน อย่า ให้ วินัยธร ปรึบ อาบัติที่ สิ่ง ไต เชน เลบ
 กวีย ความ เห็น นั้น บางที ก็ เป็น อย่าง เห็น บางที ก็ เป็น อย่าง
 ชื่น ไม่ แน่ นอน ภิกษุ ประสงค์ จะ ไป หา มาตุคาม กวีย ความ
 กำหมัก ใน ที่ ลับ เป็น กิเลส อาคัย เมตฺต ทั้ง แต่ ประโยค
 ที่ แต่ง ครี มี ใส่ ยาตา เป็น ต้น ไป เป็น ทุกกฎ ทุก ๆ ประโยค
 ครั้น ไป ถึง ที่ นั้ หรือ นอน ลง แล้ว หึง จึง นั้ หรือ นอน ลง
 หรือ หึง นั้ หรือ นอน อยู่ แล้ว ภิกษุ จึง นั้ หรือ นอน ลง หรือ
 นั้ แล นอน พร้อม กัน ทั้ง สอง ที่ ก็ จึง เป็น ปาจิตตีย์ ถ้า
 ภิกษุ นั้น รับ ต้อง หึง หรือ เสพ เมตฺต ให้ วินัยธร พึง ปรึบ
 อาบัติ เชอ ตาม วัตถุ นั้น ๆ แม้ ถึง ผู้ชาย นั้ อยู่ ริม ประตู
 ห้อง ที่ มี ยาน บัค อยู่ ภิกษุ นั้ อยู่ ใน ห้อง กับ หึง ชาย นั้น
 ก็ คຸ້ม อาบัติ ได้ ผู้ ชาย ท่า ที่ นั้ อยู่ ใน โอภาศ ๑๒ สอก
 พอ แล เห็น กัน ได้ เป็น คน มี ใจดี พึง ล้ำ แม้ นั้ หลับ อยู่
 ก็ คຸ້ม อาบัติ ได้ คน ตาม ถก แม้ อยู่ ไกล ก็ คຸ້ม อาบัติ ได้ ไม่ ได้
 ถึง คน ท่า ที่ แม้ นอน หลับ อยู่ ก็ คຸ້ม อาบัติ ได้ ไม่ ได้ ก็ แต่ หึง
 แม้ สัก รัย นั้ ก็ คຸ້ม อาบัติ ได้ ไม่ ได้ มี ชาย ผู้ รู้ ความ ทา ไม่
 ยอด นอน อยู่ แต่ ไม่ หลับ ก็ ก็ หรือ ชาย เช่น นั้น อยู่ ใน ประจาว
 ก็ ก็ หรือ ภิกษุ หรือ หึง ขึ้น อยู่ ไม่ นั้ ก็ ก็ ภิกษุ ไม่ พัง
 ใน ที่ ลับ ก็ ก็ ส่ง ใจ ไป ใน ที่ ช้น ก็ ก็ เหล่า นี้ ไม่ เป็น อาบัติ
 ปาจิตตีย์ เพราะ นั้ ใน ที่ ลับ กับ หึง ภิกษุ เป็น ข้ำ เป็น
 กัน ไม่ เป็น อาบัติ ทั้ง สาม อย่าง เป็น อะนาถ ก็ ก็ ของ

ในสิกขาบทนี้ ได้ พึงรู้ตามอาบัติที่ ภิกษุประณิญา สมาฐาน
วิธี เป็น คัม เหมอน ประมุขะ ปาราศิก สิกขาบท

ปฐม จบ

ในนาคีระ อะนิจะ สิกขาบท ที่ ๓ ความว่า อาตมะ ที่ นั่ง
ไม่ บังคับ ด้วย สิ่ง อัน ไค เป็น ที่ แร้ง ค้าง กลาง วัด กลาง บ้าน
ไม่ควร จะ เสพ เมตุน ควร แต่ จะ พูก ทูจูลละ วาจา กะมาตุ
คาม ได้ เท่า นั้น ภิกษุ ไค แต่ ผู้ เกี้ยว ไม่ มี ชาย ชื่น ผู้ รู้
ความ อยู่ กวับ แล หึง แล นก กับ กวับ หึง ที่ รู้ คำ หยาบ แล
ไม่ หยาบ แต่ ผู้ เกี้ยว ไม่ มี กวับ ซึ่ง ที่ รู้ ความ อยู่ กวับ ใน
อาตมะ เช่น นั้น เป็น ที่ ลับ ห้อย ย่าง เกี้ยว อมาสีกา เป็น อะนิจะ
สาวิกา มี ถ้อย คำ ควร จะ พึง เชื้อ ไค เห็น ภิกษุ นั้น แล โจทก์
กวับ สักขาภิเสส เพราะ กตัจจ ทูจูลละ วาจา หรือ กวับ ปาจิตตีย์
เพราะ หึง ใน ที่ ลับ ข้อ ไค ข้อ ค้าง ภิกษุ ผู้ นั้น นั้น เธอ รับ
ประณิญา ด้วย ข้อ ไค ได้ วินัยธร พึง ปรบ อาตมิก์ เธอ กวับ ข้อ
นั้น หรือ อมาสีกา ผู้ มี ถ้อย คำ ควร เชื้อ นั้น โจทก์ กวับ ข้อ ไค
ได้ วินัยธร พึง ปรบ อาตมิก์ เธอ นั้น กวับ ข้อ นั้น ถ้า เธอ
ประณิญา คน ว่า ชื่น ไม่ ไค หึง ไม่ ไค นอน อย่า ได้ วินัยธร
พึง ปรบ อาตมิก์ เธอ ก่อน วิเจตย นอก นั้น เหมอน สิกขาบท
ก่อน แปรกแต่ ใน สิกขาบท นี้ แม้ ศตึง แม้ ชาย ผู้ ไค ผู้ หึง
เป็น คน รู้ ความ ไม่ ยอก ไม่ ทนวก ชื่น หรือ หึง ใน โอภาส

ภายใน ๑๒ สก ^๕ แม้มีจิตที่พึง สำน หอน คล้าย ขบ ^๖ ก็คุ้ม
 อายัดดี เพราะ โทษ นิ่ง ใน ที่ ลับ ใจ ^๗ แต่ คน ศุ หนวก แม้คำ
 ก็ หรือคน ตาม ขอก แม้ ไม่ หนวก ^๘ เหล่า นี้ คุ้ม อายัดดี ไม่ ไ้
 ก็ แล ะมูฐาน วิช ^๙ เป้น คั่น เหมือน ะทินนาทานะ สิกขาบท

ทศิย์ รม

ทั้ง สอง สิกขาบท ^{๑๐} นี้ ชื่อ ว่า ะนิยะตะ แปลว่า ไม่ เียง คับ
 ว่า เป้น ปาราชิก ข้าง สังฆา ทิเสส ข้าง ปาจิตติย์ ข้าง โดย
 บัญญัติ ^{๑๑} นี้ ๆ ตาม ประญญา แห่ง ภิกษุ ^{๑๒} อนึ่ง สอง สิกขาบท ^{๑๓}
 ก็ เหมือน พระองค์ ทรง บัญญัติไว้ ให้ เป้น คับ อย่าง แก่ วินัย
 ผู้จะ ักสิน ความ ผู้ โทษ แล จำเลย ใน สิกขาบท ทั้งปวง ^{๑๔} ให้
 ักสิน ตาม อย่าง ะนิยะตะ สิกขาบท ทั้ง สอง ^{๑๕}

อนิยต วิณัณนา นิวัฐิธา รม ะนิยต

จัก พรรณา ใน ถุลลัจจะยาปัตติ ^{๑๖} ข้อหนึ่ง ภิกษุ ^{๑๗} ขบ่า พึง สละ
 ะรุธา ^{๑๘} ข้อหนึ่ง ขบ่า พึง แยก ะรุธา ^{๑๙} ที่ เป้น ของ สงฆ์
 ถ้า สละ หรือ แยก ^{๒๐} ก็ ต้อง ถุลลัจจะ ^{๒๑} กัวย พุทธะ บัญญัติ ^{๒๒} ห้าม
 ไว้ว่า “ขัณณิมาณี ภิกขเว อวิสัซซช นียาณี เถร อเวกั กิยาณี
 น วิกัชิตัพพะณี สัเมเน วา คเณเน วา ยัคคเสน วา วิกัคคา นิย
 อวิกัคคานิ โทณัติ; โย วิกัเชยย อายัคคิ ถุลลัจจะยัสส. กัจฉิ
 ะรุธา ^{๒๓} นั้น ^{๒๔} ะ หมวก กิ่ง ^{๒๕} อาราโม ส่วน ทอด ไม้ ผล ไม้
 อาราม วัตถุ ^{๒๖} ที่ คั้น พัน ส่วน ^{๒๗} สอน ^{๒๘} หมวก ^{๒๙} ๑ ^{๓๐} วิหาโร ภิก
 เรือน ^{๓๑} เป็น ^{๓๒} กัน ^{๓๓} วิหาร วัตถุ ^{๓๔} ที่ คั้น พัน แห่ง วิหาร ^{๓๕} สอง ^{๓๖} เป็น

หมวดที่ ๓ มัญโญ เกียง บัญชี กสิ พุท พิมโพธิ์ หมอน
 สั้นเป็นหมวดที่ ๓ โลกภูมิ กสิ หมอนทำด้วยโลหะ โลหะ
 ๑๐๐ กระดาษทำด้วยโลหะ โลหะวาทโก กระดาษทำด้วยโลหะ
 โลหะของกว่า ๕ ทะยานมะคชขึ้นไป โลหะภูมิกิ กระดาษ กระ
 ทำด้วยโลหะ แม่เหล็กน้ำของมือหนึ่ง โลหะนั้นเป็นชื่อแห่ง
 ทอง เหลือง ทองขาว ทองแดง ทองสัมฤทธิ์ วาสี มีกใหญ่ที่
 ๑๐๐ พันของใหญ่ ที่พันจาก กสิ โลหะพื้น แด่ปกอ้อยขึ้นไปได้
 ผรสุ ขวาน เครื่องทำไม้ กุทธารี ผิง เครื่องทำไม้ กุทธารี
 ขอบ เสียม เครื่องขุดดิน นิชาทนี เหล็ก หมาด บิด หล้า เครื่อง
 เเจาะ ไช แก้วสิ่งนี้เป็นหมวดที่ ๔ วิสสิ เภาวิสสิขาว แต่กิ่ง
 แขนขึ้นไป เวฬุ ไม้ไผ่ยาวแต่ ๔ นิ้วขึ้นไป มัญจ หนุ้า
 มุง กระต่าย บัพพช หนุ้าปล้อง ๑๐๐ หนุ้าต่าง ๆ ที่สำหรับมุง
 มัง ไค้แต่กำมือ ๑ ขึ้นไป มัตติกา ดินประเคติ แด่ดินสีต่าง ๆ
 เป็นเครื่องทา ทารภณัท เครื่องใช้ทำด้วยไม้ต่าง ๆ ยาว
 แต่ ๔ นิ้วขึ้นไป มัตติกาภณัท เครื่องใช้ทำด้วยดินต่าง ๆ
 เหล่านี้ที่หลวงแพนอยู่ แด่สิ่งนี้เป็นหมวดที่ ๕ เป็นของ ๔๕
 สิ่ง เหล่านี้สิ่งใด สิ่งหนึ่ง ทายกถวายแก่สงฆ์ก็เกิดใน
 สงฆ์ก็เกิด ชื่อว่าเป็นของสงฆ์ เป็นพระภิกษุเป็นพระวิสสิช
 นิยะ เป็นพระเวฬุคิยะ อันสงฆ์ใด พระเถระ แด่บุคคลจะพึงสละ
 แด่แจกไม่ได้ ถึงสละแล้วแจกไปก็ไม่ใช่เป็นอันสละ แด่แจก
 คงเป็นของสงฆ์อยู่อย่างเดิม วิภคโค สละ หรือแจกของ
 เหล่านี้ ถวายถึงตัวว่าเป็นใหญ่ ย่อมถูกวิภคโค ถ้าเสีย

สละ หรือ แรก กล้วย เถยยะ จิตต์ ให้ วิณัชน พึง ปรียา ยักตี
 ความ รากา ของ นั้น กระรุ กัณท์ เหล่า นั้น ถ้า ทำ ฌณ เห็น ว่า ทำ
 อย่าง นี้ จะ เป็น อุปะการะ แก่ สงฆ์ เขา สิ่ง ที่ เป็น ของ ฉาวร แลก
 เปลี่ยน สิ่ง ที่ เป็น ของ ฉาวร กล้วย กัน ก็ ที่ เขา สิ่ง นอก นั้น ที่ เป็น
 อะถั ยั ยะ หรือ เป็น ถั ยั ยะ แม้ มี รากา มาก แลก เปลี่ยน ของ
 นอก นั้น กล้วย กัน กล้วย การ แลก เปลี่ยน เป็น ถั ยั ยะ ก็ ก็ ก็ ควร
 หรือ จะ สละ กระรุ กัณท์ เหล่า นั้น ที่ เป็น ของ เลว แล้ว แรก
 เปลี่ยน บิณชะ ยาค เป็น ตัน เขา มา ขวี่ โภค เพื่อ จะ รักษา
 เสนาสนะ เป็น ตัน ที่ เป็น ของ ที่ ใน เวลา เข้า แพง เป็น ตัน ก็ ควร
 กระรุ กัณท์ เหล่า นั้น ของ สิ่ง โภค สิ่ง หึง มี ไม่ ใฝ่ เป็น ตัน ภิกษุ จะ
 ถือ เขา เพื่อ ประโยชน์ คน พึง ทำ ฌณ ติกรรม การ ทอขแทน ให้
 เสมอ กัน หรือ บัง กว้าง ถึง เขา สมอ ยาค รากา ละละ ฌณ ของ หัว
 ภา น้ำ ที่ ไม่ ฟู น้ำ ไต้ ะ พะณาน มะเธ ก็ ก็ ไม่ ทำ มา ยาคา ถ้อง
 ยาค ถัด ไม่ ใ้ หู เข้ม เข้ม ฝ้า เข้ม เข้ม ไข ไม่ มี ก พัย เล็ก เหล็ก
 แหลม เล็ก ๆ ฤณ แร่ คา ฟ เป็น ตัน เกรียง โลหะ ก็ ก็ เกรียง ไม่ ก็ ก็
 ที่ ทำ ค้าง อยู่ เหล่า นี้ เป็น ของ แรก ได้ เถยยะ ถัด ไม่ ใฝ่ เป็น
 ตัน เมื่อ ทำ การ สงฆ์ แลก การ เข้ม เสร็จ แล้ว เหลือ อยู่ จะ น้อม
 เข้า ไป ใน การ บพตถ ก็ ควร ซึ่ง ว่า มา นี้ สังเขป ถ้า ประสงค์
 จะ วิจิตร การ ทั้ง ๓ ใน จะ กุศล ละละ มะณะ ปาสาทิ กานัน เถก

ข้อหนึ่ง อย่า ให้ เขา ทำ สัตติ ติกรรม ใน ที่ แยก ข้อหนึ่ง อย่า
 ให้ เขา ทำ สัตติ ติกรรม หรือ วิจิตร ติกรรม ใน โยธาค ที่ เพียง ๒ หัว
 แต่ ที่ โถง แห้ง ที่ แยก คือ ทวาร คนิก ถ้า ให้ เขา ทำ ต้อง ถู

ลัทธิด้วยทรงห้ามไว้ว่า “ณ ภิกขเว สัมพัชเช สักกณัมม
 เสด น สัมพัชชีล สามีปตา ทวังกุเล สักกณัมม วา วักก
 ณัมม วา การาเปตัพพิ; โย การาเปยฺย อายกคิ กฤตติรายิต
 คังน ทัก ทวอผา ทวอณทวอชกทวอชกตวอ ทวอเจมทวอ
 ทนาม ทวอ ทวอ ทวอ ทวอ ทวอ ทวอ ทวอ ทวอ ทวอ ทวอ
 ใน โอกาสที่กำหนดแล้ว นั้น อย่างนี้ ชื่อว่าทำ ทวอ ว่าการ
 ทวอ ทวอ ทวอ ทวอ ทวอ ทวอ ทวอ ทวอ ทวอ ทวอ
 ผาอินโค อินทหนึ่ง ก็ อย่างนี้ ทวอ ทวอ ทวอ ทวอ ทวอ
 ว่า วักกกรรม ก็ แล คำว่าใน โอกาสที่ เพียง ๓ หัว แต่ที่
 โกลีแห่ง ที่ แดษนั้น ห้ามแต่ สักกกรรม อย่างเดียว ไม่ห้าม
 วักกกรรม ทวอ วักกกรรม ห้ามแต่ ใน ที่ แดษ อย่าง เดียว
 ก็ แต่ ว่าภิกข จะ ใส่ น้ำแสด น้ำคอง ใน หัวใส่ นั้น หรือจะ เอา
 เชือก อินโค อินทหนึ่ง ผูกไว้ก็ได้ ทวอ ทวอ ถ้า หากว่าหัว
 ใส่ น้ำ จาก ออก มา ด้วย น้ำแสด หรือ เชือก ชื่อว่า ขาด ทวอ
 ก็ ไม่ มี โทษ จะ ทำ สักกกรรม คือ ผา เาะ ใน อินทาท ที่ ขวม
 ทวอ ไม่ ควร เพราะ เหตุนี้ จะ ผา อินทาท ควัก เอา ฟิช ออก
 เสีย สักกกรรม จะ ทำ ได้ หาย โรค เช่น นี้ อย่างนี้ ทำ ก็ แต่ จะ
 รวม จะ อย่างเดียว เพลิง แล ทาษา เหล่า นี้ ไม่ ห้าม ใน ทวาร
 ทวอ จะ เอา ทวอ โย ไม่ เอา เหลือ ขาด หรือ ละ บอด ไม่ ไผ่
 ที่ ทาษา ใส่ เอา น้ำคอง น้ำแสด หบออก ลง ใน ทวอ หรือ เอา
 น้ำนี้ ใส่ ใน ทวอ ไม่ ไผ่ นั้น ให้ ไสส เข้า ไป ใน ทวาร ทวอ
 ทวอ ไม่ ควร อยู่ สักกณัมม นี้ เป็น สักกณัมม

ข้อหนึ่ง ภิกษุชื่อว่า พัง ฉิน เนื้อมะนุษย์ จำฉัน เป็น ถุลลัตถิย์
ด้วยทรงห้ามไว้ว่า “ น ภิกขเว มนุสฺสํมฺสํ ปริภุญฺชิตัพพ.
กัณฺโฑ ใช้แต่เนื้ออย่าง เกี้ยว แม้กระตกลเลือกหนึ่งแลจน ก็ ไม่
ควร สิกขาบท นี้ เป็น อะจิตตะกะ ข้อหนึ่ง ถุลลัตถิยาบัตติ มีมาก ไม่
ให้ ขึ้น ปาติโมกข์อุทเทส ว่า โดย อาคระกัฏฐาน ที่ มา มี ๓ สถาน
คือ มา ใน ชั้นชะระ แห่ง ๑ เว้น ชื่อ ว่า ชั้นชะระ ถุลลัตถิย์ มา
ใน วินิทะ วัตถุ แห่ง ปาราชิก แล สังฆาติเสส แห่ง ๑ เว้น ชื่อ
ว่า วินิทะ วัตถุ ถุลลัตถิย์ มา ใน วิภังค์ แห่ง ปาราชิก แล สังฆา
ติเสส แห่ง ๑ เว้น ชื่อ ว่า วิภังค์ ถุลลัตถิย์ เพราะ เหตุ นั้น
บัญญัติ ที่ แห่ง ถุลลัตถิยาบัตติ จึง ไม่ มี กำหนด

ชั้นชะระ ถุลลัตถิย์ นี้ ยังมี ภิกษุชื่อว่า พัง ฉิน นัคคิยะ คิตติยะ
สะมาทาน คือ ขัษ ประวัติกติ แล เกียรติ อย่าง หนึ่ง เปลือยกาย
ไม่ ห่ม ห่ม ถ้า ภิกษุ ไค ประวัติกติ จึง มี ถุลลัตถิย์ ภิกษุ อย่ำ
ทรง ไว้ คือว่า ห่ม ห่ม ผ้า กากรอง อย่ำ ทรง ผ้า ที่ เขา กรอง ดัก
ด้วย เปลือกไม้ อย่ำ ทรง ผ้า ที่ เขา ทำ ด้วย กะถาน อย่ำ ทรง
ผ้า กัมพล ทำ ด้วย สมคน อย่ำ ทรง ผ้า กัมพล ทำ ด้วย ขนหาง
สัตว์ อย่ำ ทรง ผ้า ทำ ด้วย บัณณเฑาะ อย่ำ ทรง หนึ่ง เลือ อย่ำ
ทรง ผ้า ทำ ด้วย ปอ ผ้า เหล่า นี้ เป็น ของ แห่ง เกียรติ ภิกษุ
ไค ทรง ผ้า เหล่า นี้ ต้อง ถุลลัตถิย์ ข้อ หนึ่ง ภิกษุ อย่ำ พัง ถูก ต้อง
ของ ชาติ นิमितต์ แห่ง ทิรัจฉาน ตัว เมีย ด้วย จิตต์ กำหนด ก็ ถ้า
ถูก ต้อง เป็น ถุลลัตถิย์ ข้อ หนึ่ง วัน อุโบสถ หรือ วัน ประวารณา
ภิกษุ เข้า อาวาส ตั้งแต่ ๕ หรือ ๖ ขึ้น ไป รู้ อย่ำ ว่า ภิกษุ เข้า

อาวาสด้วยกัน หรือภิกษุ เป็นอาคันตุกะอื่นอยู่ ใน สัมมา อัน
 เกี่ยวกับผู้มีอยู่ แต่ยังไม่มาสู่ โรง อุโบสถ โรง ประวาระณา เข้า
 หักตะขาต แดงจะ ให้เขม เหล่านี้ นินยหาย จาก อุโบสถ จาก
 ประวาระณา แดงจะ ทำ อุโบสถ หรือ ประวาระณา เสียก่อน ต้อง
 กุตติระชัย กุตติระชัย เหล่านี้ ก็คือ กุตติระชัย ๕ ข้อก่อนนั้นก็
 เป็นชั้นชะระ กุตติระชัย

วินัยะวัตกุตติระชัย นั้นดังนี้ ภิกษุ องค์ หนึ่ง ยะวาระณาจะ
 ให้ชะระจิ เกล่อน เดินทาง ไป ชะระจิ ไม่ เกล่อน แล้ว เกิด
 ความ สงสัย กราบ ทูลถาม พระผู้มีพระภาคเจ้า ๆ ทรง ทักสัน
 ว่า ต้อง กุตติระชัย เรื่อง ของ ภิกษุ เหล่านี้ ค้าง กาย หนึ่ง ที่ ทาย
 แล้ว แล้ว เกิด ความ สงสัย จึง กราบ ทูลถาม พระผู้มีพระภาค
 เจ้า ๆ ทรง ทักสัน ว่า ต้อง กุตติระชัย ๆ อย่าง นี้ ชื่อว่า วินัยะ
 วัตกุตติระชัย

ก็ แด วิภังคะ กุตติระชัย นั้น มีหลายอย่าง คือเป็นอนุสาวะระ
 กุตติระชัย บ้าง วิมะที กุตติระชัย บ้าง ยะระสาณัญญา กุตติระชัย บ้าง
 ยะระสาเขตตะ กุตติระชัย บ้าง ยะระสาวัตกุตติระชัย บ้าง ยะระสา
 ประโยคะ กุตติระชัย บ้าง ยะระสาวิชะระ กุตติระชัย บ้าง อนุสาวะระ
 กุตติระชัย นั้น ทั้ง อาบัติ กุตติระชัย เพราะสงฆ์ ทำ สะมะนภาสะนะ
 กรรม ๑๑ อย่าง อันใดอันหนึ่ง แด ภิกษุ แด ภิกษุณี เพื่อจะให้
 มละ กรรม นั้น ๆ เสีย แด เขา ไม่ มละ เสีย ยะระสาณัญญา ที่ ๑
 ที่ ๒ สง ต้อง กุตติระชัย ๆ อย่าง นี้ ชื่อว่า อนุสาวะระ กุตติระชัย ๆ
 นี้ ชื่อ ยะระสาณัญญา ที่ ๓ ต้อง กระทำ บัณฑิต แล้ว กุตติระชัย

นั้น รำบับ ไข่ เอง ไม่ ค้าง แลคง คณึง ภิกษุ สรรเสริญ อยู่ ว่า คณึง
 หรือ มิใช่ แลกำหนด บิณห์ ถูก ค้อง ภาย คณึง นั้น กวับ ภาย
 คน ค้อง ถูก ลัทธิ ทั้ ๆ ทั้ง นี้ ชื่อ วิเมตติ ถูก ลัทธิ ทั้ เพราะ ค้อง กวับ
 ความ สรรเสริญ คณึง ภิกษุ สำคัญ ว่า เปน บัณเฑาะระ กำหนด บิณห์
 ถูก ค้อง ภาย คณึง นั้น กวับ ภาย คน ค้อง ถูก ลัทธิ ทั้ ๆ ทั้ง นี้ ชื่อ
 ว่า ขะธาสัญญา ถูก ลัทธิ ทั้ เพราะ เปน อายักคิ ตาม สัญญา
 ความ สำคัญ ภิกษุ มีความ กำหนด สรรเสริญ หรือ ก็เทียบ อะระ
 ขะระ คณึง เบื้อง บน แต่ ราก ขวั้น ลง ไป เบื้อง ค่ำ แต่ เข้า ขึ้น มา
 ยก ทวาร สนิท ทวาร เขา เสียบ ค้อง ถูก ลัทธิ ทั้ ๆ ทั้ง นี้ ชื่อ ว่า
 ขะธาสัญญา ถูก ลัทธิ ทั้ เพราะ เปน อายักคิ ตาม เขตต์ ภิกษุ ทั้
 ค้อง ภาย บัณเฑาะระ กวับ ภาย คน ค้อง ความ กำหนด ค้อง ถูก ลัทธิ ทั้ ๆ
 ทั้ง นี้ ชื่อ ว่า ขะธาสัญญา ถูก ลัทธิ ทั้ เพราะ เปน อายักคิ ตาม วัคค
 ภิกษุ มี เถยยะ จิตต์ ระ พาทาส เขา นั้น ขวั้น ก็ ไล่ ก็ ไล่ ให้ ทาส
 นั้น ยก เท้า ที่ แรก ถ้าว ไป ค้อง ถูก ลัทธิ ทั้ ๆ ทั้ง นี้ ชื่อ ว่า ขะธาส
 โยคะ ถูก ลัทธิ ทั้ เพราะ เปน อายักคิ ตาม ประโยค ภิกษุ เถาะ
 คน เอง แล อังหา ผู้ อื่น เปน ประวิยาบ อวก อุตระ วิเมตติ สรรเสริญ
 ว่า ผู้ ไค อยู่ ใน วิหาร ของ ท่าน ผู้ นั้น เปน พระ อะระหันต์ ทั้ง นี้
 เปน ท่าน ผู้ พัง รู้ ความ ใน ขณะ นั้น เชน นี้ ค้อง ถูก ลัทธิ ทั้ ๆ ทั้ง
 นี้ ชื่อ ว่า ขะธาสัญญา ถูก ลัทธิ ทั้ เพราะ เปน อายักคิ ตาม โทษ
 เพราะ อายักคิ ถูก ลัทธิ ทั้ ต่าง ๆ อย่าง นี้ จึง ไม่มี กำหนด ทั้ง
 ขะธาสัญญา แล สังฆาติ เสส เปน ท่าน

ถูก ลัทธิ ทั้ วิเมตติ วิภูติภา เชน ถูก ลัทธิ ทั้

จักพรรณา ใน นิสสัยคัตติเย สิกขาบท ๆ มี ๓๐ สิกขาบท ประทับ
 ด้วยวรรค ๓๐ วรรค ๆ ที่ ต้น ชื่อ จีวรระวรรค มี สิกขาบท ๑๐
 สิกขาบท ที่ ต้น ชื่อ ประชุมระฐิน ความว่า จีวรภิกษุทำสำเร็จ
 แล้ว กระฐินเกาะ แล้ว ก็ว่า ขานิสสัยคัตติเย ๕ รำบับแล้ว
 ด้วย ประสิโฆ ๓ ขาด แล้ว ให้ ภิกษุ พึง เก็บ อะติเรกะจีวร คือ
 ผ้า ที่ ยัง ไม่ ได้ วิภัง วิชฺฐฐาน ไว้ เพียง ๑๐ วัน อย่างยิ่ง เมื่อ
 ภิกษุ วัธะติเรกะจีวร นั้น ได้ เกิน ๑๐ วัน ไป จนถึง ๑๑
 ขึ้นมา ผ้า นี้ เป็น นิสสัยคัตติเย ขามัตติ ปาจิตติด้วย โขม
 ผ้า ทอด้วย ค้าย เปลือกไม้ กัณฑ์สีกั ผ้า ทอด้วย ค้าย ผ้า
 ไกละยั ผ้า ทอด้วย ไหม ตัณพล ผ้า ทอด้วย ขนสัตว์ อันเกษ
 บก แต่ ขนมะนุษย์ ขนหาง สัตว์ เล็บ สัตว์ ผ้า ทอด้วย เปลือก
 สัตว์ กัณฑ์ ผ้า ที่ เจียรด้วย ค้าย ๕ อย่าง มี ค้าย เปลือกไม้
 เป็นต้น ผ้า ๖ อย่าง นี้ กัณฑ์ แล ผ้า หัก กุละ แล ผ้า บัคคุดณะ
 แล ผ้า โสมาระปะฐะ แล ผ้า ๖ ประการ ผ้า อธิทิตตะ แล ผ้า
 เทวคา ให้ เหล่า นี้ เป็น อนุโลมก มผ้า ๖ อย่าง ก่อน ชื่อว่า
 จีวร ที่ ยัง ไม่ ได้ วัธะ วิชฺฐฐาน แล วิภัง ชื่อว่า อะติเรกะจีวร นับ
 แต่ วัน ไค้ ผ้า นี้ มา เก็บ ไว้ จนถึง ๑๑ ขึ้นมา ไม่ วัธะ วิชฺฐ
 ฐาน วิภัง เล็บ สละ เล็บ ใน ระหว่าง นั้น เป็น นิสสัยคัตติเย ปาจิตติ
 ผ้า เป็น นิสสัยคัตติเย ปาจิตติแล้ว ไม่ เสียบ สละ แก่ สงฆ์ หรือ
 คณะ หรือ บุคคล ก่อน เขา มา ขววิโลก ก็ หนึ่ง ห่ม เป็น ทุกกฎ
 วิธะ วิชฺฐฐาน แล วิภัง แล เล็บ สละ ผ้า เป็น นิสสัยคัตติเย นี้ จัก

กล่าวข้าง หน้า ฆ่าล่วง ๑๐ วันไปแล้ว ภิกษุรู้ อยู่ ว่าล่วง ๑๐
 วันที่ ศิสังขย์ อยู่ ก็ ก็ สำคัญ ว่ายังไม่ล่วงก็ ก็ ก็คง เป็น
 นิสสัคคิยะ ปาจิตตีย์ ฆ่า ไม่ ไ้ อะธิฐฐาน แลวิกัปยัง ไม่ ไ้ สละ
 ให้แก่ผู้อื่น แล ยัง ไม่ นิยหาย ด้วย เหตุใด เหตุหนึ่ง ก็ ก็ สำคัญ
 ว่า อะธิฐฐานแล้ว เป็น ต้น ล่วง ๑๐ วันไปก็ คง เป็น นิสสัคคิยะ ปา
 จิตตีย์ ฆ่า ยัง ไม่ ล่วง ๑๐ วัน สำคัญ ว่าล่วงแล้ว ก็ ก็ ศิสังขย์
 อยู่ ก็ ก็ เป็น ทุกกฎ ด้วย ขิโลก ภิกษุอะธิฐฐาน เสียวิกัปเสีย
 สละ ให้ผู้อื่น เสีย ในภายใน ๑๐ วัน ก็ ก็ ฆ่าหาย เสีย นิยหาย
 เสีย ไฟ ไหม้ เสีย ใคร จึง เอา ไป เสีย เพื่อนถือเอา เสีย ด้วย
 วิสสาสะ ในภายใน ๑๐ วัน ก็ ก็ ภิกษุฆ่า เป็น ต้น ก็ ก็ เหล่านี้
 ไม่ เป็น อาบัติ สิกขาบทที่ ๒๒ อะธมัตตัตติกะ มังขะ ๕ ฆ่า
 ประทอย ด้วย ขาติ แล ประมาณ เป็น ของ ๆ คน ๑ ฆ่า นั้น ถึง ซึ่ง
 กาลนับวัน ได้ ก็ ว่า ถึง มี คน แล้ว เป็น ต้น ๑ ประติ โข
 ทั้ง ๒ ขาค แล้ว ๑ ฆ่า นั้น เป็น อะติเวระ จีวร ๑ ล่วง ๑๐ วัน ไป ๑
 พร้อม ด้วย ของ ๕ ก็ จึง เป็น นิสสัคคิยะ ปาจิตตีย์ เป็น ประชุม
 กระฐินะ สะมุฏฐาน คือ อาบัติ ที่ เกิดแก่ กายวาจา ๑ แก่ กายวาจา
 จิตต์ ๑ เป็น อะภิริยา โน สัตถุญญา วิโมกข์ อะจิตตะกะ ปัณณัตติ
 วัชชะ กายะกรรมม วะจีกรรมม มีจิตต์ ๓ มี เวทนา ๓

ปฐม ๒๒

ใน สิกขาบทที่ ๒๒ ชื่อ ทุติยะ กระฐิน บางที ท่านเรียกว่า ขุทโธ
 ลิตะ สิกขาบท นี้ ความ ว่า จีวร แห้ง ภิกษุ สำเร็จ แล้ว กระฐิน

เกาะแล้ว ถ้าภิกษุอยู่ปราศจากไตรจีวรทั้ง ๓ ผืน หรือ ผืนใด
ผืนหนึ่ง แม้แต่ราตรี ๑ ผืนนั้นเป็น นิสสัยคัมภีร์ ต้องปาจิตคัมภีร์
วันไว้แต่ภิกษุใช้ ไก้อะวิยะวาสะ สมมติ ผ้าสังฆาฏิ ผ้า
อุทกระวาสก ผ้าอันตระระวาสก ๓ ผืนนี้ ภิกษุอธิฐานตาม
ข้อแล้ว ก็เรียกว่า ไตรจีวรต้องรักษา ถ้าไม่รักษาทั้งไว้
ให้อะรุณขึ้นมา ชื่อว่าอยู่ปราศจากผืนนี้ ก็แลที่ที่ จะรักษา
จีวรนั้น มี ๑๖ คือ บ้าน เรือน คลัง หอรับ โรงกลม ปราสาท
ปราสาทโถง เรือ ห่ม เถวียน ไร่ ลานเข้า สวน วิหาร โคน
ไม้ ที่แจ้ง ที่เหล่านี้ถ้าเจ้าของคนเดียว ล้อมด้วยรั้ว
หรือกำแพง ภิกษุไว้จีวรในที่เหล่านี้ ก็ให้อยู่ในที่ล้อม
นั้น ถ้าว่าที่เหล่านี้ไม่ให้ล้อม เกือบผ้าไว้ในที่ใด ก็ให้
อยู่在那นั้น อย่ามละหัตถะบาสนั้น ถ้าที่เหล่านี้เจ้าของ
ต่าง ๆ กัน เป็นที่ล้อม เกือบผ้าไว้ในที่ใด ให้อยู่ในที่นั้น
หรืออยู่ในที่ที่เป็นที่ประชุมแลริมประตู เป็นที่เข้าออก อย่า
มละหัตถะบาสนั้น ถ้าที่เหล่านี้เขาไม่ให้ล้อม เกือบผ้า
ไว้แห่งใด ให้อยู่ที่แห่งนั้น อย่ามละหัตถะบาสนั้น
ถ้าภิกษุไม่อยู่ในที่ทั้งกล่าวมา ผืนนั้นที่อยู่ปราศนั้นเป็น
นิสสัยคัมภีร์ พร้อมกันด้วยอะรุณใหม่ขึ้นมา ต้องเสียบสละผ้า
นั้นแก่สงฆ์ หรือคณะหรือบุคคล จึงจะมุ่งห่มไว้ วิธีเสียบ
สละเป็นคัมภีร์กล่าวณะเบื้องหน้า เพราะเหตุนี้ คอไปณะ
เบื้องหน้าให้พึงรู้เถิด ว่าของเป็นนิสสัยคัมภีร์แล้ว ต้องเสียบ
สละก่อน จึงแสดงอาบัติที่ตกค้อยไป จึงไม่กล่าวอีก ผ้าไตร

จิ๋ว ภิณฺณ อยู่ปราศ แล้ว จิ๋ว อยู่ว่า อยู่ปราศ แล้ว ก็ ก็ สงสัย อยู่ก็ ก็
สำคัญ ว่า ไม่ ไ้ อยู่ ปราศ ก็ ก็ ก็ คง เป็น นิสสัคคิยะ ปาจิตติย
ไตร จิ๋ว ภิณฺณ ยัง ไม่ ไ้ ย้ จุทธธรรม ยัง ไม่ ไ้ เสียบสละ ยัง ไม่ ทาย
เป็น ตัน ภิณฺณ สำคัญ ว่า ย้ จุทธธรรม แล้ว เป็น ตัน ก็ ก็ สงสัย อยู่
ก็ ก็ จิ๋ว อยู่ ว่า ยัง ไม่ ไ้ ย้ จุทธธรรม เป็น ตัน ก็ ก็ แล อยู่ ปราศ จาก
ผ้านั้น ก็ คง เป็น นิสสัคคิยะ ผ้านั้น ไ้ จิ๋ว ภิณฺณ ไม่ ไ้ อยู่ ปราศ
สำคัญ ว่า อยู่ ปราศ ก็ ก็ สงสัย อยู่ ก็ ก็ เขา บริโศก ต้อง ทุกกฎ
ย้ จุทธธรรม เสียบก็ ก็ เสียบสละ เสียบ เป็น ตัน ก็ ก็ ใน ภายใน ใน ธรรม
แล ภิณฺณ เป็น ไ้ สงฆ์ สมมติ ให้ อยู่ ปราศ ไ้ จิ๋ว ภิณฺณ ก็ ก็ ภิณฺณ บ้า
เป็น ตัน ก็ ก็ ไม่ เป็น อาบิตถิ์ เป็น อธนาณคคิยะ มี องค์ ๔ คือ
ผ้า ภิณฺณ อธิฐาน เป็น ไ้ จิ๋ว แล้ว ๑ ไม่ มี อาณิกงศ์ กระฐิน ๑
ไม่ ไ้ ละวียปะวาสะ สมมติ ๑ อยู่ ปราศ จาก ผ้านั้น ราชรี หัน
จน ธรรมใหม่ ขึ้นมา ๑ พระอินทร์ องค์ ๔ นั้น จึง เป็น นิสสัคคิยะ
ปาจิตติย ธรรมฐานวิจิ เป็น ตัน เหมือน ประชุม กระฐินะ สิกขาบท
ก่อน แผลด แต่ สิกขาบทก่อน ไม่ ไ้ อธิฐาน ไม่ ไ้ วิจิ
ชื่อ ว่า เป็น ธรรมวิจิ ก็ แล ใน สิกขาบทนี้ ไม่ ย้ จุทธธรรม เสียบ
ใน ภายใน ชื่อ ว่า เป็น ธรรมวิจิ

ทุกขิ ยัม อย

ใน สิกขาบท ที่ ๓ ชื่อ ธรรมวิจิ ความเป็น จิ๋ว แห่ง ภิณฺณ
สำเร็จ แล้ว กระฐิน เคาร แล้ว ผ้า ๓ กาสะ จิ๋ว คือ ผ้า ที่ เกิด
นอก จิ๋วระ กาส แล ผ้า ที่ ทายก เคาร ให้ เป็น ๓ กาสะ จิ๋ว

ถวายในจีวรระ กาลกัถิ ผ้าเช่นนี้ ถ้าเกิดขึ้นแก่ภิกษุ ให้
ภิกษุผู้จำนงพึงรับแล้วแลรับทำเสียแต่ใน ๑๐ วัน ถ้าผ้า
นั้นไม่ถวจะ เป็นสังฆาฏิหรืออุทตะราสกั หรืออิน ทระวาสก
ฉินโตฉินหนึ่งใช้ ถ้า ความ หมายถึง ไก่แต่ ญาติ แลมิตร
เป็น คันมีอยู่ ก็ให้ภิกษุพึงเก็บผ้าเก็บนั้นไว้ เป็นชะติเรกะ
จีวร เพียง เกษณ ๑ เพื่อจะ ผสมกับผ้าที่ หมายถึง ไก่นั้น ถ้า เก็บ
ไว้ให้ เกษณ เกษณ ๑ ไม่ จะชฎฐานวิกัลป์เสีย แม้ ถึง ความ หมายถึง
จะ ไก่ผ้าอื่นมีอยู่ ผ้าเก็บคงเป็น นิสสัยกัณยะ ต้อง ปาจิตตีย์

คตัตถิ เอย

ในสิกขาบทที่ ๔ ซึ่งประมวลจีวร ความว่า ภิกษุใด ใช้
นาง ภิกษุนี้ ที่ ไก่อุปะสมบต แล้ว ใน สงฆ์ ๒ ฝ่าย คือภิกษุนี้
สงฆ์ภิกษุสงฆ์ แลนาง ภิกษุนี้ นั้น ไม่ เป็น ญาติ ให้ ชัก
หรือ ให้ บัอมหรือ ให้ ทบ พอกซึ่งผ้าเก่า คือ ผ้า ที่ มุ่งห่ม
แล้ว แม้ครั้งหนึ่ง ผ้า นั้น เป็น นิสสัยกัณยะ ต้อง ปาจิตตีย์

เรกัตถิ เอย

ในสิกขาบทที่ ๕ ซึ่งประมวลปะฎิกะตะณะ ความว่า ภิกษุ
ใดรับผ้าแม้ว้างยาว ควร วิกัลป์ แต่มีอนาง ภิกษุนี้ ผู้อุปะสม
บต ในสงฆ์ ๒ ฝ่าย ใช้ ญาติ ผ้า นั้น เป็น นิสสัยกัณยะ ต้อง ปาจิตตีย์
เว้นไว้แต่ แดก เป็ลฉินกัณ แม้ ด้วย ของเล็ก น้อยไม่ เป็นอาบัติ

ปญฺญัม เอย

ใน สิกขาบท ที่ ๖ ชื่อ อัญญาตะระวิญญูตักกิ ความว่า ภิกษุ
 ไก ขอเอง หรือ ใช้ ผู้อื่นให้ ขอ ซึ่ง ผ้า แม้ ควร วิภี เปน
 บัณณิ ประมาณ กระตุกสัสสผู้ใช้ ญาติ ใน ประโยค ที่ ขอ
 อยู่ เปน ทุกกฎ ได้ มา เปน นิสสัคคิยะ ปาจิตติย เว้น ไว้ แต่
 สมัย คือ คราว ภิกษุ มี ผ้า เขา ซึ่ง เขา เสีย หมก หรือ มี
 ผ้า อัน หาย เสีย หมก ขอ ได้ ไม่ เปน อา มัทกั ผู้ที่ ตัก
 แผลก กัน ผ้า ข้าง มารดา หรือ บิดา ขึ้น ไป จนถึง บุ ทวด ตา
 ทวด ซึ่ง เปน บุรพ บุรุษ ชื่อ ว่า ญาติ ใน คน ใช้ ญาติ
 เปน ตักกะ ปาจิตติย คือ เขา ใช้ ญาติ รู้ ว่า ใช้ ญาติ ก็ ก็
 สงสัย อยู่ ก็ ก็ สำคัญ ว่า เปน ญาติ ก็ ก็ ถ้า ขอ คง เปน ปา
 จิตติย ต่อ ไป ข้าง หน้า ใน คำ ว่า ตักกะ ปาจิตติย ทั้ง นี้ แล้ว
 ให้ ฟัง รู้ โดย นัย ทั้ง กล่าว แล้ว เกิด จะ ไม่ กล่าว พิสดาร อีก
 จะ กล่าว แต่ คำ ว่า ตักกะ ปาจิตติย เท่านั้น เขา เปน ญาติ
 ภิกษุ สำคัญ ว่า ใช้ ญาติ ก็ ก็ ภิกษุ สงสัย อยู่ ก็ ก็ แล ขอ ผ้า
 ทั้ง ว่า นั้น เปน ทุกกฎ ขอ ใน สมัย ก็ ก็ ขอ แต่ ญาติ หรือ คน
 ประวารณา ก็ ก็ ขอ เพื่อ ผู้อื่น ก็ ก็ แล เปลี่ยน ด้วย ทริพย
 ของ คน ที่ เปน กัมมียะ ก็ ก็ ภิกษุ บำ เปน ตน ก็ ก็ เหล่า นี้ ไม่
 เปน อา มัทกั ผ้า ของ ภิกษุ อัน พระราชา หรือนักเลง หรือ โจร
 ผู้ใด ผู้หนึ่ง แยก ซึ่ง เขา ไป เสียบ ชื่อ ว่า เปน คน มี ผ้า อัน เขา
 ซึ่ง เขา ไป เสียบ ผ้า ของ ภิกษุ ไฟ ไหม เสียบ ก็ ก็ ลอย น้ำ ไป เสียบ
 ก็ ก็ หุ่น หรือ ปลวก กัด เสียบ ก็ ก็ เก่า ขาด เสียบ ด้วย หุ่น ห่ม
 ก็ ก็ เช่น นี้ ชื่อ ว่า เปน คน มี ผ้า หาย ชื่อ ว่า เปน สมัย

พระอุปัชฌาย์ทรงอนุญาต ได้ขอผ้ากระตุกให้ผู้ใช้อนุญาติ ถ้า
 ยังไม่ไ้ขอ ไปถึงอาวาสใดเข้าก่อน จะถือเอาผ้าสำ
 หรับวิหาร แลผ้าลาดบนเตียงผ้าลาดพื้น เปลือก ฟก เปน
 ของสงฆ์ในอาวาสนั้นมา ห่ม ห่ม ด้วยคิยะจะกลับคืนให้ก็
 ควร ถ้าไม่ไ้ผ้าเช่นนั้น ก็พึงยึดบังกายด้วยหญา
 หรือโยไม้แล้วจึงมา ขอบาเปลื้องกายมา ถ้าเปลื้องกาย
 มา เปนทุกกฎ กุฎิสถผู้มีศรัทธา กล่าวว่าข้าพเจ้า ประวาระ
 ณาด้วยบัจจยทั้ง ๔ มีจีวรเป็นต้น ผู้เป็นเจ้าค้องการ สิ่ง
 ไ้ขอให้ขอกให้ขอข้าพเจ้า จักถวาย สิ่งนั้น เช่นนี้ ชื่อว่า
 คนประวาระณา เขาประวาระณาเป็นสงฆ์รู้ประมาณ จึงควร
 เขาประวาระณา เปนบุคคลเฉพาะตัว ด้วยบัจจยสิ่งไ้ขอ
 ขอแต่บัจจยสิ่งนั้น ทายกเขาประวาระณาด้วยบัจจยทั้ง ๔
 แล้วเขากำหนดเอง แล้วถวายผ้าตามกาล ถวายเข้า คัม
 เข้า สวຍ เปนคัม ทุกวัน ๆ ค้องการ ด้วยบัจจยสิ่งไ้ขอ เขา
 ถวายบัจจยสิ่งนั้น เช่นนี้ กิยะที่ จะขอ นั้นไม่มี ก็แลทายกผู้
 ไ้ขอ ประวาระณาแล้วแลไม่ไ้ เพราะ เปนคนเขลา หรือลืม
 ไป ทายก เช่นนี้ไ้พึงขอ ก็แลชื่อว่า ขอ เพื่อคนอื่นนั้น
 คือ ขอแต่ญาติ แล คนประวาระณา ของตน เพื่อภิกษุอื่นก็
 หรือเขา เปนญาติ เปนคนประวาระณา แห่งภิกษุ ไ้ขอ เพื่อ
 ภิกษุ นั้นก็ไ้ ไม่ เปนอาบัติก็ เปนอนาถคิติยะ เพราะ
 วานให้ภิกษุขอ แต่ญาติ แล คนประวาระณา ของเขาให้แก่ตน
 ไม่ไปอาบัติ มีองค์ ๔ ก็ผ้ากว้างยาว ควร วิถี ไ้ ๑

ไม่มีสมบัติ ๑ ขอกระผมใช้ญาติ ๑ ได้มา ๑ พร้อมตัวบงกช
 นิ่ง เป็น นิสสัยกัณห์ เป็น ลัญจระวิระ สมณฐาน เป็น กิริยา
 ใน ลัญญา วิโมกข์ ระจิตระกะ มีฉณัตติวิเศษ ภาวะกรรม
 ระจิตกรรม มีจิตต์ ๓ มี เวระณา ๓

ฉัตถุ รบ

ในสิกขาบทที่ ๓ ชื่อระทุกะระวิ ความว่า ภิกษุผู้มีผ้าชั้น เขา
 ซึ่ง เขา เล็บ หรือ ผ้า หาย ครึ่งแล้ว แล้ว ใน สิกขาบท ก่อน
 ถ้า กุหุสธผู้ ใช้ ญาติ นำ ผ้า มา ประระณา ได้ ภิกษุ ๆ นั้น ถ้า
 ผ้า หาย ทั้ง ๓ ผืน พึง ยินดี แต่ ๒ ผืน ก็ ผ้า ค่อม ผ้า มุง ถ้า หาย ๒
 ผืน พึง ยินดี แต่ ผืน เดียว ถ้า หาย ผืน เดียว อย่าง ยินดี เลย ถ้า
 ภิกษุ ยินดี ได้ เกิน กำหนด ไป ใช้ ใน ประโยค ที่ ขอ อยู่ เป็น
 ทุกกฎ ได้ ผ้า มา เป็น นิสสัยกัณห์ ระจิตกัณห์ ใน คน ผู้ ใช้ ญาติ
 เป็น ตักกะ ระจิตกัณห์ ผู้ เป็น ญาติ ภิกษุ สำคัญ ว่า ใช้ ญาติ ก็ ก็
 สงสัย อยู่ ก็ ก็ ขอ แล้ว ยินดี ได้ เกิน กำหนด เป็น ทุกกฎ ภิกษุ
 กล่าว ว่า เรา จัก ทำ จีวร แต่ ๒ ผืน เหลือ นั้น จัก เอา มา คืน ให้
 แล้ว เขา ไป มาก ก่อน ก็ ก็ แล เจ้า ของ กล่าว ว่า เหลือ นั้น จง
 เป็น ของ ท่าน ก็ ก็ ถือ เอา ผ้า ที่ หาย ก เขา ไม่ ได้ ให้ เพราะ เป็น คน
 มี ผ้า ชั้น เขา ซึ่ง หรือ ผ้า หาย ก็ ก็ ขอ แต่ ญาติ แต่ คน ประระณา
 ก็ ก็ แล ก เปลยบม เอา ด้วย ทรัพย์สิน ของ คน ที่ เป็น ของ กัณยิยะ ก็ ก็
 ภิกษุ บ้าง เป็น คน ก็ ก็ เหล่า นี้ ไม่ เป็น อาบัติ ก็ เป็น ธรรม
 ณ์ ตักกะ มี องค์ ๔ คือ ยินดี ได้ เกิน กำหนด ๑ ไม่ มี เหลือ เป็น

ค้นว่า ฝ่า เขา ซึ่ง เอา ไป เลี้ย หมก ๑ ขอ กระ คน ผู้ ใช้ ญา ตี ๑
ได้ มา เป็น ของ คน ๑ พร้อม คัวย อร กี่ ๕ นี้ จึง เป็น นิสสัย คดี
ตะมุฏฐาน วิถี เป็น คดี เหมือน สิกขาบท ก่อน
สถิตินิ มั ฆ

ใน สิกขาบท ที่ ๔ ชื่อ ประมุขะ อุกกชะฎะ ความ ว่า คุฤหิต ผู้
ใช้ ญา ตี เขา เลอะ ฎิกษุ กำหนด ตั้ง มุลค่า จัวร มี เงิน แด ทอง
เป็น คดี ลง ไว้ ว่า เรา จัก เอา มุลค่า จัวร เท่า นี้ ขอ ฝ่า
ถวาย แก่ ฎิกษุ ชื่อ นี้ ฎิกษุ หลบ ทายก เขา ไม่ ได้ ประวาร ณา
ก่อน รู้ ชั่ว เอง ตมา ย จะ ไคร้ ได้ ฝ่า ที่ กี่ แด เขา ไป ว่า กระ
ทายก ว่า ก็ แล้วย ทำม จง เอา มุลค่า จัวร นั้น ขอ ฝ่า ให้ ยาว
ให้ กว้าง ให้ แน่น ให้ เลอ ยัก ให้ เรา เด็ด กัง นี้ แล้วย ทายก
เพิ่ม มุลค่า ขอ ฝ่า ที่ กี่ ตวม คำ ฎิกษุ ฝ่า ที่ ได้ มา นั้น เป็น
นิสสัย คดี ต้อง ปา จิต คดี

อฏฐิม มั ฆ

ใน สิกขาบท ที่ ๔ ชื่อ คุฤหิตะ อุกกชะฎะ อธิบาย ความ เหมือน
ประมุขะ อุกกชะฎะ สิกขาบท ก่อน แปลก แต่ ใน สิกขาบท ก่อน นั้น
เจ้า ของ คน เคี้ยว ฎิกษุ ทำ การ เบียด เบียด แก่ คน ๆ เคี้ยว
ใน สิกขาบท นี้ เจ้า ของ มาก ฎิกษุ ไป ว่า ให้ เขา เข้า ทูณ กัน
ชื่อว่า ทำ การ เบียด เบียด แก่ คน มาก

นวม มั ฆ

ในราชะ สิกขาบท ที่ ๑๐ ความว่า พระเจ้าแผ่นดิน หรือ
 ชุนนาง หรือ พราหมณ์ หรือ คหบดี เขา เลเกาะ ภิกษุ
 แล้ว ใช้ทุก ให้เขา มุส คำจิ๋ว ใน ชื่อผ้า ฉวบแต่ ภิกษุ ถ้า
 ทุกนั้น ไม่ ซ้อผ้า เขา มุส คำจิ๋วนี้ ไป ฉวบ ภิกษุว่า มุส
 คำจิ๋วนี้ เลเกาะ ผู้ เปน เจ้า ข้าพเจ้า ข้ามา ของ ผู้ เปน เจ้า
 จง รับ มุส คำจิ๋วนี้ ครั้น นี้ ภิกษุ นี้ จึง ว่า กระตุก ผู้ นั้น ว่า
 เรา รับ มุส คำจิ๋ว ไม่ ไก้ เรา รับ ไก้ คำจิ๋ว ที่ เปน ของ ทอ
 ใน กาส ที่ ทอ รับ ถ้า ทุก นี้ ตาม ภิกษุ ว่า เวชชาวัจระกร
 ของ ผู้ เปน เจ้า มี หรือ ไม่ ครั้น นี้ ภิกษุ นี้ มีความ คัง
 การ คับ จีวร อยู่ ก็ พึง แสดง ความ ขัด ข้าง หรือ ขยาย สก เปน
 เวชชาวัจระกร คับ คำ ว่า ผู้ นี้ เปน เวชชาวัจระกร แห่ง ภิกษุ
 ทั้ง หลาย อย่าง ว่า ๆ ท่าน จง ให้ แก่ คน นั้น ผู้ นั้น จัก เกย ไร
 ผู้ นั้น เขา จัก แลก ผู้ นั้น เขา จัก ชั่ง จีวร ว่า ทั้ง นี้ ไม่ ควร
 ถ้า ทุก นั้น เขา มอญ มุส คำ จิ๋ว กระ เวชชาวัจระกร ที่ ภิกษุ
 แสดง นั้น แล้ว เขา ถัด มา แจ้ง ความ แก่ ภิกษุ หรือ เขา
 ใช้ ผู้ อื่น ให้ มา แจ้ง ความ ว่า ผู้ เปน เจ้า แสดง เวชชาวัจระกร
 คน ไค เวชชาวัจระกร คน นั้น ข้าพเจ้า จึง ไร ให้ รู้ เสรี
 แล้ว ผู้ เปน เจ้า จง เข้า ไป เลิก เขา จัก ฉวบ จีวร กระ ผู้
 เปน เจ้า ใน กาส อัน ควร ครั้น นี้ ใช้ ภิกษุ นี้ มีความ คัง การ
 คับ จีวร พึง เข้า ไป หา เวชชาวัจระกร พึง ทวง ๓ ครั้ง ๓
 ครั้ง คับ คำ ว่า เรา คัง การ คับ ผ้า แต่ อย่าง ถ้วน ว่า
 ท่าน จง ให้ ผ้า แก่ เรา เอา ผ้า มา ให้ เรา แลก ผ้า มา ให้

เรา ข้อม้ามาให้เรา กล่าวถึงนี้ ไม่ควร ถ้าภิกษุ
 โทษ ๓ ครั้ง ๓ ครั้ง ไล่ล่าสำเร็จ มาถึง เปนการดี ถ้า
 ไม่ไล่ล่าสำเร็จ มาใช่ เธอหนี พัง เข้าไป เถาะ คอจิ๋ว บิน
 นิ่งอยู่ เพียง ๔ ครั้ง ๕ ครั้ง ๖ ครั้ง เปน อย่างยิ่ง อย่างนี้ใน
 อาสนะ อย่าง รับอาสนิย อย่าง แสวงธรรมแก่เขา ถ้าเขา
 ตามว่า ผู้ เช่น เจ้ามา ด้วยเหตุอะไร พึงกล่าวว่า ท่านจง ฐ
 เด็ก ถ้าเขอนั่งใน อาสนะ หรือ รับอาสนิย หรือ แสวง
 ธรรมใช่ ชื่อว่า ศักการ บินทำ เหตุ ที่ มา ให้ นิสัยหาย เสีย
 ถ้า เธอ เถาะ บิน นิ่งอยู่ เพียง ๖ คน เปน อย่างยิ่ง ไล่จิ๋ว
 สำเร็จ มาถึง เปนการดี ถ้าไม่ สำเร็จ มาใช่ ท่อไป เธอ
 พยายาม บิน ให้ ยิ่ง กว่า ๖ คน ใน ประโยค ที่ พยายาม
 อยู่ เปน ทุกกฎ ไล่จิ๋ว สำเร็จ มาแล้ว นี้ เปน นิสสัยคณิษะ
 ท้อง ปาจิตถีย ถ้า ไม่ ไล่ล่า สำเร็จ มา ด้วย การ บิน เพียง
 ๖ คน เปน อย่าง ยิ่ง กว่า ๖ คน มุ่ง คำจิ๋ว เขา นำมา แก่
 ผู้ใด ภิกษุ พัง ไปหา ผู้ใด เธอ หรือ พัง ถึง รุก ไป ให้ บอกว่า
 ท่าน เถาะ ภิกษุ ไล่ล่า บิน คำจิ๋ว มา ขณนี้ ไม่ สำเร็จ
 ประโยชน์ สัก ๖ คน ถึง ๖ คน ภิกษุ นี้ ท่านจง ทวง เขา ของ
 ท่าน เสีย เด็ก อย่าง ศักการ ที่ นิสัยหาย เสีย เลย อันนี้
 เปน ความ ชอบด้วย ในธรรมวินัย ถ้า ภิกษุ ไม่ ไปเอง หรือ
 ไม่ ส่ง ท่อ ไป บอก เจ้าขอ เลิ้ม คำจิ๋ว วัคเระ เถาะ ทุกกฎ ก็
 แล ถึบ บิษะ การก ที่ รุก แสวง ถึง นี้ พระองค์ ทรง อนุญาต
 ให้ ทวง ๓ คน ขึ้น ได้ ๖ คน โดย ถ้า เถาะ อย่าง รุก ทุกกฎ

เพราะเหตุนี้ เป็นพระพุทธานุชาติน ๒ ครั้ง แทนทองครั้ง ๑ ด้วย
 เหตุนี้ ถ้าภิกษุทองอย่าง เกี้ยวไม่ขึ้น ทองได้ ๖ คน ถ้าขึ้น
 อย่าง เกี้ยวไม่ทอง ขึ้นได้ ๑๒ คน ถ้าทำ ๒ อย่าง ทองที่ ๑ สก
 ขึ้น ๒ คน ภิกษุใด ในวัน เกี้ยวไป ย่อย ๆ ทอง ครบ ๖ คน หรือ
 ไปคราว เกี้ยว ทองครบ ๖ ครั้ง ก็ได้ อนึ่ง ในวัน เกี้ยวไป ย่อย ๆ
 ขึ้น ครบ ๑๒ คน หรือ ไปคราว เกี้ยว ขึ้น ใน ที่นี้ ๆ ๑๒ แห่ง ภิกษุ
 นั้น ชื่อ ว่า หักทอง หักขึ้น เล็บ หมก ที่ ไป ทอง ไป ขึ้น ใน วัน
 ต่าง ๆ ไม่ ต้อง ว่า กับ ยี่ยะ การก ที่ ทายก แสวง เอง ภิกษุ ไม่ ได้
 แสวง นั้น ภิกษุ จะ ทอง ได้ ๑๐๐ ครั้ง ก็ ควร กับ ยี่ยะ การก ไท
 ที่ ภิกษุ แส ทายก ไม่ ได้ แสวง เลย คือ กับ ยี่ยะ การก รัชชาศา
 เขาเอง ต่อ หน้า ภิกษุ กัถิ ต่อ หน้า ทายก กัถิ แล กับ ยี่ยะ การก
 ที่ รัชฆส คำ ไวลัย หลั กัถิ ทั้ง ๒ จำพวกนี้ ภิกษุ จะ ทอง นั้น
 ไม่ ได้ เลย ใน ทอง แล ขึ้น ขึ้น คำหนด เป็น คิกกะ ปาจิตคัย
 ทอง แล ขึ้น ยัง ไม่ ครบ คำหนด สำคัญ ว่า เกิน กัถิ สรสัย ชู้ กัถิ
 แล พยายาม ไข ฉ้ำ มา เป็น ทุกกฎ ภิกษุ ทอง ตาม คำหนด แล
 ขึ้น ตาม คำหนด กัถิ ไม่ ได้ ทอง กับ ยี่ยะ การก นั้น ชื่อ มา ถวาย
 เอง กัถิ เจ้า ของ เข็มทอง มา ถวาย เอง กัถิ ภิกษุ บ้า เป็น
 ตัน กัถิ เหล่านี้ ไม่ เป็น อาชัตถิ เป็น ชะนา ณัตถิ คิก
 มี องค์ ๔ คือ กับ ยี่ยะ การก ภิกษุ แสวง เอง ๑ ขุด ขอก กับ ยี่ยะ
 การก ให้ รู้ แล้ว ขอก ภิกษุ ให้ รู้ ด้วย ๑ พยายาม คือ ทอง
 แล ขึ้น ให้ เกิน คำหนด ๑ ไข ฉ้ำ รัช พยายาม นั้น ๑ พริ้ม

ด้วย องค์ ๔ นี้ จึง เป็น นิสสัยกิริยา สมุฏฐานวิธี เป็น คัม เหมื่อน
ด้วย อัญญา ตระกะ วิญญุคคิ สิกขาบท

ทศมัม เย ปฐโมวัคโค ยะวรคที่ ๑

ใน โกสิยะวรรคที่ ๒ ประคัย ด้วย สิกขาบท ๑๐ โกสิยะ สิก
ขาบท ที่ ๑ ความว่า ภิกษุใด หล่อเอง หรือ ให้เขา หล่อ
ซึ่ง สัน ถัก เจือ ด้วย ไหม แม่ สัก เส้น ๑ ปวีณา ตาม ลม ตก
ลงใน เวลา หล่อ สัน ถัก นี้ เป็น นิสสัยกิริยา ต้อง ปาจิตตีย์
สัน ถัก นี้ คือ เครื่อง ลาก อย่าง หนึ่ง ที่ เขา เขา ขน เจียม
หรือ เส้น ไหม ลาก ขน กัน ขน ใน พืน ที่ เสมอ แล้ว เอา น้ำ เข้า
เป็น คัม เท ลง กระทำ ชื่อ ว่า หล่อ ไม่ ไก่ ทอ เรียกว่า สัน ถัก

ปฐมัม เย

ใน สุตตะกัณฑ์ สิกขาบทที่ ๒ ความว่า ภิกษุใด หล่อเอง
หรือ ให้เขา หล่อ ซึ่ง สัน ถัก ด้วย ขน เจียม ที่ คำ ล้วน ไม่ มี
สัน เจือ ด้วย สัน ถัก นี้ เป็น นิสสัยกิริยา ต้อง ปาจิตตีย์

ทตติยัม เย

ใน ทเวกาละ สิกขาบทที่ ๓ ความว่า ภิกษุใด หล่อเอง หรือ
ให้เขา หล่อ ซึ่ง สัน ถัก ใหม่ พึง ถู เขา ขน เจียม คำ ล้วน ๒ ซึ่ง
ขน เจียม ขาว ซึ่ง ๑ เป็น ที่ ๓ ขน เจียม เหลือง ซึ่ง ๑ เป็น ที่ ๔
ผสม กัน หล่อ เข้า ถ้า ภิกษุ ไม่ ซึ่ง เขา ขน เจียม เป็น ๔ ส่วน

ดังนี้ แลให้เขา หล่อ สัน ดัด ขึ้น ใหม่ สัน ดัด นั้น เป็น นิส สัก คี ย
 พึง ปา จิต คี ย ก็ แล สัน ดัด ที่ เป็น นิส สัก คี ย ทั้ง ๓ อย่าง นี้ แม้
 มี ญะ เลีย สละ นต์ ไก่ กลับ คี มา จะ บริ โภ ก ติ ไม่ ควร

ตติยัม ฆบ

ใน นิส พัส สะ สิก ขา ย ท ที่ ๔ ความ ว่า ภิก ขุ หล่อ เอง หรือ ให้
 เขา หล่อ ซึ่ง สัน ดัด ใหม่ ขึ้น ใหม่ ทั้ง ทรง ไว้ คือ บริ โภ ก ติ ให้
 ไก่ ๖ ปี ก่อน ถ้า ยัง ไม่ ควร จะ ยี ภิก ขุ จะ เลีย ก็ ก็ ไม่ สละ
 เลีย ก็ ก็ ซึ่ง สัน ดัด นั้น แล หล่อ เอง ก็ ให้ เขา หล่อ ก็ ก็ ซึ่ง
 สัน ดัด ใหม่ ขึ้น ขึ้น อีก ใน กาย ใน ๖ ปี สัน ดัด ใหม่ นั้น เป็น นิส
 สัก คี ย ต้อง ปา จิต คี ย เว้น ไว้ นก ภิก ขุ เป็น ไข ไก่ สัน จะ ทะ
 สม มติ ไม่ เป็น อา ย ทั ท

ใน นิส ทั ทะ นะ สัน ทะ ทะ สิก ขา ย ท ที่ ๕ ความ ว่า ภิก ขุ หล่อ เอง
 หรือ ให้ เขา หล่อ ซึ่ง สัน ดัด สำหรับ รอง นก ที่ มี ขา ย พึง คัก
 เขา สัน ดัด เก่า ให้ ถ ล ม หรือ เป็น ๔ เหลี่ยม ม ด้วย คี ย พระ สุก ก
 หลั่ง มา ผสม เข้า ด้วย ใน ประเทศ อัน หนึ่ง แห่ง สัน ดัด ใหม่
 หรือ สาง ออก ผสม เข้า เพื่อ จะ ทำ สัน ดัด ใหม่ ให้ เลีย ส ถ้า ภิก ขุ
 ไม่ ทำ เช่น นั้น แล หล่อ เอง หรือ ให้ เขา หล่อ ซึ่ง สัน ดัด สำหรับ
 รอง นก ใหม่ ขึ้น สัน ดัด นั้น เป็น นิส สัก คี ย ต้อง ปา จิต คี ย

ปัญจัม ฆบ

ในเอฬะกะ โสมะ สิกขาบทที่ ๖ ความว่า ภิกษุเกินทางไป
จนเจียมเกินจนแก่ สงฆ์หรือคณะ เป็นต้น เมื่อจำนงอยู่ที่
พึงรับจนเจียมนั้น รับแล้วเมื่อคนผู้ช่วยนำไปไม่มี พึง
นำไปด้วยมือตนเอง โกลเพียง ๓ โยชน์เป็นอย่างยิ่ง ถ้า
เข่นำไปไกลยิ่งกว่า ๓ โยชน์ไซ้ แม้นคนผู้ช่วยนำไปไม่
มี จนเจียมนั้น ก็คงเป็นนิสสัคคิยะต้องปาจิติยะ

ฉฐัญญู จบ

ในเอฬะกะ โสมะ โสวาปะนะ สิกขาบทที่ ๗ ความว่า ภิกษุโต
ใช้การภิกษุนีที่อุปสมบทแล้ว ในสงฆ์ ๓ ฝ่ายผู้ใช้ญาติ ให้
ซักหรือให้ย้อมหรือให้สาธซึ่งจนเจียม จนเจียมนั้นเป็น
นิสสัคคิยะต้องปาจิติยะ

ในร ฐัยะ สิกขาบทที่ ๘ ความว่า ภิกษุใดรับเองหรือให้
เขา^๑รับซึ่ง^๒ร ฐัยะ คือเงินผลทองที่เขาให้ หรือคดอบ^๓แห่ง
ใดแห่งหนึ่งไม่มีเจ้าของสงฆ์ก็ให้ถือเขาเพื่อประโยชน์ตน
เอง หรือยืมที่^๔ร ฐัยะที่เขาเก็บไว้ให้ถือ^๕ ร ฐัยะนั้นเป็น
นิสสัคคิยะต้องปาจิติยะ ทอ^๖ร ฐัปะภันฑ์^๗ก็^๘ ทอ^๙แห่งก็^{๑๐}
เงิน^{๑๑}ก้อน^{๑๒}ก็^{๑๓} เงิน^{๑๔}ร ฐัปะภันฑ์^{๑๕}ก็^{๑๖} กระดาษ^{๑๗}ณะ^{๑๘}ก็^{๑๙} มาสก^{๒๐}ทอง
แดง มาสก^{๒๑}ทองเหลือง มาสก^{๒๒}ทำด้วยไม้ มาสก^{๒๓}ทำด้วย
กรัง^{๒๔}ก็^{๒๕} แล้ว^{๒๖}ถือ^{๒๗}อันใด^{๒๘}ใช้^{๒๙}ซื้อ^{๓๐}ค่า^{๓๑}แลก^{๓๒}เปลี่ยน^{๓๓}ได้^{๓๔}แทน^{๓๕}เงิน
ใน^{๓๖}ประเทศ^{๓๗}ใด^{๓๘}ใน^{๓๙}กาล^{๔๐}ใด^{๔๑}ก็^{๔๒}เหี้ยน^{๔๓}ทอง^{๔๔}แดง^{๔๕}ใช้^{๔๖}แทน^{๔๗}เงิน

ในสยามประเทศนี้ ก็ชื่อว่า เงิน ในประเทศนั้น ในกาลนั้น
 ทอง แล เงิน เหล่านี้ เรียกว่า รุบียะ เป็น นิสลักคิยะ วัตถุ
 แลว มุกดา แลว มณี แลว ไพฑูรย์ สิ่งที่เขาซื้ก แลว คีลา
 ที่ เปน เครื่อง ประคัย แลว ประพาฬ หัษทิม แลว โมรา
 เข้า เปลือก ๔ ประการ ทาสชาย ทาสหญิง ไวณา ที่กิน
 สวม คอก ไม้ผล ไม้เป็นคั้น เหล่านี้ เปน ทุตถะฎะ วัตถุ ภิกษุ
 ถือเอา เพื่อคน เปน ทุตถะฎะ ค้าย บ้าย ผ้า ผ้าย อะปะระริตตะ
 ซาติ คือ ถัง งามต่าง ๆ เกศียะมี เนยใส เนยข้น น้ำมัน
 น้ำอ้อย เปน คั้น เหล่านี้ เปน กัณธิยะ วัตถุ ภิกษุ ถือเอา ไม่
 เปน ธาตุ ใน นิสลักคิยะ วัตถุ นี้ ภิกษุ รบิ เอง หรือ ให้ผู้
 อื่น รบิ เพื่อคน หรือ เขา เก็บไว้ ให้ต่อ หน้าว่า ของนี้ เปน
 ของ ผู้เข่นเจ้า หรือ ของ ผู้ อยู่ ที่ สบิ ศลั เป็น แต่ เจ้า
 ของ สละ ให้ กัวยาก แลว วาา หรือ กาย วิการ ให้ผู้ว่า เงิน
 ทอง ของ ข้าพเจ้า มี อยู่ ณ ที่ โน้น เงิน ของ นั้น จง เปน ของ
 ท่าน เดิก คังนี้ ภิกษุ ไม่ ห้าม เลีย กัวยากา ก็ ชื่อว่า ยินคิ
 รุบียะ ที่ เขา เก็บไว้ ให้ เปน นิสลักคิยะ ปาจิตคิย์ นัย ตาม
 วัตถุ นั้น รุบียะ เปน นิสลักคิย์ เช่น นี้ แลว พึง เลีย สละ
 ใน ท่าม กลาง สงฆ์ อย่าง เกียว กัวยากาว่า “อะหิ ภันเต รบิ ยิ
 ประจักษ์ตฺ เหติ; อิทฺ เม ภันเต นิสลักคิย์. อิมาคิ สัมมัสส
 นิสลักคิยามิ คังนี้ ถ้า มี คุฤทฺธล ผู้หนึ่ง มา ใน ที่ เลีย สละ
 นั้น ให้ สงฆ์ พึง ว่า ณะเขาว่า ท่าน จรู ของ นี้ ถ้า เขา ตาม ว่า

ด้วย ของนี้ จะ ให้ เอา อะไร มา ภิกษุ ขย่ำ ฟัง บังคับ ว่า ให้
เอา ดัง นั้น มา ฟัง บอก แท้ ของ ที่ ควร ว่า เหย ใส น้ำ นั้น
เป็น ต้น เป็น ของ ควร แก่ ภิกษุ ถ้า หาก ว่า คุรุสัจฉ์ นั้น เขา คำ
ของ ที่ ควร มา ด้วย รูป ยะ นั้น ภิกษุ ทั้ง ปวง ฟัง แยก กัน
บริโลก เว้น แก่ ภิกษุ ผู้ รัย รูป ยะ ผู้ เคี้ยว ไม่ ควร บริโลก
วัตถุ สิ่ง ใด ที่ เกิด แก่ รูป ยะ นั้น แม้ ผู้ อื่น ใด มา ดวาย ก็ ท
โดย ที่ สุก แม้ แก่ เมา ตัน ไม่ ที่ ยัง เกิด แก่ รูป ยะ นั้น ก็ ติ ภิกษุ ผู้
รัย รูป ยะ นั้น ไม่ ควร บริโลก เลย ก็ ถ้า คุรุสัจฉ์ นั้น เขา ไม่
อยาก จะ เอา รูป ยะ ไป ซื้อ สิ่ง ของ มา เล่า ไซ้ ให้ สงฆ์ ฟัง ว่า
เขา ว่า ท่าน จง ทง ของ ดัง นั้น เลย ถ้า เขา ทง เสีย ณะ ที่ ใด
ที่ หนึ่ง หรือ เขา ถือ เอา ไป เสีย ก็ ติ ขย่ำ ฟัง ห้าม เขา เลย
ถ้า คุรุสัจฉ์ นั้น เขา ไม่ ทง ไซ้ สงฆ์ พร สมมติ ภิกษุ ที่ พร อัม
ด้วย องค์ ะ ให้ เป็น ผู้ ทง รูป ยะ ภิกษุ ผู้ ใด สมมติ นั้น ขย่ำ
ทำ นิमितต์ หมาย ที่ ตก ฟัง แล้วย คึง คุก แล้ว ขว้าง รูป ยะ นั้น
ไป ถ้า เขา นั้น ทำ นิमितต์ หมาย ที่ ตก ไซ้ ค้อง ทุกฏ ใน รูป ยะ
เป็น ติ กะ ปาจิตตีย์ ไซ้ รูป ยะ สำคัญ ว่า รูป ยะ หรือ สงฆ์ แล
รัย หรือ รัย นิสสัยคิยะ วัตถุ เพื่อ ผู้ อื่น มี สงฆ์ แล เจริญ เป็น ต้น
หรือ รัย ทุกฏ ะ วัตถุ เพื่อ คน แล เพื่อ คน อื่น ก็ ติ เหล่า นี้ เป็น
ทุกฏ เขา ดวาย รูป ยะ หรือ เขา เก็บ ไว้ ให้ ใน ที่ ต่อ หน้า หรือ
ลับ หลัว ว่า ของ นี้ จง เป็น ของ ๆ ท่าน ถ้า ภิกษุ ยืน ติ ด้วย

จิตต์อยากจะได้ เขา อยู่ แต่ห้ามเสีย ด้วยกาย หรือวาจา
 ว่าของนี้ ไม่ควร หรือ ไม่ห้ามด้วยกาย วาจา มีจิตต์อัน
 บริสุทธิ์ อยู่ ไม่ยินดี ด้วยคิดว่าของนี้ ไม่ควร แก่เราก็คือ
 อย่างนี้ ก็ควร ไม่ มีโทษ ภิกษุถือเอง หรือ ให้เขาถือเอา
 ซึ่ง รับยะ ที่ตก อยู่ ในภายในอาราม หรือ ภายใน ที่อยู่ แห่ง ตน
 ด้วยคิดว่าของนี้ โทษนี้ จักมาเอา ไป ทั้งนี้ โทษ นัย
 ในพระคัมภีร์ สิกขาบท ที่ ๓ ภิกษุ บ้า เปน คน กัด ก็ เหล่านี้ ไม่
 เปนอาบัติ เป็น สาธิตกิริยา มี องค์ ๓ ของ นั้น เปนทอง แล เงิน
 ที่ เปน นิสสัคคิยะ วัตถุ ๑ เสนาะ เปน ของ ตัว ๑ รับยะ หรือ
 ให้เขา รับ หรือเขา เก็บ ไว้ ได้ ยินดี เอา อย่างใด อย่างหนึ่ง
 เปน ๑ พร้อมด้วย องค์ ๓ นี้ จึง เปน นิสสัคคิยะ สมุฏฐาน
 วิธิ เปน ๓ เหมือน ด้วย สัตถุระ วิธะ สิกขาบท แปลกแก่
 สิกขาบท นี้ เปน สิกขาภิวิยา เพราะ ต้อง ด้วย การ รับ แล
 เปน สิกขา อะภิวิยา เพราะ ต้อง ด้วย ไม่ ทำ ซึ่ง การ ห้าม ซึ่ง
 รับยะ ที่เขา เก็บ ไว้ ได้

อัฐมัม ๖๖

ในรับยะ สัพ พโหระ สิกขาบท ที่ ๔ ความว่าภิกษุใดซื้อขาย
 แลกเปลี่ยนด้วย รับยะ มีประการต่าง ๆ ของนั้น เปน นิสสัคคิยะ
 ต้อง ปาจิตตีย์ พระองค์ ทรงห้าม การ รับ นิสสัคคิยะ วัตถุ
 แล ทุกกระฎะ วัตถุ ด้วย สิกขาบท ก่อน พระองค์ ทรงห้าม การ
 แลกเปลี่ยน นิสสัคคิยะ วัตถุ แล ทุกกระฎะ วัตถุ ด้วย สิกขาบท
 นี้ เพราะ เหตุนี้ ภิกษุเอา ทุกกระฎะ วัตถุ ซื้อ แลก เปลี่ยน

ทุกกระชวักฤ แล กัณยิยะ วัฑฒ กัถิ เหา กัณยิยะ วัฑฒ แล ก
 เปลี่ยนน ทุกกระชวักฤ กัถิ ออย่า นี เป็นทุกฤ กัถิ แล กณ
 เหา นิสสัยกิริยา วัฑฒ ข้อหา แล เปลี่ยนน นิสสัยกิริยา วัฑฒ หรือ
 ทุกกระชวักฤ หรือ กัณยิยะ วัฑฒ กัถิ หรือ เหา ทุกกระชวักฤ
 แล กัณยิยะ วัฑฒ แล เปลี่ยนน นิสสัยกิริยา วัฑฒ กัถิ เหล่านี้
 เป็น นิสสัยกิริยา ปาจิตติย์ ของ ที่ ไก้มา เป็น นิสสัยกิริยา พิร เสียบ
 สละ ในท่าม กลาง สรณอย่าง เกือบ แล พึง ประวิบัติ ใน ของ
 ที่ เสียบ สละ แล้ว ทั้ง ใน สิกขาบท ก่อน กณ ย้า เป็น ทน ไม่
 เป็น อานัตติ เป็น อนุชาตติ กิริยา มี องค์ ๔ ของ ที่ แล เปลี่ยนน มา
 กัถิ ทรพย์ ของ คน ที่ จะ เหา ไป แล เปลี่ยนน กัถิ ข้าง ไค ข้าง
 หล่ง เป็น รุณยะ เป็น นิสสัยกิริยา วัฑฒ ๑ สำเร็จ ใน การ ซื่อ ซาย
 แล เปลี่ยนน กัน ๑ พร้อม กัถิ องค์ ๔ นี้ จึง เป็น นิสสัยกิริยา สมุฏ
 ฐาน วิชิ เป็น ทน เหมือน กัถิ สิกขาบท ก่อน แล แต่ สิกขาบท
 นี้ เป็น กิริยา เกิด แต่ ทำ ซึ่ง กว แล เปลี่ยน

นม ๑๖

ใน กระชวักกระชวัก สิกขาบท ที่ ๑๐ ความว่า กณ ไค ซื่อ ซาย
 แล เปลี่ยนน กัณยิยะ วัฑฒ กัถิ กัณยิยะ วัฑฒ มี ประการ ต่าง ๆ
 มี จัวร เป็น คณ กัถิ สล ของ นั้น เป็น นิสสัยกิริยา กัถิ ปาจิตติย์
 กณ กล่าว กัถิ กัถิ สล ว่า ท่าน ไค ของ นี้ กัถิ ของ นี้ กัถิ
 ท่าน เหา ของ นี้ ไป ไค ของ นี้ แก่ เรา เหา ของ นี้ แล กัถิ ของ
 นี้ กัถิ เหา ของ นี้ ไป ง ทำ ของ นี้ ให้ แก่ เรา กัถิ
 กัถิ เป็น คณ ต้อง ทุกฤ กัถิ เหา กัณยิยะ กัถิ แก่ง ผู้ ชน

มาซื้อว่าซื้อ

ให้กัปปิยะภิกษุของท่าน ไปซื้อว่าขาย เพราะเหตุนี้ ภิกษุให้กัปปิยะภิกษุของท่าน ไป แล้วถือเอา กัปปิยะภิกษุอันใด ของกุลหัตถ์ พ้นจากสหะหมณิกทั้งนี้ แม้เป็นมารดา ด้วย วาจา เช่น คำ แลกเปลี่ยนกัน กัปปิยะภิกษุนั้น เป็นนิสสัคคีย์ พึงเสียสละวัตถุเป็นนิสสัคคีย์นั้น แก่สงฆ์หรือแก่คณะหรือแก่บุคคลภิกษุให้ของกินหรือวัตถุสิ่งใดแก่กุลหัตถ์กล่าวว่า ท่านจงกินสิ่งนี้หรือถือเอาสิ่งนี้ แล้วเอาของนี้มาให้เราหรือทำสิ่งนี้ให้เรา แล้วใช้ให้เอาน้ำย้อมเป็นคันมาถัก หรือให้ทำบริกขารมีขมิ้นมะระรดเป็นคัน แล้วให้ทำนระกรรมมีข้าวเปลือกหยาบเป็นคันเช่นนี้ ถ้าของจะพึงเสียสละ มีทั้งพึงเสียสละก่อนถ้าของไม่มีก็พึงแสดงอาบัติปาจิตติยอย่างเทียบ ภิกษูดามราคาว่า ของนี้ราคาเท่าไรก็ ปรารถนาจะถือเอาภิกษุแต่มีผู้ใด เว้นผู้หนึ่งเสีย ให้ผู้อื่นโดยที่สุก แม้เป็นลูกของเจ้าของ ภิกษุนั้น วานให้ เป็นกัปปิยะการแลกเปลี่ยนแทนว่า ท่านจงเอาของนี้แลกของนี้มาให้เรา ทั้งนี้ถัก แลกแล้ว ให้พ้นกระแจะวิกกะระ ครีภิกษุเกินทางไปมีแต่เจ้าสาร จะต้องการเข้าสุกว่าจะ เจ้าของเข้าสุกว่า เจ้าสารของเรา มีอยู่ เราหาต้องการไม่ เราต้องการ ด้วยเข้าสุกว่า ครั้น แลเจ้าของเข้าสุกเอาเจ้าสารไปให้เข้าสุกแก่ ภิกษุ ถัก ภิกษุขำเป็นคันถัก เหล่านี้ไม่เป็นอาบัติ เป็นอะนาถัตติกะ มีองค์ ๓ คือ ขน ๆ คน ที่จะเอาไปแลกถัก

ของ ๑ ผู้อื่น ที่ ตม จะ แลก มา ก็ ดี ทั้ง ๓ นี้ เปน กบิณฑะ ภิกขุ
ของ ทวาร ๑ เจ้า ของ ภิกขุ นั้น เปน ครุฑ ศีล ๓ ใช้ สะระหมณิก ๑
แลก เปด ยน กวีย อากาธ กัว่า แล้ว ๑ พร้อม กวีย ธง ๓ นี้ จึง
เป้น นิสสัยกัณฑ์ วิณัยน นอก นั้น มี นัย กวีย กล่าว แล้ว ใน รูปนี้
สิกขาบท

ทศมัมเขยทุกุโข วัค โค เขย วรรคที่ ๒

ใน ปัตตะวรรคที่ ๓ ประกัษย์ กวีย สิกขาบท ๑๑ ปัตตะ
สิกขาบท ที่ ๑ ความว่า ยาทกร เปน อะภิเรก คือ ยักร ไม่ ใ้
อะธิฐฐาน ยักร ไม่ ใ้ วิกัษย์ ภิกษุ พึง เกีย วั เพียร ๑๐ วัน
เป้น อย่าง ยักร เมื่อ ภิกษุ นั้น วั ยาทกร ใ้ เกีย ๑๐ วัน ไป ไม่
อะธิฐฐาน แล วิกัษย์ เสย อะรุณ ที่ ๑๑ ขึ้น มา ยาทกร นั้น เป้น
นิสสัยกัณฑ์ ต้อง ปาจิตกัณฑ์ ยาทกร มี ๒ อย่าง คือ ยาทกร ดิน
ยาทกร เหล็ก กอ ย กวีย ประมาณ เป้น สะมะณะสา रूप แล้ว จึง
ทวาร อะธิฐฐาน แล วิกัษย์ ประมาณ ยาทกร แล อะธิฐฐาน วิกัษย์
จัก กล่าว ข้าง หน้า แล วิณัยน นอก นั้น เหมือน ประชุม
กะฐินะ สิกขาบท

ยัมมัม เขย

ใน โอระปัญจะ พินชะนะ สิกขาบทที่ ๒ ความว่า ยาทกร
แลก ร้า ยาว ๒ นิ้ว ชื่อว่า มี ที่ ผล แห้ง ๑ ภิกษุ ไ้ มี ยาทกร มี
ที่ ผล ยักร ไม่ ครบ ๕ แห่ง แล ขอ ยาทกร ใหม่อื่นแก่ คน ใช้ ญาภิ
ใช้ ประวาระณา ยาทกร นั้น ที่ ไ้ มา เป้น นิสสัยกัณฑ์ ต้อง ปาจิตกัณฑ์

ภิกษุผู้หนึ่งพาเอาบาตร นั้นเสียบสละ ในท่ามกลาง สงฆ์ อย่างเดียว
 สงฆ์ทั้งปวงฟัง ถึงเอาบาตร ของ ตน ๆ ไปสู่ ที่ ประชุม แล้ว
 สมมติภิกษุผู้ พร้อม กว๊วย ของ กั * ขึ้น เป็น ผู้ เปลี่ยน บาตร
 ภิกษุผู้ ใด สมมติ นั้น ฟัง เอา บาตร ที่ เสียบ สละ นั้น ถวาย แก่
 พระมหาเถระ เอา บาตร ของพระมหาเถระ ถวายแก่ พระอนุ
 เถระ เปลี่ยนดังนี้ตาม ลำดับ ลง ไป จนถึง ภิกษุผู้ เป็น สังฆะ
 ฆะวาท นั้ณะ ที่ สก อาสนะ แล้วเอาบาตร ของ ภิกษุ ผู้ เป็น
 สังฆะฆะวาท นั้น ให้แก่ ภิกษุผู้ สละ บาตร นั้น แล้วกล่าว
 ว่า นี่ แด่ บาตร ของ ท่าน ๆ จงบริโภคนิเวศน์ จะ แดก เด็ด ขยำ
 เสียบ สละ ทั้ง เสียบ ขยำ ให้ สุก ปร ประณัติบทกวี อย่าง นี้ แล เปน ความ
 ชอบ ถึง ใจ บาตร นั้น

ใน เกสัชชะ สิกขาบท ที่ ๓ ความว่า เกสัชชะ อย่าง ก่อ
 สัขี ย โยโส นวณิกั เทยขัร เกล็ด น้ามัน หง เปรทันจ
 มขุ น้าผึ้ง ผาณิกั น้าอ้อย เปนบาภิณฺฑ เปน ไข่
 กั กั ไม่ เปน ไข่ กั กั จะ บริโภคนิเวศน์ ได้ ใน กาล ที่ ย่าง เกสัช
 ทัชชะนี้ ภิกษุ รับ ประเคน แล้ว ฟัง สว่าง สม เกือบ ไร่ ๑ วัน เพียง
 ๗ วัน เปน อย่าง ชีร เมื่อ ภิกษุ ไร่ เกสัชชะ นี้ ให้ เกิน ๗ วัน
 อรรถ ที่ ๘ ขึ้น มา เปน วิสสัคคีย ตัณฺหา จิตตีย นัย ความ
 เกสัชชะ นี้ ถ้า เกือบ ไร่ ใน ภาชนะ อีร เกือบ หนึ่ง ถัง ก็ เปน
 อาบัตถ์ คั ตัว เกือบ ถ้า ไม่ หนึ่ง ถัง ก็ เปน อาบัตถ์ ตาม วัฏฏ์ นั้น
 ใน ข้อ นี้ จะ กล่าว วิสการ ณะ เข็อง หน้า ขา ทั้ง ๔ อย่าง นี้ เปน

นิสสัคคีย์เสีย สละ แล้ว ใ้กัลยกันมา จะ บริโภคใน กาย
 มี ทาผล เป็น ต้น หรือ กลืนกิน ไม่ควร พึง น้อม เข้า ไป
 ใน ประทีป แลละสน เขม่า ทาในที่ ๆ มี แสง กาย จะ ไม่ พัง ถูก
 ค้าง ภิกษุอื่น ไซ้ เจ้า ของ จะ บริโภค ทา กาย ควร อยู่ จะ
 กลืนกิน ไม่ควร ยาทัง ๕ อย่าง นี้ สิ่ง ไค ภิกษุ เสีย สละ ให้
 ขณะ ประสัณขัน ซาก แล้ว ใน กาย ใน ๗ วัน ใ้กัลย กันมา อีก
 จะ กลืนกิน ก็ ควร ยาทัง ๕ อย่าง นี้ ภิกษุ รับ ประเคน ด้วย
 คีต จะ กลืนกิน แล้ว ไว้ ให้ เกิน ๗ วัน ไป จึง เป็น นิสสัคคีย์ ถ้า
 ไม่ คีต จะ กลืนกิน จะ เอา ไว้ ทาผล เป็น ต้น ถึง ล่วง ๗
 วัน ไป ก็ ไม่ เป็น นิสสัคคีย์ วิถี รักษาก่อน นี้ หัก องค์ แล สมุฏ
 ฐาน ให้ พึง รู้ ถึง กล่าว แล้ว ไค ประชุม มะระฐิระ สิกขาบท

คคีย์ จบ

ใน วิสสิกะสาฎิเก สิกขาบทที่ ๕ ความ ว่า แต่ แรม คำ หนึ่ง
 เกือน ๗ จน ถึง เพ็ญ เกือน ๘ สวง ภิกษุ นี้ ชื่อ ว่า เป็น เกือน
 หนึ่ง ปลาย ถูก ร้อน เป็น เขตต์ ที่ จะ แสง หาว วิสสิกะสาฎิเก
 จีวร คือ ผ้า ชาย น้ำฝน ให้ ภิกษุ พัง แสง หาว คือ เกือน สะติ
 ใน ทายก ที่ เคย ให้ มา แต่ ก่อน ว่า เกียว นี้ เป็น กาล แห่ง ผ้า
 วิสสิกะสาฎิกา แล้ว ทั้ง แต่ ชัน คำ หนึ่ง เกือน ๘ จน ถึง วัน เพ็ญ
 เป็น ถึง เกือน แห่ง ปลาย ถูก ร้อน เป็น เขตต์ ที่ จะ ทำ ผ้า ชาย
 น้ำฝน ที่ แสง หาว ได้ มา แล้ว นั้น แล เป็น เขตต์ ที่ จะ นุ่ง
 ห่ม กวบ แต่ ยัง ไม่ เป็น เขตต์ ที่ จะ อะธิฐาน ก่อน แต่ แรม
 คำ หนึ่ง เกือน ๘ ไป จน สิ้น ถูก ฝน จึง เป็น เขตต์ ที่ จะ อะธิฐาน

ก็ แล ยัว ไม่ ถึง ปลาย ฤดู ร้อน เขื่อน หิ่ง ภิภุช กวณ แสง ฟ้า
 ฟ้า อาม ฟ้า ผณ เล็บ ก้อน ไท้ มา ฟ้า นั้น เปน นิสสัคคิยะ ตัณ
 ปาจิตกิยะ

เทศน์ ๑๖

ในจิระรา คณิ ทณะ สิกขาบท ที่ ๕ ความ ว่า ภิภุช ไท้ ไห้ เอง
 ชึ่ง จีวร ครอบ วิถี เปน ปี่ เนิมะ ประมาณ แก่ ภิภุช อื่น เอง แล้วย ทั่ว
 หวัง จะ ไห้ เอง ทำ การ ขวน ขวาย อุบัฐ ฐาก เปน ตัน แก่ คน แล
 ภาย หลัง เห็น เอง นั้น ไม่ ทำ การ ขวน ขวาย แก่ คน แล้วย
 กลบ ชึ่ง เอง เอง ทั่ว สำคัญ ว่า เปน ของ ๆ คน เปน นิสสัคคิยะ
 ปาจิตกิยะ นัย ตาม วัตถุ ไห้ ไห้ ผู้ อื่น ชึ่ง เอง เปน ทุกกฎ ทั่ว
 ยวิสัย ผู้ อื่น ชึ่ง เอง มา ไห้ เปน นิสสัคคิยะ ปาจิตกิยะ นัย
 ตาม คำ ยวิสัย นั้น ๆ ใน อุปะ สัมมณ เปน คิกกะ ปาจิตกิยะ
 ใน อุปะ สัมมณ ผู้ จะ ไห้ นี้ สำคัญ ว่า อุปะ สัมมณ กั กั สง สับ
 อยู่ กั กั หรือ รู้ ว่า เปน อุปะ สัมมณ กั กั แล้วย ไห้ ฟ้า แล
 ยวิธ ขาร อื่น แล้วย ชึ่ง เอง กั กั หรือ ไห้ ยวิธ ขาร อื่น แก่ อุปะ
 สัมมณ แล้วย ชึ่ง เอง กั กั อย่าง นี้ เปน ทุกกฎ ผู้ ที่ ไห้ ไป ยิน ที่
 หรือ โกรธ แล้วย คั้น ไห้ เอง กั กั หรือ ถือ เอง ทั่ว วิสสาสะ ใน ผู้ ที่
 ไห้ ไป กั กั ภิภุช ยัว เปน ตัน กั กั เหล่า นี้ ไม่ เปน ขา ยติ คั สละ
 ไห้ ขาค แล้วย กลบ ชึ่ง คั้น เอง มา ไห้ วิณัย ขร พัง ปรียบ ตาม ราคา
 ของ เปน สาณัตถิ กะ มี องค์ ๕ คั ย ฟ้า กว้าง ยาว ครอบ วิถี
 เปน อย่าง คำ ๑ ฟ้า นี้ ฟ้า ยัว ไห้ เอง ๑ สำคัญ อยู่ ว่า เปน ของ ๆ

กษัตริย์ ถ้า ช่าง หุ่น นั้น เพิ่ม ค่าย ขึ้น ทอ ให้ กว้าง ขาว ตาม คำ
ภิกษุ ใน ประโยค ช่าง หุ่น จัด แกร่ง อยู่ นั้น เปน ทอ กว้าง ทอ แล้ว
ได้ ผ้า มา ผ้า นั้น เปน นิสสัย คัณฑ์ ยี่สิบ ชาติ คัณฑ์

ลัทธิ คัมภีร์

ใน อธิษฐาน จีระ ระ สิกขาบท ที่ ๔ ความว่า อธิษฐาน จีระ คัณฑ์
ผ้า รียบ ผ้า ค้วน ได้ แก่ คน ผู้ จะ ไป การ สงคราม หรือ คน ผู้ จะ
ไป อยู่ นาน แต่ คน ไชย หรือ คน แด่ คน มี ครุ ภักดิ์ แต่ คน มี ครุ ภักดิ์
หรือ ความ เลื่อมใส เกิด ขึ้น ใหม่ ถวาย เปน ผ้า จักรพรรษา
ในวัน ขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๑๑ ผ้า เช่น นี้ ภิกษุ ได้ ส่วน มา แต่ สงฆ์
แล้ว พึง จำ หมายถึง เพื่อ พระราชา จะ ได้ ขึ้น ให้ แก่ สงฆ์
ถ้า พระราชา ไม่ ขาด เกือบ ไว้ จน ถึง จีระ ระ กาล ไม่ วิภังชฌิ
ฐาน ก็ ได้ ถ้า เกือบ ไว้ ให้ เกิน จีระ ระ กาล ไป ผ้า นั้น เปน
นิสสัย คัณฑ์ ยี่สิบ ชาติ คัณฑ์ จีระ ระ กาล นั้น ตั้ง แต่ วัน แรม ค่ำ ๑
เดือน ๑๑ ไป ถึง เพ็ญ เดือน ๑๒ เปน เดือน หนึ่ง ถ้า ได้ การ
กระฐิน ไป ถึง เพ็ญ เดือน ๔ เปน ๔ เดือน ชื่อ ว่า จีระ ระ กาล

อภิปุริ มั ๒๒

ใน สาส์น ระ สิกขาบท ที่ ๔ ความว่า เมื่อ พรหม กว้าง
องค์ ๔ แล้ว พระองค์ ทรง อนุญาต ให้ ภิกษุ ผาก ไตร จีระ
ไว้ ใน บ้าน ก็ แล องค์ ๔ นั้น คือ ภิกษุ เข้า ปุริ มะ พระราชา แล้ว
ได้ ประวา ระณา ใน วัน มะดา ประวา ระณา เปน องค์ ที่ ๑ ตั้ง แต่
แรม ค่ำ ๑ เดือน ๑๑ จนถึง เพ็ญ เดือน ๑๒ ชื่อ ว่า คัณฑ์ ระ มาส

เก็ชณฺ ๕ เป็น องค์ที่ ๓ อารัญญิกะ เสนาสนะระ ควรประมาณ
คือวัดแค่ เขตที่ บ้าน มาจน ถึง เขตวัดวัด โกล ๕๐๐ ชั่วขณะ คือ
คิก เป็น ๓๕ เส้น เป็น อย่าง คำ เป็น องค์ที่ ๓ เสนาสนะระ บ้านนี้
ประกอบ ด้วย ความ รังเกียจ คือ ใน อาราม หรือ อุปัชฌายะ แห่ง
อาราม มี โอภาส ที่ อยู่ ที่ กั้น ที่ ยืน ที่ นอน ที่ นอน แห่ง ไวร เห็น
ปรากฏ อยู่ แล เปน เสนาสนะระ ประกอบ ด้วย ภัย คือ ใน อาราม
หรือ อุปัชฌายะ แห่ง อาราม ไวร เข้ามา ผ่าน มา ปล้น มา ทาย ที่ มนุษย์
เห็น ปรากฏ อยู่ เสนาสนะระ ประกอบ ด้วย ความ รังเกียจ แล ภัย
ทั้ง นี้ เป็น องค์ที่ ๔ เมื่อ พร้อม ด้วย องค์ ๔ ทั้ง นี้ แล้ว ภิกษุ
ฝาก ไตร จีวร ไว้ ใน บ้าน โคจรระ ความ โดย รอย อาราม บ้าน ไค
บ้านหนึ่ง ไว้ ไค เก็ชณ ๑ ผ้า นี้ ไม่ เป็น นิสสัยกิริยา ถ้า มี เหตุ
ภิกษุ ออก จาก อารัญญิกะ เสนาสนะระ นี้ ไปอื่น พึง อยู่ แรม
ผ้า นี้ ไค เพียง ๖ คืบ เป็น อย่าง อื่น ถ้า เขา อยู่ ปราศ จาก ผ้า
นี้ ยิ่ง กว่า ๖ คืบ ขึ้น ไป ไม่ ถัด มา บั อารัญญิกะ เสนาสนะระ
หรือ บ้าน ที่ ไว้ ผ้า นี้ ใน ภายใน ๖ ราตรี ๓๐ รุกที่ ๓ ขึ้น มา
ผ้า ที่ อยู่ ใน บ้าน นี้ เป็น นิสสัยกิริยา ต้อง ปาจิตตีย์ เว้น ไว้ แต่
ภิกษุ เปน ใช้ ไค สมมติ อยู่ ปราศ จาก ไตร จีวร

หวน ๖

ใน ประวัติดะ สิกขาบทที่ ๑๐ คว มว่า ภิกษุ รู้ อยู่ ว่า ลาภ
คือ บั จับี ทั้ง ๔ โคบาย ที่ สุก แม้ ถัง รุจ แล ไม่ สักดิ์ แล คับ
ชิง เชิง ทายก แม้ เปน สะระ ชัม มิก ทั้ง ๔ หรือ ค. หัสต์ ๓ เป็น

มารดาบิดา เขาหนีไป แล้วแก่ สงฆ์ด้วย วาว่า เราจัก
 ถวาย เธออยู่ที่นี่ แลหนีมาเพื่อตน ใน ประโยคที่กล่าว
 หนีมานั้น เป็น ทกกฎ ลากหนี ไ้มาถึง มีธ เป็น นิส
 สัตกัษย์ ต้อง ปาจิตกัษย์ ถ้าลากหนี ทายกถวายแก่ สงฆ์แล้ว ใช้
 ภิกษุถือ เขา ไม่ควร ฟังคืน ให้แก่ สงฆ์ ลากเขาหนีไป
 แล้ว แก่ สงฆ์ ภิกษุสงฆ์ อยู่หนีมา เพื่อตน ถ้า ลาก เขา
 หนีไป แก่ สงฆ์ หมู่หนึ่ง แลหนีไป แก่ สงฆ์ หมู่อื่น หรือ
 แก่ เจติย์ กัถิ ทั้งนี้ ต้อง ทกกฎ ลากเขาหนีไป แก่ เจติย์
 องค์หนึ่งแล้ว ภิกษุหนีไป แก่ เจติย์อื่น หรือหนีไป แก่
 สงฆ์ แก่ คณะ แก่ บุคคล กัถิ หรือ ลาก เขาหนีไป แก่ บุค
 คลแล้ว โดยที่ สุกมณ แก่ สุนทร กัถิ หนึ่งแล้ว ภิกษุหนีมา
 แก่ บุคคล มณ แก่ สุนทร กัถิอื่น หรือ ลาก ไป แก่ สงฆ์ แก่ คณะ
 แก่ เจติย์ กัถิ หรือ ลากเขา ยัง ไม่ ไ้หนีไป ภิกษุ สำคัญว่า
 หนีไป แล้ว กัถิ สงฆ์ อยู่ กัถิ แลหนีมา เพื่อตน เพื่อ
 ผู้อื่น เหล่านี้ ต้อง ทกกฎ ลากเขาหนีไป แล้ว ภิกษุ สำคัญ
 ว่า ยัง ไม่ ไ้หนีไป แลหนีมา เพื่อตน เพื่อผู้อื่น กัถิ
 ทายกถามว่า ขำพเจ้า จะ ไ้ ใน ที่ ไหน กัถิ ภิกษุ กล่าว ว่า
 เทยยะธรรม ของ ท่าน จะ ฟัง ไ้ เป็น เกรวธะ ขริโมค เป็น
 เกรวธะ ขริกขาร แลตั้ง อยู่ ไ้ นาน ใน ที่ ไ้ กัถิ หรือ จิตต์
 ของ ท่าน เลื่อมใส ใน ที่ ไ้ กัถิ ท่าน จะ ไ้ ใน ที่ นั้น เด็ด กล่าว
 ทั้งนี้ กัถิ ภิกษุ บ้าเป็น ตน กัถิ เหล่านี้ ไม่ เป็น ธาตุ กัถิ เป็น
 อุหาณตติกะ มี องค์ ๓ คือ ลาก ทายก หนีไป แล้ว ใน สงฆ์ จ

รู้แล้ว น้อมมาเพื่อตน ๑ ไท้มา ๑ พร้อมด้วย ขวัก ๓ นิ้ว
เป็น นิสสัคคีย์ สะมฺภูฐาน วิถี เปนต้น เหมือน อะภินนทานะ
สิกขาบท

ทสมายะ คคิโยวักโก ยะมวรรคที่ ๓

นิสสัคคีย์วณฺเณนา นิฏฐิตา ยะมนิสสัคคีย์

จัก พรวณา ใน สิกขาบท แห่ง สุทฺธิยะ ปาจิตติยาบัตถิ ๆ นี้
มี สิกขาบท ๔๒ มีวรรค ๔ วรรค ๆ ที่ ตน ชื่อ มุสาหวะ วรรค ประ
คัษด้วย สิกขาบท ๑๐ ๑ มุสาหวะ สิกขาบท เปน ที่ ๑ ความ ว่า
ภิกษุ ก่อน แล พุท แล ขณะ เมื่อ พุท อยู่ รู้ ว่า เปน ความ เท็จ
แล พุท ปก ด้วย ภาย ครั้ง เขา ถาม ว่า เห็น หรือ คา ไม่
แล ตน สัส ว่า ไม่ เห็น ก็ ก็ พุท ด้วย วาจา ก็ ก็ เปน อาบัติ
ปาจิตติย์ ๑ ภิกษุ กล่าว ปก เพื่อ จะ อวค ชุคตะ วิ มะนุสสะธรรม
คัง ปารวชิก กล่าว ปก เพื่อ จะ โทษ ภิกษุอื่น ด้วย อาบัตถิ
ปารวชิก ไม่ มี มูล คัธ สังฆาติเสส กล่าว ปก เพื่อ จะ โทษ ภิกษุ
อื่น ด้วย อาบัตถิ สังฆาติเสส ไม่ มี มูล คัธ ปาจิตติย์ กล่าว ปก
เพื่อ จะ โทษ ภิกษุอื่น ด้วย อาบัตถิ วิษัคคัธ ทุกกฎ กล่าว
ปก เพื่อ จะ อวค ชุคตะ วิ มะนุสสะธรรม โทษ ประวินาย ผู้ ฟัง รู้
ความ คัง อุลลาริย ผู้ ฟัง ไม่ รู้ ความ คัง ทุกกฎ ภิกษุ
กล่าว ปก เห็น ว่า ไม่ เห็น ได้ยิน ว่า ไม่ ได้ยิน รู้ ด้วย
ยมก ถน ภาย ว่า ไม่ รู้ ทราบ ด้วย ใจ ว่า ไม่ ทราบ ก็ ก็ ไม่
เห็น ว่า เห็น ไม่ ได้ยิน ว่า ได้ยิน ไม่ รู้ ด้วย ทวาร ที่ ๑

ว่า รัฐ ไม่ทราบด้วยใจว่าทราบก็ดี ทั้งนี้ยังปราชิตี
ในสิกขาบทนี้ ไม่ทัน ไหว้ ทรง กล่าวไว้ ใบภิกษุ จะกล่าว
คำ อย่างหนึ่ง แล ไป กล่าว คำ อย่างหนึ่ง ไป ถิ่น คลาย จากจริง
ไป หรือ ภิกษุ ข้าย เปน อัน เหล่านี้ ไม่ เปน อาชวักดิ์ เปน
ชะนาณภิกษุ มี องค์ ๔ คือ จะ กล่าว ให้ คลาย จากจริง เปน
เบื้องหน้า ๑ ทำ ประโยค ภาย หรือ วาจา ให้ ผู้ ฟัง รู้ ความ ที่ คน
หมาย จะ กล่าว ด้วย จิตต์ จะ พูด ให้ คลาย จากจริง ๑ พร้อม
ด้วย องค์ ๒ นี้ จึง เปน ปราชิตี สละภิกษุ ๖ ที่ อัน เหมือน
อะภินนาทานะ สิกขาบท

ประณัติ ภ

ใน โขมะสะวาจา สิกขาบท ที่ ๔ ความ ว่า ภิกษุ กล่าว เลียบ
ทาง คำ ว่า ภิกษุอื่น ผู้ ค้อง ปราชิตี หรือ ไม่ ค้อง ก็ ตาม ด้วย
สำคัญ ว่า เปน ภิกษุ อยู่ กล่าว ด้วย ภาย แล วาจา ไม่ อย่าง ผู้ อื่น
ด้วย อีก ไกสะวัฏฏ ๑๐ อย่าง ๆ ไกอย่างหนึ่ง จึง ถิ่น ไม่
จริง ก็ ตาม เปน ปราชิตี อีก ไกสะวัฏฏ ๖ คือ อาติ ที่ เหว
แล อุตถกฤษฏ์ อาติ จันฑาล อาติ ช่างไม้ อาติ ช่างฉาบ อาติ
ช่างสาน อาติ พราน เนื้อ อาติ ช่างรถ อาติ คน เท กอกลไม้
เปน อาติ คำ อาติ กษัตริย์ อาติ พราหมณ์ เปน อาติ อุตถกฤษฏ์ ๑
นาม คือ ชื่อ ที่ เหว แล อุตถกฤษฏ์ ชื่อ อะระกัณณะกะ เปน อัน แล
ชื่อ ที่ เขา เข้าย หยัน ใน ประเทศ นี้ ๆ เปน ชื่อ เหว ชื่อ ประดอบ
ด้วย พุทธชเรณูระ สังฆะ ที่ เขาเขี้ย ถิ่น ใน ประเทศ นี้ ก็ จึง ชื่อ

พุทธะรักอิ-ทะ ขัณณะรักอิ-ทะ สัมมะระรักอิ-ทะ เป็นชื่อ อุตกฤษฎ ๑
 โคตร คือ แซ่ ที่ เหว แล อุตกฤษฎ โคตร ที่ เขา เข้ายกขึ้น ใน ประ
 เทศ นั้น ๆ ทั้ง โกลิยะโคตร การะทวาชะ โคตร เป็น โคตร เหว
 โคตร ที่ เขา เข้ายกขึ้น ใน ประเทศ นั้น ๆ ทั้ง โคตมะโคตร โมค
 คัลลปะโคตร กัณณะโคตร วาเสฏฐะโคตร เป็นโคตร
 อุตกฤษฎ ๑ กรรม คือ การ งาน ที่ เหว แล อุตกฤษฎ การ ที่
 เขา เข้ายกขึ้น ใน ประเทศ นั้น ๆ ทั้ง การ งาน คน ช้าง ฉาก คน
 เท ฉากไม้ เป การ เหว การ งาน ที่ เขา เข้ายกขึ้น ใน ประเทศ
 นั้น ทั้ง การ ทำ มา คำ ขอบ เขียว โค เป็น การ อุตกฤษฎ ๑
 คิลปะ คือ คิลปะ ศาสตร์ ที่ เหว แล อุตกฤษฎ ความ รู้ ที่ เขา เข้าย
 ยก ใน ประเทศ นั้น ๆ ทั้ง ข้าง ไม้ รวง ข้าง หม้อ ข้าง หูก
 ข้าง หวัง ข้าง ไม้ ยก เป คิลปะ เหว ความ รู้ ที่ เขา เข้ายกขึ้น ใน
 ประเทศ นั้น ทั้ง วิธ อาชวะ วิชชา นัน วิชชา เลข เปน คิลปะ
 อุตกฤษฎ ๑ อาพาธ คือ โรค ค้ำ ทั้ง ยวง เปน ของ เหว สัน ก็
 แต่ โรค ชื่อ มะชุนะ มี ๖ บัณณะ หวาน มี ทุก ขะ เวทะนา
 ห้อย เปน โรค อุตกฤษฎ ๑ ลิงคะ คือ สัตว์ ฐาน ภาย ที่ เหว แล
 อุตกฤษฎ ภาย สูง นก ทำ นก ทำ นก ขาว นก เปน ลิงคะ เหว
 ภาย ไม้ สูง นก ไม้ ต่ำ นก ไม้ ทำ นก ไม้ ขาว นก เปน ลิงคะ
 อุตกฤษฎ ๑ กิเลส คือ ความ โสกา ทุร้าย ใจ เหว กิเลส ทั้ง ยวง
 เปน ของ เหว สัน อาบัตถ์ คือ ส่วน ที่ จะ พึง ถึง พึง ด้ ยง มี ปารา
 ชิกามัตถ์ เปน ต้น อาบัตถ์ ทั้ง ๒๕ เปน ของ เหว สัน ก็ แต่ ว่า
 โสกา นัตถ์ แล สมนานัตถ์ ๔ เปน อาบัตถ์ อุตกฤษฎ ๑ อัก โกสะ

คือ คำคำที่ เสด และ อุตถกฤษฏะ คำว่า ช้าย ลูบถูร ช้าย แพร
 ช้าย จัว สุกะทิจะ เฮอร์ไม่มี ทุกคะติ เอง จะ คง จ้างง แลคำ
 คำ ประกอบ ด้วย ยะระ อักขร แล ปุริสะ นิमितต์ แล อิตถิ นิमितต์
 นี้ เปน คำคำ เสด คำว่า เจ้า นักปราชญ์ เจ้า ผลาภ
 เจ้า ชัญญา เจ้า พระสุตฺต เจ้า ธรรมะระลือ ทุกคะติ ท่าน
 ไม่มี แต่ สุกะติ อย่าง เกี้ยว นี้ เปน คำคำ อุตถกฤษฏะ เปน
 อักโกสะวัตถุ ๑๐ กัณนี้ ภิณฺหมาย จะ ให้ ภิณฺหุ ด้วย กัน ไก่
 ความ ออกสู แล คำ ภิณฺหุ นี้ ที่มี ซากิ แล โสทร เปน ที่ ที่ เสด
 แล อุตถกฤษฏ อย่าง ไก อย่าง หันร ด้วย อักโกสะวัตถุ อัน ไสว แล
 อุตถกฤษฏ จริง ก็ ตาม ไม่ จริง ก็ ตาม ไม่ เปรียบ เปรย คำ ตรง ทวี
 ว่า เจ้า กษัตริย์ เจ้า พราหมณ์ เปน ที่ กัณนี้ เปน ปาจิทกัษ
 ทุก ๆ คำ ถ้า คำ เปรียบ เปรย ว่า ความ จำพวก ใน โลก
 นี้ เปน จันฑาล เปน พรหม ก็มี อยู่ เปน ที่ กัณนี้ ก็ ก็ แล
 กล่าว เลียบ แล คำว่า อะนุประสัณฺหิ โภย ตรง ก็ ก็ แล คำ
 ว่า เปรียบ เปรย ไม่ ตรง ก็ ก็ ทั้งปวง นี้ เปน ขาปัตถ์ ทุกกฤษฏ ทุก ๆ
 คำ ภิณฺหุ ไม่ หมาย จะ คำ ให้ ไก่ ความ อธิปะยอส หวัง
 จะ เป้า หยออก เล้น แล พุก เป้า หยออก อธิปะสัณฺหิ แล อะนุ
 ประสัณฺหิ โภย ตรง หวัง เปรียบ เปรย ด้วย อักโกสะวัตถุ
 มา ใน ขาพิ แล ไม่ ไก่ มา ใน ขาพิ ว่า เจ้า กษัตริย์ เจ้า
 พราหมณ์ เจ้า เกียรจิฉาน เจ้า นักปราชญ์ เจ้า ไท เจ้าลาว
 เปน ที่ กัณนี้ ต้อง ขาปัตถ์ ทพภาสิต ทุก ๆ คำ ภิณฺหุ ไม่
 หวัง จะ คำ จะ เป้า หยออก ทำ อักคะ ทำ ธรรม ทำ คำ สอห เปน

เข็ญหน้า กล่าว ว่า ชาตินี้ท่าน เป็น จัณฑาล แล้วอย่า ทำ ขาป
 เลย กั้น หรือ ภิกษุ ขี้ เป็น คัน เหล่านี้ ไม่ เป็น อาบัติ
 เป็น อนุสาสนีกรรม มี องค์ ๔ คำ ผู้ใด ผู้หนึ่ง เป็น อนุประสัมมัน ๑
 คำ ด้วย ชาติ เป็น คัน ไม่ อ่าง ผู้อื่น ๑ ผู้ ต้อง คำ รู้ ว่า เขา คำ
 เรา ๑ ไม่ ทำ อติละ ชรรมะ คำ สอน เป็น เข็ญ หน้า ๑ พร้อม
 ด้วย องค์ ๔ นี้ จึง เป็น ปาจิตติยะ สมุฐาน วิชิ เป็น คัน
 เหมือน อนุสาสนีกรรม สิกขาบท แต่ ใน สิกขาบท นี้ เป็น ทุกชะ
 เวทนา อย่าง เข็ญ

ทุติยัม

ใน เปสฺสนุญะ สิกขาบท ที่ ๑ ความ ว่า ภิกษุ ส่อ เสียด คือ
 ไ้ ยิน ภิกษุ ผู้หนึ่ง คำ ว่า ภิกษุ ด้วย กัน ด้วย อีก โกสวัตถุ มิ
 ชาติ เป็น คัน แต่ มีความ ยาว ๑ ประการ คือ จะ ให้
 ผู้ ถูก คำ นั้น รัก ใคร่ ตัว หรือ จะ ให้ เชอ ทั้ง ๒ แยก กัน แล
 กล่าว คำ ส่อ เสียด คือ ปาก ขอน เกย เขา คำ ภิกษุ ผู้ คำ ว่า ร้าย
 บอก แก่ ภิกษุ ผู้ ต้อง คำ นั้น เป็น ปาจิตติยะ ทุก ๆ คำ ส่อ ถ้า
 บอก คำ แห้ง ภิกษุ ผู้ กล่าว เสียด ลี คำ ว่า เปรี๊ยะ เปรี๊ยะ ไม่ ทรง
 แก่ ภิกษุ ผู้ ต้อง คำ หรือ นำ เขา คำ คำ แห้ง อนุประสัมมัน บอก
 แก่ อุประสัมมัน ที่ ที่ แก่ อนุประสัมมัน ที่ ที่ หรือ นำ เขา คำ คำ
 แห้ง อุประสัมมัน บอก แก่ อนุประสัมมัน ที่ ที่ อย่าง นี้ เป็น
 ทุกกฎ ใน สิกขาบท นี้ แม้ ภิกษุ นี้ ก็ ทั้ง อยู่ ใน ที่ เป็น อนุ

ประสุมกัน ภิณฑุ ไม่หวัง จะ ให้ ผู้ ต้อง ค่า รัก ตัว หรือ ไม่
 ปรารภณา จะ ให้ เธอ ทั้ง ๓ แดกกัน แลกล่าว ด้วย ดี เคียน คน
 ชั่ว อย่าง เคียว แล ภิณฑุ บ้า เปน ตัน เหล่า นี้ ไม่ เปน ขา ยักติ
 เปน ะนาณัตติกระ มี องค์ ๓ ไก่บิน ภิณฑุ ท้า ว่า ด้วย อักโกสะวัตตุ
 มี ซาคิ เปน ตัน ไม่ ช่าง ผู้ ชื่น แล้ว นำ เอา ไป บอก แก่ ภิณฑุ ผู้
 ถูก ค่า ๑ หวัง จะ ให้ ผู้ ถูก ค่า รัก ไคร่ ตัว หรือ ให้ เธอ ทั้ง ๓
 แดก กัน อย่าง ไค อย่าง หนึ่ง เปน องค์ ๑ ผู้ ถูก ค่า นั้น รู้ ความ ๑
 พร้อม ด้วย องค์ ๓ นี้ จึง เปน ปาจิตตีย์ สะมูฐาน วิถี เปน ตัน
 เหมือน ด้วย ะทินนาทานะ สีตชาวยท

ทกขี ๒๖

ใน ประทะ ไสวัมมะ สีตชาวยท ที่ ๕ ความ ว่า ภิณฑุ ไก่ สอน ให้
 ะนุประสุมกัน เวียน ชรรณ โยบ ยศ เปน ปาจิตตีย์ บท คือ มาท แห่ง
 คาตา อัน หนึ่ง ทั้ง อเสวนา พาลา น ๑ ะนุบท คือ มาท ที่ ๒
 ทั้ง ปัตติทา นญุ ะเสวนา ๑ อัน วิกขระระ คือ อักขร ตัว หนึ่ง ๆ ทั้ง
 ตัว รู ตัว มี ๑ ะนุพณฺณชะระ คือ พณฺณชะระ คล้าย เหมือน กับ
 พณฺณชะระ ก่อจน ทั้ง อนิรโร อนิรโร ๑ สิ่ง ชื่อ ว่า โทณยท คือ
 เปน ส่วน ใน เกิด ขา ยักติ แล เปน ที่ กำหนด ขา ยักติ ให้ ฟัง รู้ ต่าง
 กัน ทั้ง นี้ อักขร ตัว หนึ่ง ๆ ทั้ง ตัว รู ตัว มี ชื่อ ว่า อัน วิกขระระ
 ประชุม อักขร เข้า เปน คำ ๑ ทั้ง รู มี แล อนิรโร ชื่อ ว่า ะนุ
 พณฺณชะระ ประชุม อักขร แล ะนุพณฺณชะระ เข้า เปน เนื้อ ความ
 อัน ๑ ทั้ง รู มี อนิรโร ชื่อ ว่า บท ๆ ที่ แรก ชื่อ ว่า บท บท ที่ ๒ ทั้ง

เวทนา อนิรจา ชื่อว่า อนุยท ภิกษุ เมื่อสอนธรรม ที่พูด เป็น
 คำว่า อเสวนา จพาลานิ ชัย ก่อขึ้น แล้ว สามะเณรก็ว่า ตาม
 ภิกษุว่า พร้อมกัน สามะเณร อีกที่ ๑ ว่า อเสวนา จพาลานิ
 ชัย พร้อมกัน เจม พร้อมกัน อย่าง นี้ เป็น ปาจิตกิริยา นี้ ด้วย บท
 ภิกษุ สอน ธรรม ที่ละ ๒ บาท คำว่า ดังนี้ ว่า อเสวนา จพ
 ลานิ บัณฑิตทานัญจเสวนา แล้ว กลับว่า อีก กับ สามะเณร ๆ
 ว่า บาท ที่ต้น ไม่ กัน ไป ทน บาท ที่ ๒ ว่า บัณฑิตทานัญจเสวนา
 เจม พร้อมกัน ภิกษุ ชื่อว่า ทั้ง ชัย ต่าง กัน เจม ลง พร้อมกัน
 อย่าง นี้ เป็น ปาจิตกิริยา นี้ ด้วย อนุยท ภิกษุ สอน สามะเณร
 ให้ ว่า ฐัมมณิรจา สามะเณร กล่าวแต่ ตัว ฐัม ชัย พร้อมกัน
 ภิกษุ ๆ กล่าว ไป เจม อย่าง นี้ เป็น ปาจิตกิริยา นี้ ด้วย อนิรจัก
 จะระ นี้ นี้ บ่อม ไก่ แม้ ไชยพัตที่พูด เป็น คำว่า ด้วย ภิกษุ
 สอน สามะเณร ให้ ว่า ฐัมมณิรจา เวทนาอนิรจา แล้ว
 ภิกษุว่า ไก่แต่ ฐัมมณิรจา สามะเณร บัญญา เร็วปากเร็ว
 ว่า ไก่ เจม ถึง เวทนา อนิรจา ซึ่ง เป็น อนุยท พร้อม ลง กับ คำ
 ว่า อนิรจา แห่ง ภิกษุ อย่าง นี้ เป็น ปาจิตกิริยา นี้ ด้วย อนุยท
 ธรรม นี้ ก็ บาทที่ เป็น พทชะภาสติก พระพทชะเจ้า กล่าว เอง
 อย่างหนึ่ง สาระกะภาสติก บาทที่ สวด เนี้เอง ใน วิสัทธิ กล่าว
 ทั้ง อนุยทกะระสูตร สัมมาทิฏฐิสูตร เป็น คั้น อย่างหนึ่ง
 อธิสากาสติก บาทที่ อนุยท ประวิพพาชกภายใน นอก กล่าว ทั้ง ประวิพพา
 ชะกะวรรคทั้ง สั้น แด โสฬสะ ระยะเวลา เป็น คั้น อย่างหนึ่ง
 เทวะคภาสติก บาทที่ เทวคากล่าว ทั้ง เทวะคาสังยุตต์

เทวบุตตะ สังยุตต์ เป็นตัน อย่างหนึ่ง ภาสคทักขณ กถา
 ทัวย อติละ แล อัมมะ อาศัย พระนิพพาน แสทง พระนิพพาน
 ใน อระนุประสัมมัน เป็น ทิกกะ ปาจิตตีย์ เป็น อระนุประสัมมัน ภิกษุ สำคัญ
 ว่า เป็น อระนุประสัมมัน หรือ สงสัย อยู่ สอน ชรรณ เป็น ทุกกฏ
 เวียน ขาฬิ สาธยาย ขาฬิ ทัวย กัณณะ อระนุประสัมมัน แล เวียน
 ขาฬิ ใน ลำนักแห่ง อระนุประสัมมัน กล่าว พรหมกันทิกิ ท้อง
 สวค กัมภีร์ ที่ คล่อง อยู่ โขบ มาก ทัวยกัน หรือ สามะ เณร
 คลาภ ภิกษุ บอกว่า ไต่ว่า อย่างนี้ แลว่า ขึ้น พรหมกัน แล
 ภิกษุ บ้า เป็น ตัน เกล้านี้ ไม่ เป็น ขาฬิ คัก เป็น อระนาคติคิกิ มี
 องค์ ๓ เป็น อระนุประสัมมัน ๑ สอน ชรรณ มี ลักษณะ ดังกล่าว
 แลว่า โขบมท ๑ ให้ ขบมท ใน ที่อื่น เคี้ยว กัน ๑ พรหม ทัวย
 องค์ ๓ นี้ จึง เป็น ปาจิตตีย์ เป็น ประทะ โส อัมมะ สะมุตฐาน
 เป็น ทิวิยา ใน สันญา วิโมกข์ อธิทตะกะ บัณฑิตติ วิชชะ
 เป็น วัชรกรรม วิจิตร ๓ เวทมนาค

เหตุที่ ๑ เหม

ใน สหะเสยยะ สิกขาบท ที่ ๕ ความว่า ภิกษุ โขล่ำเร่ง
 การนอน คือ เขยิบกาย ใน เสนาสนะ ที่ มุง ห่มกัษัตริยมก
 หรือ มุงมาก ยังมาก มีอุปจาร อันเคี้ยว กัน ในขณะ เคี้ยว พรหม
 กัน หรือ ก่อน แล หลัง ทัวย อระนุประสัมมัน ยกแต่ ภิกษุ เสย
 โขบที่ สุก แม้ เป็น ทิวิธาน มี ทวาร เป็น วัตถุแห่ง ปาราศิก
 ไก่ ยิ่งกว่า ๓ คัน เป็น ปาจิตตีย์ นับแต่ คัน ที่ ๔ ไป ๑ เสนา

สระนะ แม้ยังด้วย เครื่อง ยังมีกำแพง เป็น คัน ไม่ตก หลังคา
สูง เพียงสอกลีบ รอบ ไป ให้ ฟัง รู้ว่าเสนา สระนะ บัง หมก
เพราะ เหตุนี้ เสนา สระนะ กอด้วย ลักษณะ ดังนี้ แม้ เป็น
ปราสาท ๓ ชั้น หรือ เป่า เรือ นลัมพู มี ห้อย ไกวร้อย ๑ ก็ ตาม
ถ้า มี อุปะ จาร คือ ประตู ไข สอกลีบ เคี้ยว กัน ก็ ชื่อ ว่า ที่ เป็น ที่
นอน อัน เคี้ยว กัน ภิกษุ โภชนก กับ อรูปะ สัม บัน คน เคี้ยว กัน
หรือ คน อื่น ก็ ตาม ใน เสนา สระนะ เคี้ยว กัน หรือ ใน ที่ อื่น เหมือน
เช่น นั้น ก็ ตาม สัน ๓ คืบ แล้ว ใน วันที่ ๔ เมื่ออาทิตย์ อัสตง
ตก ไป แล้ว อรูปะ สัม บัน นอน อยู่ ก่อน แล้ว จะ บัง ประตู
ห้อย หรือ ไป บัง ก็ ตาม แล้ว นอน ลง หรือ เขื่อน นอน อยู่ ก่อน แล้ว
อรูปะ สัม บัน นอน ลง เขา ไม่ ลูก ขึ้น เส้า ก็ ที่ คง ต้อง ปาจิตกัณฑ์
นับ ด้วย ประโยค ที่ ลูก ขึ้น นอน ลง แห่ง คน แล อรูปะ สัม บัน ทั้ง ๒
ข้าง แล นับ ด้วย ตัว อรูปะ สัม บัน ที่ นอน อยู่ นั้น ใน อรูปะ สัม
บัน เปน ตักกะ ปาจิตกัณฑ์ เปน อุปะ สัม บัน ภิกษุ สำคัญ ว่า เปน อรูปะ
สัม บัน หรือ สงสัย อยู่ แล นอน ลง ต้อง ทุก กฏ เสนา สระนะ มุง
ครึ่ง บัง ครึ่ง มุง ห่ม กบัง น้อย มุง มาก บัง น้อย บัง ห่ม กบัง
น้อย บัง มาก มุง น้อย เหล่า นี้ เปน วัตถุ แห่ง ทุก กฏ เสนา
สระนะ มุง ห่ม กบัง ไม่ ไก่ บัง เลย หรือ ไม่ ไก่ มุง เลย บัง ห่ม ก
หรือ ไม่ ไก่ มุง โดย มาก ไม่ ไก่ บัง โดย มาก เหล่า นี้ เปน
วัตถุ แห่ง อณา ยัตติ นอน ห้อย กว่า ๒ คืบ ๓ คืบ หรือ ใน คืบ
ที่ ๓ ออก เส้า ก่อน อรรถ แล้ว จึง อยู่ ไป อีก แล ใน คืบ ที่ ๓
อรูปะ สัม บัน หัก ภิกษุ นอน หรือ ภิกษุ หัก อรูปะ สัม บัน นอน

หรือหนึ่งด้วยกันทั้ง ๒ ก็ตาม แล้วอยู่ต่อไปอีก แลภิกษุ
 บ้าเป็นต้นเหล่านี้ ไม่เป็นอาบัติใด เป็นอะนาถัตติกะ มี
 ธงที่ ๓ เสนาสนะ เป็นวัตถุแห่งปาจิตีย์ ๑ นอนกับ อะนุปะ
 สัมบัน ใน เสนาสนะ นั้น ๑ อาทิตย อัสทง คตลับ ไป ใน วันที่
 ที่ ๑ พร้อมด้วย ธงที่ ๓ นั้น เป็น ปาจิตีย์ เป็นเชพระโกลมะ
 สะมูฏฐาน อาบัติเกิดแต่กาย แต่กายจิตต์ เป็นกิริยา ใน
 สัญญาวิโมกข์ อะจิตตะกะ มัตถกัตติวัชชะ เป็นกามกรรม มี
 จิตต์ ๓ เวทนา ๓

บัญญัติ ๒๒

ใน ทศปิยะสะระเสยยะ สิกขาบทที่ ๑ ความว่า ภิกษุใด เมื่อ
 อาทิตย อัสทง คตแล้ว แล้วทำการนอนใน เสนาสนะ ก็
 ถล่าวแล้วใน สิกขาบทก่อนด้วย มาตุคาม หลึง มะนุษย์ แม้
 เกิด ใน วัน นั้น เป็น ปาจิตีย์ วินิฉัย ทั้งปวง เหมือนใน สิกขา
 บท ก่อน แปลกแต่ เพียงกำหนดราตรี ใน สิกขาบท ก่อน
 เป็น อาบัติ ใน คิน ที่ ๔ ใน สิกขาบทนี้ เป็น อาบัติ แม้แต่ ใน
 คิน ที่ แรก หลึง บัณห์ หลึง เปตรูป ปรากฏ แล บัณเฑาะะ ติ
 วจาน ติว เมีย เป็น วัตถุแห่ง เมถุน ไก่ เป็น วัตถุ แห่ง ทุกกฎ
 ใน สิกขาบทนี้ นอน ด้วย จนถึง คิน ที่ ๔ ให้เกิด ปาจิตีย์ ด้วย
 สิกขาบท ก่อน

บัญญัติ ๒๒

ใน อัมมะเทศะนา สิกขาบทที่ ๑ ความว่า ภิกษุใด แสวงกรรม

มีลักษณะ ทั้ง กล่าว แล้ว ใน ประการ โสขัมมะ สิกขาบท นั้น แต่
 มาตุคาม หญิง มนุษย์ ที่ รู้ คำ ขั้ว ก็ แล หยาบ ไม่ หยาบ ให้ ยิ่ง
 กว่า ๖ คำ ขึ้น ไป เป็น ปาจิตกัณฑ์ ด้วย ตัว มาตุคาม แสลง
 ด้วย ยศ แล อภิหาระ นัย ด้วย ยศ แล อภิหาระ เว้น ไว้ แต่
 มี มนุษย์ ชาย รู้ ความ มี ลักษณะ ทั้ง กล่าว แล้ว ใน อเนกขาร
 ที่ ๒ นั้น อยู่ ด้วย ไม่ เป็น อาบัติ ก็ ยาท แห่ง คาถา อัน นั้น
 เป็น คำ นั้น ให้ ฟัง รู้ ประมาด คำ ใน คำ ทั้ง ปวง ดังนี้ แล
 ใน มาตุคาม เป็น ทิถะ ปาจิตกัณฑ์ ใช้ หญิง ภิกษุ สำคัญ ว่า หญิง
 หรือ สัตว์ อยู่ หรือ แสลง ขรรณ แต่ หญิง บัณฑิต หญิง เปรต แล
 บัณฑิต แล ศิโรจนา ทวี เมื่อ มี ภาย กับ มนุษย์ เหล่า นี้
 เป็น ทุกกฎ ภิกษุ แสลง ขรรณ เพียง ๖ คำ หรือ ห้อย นกว่า ๖
 คำ หรือ ขรรณ มี ลักษณะ ทั้ง กล่าว แล้ว อยู่ ด้วย หรือ ภิกษุ
 ลูก ชน เอง แล้ว กลับ นั้น ลง แสลง ไป อีก หรือ หญิง ลูก ชน นั้น
 ลง อีก ภิกษุ แสลง ต่อ ไป หรือ แสลง แก่ หญิง คน ขึ้น ต่อ ไป
 หรือ ภิกษุ ตาม บัณฑา หรือ หญิง ตาม บัณฑา ภิกษุ แก่ บัณฑา
 ก็ ก็ หรือ ภิกษุ แสลง ขรรณ เพื่อ คนอื่น อยู่ หญิง มา นั้น ฟัง
 อยู่ ด้วย แล ภิกษุ บ้า เป็น คน เหล่า นี้ ไม่ เป็น อาบัติ เป็น
 อนาคตทิถะ มี องค์ ๕ แสลง ขรรณ มี ลักษณะ ทั้ง กล่าว แล้ว
 ยิ่ง กว่า ๖ คำ ๑ มาตุคาม มี ลักษณะ ทั้ง กล่าว แล้ว ๑ ไม่ เปลี่ยน
 อิริยาบถ ๑ ไม่ มี ชาย ผู้ รู้ ความ อยู่ ด้วย ๑ ใช้ กาล วิสัชนา
 บัณฑา ๑ พรหม ด้วย องค์ ๕ นี้ จึง เป็น ปาจิตกัณฑ์ สมบูรณ์
 วิจิ เปน คน เหมือน ประการ โสขัมมะ สิกขาบท แปลก แต่ สิกขา

บทนี้ เป็นกิริยาภิวิยะ เกิดแต่ทำ คือแสดง เกิน ๖ คำ แล
เกิดแต่ไม่ทำ คือไม่ เปลี่ยน อภิวิยาบถ ด้วย

สัททมนิ รบ

ใน กุฎา โรหณะ สิกขาบท ที่ ๔ ความว่า ภิกษุ ไท ยอก
อุทตะวิ มะนุส สะธรรม มี ฌาน เป็น ทัน ซึ่ง มี อยู่ ใน ตนจริง
แก่ อะนุประสัมมัตถ์ ใช้ ภิกษุ แล ภิกษุ นี้ เป็น ปาจิตถีย เพราะ
อุทตะวิ มะนุส สะธรรม มี อยู่จริง

อฏฐมนิ รบ

ใน ทฎฐุดา โรหณะ สิกขาบท ที่ ๕ ความว่า ภิกษุ ไท ยอก
อาบัติที่ ชั่ว หยาบ แห่ง ภิกษุ แก่ อะนุประสัมมัตถ์ ทั้ง ๖ ศักดิ์ ทั้ง นี้
ว่า ภิกษุ นี้ แล ตั้ง ให้ อะสสิ เกสธม ทัธ สัจจมาทิเสสา มัตถ์
ทั้ง นี้ เป็น ทัน ต้อง ปาจิตถีย เว้น ไว้ แต่ ภิกษุ สมมทิ คือ
สงฆ์ กำหนด ที่ สก อาบัติ อย่าง เกียว หรือ ที่ สก ตระกูล
อย่าง เกียว หรือ กำหนด ที่ สก อาบัติ แล ตระกูล ด้วย หรือ
ไม่ กำหนด ทั้ง ๒ อย่าง แล้วย อะปะโลภ กัน ๓ คน ทำ กะติ
กานัตถหมาย ให้ ยอก เพื่อ จะ ให้ ภิกษุ ที่ ต้อง อาบัติ นี้ เอง ๆ
สำรวจ มรรวัจ ต่อ ไป สมมทิ ทั้ง นี้ มี อยู่ แล้ว ยอก ความ สมมทิ
ไม่ เป็น อาบัติ ใน ขาฬิว่า ปาราสิก สะงมาทิเสสา ๑๓ ข้อ
ว่า อาบัติที่ ชั่ว หยาบ ก็ แต่ ใน อรรถะกะถา ว่า ใน ขาฬิ นี้ กล่าว
ปาราสิก เพื่อ จะ แสดง ทฎฐุดา คัพพที่ ก็ แต่ ใน สิกขาบท นี้

ประสูติ เขา สังฆาทิเสส ชื่อว่า ทูลลลาภัตถ์ ใน อายตน์
 ชั่ว ๕ ขยาย เป็น ตีกะ ปาจิตติยะ ใช้ อายตน์ ชั่ว ๕ ขยาย ภิกษุ
 ถ้าบัญญัติว่า อายตน์ ชั่ว ๕ ขยาย หรือ สงสัย อยู่ แล มอก หรือ มอก
 อายตน์ ชั่ว ๕ ขยาย มี อุตถัจฉิยะ เป็น ต้น ซึ่ง เป็น อะทูลลลาภัตถ์
 หรือ มอก อชฌา จาร ชั่ว ๕ ขยาย คือ การ ล่วง ลิกขาบททั้ง ๕
 ของ ต้น แล อชฌา จาร ไม่ ชั่ว ๕ ขยาย คือ การ ล่วง ลิกขาบท
 ทั้ง ๕ ของ ปลาบ แห่ง อะนุประสัมมัน กัตติ เหล่า นี้ เป็น ทูลล
 ลาภัตถ์ แต่วัตถุอย่าง ๕ ขยายว่า เขา นี้ ทำ ละสิ ให้ เคลื่อน เขา
 นี้ เคลื่อน สิ่ง มาตุคาม เป็น ต้น หรือ แต่วัตถุอย่าง ๕ ขยายว่า
 เขา นี้ ทำ อายตน์ สังฆาทิเสส คือ อุตถัจฉิยะ เป็น ต้น ทั้ง ๕
 กัตติ หรือ สมมติ สงฆ์ กำหนด ให้ มอก ไว้ เพียง ๓ แต่ ไม่
 เกิน กำหนด ของ ไป ตาม กำหนด กัตติ แล ภิกษุ ๖ เป็น ต้น
 เหล่า นี้ ไม่ เป็น อายตน์ เป็น อะทูลลลาภัตถ์ มี องค์ ๓ สังฆา
 ทิเสส แห่ง ภิกษุ ทั้ง ๕ ขยาย ๑ มอก แห่ง อะนุประสัมมัน ๑ ไม่
 มี ภิกษุ สมมติ ๑ พร้อม ๕ ขยาย องค์ ๓ นี้ จึง เป็น ปาจิตติยะ สรรพ
 ฐาน วิถี เป็น ต้น เหมือน ๕ ขยาย อะทูลลลาภัตถ์ ลิกขาบท แปร
 แต่ ใน ลิกขาบท นี้ เป็น ทุกขะ เวทนา อย่าง ๕ ขยาย

รวม รบ

ใน ประชุม วิชระณะ ลิกขาบท ที่ ๑๐ ความว่า ภิกษุใด ชุต แผ่น
 ดิน เอง หรือ ใช้ ให้ ผู้อื่น ชุต แล ปาจิตติยะ แผ่นดิน มี ๓ อย่าง คือ
 ชุต ประชุม วิชระณะ แล ชุต ประชุม วิชระณะ มี ๓ คือ ดิน

ล้วน ๑ เจ้าของชน ๑ กอง ๑๐ คือ ร่วน ล้วน คิน เคี้ยว ล้วน
 โดยประติ ชื่อว่า แผ่นดิน ล้วน ในแผ่นดินใดมีดิน ร่วน หรือ
 คิน เคี้ยว มาก ๑ ส่วน คิน กรวกร กระเบื้อง แลทราย เหล่า
 นี้ ถึง ไกล ถึง ห้าง น้อย เพียง ส่วนที่ ๓ แผ่นดินนี้ ชื่อว่า คิน
 เจ้าของ ชน กอง คิน ร่วน หรือ คิน เคี้ยว ชน ฝน ตก ทับ แล้ว
 เกิน ๔ เกือน ไป ชื่อว่า แผ่นดิน เป็น กอง โดยลักษณะ ทั้ง
 กล่าว นี้ แผ่นดิน คิน เจ้าของ ชน แล แผ่นดิน ชน ละเรียก ที่
 ทั้ง ชุ่ม ชน หลง คิน ฝน ตก ถูกรวม อยู่ ทั่ว รวงหนึ่ง ล้วน ๔ เกือน
 ไป โอภาศที่ หน้า ฝน ชุ่ม ชน นี้ เรียกว่า แผ่นดิน เป็น กอง แผ่นดิน
 ทั้ง ๓ อย่าง นั้น ชน ไฟ ชุ่ม ไฟ ไหม ท่วม เป็น เตาไฟ แล ที่ ระบม
 ยาคะ เป็น คัน ชื่อว่า ชะตะ ประฐะวิ ก็ แล แผ่นดิน ที่ ไฟ ไหม
 หลง หรือ คิน เจ้าท่วบดิน เป็น คัน มากกว่า ส่วนที่ ๓ แล
 คิน ร่วน หรือ คิน เคี้ยว นั้น หรือ คิน ที่ ฝน ตก ทับ หย่อน
 กว่า ๔ เกือน ชื่อว่า ชะตะ ประฐะวิ แผ่นดิน มี คิน แล กรวกร แล
 กระเบื้อง ทราย ล้วน ไม่ ค้อง ว่า คิน ซึ่ง เรียกว่า ชะตะ ประฐะวิ
 นี้ เป็น ชะกัณษิยะ ประฐะวิ ภิกษุ ไก่ ชุก เอง คือ ทำ ชะกัณษิยะ
 ประฐะวิ ให้ ให้ กำเรียบ ท่วม การ ชุก แล ค่อย แล ชัก แล เผลา เป็น
 คัน เป็น ปาจิตติย์ แก่ เขา นั้น นี้ ด้วย ประโยค ภิกษุ ไก่ ให้
 ชุก คือ ให้ ทำ ให้ กำเรียบ โดย ธิเบศร์ ว่า มา แล้ว คือ มังคัย
 กำหนด ที่ ไก่ ชุก ว่า ทำ จะ ชุก ลง ค่อย ประเทศ นี้ แผ่นดิน นี้
 คิน นี้ เป็น คัน เป็น ทุกลก ท่วม มังคัย ทั่ว รวง เคี้ยว ผู้ รัก มังคัย
 แล ชุก ไป สิ้น วัน คึง เป็น ปาจิตติย์ แก่ ผู้ มังคัย ท่วม เคี้ยว เท้า

นั้น ถ้าผู้บวช ๆ บ่ชอบ ๆ ไซ้เป็นปาจิตกัณฑ์ทุก ๆ คำบวช
เป็นแผ่นดิน ภิกษุสงฆ์อยู่ถึถึ ไซ้แผ่นดินสำคัญว่าแผ่นดิน
หรือสงฆ์อยู่ถึถึ ทำให้คำเรียบเป็นทุกกฎ ภิกษุไม่นิมน
โอรสว่าที่นี้ ๆ แลบวชว่า ท่านจงชุกสระ ไปกขะระณี จ
ชุกหลุมขุมมี เป็นที่บวชนี้ถึถึ ก็ไปโอรสหรือภิกษุใดที่
แห่งที่แตกกระเทาะขึ้น ข้างล่างไม่ติดกับแผ่นดิน แลถึถึ
แม่ผ้าพริบกลดในน้ำแม่ไปบวช ใหญ่ถึถึ แลภิกษุ
เห็นบวชจากก้วยใดเป็นต้น ที่บวชนี้ ชื่อว่าชะตาปะฐะวิคัย
ทำชะตาปะฐะวิคัยบวชนี้ ให้คำเรียบถึถึ แลกล่าววาทาน
จงรู้หลุมเสานี้ ท่านจงไปกินน้ำ ท่านจงเอาดินมาเรา
คองถว้บวชกิน จงทำดีให้เป็นกัณฑ์บวชนี้ถึถึ แลไม่
แลถึถึทำให้แผ่นดินแตกด้วยถว้บวชนี้ถึถึ ไม่เป็นต้น แลเอา
สีสระแม่เท้าชีกินก้วยไม่มีสติ แลไม่รู้ว่าเป็นชะตาปะฐะวิ
หรือไม่รู้วาทานชุกชีกินอยู่ถึถึ แลภิกษุบวชเป็นต้น เหล่า
นี้ไม่ใช่อายัตถ์ เป็นชะตาปะฐะวิคัยมีองค์ ๓ กินเป็นชะตาปะ
ฐะวิคัย รู้ที่อยู่เป็นแผ่นดิน ๑ ชุกเอา หรือให้ผู้อื่นชุกอันใดอัน
หนึ่งเป็น ๑ พรวณด้วยองค์ ๓ นี้ จึงเป็นปาจิตกัณฑ์ระฆาฏ
วิธีเป็นต้น เหมือนด้วยชะตาปะฐะวิคัย ๓ แลภิกษุ
สิกขาบทนี้ เป็นปัญณตติยวิคัย มีโคต ๓ เวระณา ๓

ทสมี จบ ปฐโม วักโค จบวรรคที่ ๑

กัน ชื่อภูตะคามะ สิกขาบท ความว่า ภิกษุทำภูตะคาม คือทำ
ไม้ คันหนุ้า เถาวัลล์ ให้ตก ไป คือให้กำเรียบ เปน ปาจิตตีย์
กัน ไม้ คันหนุ้า เถาวัลล์ ซึ่งเกิดอยู่ใน บก แล หน้า ที่ ไม้ ไม้ แล
กำแพง แห้ง ไค แห้ง หนึ่ง โดย ที่ สุด แม่ ติณะ ซาติ คือหนุ้า
อัน สุขุม เลื่อยกับ ยี่ นึก ทั้ง ของ เกิด ที่ กำแพง แล หิน แล
เสวละ ซาติ สหรัย รอก แหน เล็ก กัง เมล็ด ก พรณ ผลัก กาก ยัง
สก เขียว อยู่ ทั้ง อยู่ ใน ที่ แห้ง ๓๖ ชื่อว่า ภูตะคาม ๕๖ ภิกษุ
รู้ อยู่ ทำ ให้กำเรียบ คือถอน ขึ้น จาก ที่ บก ขึ้น จาก หน้า แล ๓๖
ก้อย ฟัน แห้ง เผา เอง หรือ ให้ ผู้ อื่น ทำ ให้กำเรียบ โดย นัย กัง
กล่าว แล้ว ใน ประฐะ วิ ชะณะนะ สิกขาบท คือ อายัตถิ ปาจิตตีย์
กัน ไม้ คันหนุ้า เถาวัลล์ ทั้ง ยี่ ๓๖ เขาพราก ออก จาก ภูตะ
คาม แล้ว คือถอน คัต มา จาก ที่ แล้ว จะ เปน ของ มี ราก แล
ลำต้น แล ข้อ แล บอ ก แล เมล็ด กิ่ง ไค สิ่ง หนึ่ง เปน พืช ก็ ตาม
ชื่อว่า พืชคาม ๆ เหล่า นั้น เขา เขา มา ใส่ กาชนะ ไว้ หรือ เขา
ทำ เปน กอง ไว้ หรือ เขา ปลุก ไว้ ใน ฟัน อีก แดก แด่ ราก
อย่าง เกือบ ยัง ไม่ แดก หนึ่ง หรือ แดก แด่ หนึ่ง อย่าง เกือบ
ยัง ไม่ แดก ราก ถ้า แม่ เกือบ ๖๖ ประมาณ สัก คืบ หนึ่ง แดก
ออก ราก ยัง ไม่ แดก ออก หรือ ราก แดก ออก แล้ว หนึ่ง
ยัง ไม่ เขียว ๓๖๖ ๓๖๖ ชื่อว่า พืชคาม อยู่ ๓๖๖ ๓๖๖ เมื่อ
ให้ พืชคาม เหล่า นั้น กำเรียบ เปน ทุก กฏ สงสัย อยู่ ใน ภูตะคาม
แล พืชคาม ก็ ๓๖๖ ๓๖๖ ๓๖๖ พืชคาม สำคัญ ว่า ภูตะคาม
พืชคาม หรือ สงสัย อยู่ แล ให้ กำเรียบ เปน ทุก กฏ ๓๖๖ ๓๖๖

ภูตะคาม แล พิศคาม ภิกษุสำคัญว่า มิใช่แล้ว ให้กำเรียบ
 แล ภิกษุ ข้ำ เป็น คัน ไม่ เป็น อาชัตถ์ ไม่ แกล้ง ตั้ง ถัง หิน แล
 คัน ไม่ เป็น คัน หรือ ราก ถึง ไม่ แล เอา ไม่ เท้า เจก พ้น หิน
 โย หน้ำ เป็น คัน ขาก ไป ไม่ เป็น อาชัตถ์ เพราะ ไม่ แกล้ง
 จะ ให้ ขาก ไม่ มี สะติ ศรัสัง จิตต์ ไป อื่น พก อยู่ กับ ผู้
 หนึ่ง เอา สีละ แม่ เท้า หรือ มี ชัก ก็ ก หน้ำ เอา วัลลขุ ไม่
 เป็น อาชัตถ์ กว้ย ไม่ มี สะติ ไม่ รู้ ทร ไม่ รู้ว่า พิศคาม
 หรือ ภูตะคาม อยู่ ข้าง ไหน แล ไม่ รู้ว่า เรา ทำให้ ขาก อยู่ เป็น
 แต่ เอา เส็ก ไซ หรือ ขอบ เลี่ยม แหง เข้า ไป ใน ร้ว หรือ ลอม
 ฟาง เพื่อ จะ เก็บ หรือ ไฟ ไหม มี ชัก ไฟ ลง ถ้า หน้ำ เป็น คัน
 ใน ที่ นั้น ขาก ไป หรือ ไหม ไป ไม่ เป็น อาชัตถ์ แล ไม่ นิยม ว่า ไม่
 คัน ที่ คัน นั้น เป็น แต่ กล่าว ว่า ท่าน จง คัก สิ้น ไม่ แล คัก เอา วัลล
 กัถิ แล กล่าว ว่า ท่าน จง รู้ คอก ไม้ นั้น ผล ไม้ นั้น ท่าน จง
 ให้ คอก ไม้ นั้น ผล ไม้ นั้น ท่าน จง เอา คอก ไม้ นั้น ผล ไม้ นั้น มา
 เรา ต้อง การ กว้ย คอก ไม้ นั้น ผล ไม้ นั้น ท่าน จง ทำ คอก ไม้ นั้น ผล
 ไม้ นั้น ให้ เป็น กับ ที่ ยะ กล่าว ถึง กัถิ ไม่ เป็น อาชัตถ์ ใน
 สิกขาบท ใน มาฬี ภูตะคาม ท่าน เรียก ว่า พิศะ ไม่
 เรียก พิศคาม ใน อรรถะ กะเถาสอน ได้ ถัด เอา เนื้อ ความ ว่า
 ภูตะคาม ที่ เกิด แต่ พิศะ มี ราก เป็น คัน เรียก ว่า พิศะ เหมือน
 คำว่า สาลินี โขทโน แปล ตาม ศัพท์ ที่ มี อยู่ ว่า เข้า สุก
 แห่ง เข้า สาลิ แล สอน ได้ ถัด เอา ความ ว่า สาลิ ทัณทุสสน
 โขทโน ว่า เข้า สุก แห่ง เข้า สาร แห่ง เข้า สาลิ ซึ่ง ว่า ส

สิ่ง โอทโท ว่าเข้าสู่อุคแห่งเข้าสู่อาลี แล้ว ศาสดาจารย์
พระสุทธรว่า พืชคามภูตค มสมาธิมา ปฏิวิโรโค แปล
ว่าภิกษุยอมเป็น คน เว้น จาก ความ ปราณี คือคำพิชิต
คามภูตคาม ให้ถำเรียบ แล้วกล่าว ว่า พืชมีรากงอกขึ้น
เกิดขึ้น ใน ที่ ชื่อ ว่า พืชคาม พระภิกษุ ภายภุตค มแล้ว
ชื่อว่า พืชคาม เป็นวัตถุแห่ง ทุกกฎ พืชคามนี้ เมื่อจะ
บริโภคน้ำ ให้ อรณุปะสันนิษิต ทำด้วยมือ เลี้ยง อีก เพื่อจะ
ให้พ้นจาก พืชคาม ถ้าต้องการ ซึ่ง จะ ทำกับ โขะ นี้ จัก
กล่าว ใน เบื้องหน้า สิกขาบทที่ ๓ เป็นสาธตคัตตะ มีอ. ค. ๓
เป็นภุตคาม ๑ รู้ช้อย ว่าเป็นภุตคาม - ให้ถำเรียบ เชง หรือ
ใช้ ให้ผู้อื่น ทำ ให้ถำเรียบ ๑ พร้อม กับของค. ๓ นี้ จึง
เป็นปาจิตตีย์ ตระกูลฐานวินัยเป็นต้น เหลืออันด้วย ประชุมวิ
จรณะ สิกขาบท

ปฐม ๒

ในสิกขาบทที่ ๓ ชื่อ อัญญาจะ ทระ ความว่าภิกษุใด
ทำธรรมาวัตรเป็นสาระเคย เมื่อ งามซักไซ้ ในที่ มกลาง
สงฆ์ ไม่ปรารถนา จะแจ้งความใน พุทธ เวชยเถลธรรมาวัตร
ไปว่า ใคร ต้อง ขอบ่าไร ทั้งที่ โขะเป็น ต้นก็ ที่ดินนี้
หรือหนึ่ง เล็บ ทำให้สงฆ์ลำบากก็ ต้องทุกกฎ คว่ำสงฆ์
ยกอัญญาจะทระ กรรมแล้ว เพราะ พุทธเถลธรรมาวัตร หรือ
ยกวิเหตตะกรรมแล้ว เพราะ เขมึง เล็บ ทำให้สงฆ์ลำบาก

๕. ท้ายบัญชี ทูลเชิญบรรดาพระราชา แล้วทรงให้
 ก่อ ก่อถอย เกณฑ์ เลี้ยง วิธ วิธ ดับ
 ๖. อย่าง เสนอปัจจัยด้วย

ក្រុម ១២

[illegible]

นั้น เป็น อุประสัมมัน ๑ ไม่มีความถึง อะระหัง ๑ ใคร อะระรรณะ
โทม แก่ ผู้ นั้น ๑ พุท ใน สำนัก ผู้ ไก ผู้ นั้น เป็น อะระอุประสัมมัน ๑
ชวนให้ ก หนึ่ง หรือ ติ เกียมน ๑ พร้อม กว้ย ของ กั้น นี้ จึง เป็น ปาจิต
คิย สะมูฏฐาน วิธิ เป็น ตัน เหมือน กว้ย อะระหัง นาทนะ สิกขาบท
แปลก แก่ สิกขาบทนี้ เป็น ทุกจะ เวทนา อย่าง เกียว

คคิขิ จบ

ใน สิกขาบท ที่ ๔ ชื่อ ประชุมะเสนาสนะ ความว่า ภิกษุ ไก
แท่ง ทั้ง ปลูกาก เอง หรือ ใช้ ให้ ผู้ อื่น แท่ง ทั้ง ปลูกาก ซึ่ง
เคียง หรือ ทั้ง หรือ ปลูก หนึ่ง ปลูก ผัว หรือ เก้าอี้ ใน อัสสน
ภาศ กัด ที่ แท่ง ใน กุณ ๔ เกือน แล มณฑป ที่ ฝน ร่วง ไร่
แล โคนไม้ เป็น ที่ อยู่ เกียว นิคม แห่ง กา แล นก ตะกรม เป็น
ตัน เมื่อ จะ หลีก ไป ไม่ รือ เกียเอง หรือ ไม่ วาน ผู้ อื่น ให้
รือ เกีย ของ นั้น ไว้ ที่ สมควร หรือ ไม่ ตั้ง เลียบ มอขหมาย แก่
ภิกษุ แล สามะเณร แล คน รักษา วัก แล อุปลาสก ซึ่งเป็น ลัทธิ
สำคัญ ประท้วง ว่า ชุระ ขวงตัว เหล่านี้ ผู้ ไก ผู้ หนึ่ง ก่อน แล ไป
ล่อง เสดหา ขยาต ที่ ตก ถิ่นกิน แห่ง มัชฌิมะบุรุษ ขวาง แก่ เสนา
สนะ นั้น ไป กว้ย แท้ ที่ แรก เป็น ทุกกฎ กว้ย แท้ ที่ ๒
เป็น ปาจิตคิย พระองค์ ทรง อนุญาต ให้ ทั้ง แล อยู่ เกียง ทั้ง
เป็น ตัน ใน กุณ หนึ่ง ๔ เกือน กุณ ๖ เกือน ๘ เกือน
สังเกต ว่า ใช้ กาล ฝน หรือ ใน มณฑป แล โคนไม้ ซึ่ง กา
แล นก ตะกรม ไม่ ถ้าย วัระระ ใน ที่ เหล่านี้ ไม่ รือ เกีย ก่อน

แต่ไปไม่มีโทษ ภิกษุทั้ง ๖ อยู่นั้นเพื่อผู้อื่น ๆ นั้นยังไม่มา
หนึ่งในนั้น หรือยังไม่กล่าวว่า ท่านจงไปเถิด คราวใดยัง
เป็นภาระแก่ผู้ลาภอยู่ คราวนั้น อุปะสัมปันนั้น ใน เที่ยง ตั้ง
เป็นต้น ที่ตนตั้งเองหรือให้เขาลาภไว้แล้ว โดยประะกะติ อัน
โทษของทั้งปวงนั้น เป็นภาระแก่ผู้หนึ่งแท้ ภิกษุขึ้นอยู่ณะโรง
ฉัน บัณฑิตว่า ท่านจงไปตั้งไว้ลาภไว้ใน ที่ อยู่ กลางวัน ซื่อ
โหม่นแล้ว จงไปเถิด แล้วเธอผู้ บัณฑิตออกจาก โรงฉัน นั้น
ไปเสียบ ใน ที่อื่น พระวินัยธร พึง ยับ ยามักดิ์ เธอด้วย ยกเท้า
ใน เสนาสนะ เป็น ของ สงฆ์ เป็น ตีกกะ ปาจิติกิยะ ใน ของ
บุคคล เป็น ตีกกะ ทุกกฎ เครื่องลาภ รักษา สัพพะ เครื่อง ลาภ
บน เที่ยง เครื่อง ลาภ พิน เสือ ลำแพน เสือ อ่อน ท่อนหนึ่ง
ผ้า เช็ดเท้า ทั้ง กระดาน หรือ เครื่องกิน เครื่องไม้ โดย
ที่ สุก แม้ เครื่อง ร้อง ทำด้วย ใบไม้ เหล่านี้ ภิกษุทั้ง ๖ ใน
อสังโฆกาศ มี ลักษณะ ทั่ว ทั่วแล้ว ไป เสียบ เป็น ทุกกฎ ก็ แล
ภิกษุผู้ อยู่ บ้า เมื่อ ที่ ช่าง ฝน ไม่ ตก หัก ได้ ไม่มี แล จะ เอา
ของ ทั้งปวง แหว่น ต้นไม้ ไว้ หรือ สัตว์ มี ปลวกล เป็น ต้น จะ ไม่
กัก ได้ อย่าง ไค แม้ จะ ทำ ไว้ อย่าง นั้น แล้ว จึง ไป ก็ ควร
ภิกษุ ผู้ ถือ อสังโฆกาศ ถึง ของ ที่ อยู่ ที่ แท้ง ก็ พึง ทำ กุฎี ด้วย จีวร
รักษา เที่ยง ตั้ง ไว้ ใน เสนาสนะ ของ ตน แล ของ บุคคล ผู้
อื่น เคย กัน ไม่ เป็น อาบัติ ถีบ เอง หรือ ยอก กล่าว ผู้
อื่น ให้ ถีบ หรือ ยอก กล่าว ไว้ แล้ว จึง ไป ก็ ก็ เขา ออก

ทาก หรือ ไป ด้วย คิก ะ กลัษ มา เกีย หรือ มี ผู้มา ทาง กั้น
 เสนาสะนะ นั้น ไว้ คือ ภิกษุ ผู้แก่ มา ได้ ให้ ลูก อะระหัง มา
 นัง หรือ คน เป็น ชีตสะระ มา ถือ เอา สัตว์ ร้าย มี วาฬ สัตว์
 เป็น ตัณ มา บันชอ ที่ นั้น เหล่า นี้ ถึง ไก่ สัตว์ นึ่ง มี แล้ว ไม่ เกีย
 กัก ก็ หรือ ไป เลี้ยง เพราะ อันตะราย แก่ ชีวีก แล พระคมะ
 จรรย เป็น ตัณ กัก แล ภิกษุ ข้ำ เป็น ตัณ เหล่า นี้ ไม่ เป็น
 ข้ามัก ก็ เป็น สาณตคิกะ มี องค์ ๖ เติง ตั้ง เป็น ตัณ เป็น
 ของ สงฆ์ ๑ ลาก เอง หรือ ใช้ ผู้อื่น ให้ ลาก ใน ที่ มี ลัญณะ คิก
 กล่าว แล้ว ๑ ไม่มี ถึง ไก่ ทาง กั้น อยู่ ๑ ไม่มี อันตะราย ๑
 ไม่ เหลียว แล ใน ที่ ะ กลัษ มา เกีย ๑ ล่วง เลททาเขต ไป ๑
 พร้อม ท้าย องค์ ๖ นี้ จึง เป็น ขำจิกัก สานุฐานวิชิ เป็น ตัณ
 เหมือน ท้าย ประชุม พระจริณะ สิกขาบท แผลก แก่ สิกขาบท ที่
 เป็น นิวิธานิวิธะ

เทศน์ ๑๖

ใน สิกขาบท ที่ ๖ ชื่อ พุทธิยะ เสนาสะนะ ความว่า ภิกษุ
 ไก่ ถือ เอา เกราะ ๑๐ อย่าง คือ ๑๐ ๑ เกราะ ของ ลาก
 วิชา สัก ๑ เกราะ ของ ลาก บน เติง ตั้ง เป็น ตัณ ๑ เกราะ
 ลาก พัก ๑ เลือ ใบ คาล เป็น ตัณ ๑ หลง อัน ไก่ อัน นึ่ง ๑
 ผ้า สี ๑ กระหมี่ ชาย ๑ บังจัก ตะหวะ ๑ คือ ผ้า ปาวาร แล ผ้า
 โกละวะ ๑ เกราะ ของ ลาก แล้ว ท้าย หลัว ๑ เกราะ ของ ลาก
 แล้ว ท้าย ใบ ไม้ ๑ ลึง นี้ เป็น ของ สงฆ์ แม่ แก่ ลึง

คนหนึ่งถือ เขา โดย ลำดับ พรรษาตน มาปลุก เสร หรือ
ให้ผู้อื่นปลุก ในวิหาร คือ ห้าง บัณฑิต หมด ซึ่ง เป็น ของ
สงฆ์ จะ หลีก ไปสู่ ที่ศ แด คัง ไว้ อย่างใด ปลวก จะ ไม่ กัก
เป็น คังไว้ ไม่ รื้อ เกีย เสร หรือ ไม่ ให้ผู้อื่น รื้อ เกีย คังไว้
อย่างนี้ หรือ ไม่ บอกกล่าว มอข หมายถึง ผู้ใด ผู้หนึ่ง ทักกล่าว
แล้ว ใน สิกขาบท ก่อน ล่วง ที่ สัมมธรรมา ออก ไป อาราม
ไม่ ได้ สัมม ล่วง อุปจาร อาราม ออก ไป ใน ที่ที่ แรก เป็น
ทุกกฎ ใน ที่ที่ สอง เป็น ปาจิตกัณฑ์ ก็ แด ใน ที่ ที่ ความ
รังเกียจ ด้วย ปลวก ไม่ มี แม้ จะ ไม่ บอกกล่าว มอข หมายถึง
โค ผู้หนึ่ง แล้ว แด ไป จาก ที่ นี้ ก็ ควร อยู่ ก็ แต่ บอกกล่าว มอข
หมายถึง เสือ นี้ เป็น วัคท์ ใน วิหาร เป็น ของ สงฆ์ เป็น ทิถะ ปา
จิตกัณฑ์ ใน ของ บุคคล เป็น ทิถะ ทุกกฎ ปลุก เสร หรือ ให้
ผู้อื่น ปลุก ที่ นอก ใน อุปจาร แห่ง วิหาร คือ ที่ ใกล้ ภายนอก
หรือ ใน โรง ฉน์ หรือ มณฑป ที่ ยัง แด ไม่ ได้ ขั หรือ ใน
รุกขะ มุคท์ เป็น ที่ ประชุม ชน มาก ชนึ่ง ตั้ง เอง แด ใช้ ให้ ผู้
อื่น ตั้ง จึง เคียง ตั้ง ใน วิหาร แด อุปจาร แห่ง วิหาร ตั้ง ว่า
แล้ว ไม่ ทำการ เกีย เสือ เอง เป็น ตน แล้ว แด ไป เป็น ทุกกฎ
อย่าง เคียง ใน วิหาร เป็น ของ ตน หรือ เป็น ของ บุคคล ผู้ใด
เคย ไม่ เป็น อาบัติที่ ทำการ เกีย เสือ เอง เป็น ตน แด มี
ผู้การ ก็นั้น ทักกล่าว แล้ว ใน สิกขาบท ก่อน ที่ เสือ ไป ก็ ที่
คิด ว่า จะ มา เกีย ใน วัน นี้ แล้ว ไป ยัง แม่ ล้า หรือ ละแวก บ้าน
คิด ว่า จะ ไป ต่อ ไป หย ต อยู่ ณ ที่นั้น บอกกล่าว มอข หมายถึง

กัถิ ครีธ น้ำ ถ้วน แล ไจ เปน คัน ทาง กัถิ อยู่ ถลัน มา ไม่ ไก่
 กัถิ ครีธ ถลัน ทราย แก่ ชีวิธ แล พรศมะ จรรย กัถิ แล
 ภิกษุ บ้า ปน คัน เหล่านี้ ไม่ เปน ข้าม กัถิ เปน สาณคิกกะ มี
 ของ กัถิ ที่นอน มี ลักษณะ กัถิ กล่าว แลว ๑ ที่นอน นั้น เปน ของ
 สังฆ ๑ ลาก เอง หรือ ให้ผู้อื่น ลาก ใน วิหาร มี ลักษณะ กัถิ
 กล่าว แลว ๑ ไม่มี ผู้ ทาง กัถิ ๑ ไม่มี ถัน ทราย ๑ หลีก ไปยัง
 ทิศ ไม่ คิกกะ ถลัน ๑ ถ่วง ขุประจาร สีมา ๑ พร้อม กัถิ ของ กัถิ ๑
 นี้ จึง เปน ขาว กัถิย สะมุกฐาน วิถี เปน คัน เช่น กัถิ กล่าว แลว
 ใน ลิก ขาว ท เปน ถ้ำ กัถิ มา แล

๕๖๖ ๖๖

ใน สิกขาบท ที่ ๖ ข้อ ๑๒ ประเด็นนี้ ความว่า ภิกษุใด รู้ อยู่ ว่า
ภิกษุ ผู้ เข้า ไป ก่อน เป็น คน ไม่ ควร จะ ให้ ลูก คือ เป็น ภิกษุ
แต่ พรหมมา แต่ เป็น ภิกษุ ใช้ แต่ ภิกษุ ที่ สงฆ์ ถิ่น กณต กุณวิเศษ
คือ เป็น ผู้ รักษา เรือน คลัง เป็น ขรรฆะ กระดิ่ง เป็น วิณัฏฐ เป็น
อาจารย์ ผู้ บอก ศาสนะ อย่างใด อย่างหนึ่ง แล้ว สมณทิวิหาร ได้
อยู่ เป็น นิศย์ สาม จำพวก นี้ อยู่ ใน วิหาร เป็น ของ สงฆ์ ข้อ
ว่า เป็น คน ไม่ ควร จะ ให้ ลูก เขา รู้ อยู่ ทั้ง นี้ แต่ ปราวณา จะ
ให้ คับ แค้นใจ หลีก ไปเอง แล้ว เขา ที่ นอก ภูตาค เอง หรือ
ให้ ผู้ อื่น ภูตาค ใน อุปะจาร เติบง ตั้ง หรือ ใน อุปะจาร แห่ง
ที่ เข้า ออก เป็น ทกกฎ ครั้น นี้ หรือ ลง ใน ที่ นอก นั้น เป็น
ปาวกิตย ทำ ทั้ง ๓ อย่าง เป็น ปาวกิตย ๓ คัว ทำ บัญ ๗ เป็น

ปาจิตติย์นี้ด้วย ประโยค ในวิหารใหญ่ รอย เคียง ตั้ง สอดคืบ
 ในวิหาร เล็ก พอสั่ง เคียง ตั้ง ใต้ ธรณี ที่ ไค แต่ที่ นั้น สอดคืบ
 ชื่อว่า อุปจารร เคียง ตั้ง แต่ หิน เป็น ที่ ตั้ง ทำ มา เคียง ตั้ง
 ชื่อว่า อุปจารร ที่ เข้า แต่ เคียง ตั้ง มา ที่ ถ้าย บัสนาเว ชื่อว่า
 อุปจารร ที่ ออก ในวิหาร เป็น ของ สงฆ์ เป็น ทิภกะ ปาจิตติย์ ใน
 ของ บุคคล เป็น ทิภกะ ทุกกฎ ลาก เอง หรือ ให้ ผู้ อื่น ลาก ซึ่ง ที่
 นอน หรือ ที่ นั่ง แลนอน ใน ถาย นอก อุปจารร ตั้ง ว่า แล้ว หรือ
 ใน โรง ฉับ เป็น คัน หรือ ใน อุปจารร แห่ง กฎ วิหาร เหล่า นี้ เป็น
 แต่ ทุกกฎ ปลูก นั่ง นอน ใน เสนาสนะ เป็น ของ ตน หรือ เป็น
 ของ คนอื่น เคย ถัก ถัก ปลูก ใช้ หรือ ปลูก หาว ร่อน เบียด เบียด
 แล้ว เข้า ไป ถัก หรือ ถัก ตระวามิ แล ปลูก ย่ำ เป็น คัน เหล่า
 นี้ ไม่ เป็น ขาปัตติ เป็น ขณาทิภคินะ มี องค์ ๔ วิหาร ที่ อยู่
 เป็น ของ สงฆ์ ๑ อยู่ ว่า ผู้ อยู่ ที่ เหนือ ไม่ ควร จะ ให้ ลุก
 ประารถนา จะ ให้ ปลูก นั้น คับ แคบ ๑ นั่ง หรือ นอน ใน อุปจารร ๑
 พรหม ด้วย องค์ ๔ นี้ จึง เป็น ปาจิตติย์ สะมุตฐาน วิถี เป็น
 คัน เหมือน ด้วย ประชุม ปาราชิก แผลง แต่ สิกขาบท นี้ เป็น
 ทุกขะ เวระณา อย่าง เกือบ

ถ้อย ๒

ใน สิกขาบท ที่ ๗ ชื่อ นิภิตตะมะระ ความว่า ปลูก ไท ไกรธ
 ปลูก แล้ว ลุก คร่า เอง หรือ ให้ ผู้ อื่น ให้ ลุก คร่า ออก จาก วิหาร
 ถ้อย ๒ ซึ่ง เป็น ของ สงฆ์ ให้ ล่วง ประคุด ออก ไป เป็น ปาจิตติย์

ปราสาทหลายชั้น หรือเรือนสี่มุมมีชั้นมาก ในเสนา
 สะหะ เช่นนี้ ผู้ปกครองด้วยประโยชน์อื่น เกือบไม่หยุดในระหว่าง
 เป็นปาลิตกษัตริย์ เกือบ ผู้ปกครองด้วยประโยชน์ต่าง ๆ หยุดใน
 ระหว่าง เป็นปาลิตกษัตริย์ด้วยประโยชน์ แม้ไม่ถูกต้องด้วย
 มือ ได้ให้ ออกด้วย วาจาก อย่างนั้นแล บังคับให้ผู้อื่น
 คร่า ออก พอบังคับ เป็น ทุกกฎ บังคับคราว เกือบ เขา ผู้
 คร่า ให้ ล่วง ประตุ ไป แม้ มาก เป็นปาลิตกษัตริย์แก่ ผู้ บังคับด้วย
 เกือบ ถ้า ใช้ คำไหนว่า จง คร่า ให้ พัน ประตุ เท่านี้
 หรือ จง คร่า ให้ ถึง ประตุ ใหญ่ ทั้งนี้ เป็นปาลิตกษัตริย์ด้วย
 ประตุ ในวิหาร เป็น ของ สงฆ์ เป็น ทิภิกขุ ปาลิตกษัตริย์ ใน ของ
 บุคคล เป็น ทิภิกขุ ทุกกฎ แล ผู้ คร่า ภิกษุ หรือ ขริกขาร แห่ง
 ภิกษุ ออกจาก อุปจารวิหาร มี โรง ฉนั้น เป็นต้น แล ผู้ คร่า
 อะรูปะสัณนิ บัน หรือ ขริกขาร แห่ง อะรูปะสัณนิ บัน ออกจาก
 วิหาร หรือ อุปจาร แห่ง วิหาร เหล่านี้ เป็น แต่ ทุกกฎ ด้วย ความ
 ขริกขาร ผู้ คร่า ออกจาก วิหาร ของ ตน หรือ ของ คน ผู้ ก็น
 เกบ แล ผู้ คร่า ผู้ มัก เทลาร หรือ ขริกขาร ของ ผู้ มัก เทลาร
 แม้ ออกจาก อาราม สงฆ์ ทั้ง สัน กิติ หรือ ผู้ คร่า อะลัชชิต แล
 ภิกษุ ข่า แล สัทธวิหาริก อัน เทวาลิก ผู้ ไม่ ประณัติคุณ
 ชอบ หรือ ผู้ คร่า ขริกขาร ของ ตน เหล่านี้ ออกจาก ที่
 อยู่ แห่ง คน กิติ แล ภิกษุ ข่า เป็นต้น เหล่านี้ ไม่ เป็น อาณัติ
 เป็น สาณัติภิกขุ มี องค์ ๓ วิหาร เป็น ของ สงฆ์ ๑ เป็น อุปะสัณ
 นิ พัน โทษ มีความ เป็น คน มัก เทลาร เป็น กิติ ๑ ผู้ คร่า

เองหรือให้ผู้อื่นผูกคว่ำอุปะสัมบัณนั้น ด้วยความโกรธ ๑
 พร้อมด้วยองค์ ๓ นั้นจึงเป็นปาจิตตีย์ สมุฏฐานวิธีเป็นต้น
 เหมือนด้วยอธิณนาทานะ สิกขาบท แปลกแต่ สิกขาบทนี้
 เป็นทุกขณะเวลา

สัททมนิ เว

ในสิกขาบทที่ ๘ ชื่อ เวหาสะกุกฺขิ ความว่า ในวิหารเป็นของ
 สงฆ์ เวหาสะกุกฺขิ คือ กุกฺขิ ๓ ชนิดหรือ ๓ ชนิด พ้นขนไม้ไผ่เลียบ
 พ้นขนล่างเป็นที่บริโลก สูงพอสี่สัณนิษฐานมิใช่กระตบ
 รอกซึ่งพ้นขน ภิกษุใดหนึ่งหรือหนึ่งคนเต็มหรือทั้งที่มีเท้า
 อันจัก คือ รอยเขี้ยวในแม่แก้วไม้ไผ่กรังสลัก ซึ่งเขาคง
 ไว้ในเบื้องบนหรือ รอกซึ่งพ้นขน เป็นปาจิตตีย์ด้วยประโยค
 โดยนัยอันกล่าวแล้ว ในขณะประวัชชะ สิกขาบท

อัญฐมนิ เว

ในสิกขาบทที่ ๙ ชื่อ มะหัลลสะระวิหาร ความว่า ภิกษุ
 จะทำเอง หรือให้ผู้อื่นทำ หรือซ่อมแซมลงซึ่งวิหารคือ
 กุกฺขิ ทาขอบทั้งข้างนอกข้างใน เบื้องบนเบื้องต่ำด้วยปูนแล
 กิน ซึ่งเป้นวิหารใหญ่ เจ้าขอพึงทาขอบหรือให้ผู้อื่นทา
 ขอบเข้าขอบ ๆ ในที่ ๓ สอดคืบโดยรอบเข็มนาประตู เพื่อ
 จะให้ที่ผูกประตูกับทั้งบานให้แน่นไม่ให้คลอน ด้วยที่นั้น
 เป็นที่กระตบบานประตู ในเวลาเบ็ดแลบิต แลพึงทำเอง

หรือให้ผู้อื่นทาชา ซึ่ง โอภาสแห่งหน้าต่าง กว้างเท่า
 ยาม โทษ รอย เพื่อจะ ทำ ขริกรรม หน้าต่าง ให้มีสีต่าง ๆ
 ฟังมธุรสคาศักดิ์ย่น หรือกระเบื้องหรือศิลา หรือ กล้วยาหรือ
 ใบไม้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง มธุรส ๓ ชั้น ๆ ที่ ๓ ฟังใช้ให้ผู้อื่นมธุรส
 ถ้ามธุรสให้เกิน ๓ ชั้น ไปใช้ เปน ปาจิตตีย์ ฟังอื่นใน ที่ ปราศ
 รากของ เชื้อว คือให้พันนาไว้ที่เขาเพาะหวาน ถั่ว เปนต้น
 ถั่วอื่น ใน ที่ มีของ เชื้อวเช่นนี้ ทำการ ทาแลมธุรส ต้องทุกกฎ
 ถ้ามธุรสที่อื่นดังนี้ คนหนึ่งอยู่ บน ออก ไร่ หรือขอกแห่ง เรือน
 ขอก แลลง มาตามสายคา เห็น คน ข้าง ล่างอื่น อยู่ ใน ส่วน
 พนอันใด แลคนอยู่ ใน ส่วน พน ข้าง ล่าง อันใด แลคนอื่น
 ไป เห็น คน หนึ่ง ข้าง บนเช่นนี้ ฟังอื่น ใน ส่วน พน เช่นนี้
 ทำการ มธุรส

ใน สิกขาบทที่ ๑๖ ชื่อ สัปปาณะกะ ความว่า ภิกษุรู้ อยู่
 ว่า น้ำมีตัวสัตว์ เขา รด กล้วยา รดดินเอง หรือให้ผู้อื่นเขา รด
 เปน ปาจิตตีย์ เทไม่ ให้จาก สาย น้ำ หม้อ เกือบ เปน ปา
 จิตตีย์ ทั่ว เกือบ รด ให้จาก สาย น้ำ เปน ปาจิตตีย์ นัย ด้วย
 ประโยค ทำ คลอง ให้ตรง ไป น้ำ ไหล แม้ สิ้นวัน ๑
 เปน อาชยัคคิ ทั่ว เกือบ เท่านั้น ถิ่น ทำนบ น้ำ น้ำ ไป ที่อื่น เปน
 อาชยัคคิ นัย ด้วย ประโยค ใส่ กล้วยา แล ใบไม้ เปน ต้น แม้
 มาก ใน น้ำ น้อย สัตว์ จะ ตาย ด้วย ใส่ กล้วยา แล ใบไม้ น้ำ

มีกำลังพอจะรอมหางภิกษุณีได้ ๑ ไม่เคยล่วงละเมิดกรรมกับ
นางผู้เฉพาะพระผู้มีพระภาค ขวบนุ่ ผ้ากาสาละแต่ ครั้ง
เป็นภคินี ๑ มีพรรษาอันสิบ หรือเกินสิบ ๑ คนหนึ่ง พร้อม
กับองค์ ๑ นี้ ควรสมมติเป็นผู้สวณางภิกษุณี กระกรรม
๑ ทั้งนี้ ภิกษุณีแม้มีพรหมจารีอยู่หนึ่ง ฟังทำอะภิวาท เช่น
กัน แต่ภิกษุณีอยู่สมทบในวันนั้น ๑ อย่าฟังอยู่พรรษา
ในอาวาสไม่มีภิกษุ ๑ ฟังหวังการฉนอุโบสถ แลการเข้า
ไปเพื่อ โอวาทแต่ภิกษุสงฆ์ทุกที่เหมือน ๑ อยู่พรรษาแล้ว
ฟังประวาระณาในสงฆ์ ๑ ฝ่าย ๑ ทั้งกระกรรมคือ สั
กาคิเสส แล้ว ฟังให้ระพ ทิฆะมานัต ในสงฆ์สอง
ฝ่าย ๑ เมื่อนาง สิกขะมานาให้ศึกษาในธรรม ๑ ประการ
กรรมสอง ขันแล้ว ให้นาง ภิกษุณีแสวงหาอยู่สมทบในสงฆ์
สองฝ่าย ๑ อย่าฟังทำปะริกาย ภิกษุ โภย ประวิชัย อันหนึ่ง ๑
มีคคณของค่านางภิกษุณีไม่ให้สอนภิกษุ เป้าให้ภิกษุสอน
นางภิกษุณีแต่วันคืนไป ๑ แยกสิ่งสิ่ง ๆ นางภิกษุณีฟังเคารพ
นับถือ อย่าฟังล่วงจนทราบเท่า สันชีพ

ปฐม จบ

ในอรรถกถากระสิกขาบทที่ ๑ ความว่าภิกษุณีสงฆ์สมมติ
ให้เป็นผู้สอนแล้ว เมื่ออาภิกษุสังคคไปแล้ว แลสอนนาง
ภิกษุณีด้วยกระกรรม หรือด้วยธรรมอื่น เป็นปาจิตติย

กติย จบ

ปาจิตกัณเฑาะ สิกขาบท

๑๓๔

ในอุปัชฌายะ สิกขาบท ที่ ๓ ความว่า ภิกษุเข้าไปยังที่อุปัชฌาย์
นางภิกษุณี กล่าวสอนนางภิกษุณีด้วยกระพุ้งริม เช่น ปาจิตกัณเฑาะ
เว้นไว้แต่สมัย ก็อนางภิกษุณีเป็นไซ้มาไม่ได้

ตติยัม เย

ในอามิสะ สิกขาบท ที่ ๔ ความว่า ภิกษุใดกล่าวติเตียนว่า
ภิกษุทั้งหลาย กล่าวสอนนางภิกษุณี เพราะอามิสะ มีขันธ์ ๔
เป็นต้น ดังนี้ เป็นปาจิตกัณเฑาะ

จตุรฺถัม เย

ในจีวรระทานะ สิกขาบท ที่ ๕ ความว่า ภิกษุใดให้จีวรแม้
ควรวิภีเป็นอย่างต่ำ แก่นางภิกษุณี ผู้ใช้ญาติ เป็นปาจิตกัณเฑาะ
เว้นไว้แต่แลกเปลี่ยนกัน แม้ด้วยขอเล็กน้อย ไม่เป็น
อาบัติ

ปัญจัม เย

ในจีวรระสีพพระ สิกขาบท ที่ ๖ ความว่า ภิกษุใดเย็บ
ผ้าแห่งนางภิกษุณี ผู้ใช้ญาติเอง หรือ ให้ให้ผู้อื่นเย็บได้
เป็นปาจิตกัณเฑาะ

ฉกฺขัม เย

ในสังวิชานะ สิกขาบท ที่ ๗ ความว่า ภิกษุใดชักชวนนัก
ศมาย เวลาแลทางเดินกับนางภิกษุณีแล้ว เดินต่าง

อันเกี่ยวกัน โดยที่ สกแม่ สันระหว่าง บ้านอันหนึ่ง เป็น
 ปาจิตตีย์ เว้นไว้แต่มี สมัย คือทางจะ ต้อง ไป ด้วย หมู่
 เถวียน เป็นทาง กอธ ด้วย รังเกียจ คือ โอกาส ไร ทั้ง อยู่
 เป็นกัน ปราภฏอยู่ แล เป็นทาง ประกอบ ด้วย กัยกล่า คือ
 ไร หน้า มนุษย์ เสน ปราภฏอยู่ มี สมัย ทั้งนี้ ไม่ เป็นอาบัติก็
 สัตตมัม ฆบ

ใน นวาวาภิระณะ สิกขาบทที่ ๘ ความว่า ภิกษุใด ชักชวน
 นกั ตมาภ กับ นาง ภิกษุณี ขึ้น เรือ ลำ เกี่ยวกัน ไป เหนือ น้ำ หรือ
 ไป ตาม น้ำ เป็น ปาจิตตีย์ เว้นไว้แต่ ข้าม ไป แต่ ผังนี้ ไป
 ผัง โนน โดย ขวาง

อฐัม ฆบ

ใน ประวิปา ระณะ สิกขาบทที่ ๘ ความว่า ภิกษุใด รู้ อยู่ แล้ว
 นกั บิณฑะชาติ ที่ นาง ภิกษุณี ชักชวน ทายก ได้ จัดแจง ถวาย เป็น
 ปาจิตตีย์ เว้นไว้แต่ กุลหัตถ์ผู้ ทายก เขา เริ่ม จะ ถวาย ถ้าคน
 หรือ เขา เป็น ญาติ แล คน ประวาระณา แห่ง ภิกษุ ไม่ เป็นอาบัติก็
 นวมัม ฆบ

ใน ระโทนิสัชระ สิกขาบทที่ ๑๐ ความว่า ภิกษุ ใด แต่ผู้
 เกี่ยว ไม่ มี ชาย รู้ ความ อยู่ ด้วย แล สำ เร็จ การ หัก นอก ใน
 ที่ สกตากับ ด้วย นาง ภิกษุณี ผู้ เกี่ยว ไม่ มี นางอื่น อยู่ ด้วย เป็น
 ปาจิตตีย์

ทสัณ ฆบ

ในสิกขาบท ทั้ง ๑๐ นี้ ภิกษุนี้ อยู่สมทบ ใน อุระโคตสงฆ์ เป็น
ปาจิตติยะวัตรอยู่ สมทบ ใน อุระโคตสงฆ์ เป็น ทุกกระฎะวัตร
คติโย วัคโค จยวรรคที่ ๑

ใน โภชนะวรรคที่ ๔ ประทับด้วยสิกขาบท ๑๐ สิกขาบท
ที่ต้น ชื่อ อาระสละ ความว่า ก่อนเข้าใน โรงทาน คือ
โภชนะ ๕ อย่าง คือ เข้า สุก ๑ ขมกมมาส ๑ เข้า สัก ๑
ปลา ๑ เนื้อ ๑ เหล่านี้ สิ่งใด สิ่งหนึ่ง มนุษย์ผู้ปรารภหา
บุญ ทรกุลเดียวกัน หรือต่าง ทรกุล รวมกัน เข้า เป็นทูน
เดียวกัน ทั่ว ทั่ว พอ กินอิ่ม ในศาลา หรือ มณฑป หรือ โคนไม้
หรือที่ แ้ง แหง่เดียวกัน หรือในที่ต่าง ๆ กัน หรือย้ายที่
วันหนึ่ง ในที่ แหง่หนึ่ง พ่วงนี้ทั้งในที่ แหง่หนึ่ง กันนี้ ไม่
เฉพาะผู้รับว่า ให้กิน เหล่านี้ ให้แก่คน เพียงนี้ หรือ ไม่
เฉพาะ ขอริน ให้ ทั่ว ไป ใน โภชนะวรรคนี้ ภิกษุ ไม่เป็น ใช้
คืออาว ไป ไค้ แม้ ถึง โยชน พึง รับฉันได้ ในที่ แหง่เดียวกัน
วันเดียวกัน เท่านั้น แต่วันที่ ๒ ไป แล้ว ถ้า รับของ คน เหล่านี้
ในที่นั้น หรือ ในที่อื่น อีกด้วย หวัง จะฉัน เป็น ทุกกฎ กลืนกิน
เป็น ปาจิตติย์ทุก กิถลินฯ ไม่ เป็น ใช้ เป็น ตักกะปาจิตติย์
เป็น ใช้ สำคัญว่า ไม่ เป็น ใช้ หรือ สงสัย อยู่ เป็น ทุกกฎ เป็น
ใช้ รู้ว่า เป็น ใช้ ก็ดี แต่ เธอ นั้น ไค้ฉัน แต่ คราว เดียว หรือ
เมื่อ จะ ไปฉัน ใน กลางทาง วันหนึ่ง ฉัน ใน ที่ถึง แล้ววันหนึ่ง
ฉัน เมื่อ จะ กลับฉัน ใน กลางทาง วันหนึ่ง มา ถึง แล้วฉัน ใน ที่

มาถึงแล้ว วันหนึ่งก็ แล คิดจะ ไป คณ แล้วออกไป กลับ ได้
 ทั่ว อันตะราช อันหนึ่งแล้ว รู้ว่า เป็น ทาง เกษม แล้ว จะ
 ไป คณ อีกวัน หนึ่งก็ ก็ หรือ เจ้า ของ เขา นิมนต์ มา ถวาย
 หรือ คณ ของ ที่ เขา เฉพาะ ถวาย คณ ไว้ แล คณ ของ ที่ เขา คณ
 ไว้ ไม่ พอ ประ โยชน์ หรือ คณ ของ อัน พ้น โภชะนะ แล ถวาย
 บ้าง เป็น คณ เหล่า นี้ ไม่ เป็น อาบัติ เป็น อะนาถิกิ ะ
 มี องค์ ๓ เป็น ก้อน เข้า ใน โรงทาน ๑ ไม่ เป็น ไช ๑ เจ้า คณ
 ๑ พร้อม ทั่ว ของ องค์ ๓ นี้ จึง เป็น ปาจิตกัย สมุฏฐาน วิ
 เป็น คณ เหมือน เอพะกะ โธมะ สิกขาบท

ปฐม จบ

ใน สิกขาบท ที่ ๓ ชื่อ อะณะ โภชะนะ ความว่า เป็น ปาจิตกัย
 เพราะ คณ อะณะ โภชะนะ ถวาย แล้ว ผู้ ไป ชื่อ อะณะ
 ถวาย ถวาย มาหา ถวาย ผู้ ๒ แล้ว ได้ ถวาย หรือ ต่าง ๆ
 มา นิมนต์ ทั่ว โภชะนะ ๕ อย่าง สิ่งใด สิ่งหนึ่ง คือ ผู้ นิมนต์
 ถวาย โภชะนะ ทั้ง ๕ สิ่งใด สิ่งหนึ่ง ผู้ นิมนต์ ทั่ว ไช
 เป็น อะภัพพะ เป็น คณ ว่า นิมนต์ เข้า สุก คณ แล้ว คณ ปลา
 ทำนง ทั่ว เข้า สุก เนื้อ ปลา ของ ข้าพเจ้า ทั้ง นี้ เป็น ภาษา
 มะคช หรือ ภาษา อื่น ก็ เขา เหล่า นี้ ถ้า เขา นิมนต์ แหง
 เกียวกัน หรือ ต่าง ๆ กัน ทั้ง นี้ แล แล เขา ไป แหง เกียว
 คราว เกียว พร้อมกัน หรือ ไป แหง ที่ ต่าง ๆ กัน คน ละ คราว
 แหง ทั่ว เกียว คราว เกียวกัน ภาย หลัง คณ แหง เกียวกัน
 หรือ คณ ใน ที่ ต่าง ๆ กัน ก็ ตาม ทั้ง นี้ ชื่อว่า เป็น อะณะ โภชะนะ

เปะตอ กัณณิ ทวียว่า เขา ร้อยในที่ แห่ง เกียวกัน เปนประมาณ
ถ้า เมื่อ ภิกษุ เมื่อ เขา ชื่อ แห่ง เขาสก เมื่อ ปลา ของ เขา ว่า ท่าน
จง ให้ เข้าสก เมื่อ ปลา แต่ ที่ เกียว กัน หรือ ต่าง ๆ กัน แต่
ไป คราว เกียวกัน หรือ ต่าง ๆ กัน แต่ ร้อย แต่ ที่ แห่ง เกียวกัน
เมื่อ กงนี้ ก็ ชื่อ ว่า เปน ะณะ โภชะณะ ะณะ โภชะณะ
ซึ่ง ไก่ แต่ ที่ ะณะ ะณะ หรือ วิญญู ตัก ทะ ๓ นั้น ใน ขณะ ร้อย
พร้อม กัน ทั้ง นั้น เปน ทุก อย่าง กลั่น ถิ่น เปน ปาจิตติยะ ทุก ที่
กลั่น เว้น ไว้ แต่ มี สมัย ๓ ประการ ทั้ง นี้ คือ คีลาณะ สมัย
คราว ภิกษุ ๒ ไก่ คราว แห่ง แต่ แดก เทียบ บิณฑชะยาต ไม่ ไก่
จิระ ระ ะณะ สมัย คราว ให้ จิระ คือ แต่ วัน มะหาปะวาระ ณะ
แล้ว ไป กง นี้ ไม่ ไก่ ะณะ ปลา ๒ ไก่ เมื่อ ๑ ะณะ ไก่ ๑ ะณะ ไก่ ๑ ะณะ ไก่
แล้ว ๑ ะณะ จิระ ระ ะณะ สมัย คราว ภิกษุ ทำ จิระ ตัก เข็ม
อยู่ ะณะ ะณะ ะณะ สมัย คราว เกิด ทาง ไกล เพียง กง
โยชะ เมื่อ ะณะ ไป กง นี้ ไก่ ไก่ อยู่ ตาม ทาง กง นี้ ไก่ ไก่
ถึง แล้ว กง นี้ ไก่ ไก่ ะณะ ะณะ สมัย คราว ชน ไป ใน เรือ
เมื่อ จัก ชน ไก่ กง นี้ ไก่ ชน ไป แล้ว กง นี้ ไก่ ไก่ ลง จาก
เรือ กง นี้ ไก่ ะณะ สมัย คราว ไก่ คือ ใน ที่ ไก่ ใน กาล
ไก่ ภิกษุ แต่ ๓ รูป ๓ รูป พอ เทียบ บิณฑชะยาต เลี้ยง ชีฟ ไก่ ครั้น
มา อีก รูป ๑ เช่น ที่ ๑ ไม่ พอ กัน เลี้ยง ชีฟ ไก่ ะณะ ะณะ ะณะ
สมัย คราว ะณะ แห่ง ะณะ ะณะ คือ นักบวช จำพวก ไก่ จำพวก
หนึ่ง ทำ ภักติ นิมนตร ภิกษุ ทวีย เข้า สก สมัย ทั้ง ๓ เหล่านี้
สิ่ง ไก่ สิ่ง หนึ่ง มี ฉนั้น ะณะ โภชะณะ ไก่ ไม่ เปน ขา ยัด ที่ ใน

คณะ โภชนะะ เป็น คิกกะ ปาจิตตีย์ ใช้ คณะ โภชนะะ สำคัญ
ว่า คณะ โภชนะะ หรือ สงสัยอยู่ เป็น ทุกกฎ ใช้ คณะ โภชนะะ
สำคัญว่า ใช้ คณะ โภชนะะ หรือ แต่ ๓ รูป ๓ รูป รัย แห่ง เกียว
กัน ฉนั้น หรือ มาก เกียว บิด ขะ มาต แล้ว มา รวม ฉนั้น แห่ง เกียว
กัน หนึ่ง ใน นิระ ภัตต์ ผล สะดา กะ ภัตต์ เป็น ทัน แล
ใน ของ ฉนั้น หนึ่ง เว้น จาก โภชนะะ แล ภิกษุ ย่ำ เป็น ทัน เหล่า
นี้ เป็น ะณายัตถ์ เป็น ะณายัตถ์ กะ มี องค์ ๓ เป็น คณะ
โภชนะ ๑ ไม่มี สมัย ๑ กลิ่น ก็น ๑ พร้อม ด้วย องค์ ๓
นี้ จึง เป็น ปาจิตตีย์ สะมูฏฐาน วิธี่ เป็น ทัน เหมือน ะพระกะ
โถมะ ลิก ขาย ท ทั้ง กล่าว แล้ว ใน ประชุมะ สะระ เสยะ ลิก ขาย ท

พุทธิ ธิ ธิ

ใน ลิก ขาย ท ที่ ๓ ชื่อ ประชุมะ ระ โภชนะะ ความว่า ภิกษุ
อัน ทาย ก นิมนตร์ ด้วย โภชนะะ โดย รัย ทั้ง กล่าว แล้ว ใน
คณะ โภชนะะ ไม่ วิถี ๒ เสย แล ฉนั้น โภชนะะ ที่ ทาย ก
นิมนตร์ ที่ หลั ก่อน กว่า โภชนะะ แห่ง ทาย ก นิมนตร์ ก่อน ชื่อ
ประชุมะ ระ โภชนะะ ใน คณะ รัย เป็น ทุกกฎ กลิ่น ก็น เป็น
ปาจิตตีย์ ทุก คำ กลิ่น ๆ เว้น ไว้ แต่ มี สมัย ๓ คือ คิ ดานะ
สมัย ๑ จัระ ระ ทานะ สมัย ๑ จัระ ระ การะ สมัย ๑ ทั้ง กล่าว
แล้ว ใน คณะ โภชนะะ สมัย เหล่า นี้ อัก ไค ฉนั้น หนึ่ง มี ไม่ เป็น
ายัตถ์ ใน ประชุมะ ระ โภชนะะ เป็น คิกกะ ปาจิตตีย์ ใช้
ประชุมะ ระ โภชนะะ หรือ สงสัย อยู่ เป็น ทุกกฎ รู้ว่า ใช้

ประณิษฐาน โภชะนะ ไม่ เป็น อาบัติที่ วิกัลป์ โภชะนะ ที่ ทายก
 นิมนตร် ก่อน แต่ สะระธรรมิก ทั้ง ๕ ผู้ใด ผู้หนึ่ง ก่อนใน ที่ ก่อ
 หน้า ดังนี้ว่า “มัยหิ ภักคัษเฐราสึ คยัหิ ทมัมมิ. หรือว่า
 “มัยหิ ภักคัษเฐราสึ คยัหิ วิกัลป์เปมิ. ดังนี้ กัถิ หรือวิกัลป์ใน
 ที่ ๒ หลัง ดังนี้ว่า “มัยหิ ภักคัษเฐราสึ อักคัณนามัสสึ ทมัมมิ.
 หรือว่า “มัยหิ ภักคัษเฐราสึ อักคัณนามัสสึ วิกัลป์เปมิ. ดังนี้
 อย่างใดอย่างหนึ่ง แล้ว ฉน โภชะนะ ซึ่ง ได้ ใน ตระกูล ที่ นิมนตร်
 ที่ หลัง ก่อน ได้ ไม่ เป็น อาบัติที่ ฉน โภชะนะ ซึ่ง ได้ ก่อน แล
 หลัง ปน กัน อยู่ หรือ ทำ โภชะนะ ซึ่ง เขา นิมนตร် สอง แห่ง สาม
 แห่ง เข้า แห่ง เดียว กัน ฉน หรือ ฉน โภช ลำคัย นิมนตร် แล บ้าน
 ทั้ง สิบ หรือ หมู่ มะนุษย์ ทั้ง สิบ เขา นิมนตร် ฉน ใน บ้าน นั้น ใน
 หมู่ มะนุษย์ เหล่า นั้น แห่ง ไหน แห่ง หนึ่ง ก่อน หรือ ทายก เขา
 นิมนตร် ภิกษุ กล่าว ว่า เรา จะ วัช ภิณฑา ทั้ง นี้ ไม่ เป็น อาบัติที่
 ใน นิระภักคั แล สะระธรรมิก เป็น ต้น หรือ ใน ของ ฉน อื่น ยก
 โภชะนะ ๕ เสี้ย หรือ ภิณฑา เป็น ต้น เหล่า นี้ ไม่ เป็น อาบัติที่
 เป็น อะนาถติคิระ มี องค์ ๓ เป็น โภชะนะ ของ ผู้ อื่น ๑ ไม่ มี
 สัมมัย ๑ กลัน กิณ ๑ พร้อม ทั่ว บอง องค์ ๓ นี้ จึง เป็น ปาจิตกัย
 สะมภูฐาน วิชั เป็น ต้น เหมือน ประชุม มะ กะฐิเน สิกขาบท แยก
 แต่ สิกขาบท นี้ เป็น กิวิยา กิวิยะ

ในลักษณะที่ ๔ ซึ่งกำหนดมาว่า ความว่า ครอบงำเขา น้ำ
 ขนมหัน เขา ตก แต่ง ไว้ เพื่อจะ ส่ง ลูกสาว ไปสู่ ครอบงำ ฝั
 หรือเขาน้ำเข้า สักคุดึง เขา ตก แต่ง ไว้ เพื่อจะ เป็น เสมียน
 เกินทาง มาประวาระณาตามประสงค์ แก่ ภิกษุผู้ เข้า ไป บิณฑ
 ยาท ภิกษุพึง รับ แต่ เพียง เต็ม สองบาตร สามบาตร เสมอ
 แต่เพียง ปาก ข้างล่าง ถ้า เข็ม รับบาตร ที่ ๓ ให้ พ้น เป็น รอม
 ขึ้นไป เป็น ปาจิตตีย์ นี้ด้วย ขนมหัน เข้า สักคุดึง ตั้ง อยู่
 บน เหลี่ยมปาก บาตร ข้างล่าง แล ภิกษุองค์ ใด รับแล้ว ๓
 บาตร เธอองค์นั้น ออก มา เห็น ภิกษุ ข้าง นอก พึง บอก ว่า
 ในที่ นี้ เรา รับ ๓ บาตร แล้ว ท่าน พึง รับ แต่ บาตร ๓ แม้ ภิกษุ
 นั้น เห็น ภิกษุ อีก อีก ก็ พึง บอก ว่า เธอผู้ มา ก่อน รับ เต็ม ๓
 บาตร แล้ว เรา รับ บาตร ๓ แล้ว ท่าน อย่า รับ เลย ภิกษุ
 ใด รับ ก่อน บาตร ๓ แล้ว แม้ ภิกษุ นั้น ก็ พึง บอก ต่อ ๆ กัน
 อย่าง นั้น แล ภิกษุ ใด รับ เอง ๓ บาตร เธอ นั้น เห็น ภิกษุ อีก
 แล้ว ก็ พึง ห้าม เล็บ เมื่อ ไม่ ห้าม เป็น ทุกกฎ แม้ เธอ ผู้ ให้
 บิณฑิมา แล้ว ชีว รับ คง เป็น ทุกกฎ แล้ว เธอ นั้น พึง ไปยัง โรง
 ฉน์ หรือ วิหาร หรือ ที่ เกยกลัษมา ประทับ แต่ ใด แห่ง หนึ่ง
 ซึ่ง ใกล้ แต่ ที่ ใด ของ มา นั้น แล้ว ตั้ง ไว้ เพื่อ ทน บาตร ๑ ที่
 เหลือ อยู่ ถวาย แก่ ภิกษุ สงฆ์ ก็ แล จะ ให้ ตาม มิตร สะหาย
 นั้น ไม่ ไก้ เวล ใด รับ มา บาตร ๑ เธอ นั้น สักสิ่ง หนึ่ง ไม่
 ประวาระณา ก็ อย่า ให้ เลย พึง ทำ ตาม ชอบใจ เด็ด

ในสิกขาบทที่ * ข้อ ประชุม ประวาระณา ความว่า ภิกษุใด
 ถิ่น โภชนะ * สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ค้างอยู่ แลห้อม โภชนะ * สิ่ง
 ใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเขาอยู่ในหัตถ์มาสดแล้วแลห้อมเข้ามาให้
 ลกจากที่แล้วเขอลกขณณ์ของเคียวของฉนั้น ซึ่ง เป็นอะนะติ
 วิคตยะ ก็คือไม่ไ้ทำวินัยกรรม แลไม่เป็นเคณภิกษุใช้
 อีก ในกาลในวันนั้น เป็นปาจิตกัถย์ทุกทีกลั่น ประวาระณา
 มีองค์ * อสนี บัญญาบติ ถิ่นอยู่ * โภชนี บัญญาบติ ของ
 ที่ฉนั้นแลของที่ห้อม เป็น โภชนะ * สิ่งใดสิ่งหนึ่ง * หัตถ์
 ปาเส * จูโต ผู้ให้อยู่ในหัตถ์มาสด * อภิหริติ เขาห้อม
 ของเข้ามา * ปฏิกเขโย บัญญาบติ ห้อมเสีย * พร้อม
 ด้วยองค์ * นี้ จึง เป็นข้อห้าม ข้อว่า ประวาระณา

โภชนะ * คือเข้าสุกเข้าแล้ว บัญญาบติ * จนมกมมาส
 เข้าสักทูปปลา เนื้อ บัญญาบติ * คือ สาลี เข้าไม่มี
 แกลบ วิถี เข้าเปลือก ยาว เข้าแกงก็ว่าเข้าเหนียวก็
 ว่า โคฐโม เข้าละมาน ถักๆ เข้าฟ้าง วรรโก ลุกเขียบ
 กุทริสโก หญาบกับแก้ เขาจ้อ เขาเข้าสาร แต่งบัญญัติ
 ขาติ * นี้หุงเป็นเข้าสวชก็ตาม คัมเป็นเข้าคัมก็ตาม ถ้า
 ในเวลาฉนั้นอยู่ ร้องก็ ตาม เบ้นก็ ตาม รอย ที่ควัก แดคัก
 ปรากฏอยู่ เข้านั้นชื่อว่า โอทโน คือเป็นเข้าสุก ให้เกิด
 ประวาระณา ก็แลเข้าปายาส หรือเข้าคัมเข้าด้วยของ
 เหลว พอยกลงจากเตา ยี่ ร้องอยู่ อาร ถลอดคัมได้ แม้
 รอย ใน โอภาสที่ควักไม่ปรากฏ ไม่ให้ เกิดประวาระณา

ก็ถ้าขาย ร้อน ล้น แล้ว แทนเข้า แลสง รอย ใต้ ใต้ ให้เกิด
 ประวาระณา ไ้ อีก ความที่เหลว ก่อน วิชาไม่ ไ้ ถ้าแม่เขา
 ын ใ ไม้ผลไม้ แลหน่อ ไม้ลงมาก แทรกเข้าสาร แม่
 สักกำหนึ่ง ถ้า แลเวลา คั้ รอยปรากฏ ใต้ บ่อม ให้เกิด
 ประวาระณา ในที่ นิมนตร์ไม่มี เข้าคัม เขา คิ ะ ถวายเข้า
 คัม แลเขาเขาหน้า แล หน้าคัม หน้านม เปนคัม ын ใ เข้า
 สุก เข้ามา ถวาย ว่า าร ้วย เข้าคัม แม่ ถึง ว่า เปน ของ เหลว
 ที่บ่อม ให้เกิดประวาระณา ไ้ แท้ ถ้าแม่ เขา เทเข้าสุกในหน้า
 ซึ่ง เกือกร้อนคัม มา ถวาย ใต้ ของนั้น สงเคราะห์ว่า เปน ของ
 คัม ถ้าเขา เขาขึ้น เนื้อ ขึ้นปลา สัก เทา เมล็ด พรวณ ผักถาก
 เทิมลง ใ เข้าคัม บ่อม ให้เกิดประวาระณา เข้าสุก เขาหุง
 ก้วย ลูกขบ ใ เปนคัม หรือ ก้วย เกล็ดมัน แลผล สิ่งใด สิ่งหนึ่ง
 ขึ้นพื้นจาก เข้าสาร แห้ง ขัณณะชาติ นั้น ไม่ให้ เกิด ประวาระณา
 ขนหมก มาสนั้น เขา ทำก้วย เข้า ๗ ประการ ชื่อว่า บไว เปน
 คัม ให้เกิดประวาระณา ขนหมก มาสนั้น แล เข้าคัม เขา
 ทำก้วย ของอื่น มีถั่ว เขียว เปนคัม ไม่ให้ เกิด ประวาระณา
 เข้า สักคัม นั้น เขา ขั้ว ขัณณะชาติ ๗ ทำขึ้น โดย ที่สุก แม่ พรวณ
 แล รำ ที่ เขา ทำเข้าสาร แห้ง เข้า เป็ดลอก ซึ่ง เขา ขั้วสุก เกรียม
 ทำขึ้น นั้น คง สงเคราะห์ว่า เข้า สักคัม ก็ แล รำ หรือ เข้า
 สาร หรือ เข้า คอก แห้ง เข้า เป็ดลอก ที่ เขา ขั้วสุก พอ คั หรือ
 สุก แคก หรือ เข้าสุก แล เข้า สักคัม เปนคัม ที่ เขา ทำ ก้วย
 เข้าสาร แล เข้า คอก นั้น ไม่ให้ เปน ประวาระณา ในเมื่อ

แลปลาเล่า ถ้าเมื่อภิกษุเห็น เข้าห้ามอยู่ เขาถวาย ชน
 เนื้อหรือ ชนปลา ในอาชระนะ ชน เขียวหรือต่าง ๆ ไซ้ ถ้าเข
 ่น้ำไม่ไ้ คั้น เนื้อปลาอยู่ แลห้าม ชนหรือ สดง โต สดง หนุ ชน
 พอให้เกิด ประการณะเล่า ไม่ชื่อว่าห้าม แต่ชนเนื้อปลาใน
 ชนหนึ่ง เขา เขียวหรือ ปลา ตัว ชน ค้าง อยู่ ในมือหรืออยู่ ใน
 บาตร ถ้าเข ห้ามเนื้อปลาอื่น ไซ้ ชื่อว่าห้าม ทั้งสอง
 ชน เขา เขียว กิน แล้วในปากมี ลัก เท่า เมล็ด พรวณ ผัก กาก
 ไม่เหลืออยู่ ถ้าห้ามเนื้อปลาอื่น ไซ้ ไม่ชื่อว่าห้าม ก็
 แลภิกษุ โศกณ ของ คั้น เป็น กษิยะ หรือ เป็นอะกษิยะ ชน
 อยู่ ห้าม อะกษิยะ มังสะแลอะกษิยะ โภชนะ ซึ่ง เกิดแก่
 กุสะทุสะระ เวชชะกรรม แลภิกษุแก่ อภ กุสะระ วิ มะกุสะ
 ธรรม แลชินก็ รุขิยะ เป็น คั้น เขา ไม่ ชื่อว่าห้าม เข
 ่น้ำ เมล็ด ๑ เขา ไ้กลืน กินแล้ว โภชนะใน บาตร แล
 ปาก แล มือแห่ง ไก แห่ง หนึ่ง ถ้าเข มี บัว ชาติอยู่ แล
 ห้าม ซึ่ง โภชนะ ชน มี ลักณะ ทั้ง กล่าว แล้ว ไซ้ ชื่อว่าห้าม
 ถ้าเข ไม่ ชาติ คือกิ่ง ไก ซึ่ง ยัง เหลืออยู่ ใน บาตร เป็น คั้น
 สิ่งนี้ เขาไม่ หยาบ จะกลืน กิน หรือ หยาบ จะให้ ผู้อื่น เล็บ หรือ
 หยาบ จะ ไปคั้น ใน ที่อื่น เขา มี แม้ห้าม ก็ ไม่เป็น อหัม
 ะว่า ด้วย หัตถะบาธ ถ้าภิกษุ นั่งอยู่ ถ้าหนัก แก่ แล้ว สุก
 ข้าง หลัง ถ้ายืนอยู่ ถ้าหนัก แก่ ที่ สุก แล้ว ไป ถ้านอน อยู่
 นอน โดย ชัก ข้าง ไก ถ้าหนัก แก่ ที่ สุก แล้ว ชัก ข้าง นอน ไป ถึง
 แล้ว สุก ะวะวะวะ ที่ ไกล แห่ง ผู้ ให้ ซึ่ง นิ่งหรือยืน หรือนอน อยู่

เว้นแต่เมื่อที่เขามาเคียดออกมา จะได้ ๆ ได้สอง สอดคล้องกันว่า
หัตถะยาส เขาขึ้นในหัตถะยาส แล้วนั้นเข้ามา ห้าม เลี้ยง จึง
เป็น ประวารณา พัก หัตถะยาส นั้น ออก ไป ไม่ เป็น ประวารณา

จะ ว่า กว้าง มีลม ชวน เข้า มา ถ้า แม้ ภิภษ ทั้ง เป็น ลำคัย
กัน ไม่ มีลม มาตร ชวน อยู่ ในมือ หรือ อยู่ ใน เข่ง เลย เป็น แต่
บอกให้ ว่า ท่าน จง ถือเอา เข้า สุก ทั่ว นี้ ใช้ ภิภษ ค้ำ
เลี้ยง นี้ ไม่ เป็น ประวารณา แม้ ใน ของ ซึ่ง เขา ยก กระเข้า

เข้า สุก เข้า มา วาง ไว้ ใน พื้น ข้าง หน้า แล้ว บอก ให้ ก็น
นั้นก็ เหมือนกัน ครั้น เขา ยก ขึ้น หรือ น้อม เข้า มา น้อม หัน

แล้ว ว่า ท่าน จง รับ เมื่อ ค้ำ เลี้ยง จึง เป็น ประวารณา ผู้
หนึ่ง ถือ กระเข้า เข้า สุก อังคาส อยู่ ผู้ หนึ่ง ว่า จะ ช่วย ยก

เป็น แต่ รับ เท่านั้น ผู้ อังคาส นั้น เขา ยก กระเข้า นั้น ไว้
เพราะ เหตุ นั้น ของ นั้น ชื่อ ว่า เป็น อัน เขา น้อม เข้า มา แท้

เมื่อ ค้ำ เขา ถือ ทั่ว จะ ให้ แต่ กระเข้า นั้น เป็น ประวารณา
ถ้า แล ผู้ อังคาส เป็น แต่ ยก กระเข้า เท่านั้น ก็ แต่ ผู้ นอน นั้น

ยก กระเข้า นั้น ไว้ เมื่อ ค้ำ เขา ถือ เอา ทั่ว จะ ให้ แต่ กระเข้า
นั้น ไม่ เป็น ประวารณา ครั้น เขา ทัก ทั่ว ทรพิก ขัน ค้ำ

เขา เลี้ยง เป็น ประวารณา แม้ ครั้น คน ทั้ง สอง เขา ยก เสมอ
กัน อยู่ เมื่อ ค้ำ เลี้ยง เป็น อัน ห้าม แท้ ครั้น เขา ให้ ภิภษ ซึ่ง เป็น

ลำคัย อยู่ ภิภษ นอก นั้น ช่วย บัด มาตร เลี้ยง ชื่อ ว่า ค้ำ ของ ซึ่ง
เขา น้อม เข้า มา แต่ ผู้ อื่น เพราะ เหตุ นั้น ไม่ เป็น ประวารณา

จะ ว่า ทั่ว ค้ำ ใน ของ ที่ เขา น้อม เข้า มา ก็ เขา

ห้ามไม่ให้ขึ้น ของเขาน้อมเข้ามาด้วยกาย ครั้นห้ามด้วย
กาย วิจารณ์ กะตักนี้ เป็น ตัน หรือ ห้ามด้วยละหุวิจารณ์
เป็นตันว่า พอแล้วอย่าให้เลยถึงนี้ จึงเป็นประวารณา ผู้
หนึ่ง น้อม แกลง เนื้อ อยู่ ด้วย เข้ามาว่า จงรับ แกลง ภิกษุผู้
ได้ยินห้ามเขาผู้นั้นเลย ไม่เป็นประวารณา ครั้นเขากล่าว
ว่า ท่านจงรับ แกลง เนื้อ ห้ามเลยจึงเป็นประวารณา ถ้า
เขากล่าวว่า จงรับ ของนี้ ห้ามเลยก็คงเป็นประวารณา แม้
เขาทำเนื้อให้ต่างออกไปกล่าวว่า จงรับ แกลง เนื้อ ถ้ารับ
เนื้อสักเท่า เมล็ดพรมณิก ลากมีอยู่ไซ้ เมื่อห้ามของนั้น
เลย ย่อมเป็นประวารณา ถ้าไม่มีใช้ควรอยู่ เจ้า แกลง ปลา
เนื้อ เจือด้วยขุ่น แลเนื้อไม่ เป็นตัน แล้วถึงเอา มาว่า
ท่านจงรับ แกลง ขุ่น แกลงเนื้อไม่ แม้ถึงนี้ไม่ชื่อว่า
ห้าม เพราะ ล้าง ด้วย ขุ่น ของนี้ ไม่ ควร ให้เกิด ประวาร
ณา ครั้น เขากล่าวว่า จงรับ แกลง ปลา แกลง เนื้อ หรือว่า
จงรับ ของนี้ จึงให้เกิดประวารณา ใน อธิบายด ๔ ขึ้นเกิน
หนึ่ง นอกนี้ ภิกษุห้าม ใน อธิบายด ๑๐ อย่าให้ อธิบายด นั้น
ถ้า เว้น พึง ตัก เกิด ของ ตัน ซึ่ง ยัง ไม่ ไร ทำ วิภยกรรม โดย
อาการ ๔ แล ไม่ เป็น เสน ภิกษุ ใช้ ชื่อว่า อะระติวิภตะ ของ
ไม่ เหลือ เกิน ตัก ไม่ ไร ของ ซึ่ง ทำ วิภยกรรม แล้ว แล
เป็น เสน ภิกษุ ใช้ ชื่อว่า อะระติวิภตะ ของ เหลือ เกิน ตัก ได้

อาการ แห่ง วิภยกรรม ๔ ทั้งนี้ ถัด ยอกกั โหติ ของ ซึ่ง
จะ ทำ วิภยกรรม เป็น ผล หรือ เข้า แล รวด เป็น ตัน ที่ ภิกษุ ยะ

เลี้ยง ด้วย สละมะณะ กบิยะ * แล ของนอกนั้น ไม่เป็น อะภิยะ
 มังสะ แล อะภิยะ โภชะนะ ปฏิภักคหิตกัม ไทติ ของนั้น
 ภิกษุ รับประทานอาหาร เลี้ยงก่อน จึง ทำวินัยกรรม อุจจาติกัม ไทติ
 ภิกษุ ผู้ห้าม เข้า มา เพื่อ จะ ยับ ภิกษุอื่น ให้ ทำ กบิยะ ไทติ
 ชน หรือ น้อม เข้า ไป หมอบ คล้อง ทำ กบิยะ ศักคปาเส จูเทน
 กัม ไทติ ภิกษุ ผู้ ทำ กบิยะ อยู่ใน ศักคละบาธ แห่ง ภิกษุ ผู้
 มา เพื่อ จะ ให้ ทำ กบิยะ แล้ว จึง ทำ กุคคาวินา กัม ไทติ
 ภิกษุ ผู้ จะ ทำ วินัยกรรม ให้ ไทติ โภชะนะ ซึ่ง เกิด ปรวาระณา
 โทษ ที่ สกนัม เข้า สกนัม แล้ว หรือ เนื้อ ชน ๑ แต่ ขาด ภิกษุ
 ซึ่ง นั้น อยู่ โกลแล้ว ทำ ให้ กุคคาวินา ปรวารีเทน อาสนะ
 อวภู จูเทน กัม ไทติ ภิกษุ ผู้ ทำ วินัยกรรม ถ้า ฉนั้น แล้ว ห้าม
 เข้า แล้ว ยัง ไม่ ตก จาก อาสนะ ทำ ให้ อลเมตัม สัพพันติ วุตคัม
 ไทติ ภิกษุ ผู้ จะ ทำ ให้ เป่ง วาระว่า อลเมตัม สัพพันติ แปลว่า
 ของ ทั้ง ปวง พอ ควร ครบ ของ นั้น ทำ ให้ เป็น กบิยะ แล้ว ด้วย
 อาการ แห่ง วินัยกรรม ๗ กัม เมื่อ ภิกษุ ฉนั้น อยู่ ถ้า เขา เขา
 อามิยะ มา ใส่ ลง ใช้ เขา นั้น จะ ทำ กบิยะ ของ นั้น อีก ไม่
 ไทติ ด้วย ทำ นอกล่าว ไว้ ว่า ของ สิ่งใด ไม่ ไทติ ทำ กบิยะ फिर
 ทำ ของ นั้น เขา องค์ใด ไม่ ไทติ ทำ เขา องค์นั้น फिर ทำ เพราะ
 เหตุ นั้น ของ ซึ่ง ทำ อยู่ ใน อาสนะ จะ เปน อัน ทำ กับ ด้วย ของ
 ที่ ทำ แล้ว ก่อน จะ ทำ กบิยะ ของ นั้น ไม่ ควร ก็ แล
 ภิกษุ นั้น หรือ ภิกษุ ชน จะ ทำ ใน อาสนะ อัน ควร อยู่ ทำ
 แล้ว ฉนั้น จะ เปน กบิยะ ของ ที่ ทำ ก่อน ฉนั้น ไม่ ควร ก็ แล จะ ควร

แล้ว โภชณีย์ ผู้เคี้ยวหามิได้ แม้ถึง ภิกษุอื่น ซึ่งห้ามเข้า
แล้ว เว้นไว้แต่ภิกษุผู้ทำวิภังกรรมได้ จะฉันก็ควร
ก็แต่จะ ไม่ปะกับของที่ไม่ให้ทำกัมมัชชะอย่างใด फिर ทำ
ปากแลมือให้คมก เลี้ยงอย่างนั้นแล้วฉันเถิด

ก็แล ของที่ เป็น เสนภิกษุใช้ฉัน ใช้ จะ เป็น แต่ของ ที่ ภิกษุ
ใช้ฉัน เหลือ อย่าง เคี้ยวหามิได้ ถึงของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เขา
เฉพาะภิกษุใช้ นำมาไว้ว่า เสนคหบดีวัน หรือเมื่อไรจะ
ใช้ฉัน เมื่อฉัน ขบทั้งปวงนี้ชื่อว่า เสนภิกษุใช้

ภิกษุห้ามเข้าแล้ว โภชณีย์ ภิกษุสามเณร ให้อิริยาบถกำเรียบ
แล้วรับอามิสสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งว่าพระอิริยาบถ เพื่อจะกลืน
กินเป็นทุกกฎ เพราะรับ ถัด ก็เป็นบัญญัติทุกที่กลืน ใน
อามิส เป็นพระอิริยาบถ เป็นภิกษุบัญญัติ รับข้างกาลิกเป็น
ทั้ง เพื่ออาหาร ถัด กินปราศจากอามิสเพื่ออาหาร หรืออามิส
เป็นพระอิริยาบถ คำคัญว่า เป็นพระอิริยาบถ แลสงสัย อยู่เหล่านี้
นี้เป็นทุกกฎ รับอามิสเป็นพระอิริยาบถ ว่าด้วยคิดว่า จะให้
ภิกษุอื่นทำกัมมัชชะได้แล้วฉัน แลรับเพื่อผู้อื่น แลฉัน
ขามะกาลิก สักกะทะกาลิก ขามะจักกักรากอามิส โภช
ความบริโภท ซึ่งพระอิริยาบถ พระอิริยาบถ แลภิกษุเข้า
เป็นทั้ง เหล่านี้ ไม่เป็นอาบัติก็ เป็นพระอิริยาบถก็มีอรรถ
เป็นผู้ห้ามเข้า ลุกจากอาสนะแล้ว อามิสไม่ไหวทำกัมมัชชะ
เป็นพระอิริยาบถอยู่ ๑ กลืนกินในกาลใด พร้อมด้วยองค์๓นี้

จึง เปน ปาจิตตีย์ สมุฏฐานวิธี เปน ท้น เหมือน ทวิย ประชุม
กระฐิระ สิกขาบท แปลก แต่ สิกขาบท นี้ เปน กิริยา กิริยะ

ปัญจัมม เว

ใน สิกขาบท ที่ ๖ ชื่อ ทุคิยะ ปวารณา ความว่า ภิกษุ
ใคร รู้ อยู่ ว่า ภิกษุอื่น ห้าม เข้า แล้ว ก็ สิกขาบท ก่อน แล เอา
อาณัติ ของ ฉน ซึ่ง เปน อะนะติริทตะ ไม่ ใ้ ทำ กัมม ยะ มา ช่ม ชิน
แล ออื่น วอน ให้ เธอ ฉน ด้วย หวัง จะ ช่ม ชี ยก โทษ โทษ
ทั้ง เมื่อนั้น เข้า ไป หรือ เมื่อ เธอ นั้น รับ จะ ฉน เปน
ทุกกฎ แก่ ภิกษุ ผู้ นั้น เข้า มา เธอ นั้น อยู่ ก็ เปน
ทุกกฎ แก่ ผู้ นั้น เข้า มา ทุก ที่ ฉน แก่ ผู้ นั้น เธอ นั้น
แล้ว ผู้ นั้น เข้า มา ต้อง ปาจิตตีย์ เธอ ห้าม เข้า แล้ว รู้ อยู่
ว่า เธอ ห้าม เข้า แล้ว เปน ปาจิตตีย์ สงสัย อยู่ เปน ทุกกฎ เมื่อ
นั้น ยามะกาลิก เข้า ไป เพื่อ จะ ให้ เปน อ หาร ถักี ครั้น เธอ รับ
แล ถักี ถักี ซึ่ง ยามะกาลิก เปน ท้น ถักี เธอ ไม่ ใ้ ห้าม เข้า
สำคัญ ว่า ห้าม แล สงสัย อยู่ เปน ทุกกฎ ให้ ทำ เปน อะติริทตะ
แล้ว ให้ หรือ ให้ ด้วย คำว่า ท่านจง ให้ เขา ทำ เปน อะติริทตะ
แล้ว จึง ฉน หรือ เขา ไป ให้ ผู้ อื่น ถักี แล ให้ ยามะกาลิก เปน
ท้น ว่า เมื่อ มี เหตุ แล้ว จึง ฉน ถักี แล ภิกษุ บ้า เปน ท้น เหล่า นี้
ไม่ เปน อาปัตติ เปน อะนาณิกถิกะ มี องค์ ๕ เธอ ห้าม เข้า
แล้ว ๑ รู้ อยู่ ว่า เธอ ห้าม เข้า แล้ว ๑ เพ่ง เสง ในการ ยกโทษ ๑
เอา ของ ที่ เปน อะนะติริทตะ นั้น เข้า ไป ให้ ๑ เธอ นั้น ฉน แล้ว ๑
พร้อม ด้วย องค์ ๕ นี้ จึง เปน ปาจิตตีย์ สมุฏฐานวิธี เปน ท้น

เหตุนี้เพราะว่า ปาจิตกัณเฑาะ สิกขาบท นี้ เป็น ทุกขะเวทนา

ฉัฏฐิ จม

ในสิกขาบทที่ ๗ ชื่อ วิกาละโกชณะระ ความว่า ในเวลา
วิกาล คือ ตั้งแต่เวลาเที่ยงแล้วไป จาละรุ่งใหม่ขึ้นมา
ของ เคี้ยว ซึ่ง เป็น อามิย สิ่ง ใดสิ่งหนึ่ง ทั้งแต่ ราก ไม้ ผล ไม้
ไป หรือ ของ ฉน โภชณะ ๕ เหล่านี้ ภิกษุ รับ เพื่อ กลืน กิน
เป็น ทุกถก เพราะ รับ กิณ เกิน ทักสา ปาจิตกัณเฑาะ ทุกที่ กลืน
ในเวลา วิกาล เป็น ตักกะ ปาจิตกัณเฑาะ รับ ยามะ กาลิก เป็น
ทัน เพื่อ อาหาร หรือ กลืน กิน เพื่อ อาหาร ใน วิกาล หรือ กาล
คือ เข้า ชั่ว เที่ยง สำคัญ ว่า วิกาล ละ สงสัย อยู่ เหล่านี้ เป็น
ทุกถก ใน กาล รับ อยู่ ว่า เป็น ราก ไม้ เป็น อาเทศ เมื่อ เหตุ
มี ฉัฏฐิ ยามะ กาลิก เป็น ตัก ใน วิกาล ไก้ แล ภิกษุ ข้ำ เป็น ทัน
เหล่านี้ เป็น อนุ นัตถิ แล ภิกษุ เป็น คน มัก ขวัก มัก เรอ
อาหาร ออก มา ฉน ลำคอ แล กลืน เข้า ไป ก็ ไม่ เป็น อาปัตถิ
โดย อนุ นัตถิ มา ใน ขันณะระ เป็น อนุ นัตถิ ตัก มี องค์ ๓
คือ เป็น เวลา วิกาล ๑ ของ ฉน เป็น ยามะ กาลิก ๑ กลืน กิน ๑
พร้อม ด้วย องค์ ๓ นี้ จึง เป่า ปาจิตกัณเฑาะ สมุญฐาน วิถี เป็น
ทัน เหมือน เหวระ โสณะ สิกขาบท ทั้ง กล่าว แล้ว ใน
ยะฐะระ สะตะ เสย

สัทธิ มัม จม

ใน สิกขาบทที่ ๘ ชื่อ สันนิชการะระ ความว่า ของ เคี้ยว

ของฉันทะ เป็น ยาวะกาลิก สิ่งใด สิ่งหนึ่ง ก็ถูก รับ ประเคน
 วันนั้น แรม ค่ำ ให้อายุ ๕ ชื่อว่า เปสสิวิ รัช ของ สันนิ
 นิ เพื่อระณันธ อรรถกถา เพราะ รับ กลิ่นกิน ต้อง ปาจิตกีย
 ทุกที่กลิ่น ถ้ามี ขวต ล้าง ไม่บอก ครี สักด้วย นวมือ
 รบปรากอยู่ หรือ ขา เข้าสา เข้า ไป อยู่ ใน ระหว่าง ปม แห่ง
 มาตร ซึ่ง เป็น ปม ยางเข้า มี ขวต เขา ขวต คาลใน ที่ ร้อง หรือ
 รับ เข้า คัม อัน ร้อง นม โสธ ออกมา ก็ถูก ฉันทะ ใน ขวต
 เช่น นั้น ใน วัน รุ่ง เข้า เป็น ปา จิตกีย ก็ ชง ไก ก็ชง เล็บ
 สดะ แก่ สามะ เฒรา ขาด ไม่ เหลือ ขวต แล้ว สามะ เฒรา ก็ ไร่
 เจอ ไก มา ฉันทะ ของ นั้น คร. อยู่ ใน ฉามิย เป็น สัน นิธิ เป็น
 ติกกะ ปาจิตกีย รับ ยาวะกาลิก แล สักทาหะ กาลิก ยาวะ
 ชีวีก ชว เป็น สัน นิธิ เพื่อ อาหาร หรือ กลิ่นกิน เพื่อ อาหาร
 หรือ ใน ฉามิย ที่ ไม่ ไก ทำ เปสสิ วิ สำคัญ ว่า เป็น สัน นิธิ
 หรือ สงสัย อยู่ เหล่า นี้ ไม่ ถูก อยู่ รู้ ว่า ไม่ เป็น สัน นิธิ เป็น
 อนาคตัก เป็น ยาวะกาลิก ยาวะกาลิก สักทาหะ กาลิก ไว
 ไม่ ให้ ล่วง กาล ของ ตน ๆ ฉันทะ ตาม กาล อื่น แม่ แม่ ไก
 เหตุ มี จึง ฉันทะ ชีวีก ตัก แล ก็ถูก ข้าง เป็น พัน เหล่า นี้ ไม่
 เป็น อนาคตัก เป็น อนาคตัก ตัก มี องค์ ๓ ฉามิย เป็น ยาวะ
 กาลิก ๑ ฉามิย นั้น รับ ประเคน แรม ค่ำ ไว เป็น สัน นิธิ ๑ กลิ่น
 กิน ๑ พรหม ศักดิ์ องค์ ๓ นี้ จึง เป็น ปา จิตกีย สะมุฏฐาน
 วิชิ เป็น พัน เหมื่อน เฒระกะ โต มะ ลิก ขวต ทัก กล่าว แล้ว
 ใน ประมุขะ สหะเสย

ในสิกขาบทที่ ๔ ชื่อ ประณีต โภชนะ ความว่า เข้าสู่
ซึ่งเกิดแก่ อัญญะชาลี ๔ ระคนด้วย ของประณีต ๔ คือ เนยใส
เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ปลา เนื้อ นมสด นมต้ม ถึง
โตสี่ครั้ง ชื่อว่า ประณีต โภชนะ ภิกษุใดไม่เพนใช้ ของ
ประณีต โภชนะ ละ ผู้ใดฉลาดใช้คน ประวารณะ ด้วยคำเพน
ท้าวว่า ท่านจงให้เข้าสู่ทุกขเนยใสด้วย ท้าวว่า ท่าน
จงให้เข้าสู่ทุกข ปลา ด้วย ทั้งนี้ เป็นอาบัติที่ทุกกฏ เพราะ
วิญญูที่กล่าวไว้มา วัชระ คือ เป็น ทุกกฏ เพราะ วัช กลิน
กิน เพน ปาจิตกียะ ทุกกฏกิน ของ ผักนั้น ทั้ง ๔ สิ่ง เป็น
ปาจิตกียะ ๔ ทวี ภิกษุใดได้เพนใช้ ของเนยใส เนยข้น น้ำ
มัน น้ำมัน น้ำอ้อยแล้ว ไม่เจือด้วยเข้าสู่ เพื่อเกลี้ย ฟัง
ปรัยอาบัติที่เขาคับ ระคนด้วย สิกขาบท ๑๕ ชื่อ ปลา เพน กัน
๔ อย่างแล้ว ไม่เจือ เพน ปรัยอาบัติที่เขาคับ ระคนด้วย วิญญูที่ใน เสด็จ
ของ โภชนะ ระคนด้วย สิกขาบท ๑๖ ชื่อ ฟัง ปรัย เขาคับ สิกขา
บท ๑๗ ชื่อ เข้าสู่ทุกข ปลา ด้วย เขาให้เข้าสู่ทุกข เนื้อผิก
สรีระเกศ ไม่เพน อาบัติที่เขาคับ สิกขาบท ๑๘ ชื่อ ไม่เพน ใช้ เพน
ติดกระ ปาจิตกียะ เพน ใช้ คำบัญญัติว่า ไม่ เพน ใช้ หรือ สงสัย
อยู่ เพน ทุกกฏ รู้ว่า เพน ใช้ เพน อาบัติที่ เขาคับ ใน คราว
เมื่อ เพน ใช้ หาย ใช้แล้วฉัน หรือฉัน ของ เหลือภิกษุ ใช้
หรือ ของ แก่ญาติ แล คน ประวารณะ หรือ ของ เพื่อผู้อื่น หรือ
แลงเอา ด้วยทรัพย์ ชวงคน แล ภิกษุ บ้างเพน กัน เหล่า
นี้ ไม่เพน อาบัติ เพน อาบัติที่เขาคับ มี องค์ ๔ เป็น ประณีต

โธชะระ ๑ ไม่เป็นใช้ ๑ ได้มาด้วยวิญญัตติ ๑ กลิ่นกิน ๑
 พร้อมด้วย องค์ ๕ นี้ จึง เป็น ปาจิตตีย์ เป็น อภิธานะ สรรพฐาน
 อายัตต์เกิดแต่กาย แต่กายวาจา แต่กายจิตต์ แต่กายวาจา
 จิตต์เป็น กิริยา ใน สันตญาวิโมกข์ อะจิตตะกะ มัณณคัตติ
 วัชชะ เป็น กาย กรรมละการกรรม มีจิตต์ ๑ เวทนา ๑

นมมี ขย

ในสิกขาบทที่ ๑๐ ข้อที่กระทำโทษ ความว่า ของ จะ พัง
 กลิ่นกิน ทั้งปวง ขณะนั้น ไม่ ใ้ ใ้ ใน หัตถะवास ให้
 ด้วยกาย หรือ ขอร เนื่องด้วยกาย หรือ โยน ให้ แก่ ภิกษุ
 ซึ่งรับด้วย กาย หรือ ขอร เนื่องด้วยกาย ของ นั้น ชื่อว่า เขา
 ไม่ ใ้ ประเคน ให้ ใ้ โยน โยน เอง ซึ่ง ของ ที่ ไม่ ใ้
 รับ ประเคน เช่น นี้ ใ้ ประเคน ย่อม เสียดสังขัตติ เพื่อ จะ
 กลิ่น กิน เป็น ทุกกฎ เพราะ ใ้ กลิ่น กิน ใ้ ล้วง ลำคอ เข้า ไป
 โดยช่อง ปาก คือ ช่อง จมูก เป็น ปาจิตตีย์ เว้นไว้แต่ น้ำ แด
 ไม่ สิ้น น้ำ ที่ กลิ่น ใ้ ตาม สะบาย ไม่ สิ้น เป็น ของ ไม่
 ล้วง ลำคอ ถ้า ล้วง ลำคอ เข้า ไป ถึง ไม่ รู้ ถึง เป็น ปาจิตตีย์
 ใน ของ ที่ ไม่ ใ้ รับ ประเคน เช่น คีตกะ ปาจิตตีย์ ใน ของ ที่ รับ
 ประเคน แล้ว สำคัญว่า ยัง ไม่ ใ้ รับ หรือ สงสัย อยู่ เป็น ทุกกฎ
 รู้ว่า รับ ประเคน แล้ว เป็น อะนายัตต์ ใน น้ำ แด ไม่ สิ้น ก็ กิ
 หรือ ยามะหา วิกิตี ๔ คือ มุตร กูล เต้า กิน เมื่อ เหตุ คือ งู กิ มี
 ชัน กัปปิยะ การก ไม่ มี ถึง เขามา ฉนั้น เอง แล ใ้ ใ้ ใ้ เป็น

ดังนี้ . เหล่านี้ เป็นอาชวาทกัณเฑาะ . ถัดมา การกมม ใช้ ขาก หรือ
ไม่อาจทำได้ ก็ กัณเฑาะ อยู่ใน ผักฝ้ายว่าไม่มี เมื่อเป็นเช่นนั้น
ก็รับได้ว่าไม่มี . ถัดมา จะเอาไว้แต่หนึ่ง หรือไม้หนึ่งไม่มี แม้
จะ กัณเฑาะ ไม่สักแต่ กัณเฑาะ ไม่มาทำ เปนได้ ก็ควร . แม้จะชก
ผ่านกัน เพื่อ จะต้อง การ กัณเฑาะ ก็ควร . ที่ แลขามะนาวกัณเฑาะ
ข้อกาโลทิสสะ . เฉพาะ กาลงกัณเฑาะ . ในขณะ งูกัด อย่าง เกี้ยว
หรือ เขาเอง ก็ควร . ในกาลอื่น พึง รับ ประเคนฉัน . เป็น
อาชวาทกัณเฑาะ มีองค์ ๔ ของ ไม่ ไร้ รับ ประเคน . ของ นั้น ใช้
ของ พระพุทธเจ้า ทวาร อนุญญา . ของ นี้ ไม่ เปน อัปโก หาริก
ทั้งวัน ไร้ เปน ดังนี้ . ถัดมา เข้า ไป ใน ลำคอ . พร้อม ทับ
องค์ ๔ นี้ จึ่ง เปน ปาจิตกัณเฑาะ . สมนุญญา . จึ่ง เปน ดังนี้ . เหม็ช
เชพระกะโลมะ สิกขาบท . ถัดมา แล้ว ใน ประชุมะสะตะ เสย
ทลัม . ๗ . จกตโก . วัคโค . ฆะวะระค ที่ ๔

ใน อะเจตะกะจวรรค ที่ ๖ ประชุมกัณเฑาะ สิกขาบท ๑๐ อะเจตะกะ
สิกขาบท ที่ ๑ . ความว่า . ถัดมา ให้ของ เกี้ยวของกัน ซึ่ง เปน
อามิส สิ่ง ไก่ สิ่งหนึ่ง . ด้วย มีช ชชนทนแก่ เกี้ยว ถี . คือ อะ
เจตะ คน ปลืดยแล ประวิพพาชก . แลนาง ประวิพพาชิกา ซึ่ง
เปน คน ถีอะเพศ ขวชน นอก พุทธศาสนา . ใช้ สะระ ชรรมิททั้ง ๕
เหล่านี้ ผู้ใด ผู้หนึ่ง . เปน ปาจิตกัณเฑาะ ด้วย ประโยคที่ ให้

ปฐม จบ

ในอุบ โยชะระ สิกขาบท ที่ ๒ . ความว่า . ถัดมา ขวน ถัดมา ด้วย

กัน ไปขึ้นพระบาท ยัง บ้านแล่นนิคมแล้ว จะ ให้เขา ให้อำมา
 แก่ เขอ ขึ้น ก็ ตามไม่ ได้ ให้ก็ ตาม เรอเอง เขาก จะ ชิกชี เล่น
 หรือ จะนั่ง ในที่ ลับ กับ มาตุคาม หรือ จะ ประพ ทิธนาจาร
 อย่างใด อย่างหนึ่ง แล ชัย ไล่ภิกษุ มีเสีย ค้าง ทุก ฏ เขอนั้น
 ล่วง อุปจาร แล้ว กวีย เท้าข้างหนึ่ง ผู้ใด ต้อง ทุกกฎ เขอ
 ล่วง กวีย เท้าที่ ๒ ผู้ใด ต้อง ปาจิตถีย์ ใน โอกาส ที่ แจ้ว
 ประมาณ ทิสสะนะอุปจาร เพียง ๑๔ สก สละอุปจาร ก็ เหมือน กัน
 ถ้า ผาหรือ ประศ หรือ กำพร เป็น ต้น เป็น ต้น ความ ล่วง ที่ ก
 กวีย ของ เหล่า นั้น และ ชื่อว่า ล่วง อุปจาร ใน อุระสัมมัม เป็น
 ทิกกะ ปาจิตถีย์ ใน อุระสัมมัม เป ทิกกะ ทกฎ กลาง
 กระลือสาสะนะ แก่ อุประสัมมัม แล อุระสัมมัม ก็ ว่า ท่าน
 ทั้งหลาย มาก เกิด คน นั้น คน นั้น ชื่อ เป็ณ สลัก
 เหลียวแล เหมือน วานร ตั้ง นัย ทกฎ ไล่ ให้ ไป รวย เขต
 อันสมควร เป็น ต้น ว่า ๓ รูป คือ ๑ กวีย กับ จะ มี พธ
 เลี้ยงชีพ แล เห็น ขง ก็ มี วาจา แล คีรณีย์ จะ เกิด โล
 แล ความ กระสัน หรือ ให้ เขา ขง ไป ให้ คีรณีย์ แล คี หรือ
 ไม่ ประสงค์ จะ ประพ ทิธนาจาร มี ภิกษุ เกิด ขึ้น ส่ง กลับ ไป แล
 ภิกษุ บ้าง เป็น ต้น เหล่านี้ ไม่ เป็ณ สาขัตถ์ เป็ณ สาขัตถ์
 ต้อง เพราะ บังคับ คือ ไล่ ไป มี องค์ ๓ ไกว่า ประพ ทิธนา
 จาร ๑ ไล่ อุประสัมมัม เพื่อ ประโยชน์ นั้น ๑ ผู้ต้อง ไล่ ล่วง
 อุปจาร ๑ พร้อม กวีย องค์ ๓ นี้ จึง เป็ณ ปาจิตถีย์ สะมูฏฐาน
 วิธิ เป็น ต้น เหมือน อะทินนาทานะ สิกขาบท

ใน ส. โภชะนะ สิกขาบทที่ ๓ ความว่า ในตระกูลใด ผู้
เมียบใช้พระ ชะนา คามิ ผู้หน้าบจาก ความกำหนดแล้ว เข้าอยู่
ใน เรือน เปน ที่นอนเขาบัง ไม่ ออก ถ้า เรือน ใหญ่ ภิกษุ
ล่วง หักทะบาส เชือกหน้า ประตู เรือน เข้า ไป ถ้า เรือน เล็ก
ล่วง ท่าม กลาง เรือน เข้า ไป แม้ ใน ที่ โกลั แห่ง ที่นอน ไม่มี
ภิกษุ เปน สอง กว้าง ต้อง ปาจิตกัณฑ์

กตัญญู ๒๒

ใน ประชุม ะโห นิสัยชะ สิกขาบทที่ ๔ ความว่า ภิกษุ ใด
นั่ง นอน ใน อาสนะ ซึ่ง บัง กว้าง เควรีอง บัง ลับ คา
มากคาม แม้ เกิด ใน วัน นั้น ต้อง ปาจิตกัณฑ์

กตัญญู ๒๓

ใน ทกัณฑ์ ะโห นิสัยชะ สิกขาบทที่ ๕ ความว่า ภิกษุ ใด
นั่ง นอน ใน ที่ แกร่ง ลับ หู แก่ ผู้ เกือบ
อยู่ ผู้ เกือบ ต้อง ปาจิตกัณฑ์

ปัญญะ ๒๔

สมุฏฐาน วิถี เปน ต้น แห่ง สิกขาบท ทั้ง ๒ นี้ เหมือน กว้าง
ประชุม ปาราชิก ใน เนื้อ ความ นอก นั้น พึง รู้ โดย นัย ที่ ได้
กล่าว ไว้ แล้ว ไชยะนิยะทะ ทั้ง ๒

ใน จาวิทกะ สิกขาบทที่ ๖ ความว่า ภิกษุ ใด อัน ทาบท เขา

นิมนตร์ ด้วย โภชนะ ทั้ง ๕ สิ่ง ใด สิ่งหนึ่ง อันใด แล้ว เธอ ฉน
 โภชนะ ที่ เขา นิมนตร์ นั้น แล้ว หรือ ยัง ไม่ ได้ ฉน ก็ ตาม ไม่
 ลา ภิกษุ ที่ มี อยู่ แล ไป สู่ ตระกูลอื่น จาก ตระกูล แห่ง ผู้ นิมนตร์
 นั้น ใน เช้า ชั่ว เทียง เมื่อ ลง จาก อุปะจาร เว้น แห่ง ตระกูลอื่น
 นั้น ต้อง ทุกกฎ ก้าวล่วง ธรรมะ ประการ เว้น ด้วย เท้า ที่ แรก ต้อง
 ทุกกฎ อีก ก้าวล่วง ด้วย เท้า ที่ ๒ ต้อง ปาจิตติย์ เว้น ไว้ แต่ มี
 จีวร ระทานะ สมัย คราว ให้ จีวร แล จีวร ระกาละ สมัย คราว ทำ
 จีวร ก็น่าแล้ว แล้ว ใน ขณะ โภชนะ ภิกษุ ใด อยู่ ใน ทิสสะ
 ประการ ใน ภายใน อุปะจาร สิวา พอ จะ ออก ได้ ด้วย คำ เปน ประการ
 ภิกษุ นั้น ชื่อ ว่า มี อยู่ พ้น กว่า นี้ ชื่อ ว่า ไม่มี ใน ภิกษุ เขา
 นิมนตร์ แล้ว เปน ตักกะ ปาจิตติย์ เขา ไม่ ได้ นิมนตร์ ลำคณ ว่า
 เขา นิมนตร์ หรือ สงสัย อยู่ เปน ทุกกฎ รู้ว่า เขา ไม่ ได้ นิมนตร์
 เปน อะนาปัตติ สมัย ทั้ง ๕ มี หรือ ลา ภิกษุ ที่ มี อยู่ ว่า
 เรา จะ ไป เว้น คน นั้น แล้ว ไป แล ภิกษุ ไม่มี ไม่ ลา แล้ว ไป
 หรือ หนทาง ไป โภย เว้น แล อุปะจาร เว้น แห่ง ผู้อื่น เกิน ไป
 ตาม ทาง นั้น หรือ ไป สู่ อาราม อยู่ ใน ภายใน บ้าน ไป ที่
 อยู่ นาง ภิกษุ นี้ ไป ที่ อยู่ เกียรติ ไป โรง ฉน ไป เว้น ที่ เขา
 นิมนตร์ หรือ เว้น ผู้ ให้ สะลากะ ภิกษุ เปน คน แล ไป เพราะ
 อัน ะระบ ๒ แล ภิกษุ บ้าง เปน คน เหล่า นี้ ไม่ เปน อาปัตติ เปน
 อะนา ตักติกะ มี องค์ ๕ บิน ที่ เขา นิมนตร์ ด้วย โภชนะ ๕ อัน ใด
 อัน หนึ่ง ๑ ไม่ ลา ไม่ ออก ภิกษุ ที่ มี อยู่ ๑ ไป เว้น อื่น จาก
 เว้น ผู้ นิมนตร์ ๑ ยัง ไม่ ล่วง เวลา เทียง ไป ๑ ไม่มี สมัย หรือ

อันกระหาย ๑ พร้อม กวับของ ๕ นี้ จึงเป็นปาจิตติย์ สะมุตฐาน
วิธี เป็น คณ เหมือน ประชุม กระฐินะ สิกขาบท แปลกแก่
สิกขาบท นี้ เป็น กิริยา กิริยะ

ฉฐฐิ เว

ในมหานามะ สิกขาบท ที่ ๗ ความว่า ทายก ประวาระณา
กัวย บัจย คือ ยามิ เนยใส เป็น คณ เพียง ๔ เกือน หรือ
ประวาระณา ซ้ำ ประวาระณา เป็น คณ ก็ ตาม ภิกษุ ไม่ เป็น ใช้
อย่า ฟัง ห้าม เสียบ เลย ฟัง บิดา รมิ เด็ก ถ้า เขา ประวาระณา กำ
หนด รากวี แล กำหนด ภา ไร่ เพียง ๓ ฟัง ขอ เขา ตาม
กำหนด ถ้า เขา ขอ เขา ให้ เกิน กำหนด รากวี แล ยาชั่ง เขา
กำหนด ไร่ นั้น แล กิจ ซึ่ง จะต้อง การ กวับ ภา ไม่มี ขอ ภา
มา ก็ ที่ หรือ ขอ ภา อัน ภา ภา ที่ จะ ฟัง ต้อง การ ก็ ที่ ต้อง
ปาจิตติย์ ใน ข้อ ยิง กว่า กำหนด เป็น คณ กระ ปาจิตติย์ ไม่ ยิง
กว่า กำหนด หรือ สงสัย อยู่ เป็น ทุก กฏ รู้ ว่า ยัง ไม่ ยิง กว่า
กำหนด เป็น อนาคต ก็ เมื่อ ความ ต้อง การ มี นอก เขา ตาม
จริง แล ขอ ไม่ ให้ เกิน กำหนด ภา กำหนด รากวี ไป หรือ
ขอ แล ญาติ แล คน ผู้ ประวาระณา กวับ ประวาระณา เป็น บุคคล
แล ประวาระณา ไม่ มี ที่ สุก หรือ ขอ เพื่อ ผู้ อื่น หรือ แลก
เอา กวับ ทพย ของ คน แล ภิกษุ บั เป็น คณ เหล่า นี้ เป็น อนาคต ก็
เป็น อนาคต ก็ กระ มี ๑ ๕ เขา ประวาระณา แล สงฆ์ ๑ ขอ ภา
ให้ เกิน กว่า นี้ ๑ ไม่ เป็น ใช้ ๑ ล่วง กำหนด แล ๑ พร้อม

ทวิย ของค^๔ หี้ ึ่ง เปน ปาจิตคิย สมุฐาน วิจิ เปน ทัน
เหมือน ทวิย สันญะวิคทะ สิกขาบท

สัทคมั เบ

ใน อุบยุตตะ สิกขาบทที่ ๔ ความ ว่า ภิกษุใด ไปดู จะ ะตุรังคิ
นิเสนา กระบวนทัพ ซึ่ง ยก ออก มา จาก บ้าน เมือง ต้อง
ทุกกฏ ทุก ๆ ก้าว ยืน ใน ทิสสะนุปะจาร แล เห็น ต้อง ปาจิตคิย
เว้น ไว้ แต่ เหตุ ที่ สมควร มี คือ ญาติ อยู่ ใน หมู่ เสนา เปน ไร่
ไป เยี่ยม ญาติ ไม่ เปน ธาปัตติ ซึ่ง มี คน สำหรัย ๑๑ คน มี
มี คน สำหรัย ๓ คน รถม มี คน สำหรัย ๔ คน คน เกิน เท่า ๔ คน
มี อธิชาวุธ ชื่อ ว่า ะตุรังคิ นิเสนา ยืน ใน ที่ ไค แล เห็น ใน ที่
นั้น ชื่อ ว่า ทิสสะนุปะจาร มละ ทิสสะนุปะจาร แล แล กุบ้อย ๆ
เปน ปาจิตคิย ตาม ประ โยค ใน เสนา ยก กระบวนทัพ เปน คิกกะ
ปาจิตคิย ไป ดู เสนา แต่ ไม่ ครอบ ของค^๔ แต่ สิ่ง ไค สิ่ง หนึ่ง
เปน ทุกกฏ โดย หนี คัง กล่าว แล ไร่ กระบวน เสนา ยก ทัพ
สำคัญ ว่า กระบวน เสนา ยก ทัพ หรือ สงสัย อยู่ เปน ทุกกฏ ู้
ว่า ไร่ กระบวน เสนา ยก ทัพ เปน ธะนาปัตติ ยืน อยู่ ใน อาราม
แล เห็น หรือ เห็น เขา ยก มา ยัง ที่ อยู่ ของ ตน หรือ เห็น
ทวน ทาง ไป พบ เข้า หรือ มี เหตุ แล มี อธิระราย แล ภิกษุ บ้า
เปน ทัน เหล่า นี้ เปน ธะนาปัตติ เปน ธะนา ฌัตติกะ มี ของค^๔
กระบวน ะตุรังคิ นิเสนา ยก ทัพ ออก ๑ ไป เพื่ ะ กุ ๑ เห็น
ใน ที่ อิน พัน โธกาศ ซึ่ง พระพุททะ เจ้า ทรง ะนุญาต ๑ ไม่มี เหตุ

ที่สมควร หรืออัน ตระย ๑ พร้อม ด้วย องค์ ๔ นี้ จึง เป็น ปา
จิตติยะ สะมุตฐาน วิชี เปน ต้น เหมือน เฉพาะ โดมะ สิกขาบท
แปลก แต่ สิกขาบท นี้ เป็น โดมะ วิชชะ เป็น อะกุสล จิตต์
มี เวทนา ๓

อัญมฺมํ เภ

ใน เสนา วาสะ สิกขาบท ที่ ๔ ความ ว่า เหตุ อัน ไต อัน หนึ่ง
ที่ จะ พึ่ง ไป ยัง กอง ทัพ ถ้ำ มี ขึ้น แก่ ภิกษุ ให้ ภิกษุ นั้น พึ่ง อยู่ ใน
กอง ทัพ เพียง ๒ คืน ๓ คืน ถ้า ภิกษุ อยู่ ใน กอง ทัพ ให้ เกิน ๓
ราตรี ขึ้น ไป ใน วันที่ ๔ ธาติ คัย อัสส กค แล้ว เขา จะ บิน
หรือ นั่ง หรือ นอน อยู่ ใน กอง ทัพ ก็ ตาม หรือ จะ เหาะ อยู่
ใน ธาตาสถิ ก็ ตาม คง เป็น ปาจิตติยะ

อญมฺมํ เภ

ใน อุบโยชิตะ สิกขาบท ที่ ๑๐ ความ ว่า ภิกษุ ถ้า ไป อยู่ ใน
กอง ทัพ ๒ คืน ๓ คืน ด้วย เหตุ ที่ สมควร แล ไป เทียบ วยัง ที่
เขา รบ ถ้ำ หรือ ที่ ทรรพ พละ หรือ ที่ จัก พละ หรือ ไป คุ กอง
ข้าง ลอม ม้า กอง รด กอง เถิน เท้า เป็น อาศัย ที่ ทุก กฏ
ทุก ๆ ถ้าว บิน ใน ที่ สัสสะ นปะ ราร แล เห็น เป็น ปาจิตติยะ ข้าง
ทั้ง ๓ ด้าน ไป ชื่อ ว่า หัก ฉาน ึก กอง ข้าง ม้า ทั้ง ๓ ด้าน ไป
ชื่อ ว่า อัสส ฉาน ึก กอง ม้า รด ทั้ง ๓ ด้าน ไป ชื่อ ว่า วรรณา ึก
กอง รด ทั้ง ๓ ด้าน มี คน ตำหรย์ ทั้ง ถ้าว แล้ว ทุก ๆ กอง คน

เกินเท่าใด * ขึ้น ไป มีอาวช สำหรับ มี ชื่อว่า บัณฑุก
กอง เกินเท่า

ทศมัม เขม บัญชีไมวัคโค เขม วรรคที่ *

ในสุรปาณะวรรคที่ ๖ ประกัษด้วย ลิกขาบท ๑๐ สุรปาณะ
ลิกขาบทเป็นที่ ๓๓ ความว่า น้ำเมาเขาทำด้วย เชื้อ มี แบ่ง
เป็น ๓๓ ชื่อว่า สุรา น้ำของเขาทำด้วย ดอกไม้ เป็น ๓๓ ชื่อ
ว่า เมรัย ทั้งสองสิ่ง นั้น ตั้งแต่พืช ไป ถึงทุกสิ่ง กิน แม้ด้วย
ปราย หญ้าคา เป็น ปาจิตตีย์ ทุกๆ ประโยค ใน น้ำ เมา เป็น
ติกกระปาจิตตีย์ ใช้ น้ำ เมา สำคัญว่า น้ำ เมา หรือ สงสัย
อย่า เป็น ทุกกฎ รู้ว่า ใช้ น้ำ เมา เป็น อาบัตติ ก็นกิน ซึ่ง ขา
ชื่อ โสณะโส จิระกะ แกลบยา สุรติกะ ซึ่ง ใช้ ของ เมา แต่ มี สี
แดง กลิ่น แด รส ก็ น้ำ เมา หรือ แด แด เนื้อ แด น้ำ มี แด
มะขาม บัอม แด น้ำ อ้อย ยม เขา เชื้อ น้ำ เมา ลง หน้อย หนึ่ง เพื่อ
จะ ห้าม คาว แด ขบ กลิ่น เพื่อ จะ ให้ แรง ที่ กลิ่น สี รส ไม่ ปรา
กฏ หรือ กัม ขา อะ วิญฐะ ที่ เขา ทำ ด้วย รส มะขาม บัอม เป็น ๓๓
ไม่ เมา แต่ เหมือน น้ำ เมา ก็ ก็ แด ภิกษุ ขำ เป็น ๓๓ เหล่านี้
ไม่ เป็น อาบัตติ เป็น อาณัติติกะ มี องค์ ๒ เป็น น้ำ เมา ๑
กัม กิน ๑ พร้อม ด้วย องค์ ๒ นี้ จึง เป็น ปาจิตตีย์ สะมูฏฐาน
วิธี เป็น ๓๓ เหมือน เอ พะระ โสณะ ลิกขาบท แปร ถ แต่ ลิกขาบท
นี้ เป็น โสณะ วิชชะ เป็น อะกุสส จิตต์ มี เวทนา ๓

ใน อังคุลิปะโอฏทะกะ สิกขาบทที่ ๒ ความว่า ภิกษุประสงค์
จะชิตชั แล้วจึงกระทบ ถูกต้อง อุปะสัมมัน ในกาย แห่ง ไก
แห่งหนึ่ง มีรักแร้ เป็นต้น กว้างนิ้วมือ หรือ ๑๖ วรรณะ อัน ไก
อันหนึ่งแห่งตน เป็น ปาจิตกัียะ ในอุปะสัมมัน เป็น ติกกะ
ปาจิตกัียะ ใน อุปะสัมมัน เป็น ติกกะ ทุกกฎ ในที่นี้ แม้ นาง
ภิกษุณี ชื่อว่า เป็น อุปะสัมมัน แห่ง ภิกษุๆ ชื่อว่า เป็น อุปะ
สัมมัน แห่ง นาง ภิกษุณี ใน กว้าง ของ ที่ เหนือ กว้าง กาย
หรือ โขน ไป ให้ ถูก ข้าง เท้า หรือ ๒ ข้าง เป็น ทุกกฎ สิ้น
ไม่ ประสงค์ จะ ชิต ชั แต่ ถูก ต้อง เข้า หรือ มี กิร ถูก ต้อง เข้า
แต่ ภิกษุๆ เป็น ตัน เหล่านี้ เป็น อหะมัตถิ เป็น อหะมัตถิ ติกกะ
มี องค์ ๒ อหะมัตถิ จะ เล่น สุนก ๑ ที่ กาย อุปะสัมมัน กว้าง
กาย ตน ๑ พร้อม กว้าง ของ องค์ ๒ นี้ จึง เป็น ปาจิตกัียะ สมุฏฐาน วิชิ
เป็น ตัน เหมือน ประชุม มารวม

ทกัียะ จบ

ใน หัสสะ ชัมมะ สิกขาบท ที่ ๓ ความว่า ภิกษุประสงค์จะเล่น
น้ำ ใน น้ำ ที่ ลึก ท่วม ขั้ เท้า ลง ไป เพื่อ จะ เล่น เป็น ทุกกฎ ทุกๆ
วาระ เท้า คำ ลง ผุด ขึ้น เป็น ปาจิตกัียะ ทุก ประโยค คำ ลง
ว่าบ ไป ใน กาย ใน น้ำ เป็น ปาจิตกัียะ ทุก วาระ มี วาระ เท้า
ว่าบ ไป บน น้ำ กว้าง ๑๖ วรรณะ อัน ไก เป็น ปาจิตกัียะ ทุกๆ ประ
โยค แห่ง ๑๖ วรรณะ อัน นั้น ใน การ เล่น สุนก ใน น้ำ ท่วม
ขั้ เท้า เป็น ติกกะ ปาจิตกัียะ ใน ใช้ การ เล่น สุนก ใน น้ำ

สัมมุขี หรือ อะนุปะสัมมุขี ทัก เกิชน ว่า กล่าว ทัวย ธรรม อัน อัน
ใช้ สิกขาบท บัญญัติที่ เป็น ต้น ว่า สิ่ง นี้ ไม่ เป็น ไป เพื่อ สัส
เลขะ คือ ขุกกิเลสทั้งนี้ แล้ว ไม่ เชื้อ เพื่อ เป็น ทุกกฎ ก็ แล
ภิกษุใด เว้น อุตตะระ ชิง มา ตาม ประเวณี แล กล่าว ทอ ว่า
อุตตะระ แล ประวิปัสา ความ เล่า เว้น ขา พิ แล อรรถะระถา
แต่ ธารา บั ของ ข้าง เข้า อย่าง นี้ ก็ ก็ แล ภิกษุ บั เป็น ต้น เหล่า
นี้ เป็น อนุายักดิ์ เป็น อนุาณักติกะ มี องค์ ๓ อะปะสัมมุขี ทัก
เกิชน ว่า กล่าว ทัวย บัญญัติที่ ๑ ทำ ความ ไม่ เชื้อ เพื่อ ๑ พร้อม
ทัวย องค์ ๒ นี้ จึง เป็น ปาจิตกัฏฐะ สมุฏฐาน วิธิ เป็น ต้น เหมือน
ละ ทินนาทานะ สิกขาบท แล แล สิกขาบท นี้ เป็น ทุกชะ เวทะนา

เทศน์ จบ

ใน ปาฐะปะระ สิกขาบท ที่ ๕ ความ ว่า ภิกษุ หลอน ภิกษุ อัน
ทัวย กัน คือ นำ รูป เสียง กลิ่น รส โสฬส พารมณสิ่งใด สิ่งหนึ่ง
เข้าไป หรือ กล่าว คำ ที่ นำ กลัว เป็น ต้น ว่า ที่ นี้ ไวร รัย เลือ
รัย ทั้ง นี้ เพื่อ จะ ให้ กลัว เขื่อนั้น จะ กลัว ก็ ตาม ไม่ กลัว ก็
ตาม ผู้ หลอน ต้อง ปาจิตกัฏฐี ใน อะปะสัมมุขี เป็น ติกกะ ปาจิตกัฏฐี
ใน อะนุปะสัมมุขี เป็น ติกกะ ทุกกฎ ไม่ หมาย จะ หลอก ให้ กลัว
แล นำ เอา รูป เป็น ต้น เข้า ไป หรือ ขอก ที่ กัน การ ทัวย ไวร
เป็น ต้น แล ภิกษุ บั เป็น ต้น เหล่า นี้ เป็น อนุายักดิ์ เป็น
อนุาณักติกะ มี องค์ ๓ ผู้ ที่ จะ พัง หลอน นั้น เป็น อะปะสัมมุขี ๑

พยายาม ด้วยหวัง จะ ให้ อุปะสมันนั้น นั้น กลัว ใน วิสัย ที่ เขา
เห็น แล ไก่ บิน ๑ พยายาม ด้วย ของ ๑ นี้ จึง เป็น ปาจิตตีย์
สมุฏฐาน วิถี เป็น คั้น เหมือน กับ สิบสามท ใน ลำดับ มา
บัญญัติ รบ

ใน โสทธิส มา ระหะระ สิบสามท ที่ ๑ ความว่า ภิกษุ ไก่ ไม่
เป็น ไช้ เขา ประสงค์ จะ ดึง ไฟ ดึง ไฟ เอง ทั้ง แต่ จัก แร้ง ไม่
สื ไฟ ไป เปลว ไฟ ยัง ไม่ ลุก ขึ้น คราว ไก่ ใน ประโยค ทั้ง
ช่วง เป็น ทุกถณ อยู่ คราว นั้น เปลว ไฟ ลุก ขึ้น เป็น ปาจิตตีย์
ให้ ให้ ผู้ คน ดึง ไฟ เป็น ทุกถณ เพราะ ยัง คับ ยัง คับ คราว เขียว
นม เขา ดึง ไฟ ลุก ขึ้น มาก ต้อง ปาจิตตีย์ ตัว เขียว เท่านั้น
เว้น ไว้ แต่ เหตุ อัน สมควร ก็ ขาด ประทีป หรือ ดึง ไฟ ระบม
ขาด เป็น คั้น ไม่ เป็น อาบัติ ก็ ภิกษุ ไก่ เป็น ไช้ เว้น ไฟ
เสีย ไม่ ละลาย ชื่อว่า เป็น ไช้ แต่ ทนาว ตาม ขุจะ ชื่อ ว่า
เป็น ไช้ นั้น ตา ไม่ ใน ภิกษุ ไม่ เป็น ไช้ เป็น ดึง ระ ปาจิตตีย์
เป็น ไช้ สำคัญ ว่า ไม่ เป็น ไช้ หรือ สงสัย อยู่ เป็น ทุกถณ หุ่น
ไฟ ตก แล้ว กับ ไป ขุด ขึ้น ตาม ที่ เป็น ทุกถณ ถ้า หุ่น ไฟ นั้น
กับ ก่อ ให้ ไฟ ลุก ขึ้น เป็น ปาจิตตีย์ รู้ ว่า เป็น ไช้ เป็น ณะ อาบัติ
ดึง ไฟ ที่ ผู้ คน ก่อ ไฟ ถ่าน ไช้ ไฟ ลุก แล ดึง ไฟ เพราะ
เหตุ อัน สมควร หรือ มี อัน คราว แล ภิกษุ นี้ เป็น คั้น เหล่า
นี้ เป็น ณะ อาบัติ เป็น สาณิกิณะ มี องค์ ๔ ไม่ เป็น ไช้ ๑
ไม่ มี เหตุ ที่ พระพุทธเจ้า ทรง ประทาน ๑ ไตร เว ดึง ๑ ดึง

เอง หรือ ให้ผู้อื่น คิดให้ โพล่งขึ้น ๑ พร้อม กว้าง ของนี้ หนึ่ง
เป็น ขาจิตต์ย ส.มฺหฺฐาณวิธี เช่น คั พึงรู้ โดยนัย ดังกล่าว
แล้ว ใน สัตถะวิภังค สิกขาบท

ฉัตถุ ๒

ใน คณะ สิกขาบท ที่ ๗ ความว่า ภิกษุใด อยู่ใน มัชฌิมะ
ประเทศ แล้ววัน ชานน้ำ ก่อน มา คิด เป็น กิ่ง เคียน ยัง ไม่ เต็ม
เชือก ก็ จะ ชานน้ำ ตก แต่ง รุณ หรือ กิน อยู่ แต่ นั้น มา ใน
ประโยค ทั้งปวง เป็น ทอดกฎ ข่าย เสรี แล้ว เป็น ปาจิตต์ย เว้น
ไว้ แต่ มี สมัย เหล่า นี้ ขึ้น ไท อันหนึ่ง ไม่ เป็น อาบัติ คือ
ปลาบ อุท ร้อน เกือบ ครึ่ง ชื่อว่า อุณหะสมัย คราว ร้อน นั้น อุ
ฝน เกือบ ครึ่ง ชื่อว่า ปริพาหะ สมัย คราว หนาว หนาว
เป็น ไซ้ เว้น ชานน้ำ ไม่ สะลาย ชื่อว่า คิลานะสมัย ทำ การ
โดย ที่ สุก แม้ กว้าง ขวี่ เว้น ชื่อว่า กัมมะ สมัย คราว ทำ การ
จัก เกิน ทาง เพียง กิ่ง โยชน หรือ เกิน ไป อยู่ หรือ เกิน มา
ถึง แล้ว ชื่อว่า อธิชานะคณะนะ สมัย คราว เกิน ทาง ไกล ลม
พัด อุตุ ถูก ตัว แล ฝน สอง เมล็ด หรือ สาม เมล็ด ตก ถูก ตัว ชื่อ
ว่า วาตะวฏฐิ สมัย คราว ฝน ลม สิกขาบท นี้ เป็น ประเทศ ๖
ญัตติ เฉพาะ ใน มัชฌิมะ ประเทศ อยู่ใน สังฆิกะ ประเทศ
ชาย ไข่ เป็น นิคย ไม่ เป็น อาบัติ

สัทธัม ๒

ในทูลพัตถะณะระระณะ สิกขาบทที่ ๔ ความว่า ภิกษุได้
 ผ้าควรนุ่ง ห่มมา ไหม ยังไม่ได้ ทำกัปปะพินทุ บัณเฑาะว์
 แล้ว พึง ทำกัปปะพินทุ ใน ที่ แห่งใด แห่งหนึ่ง แล้วจึง ขริโลก นุ่ง
 ห่ม รุกง เป็น วงกลม เหนือมณฑล ทา นก ขุน หรือ หลัง เลื้อย
 กว้าง ของ สาม อย่าง คือ ของ สี่ เขี้ยว แดงคม แด ของ สี่ กำ
 เหล่านี้ สิ่ง ใด สิ่งหนึ่ง ชื่อว่า ทำกัปปะพินทุ ภิกษุ ใด ไม่ทำ
 กัปปะพินทุแล้ว ขริโลก นุ่ง ห่ม ไซ้ เป็น ปาจิตตีย์ ในผ้า ไม้
 ไม้ ทำ กัปปะพินทุ เป็น ตีภะ ปาจิตตีย์ ในผ้า ทำ กัปปะ
 พินทุแล้ว สำคัญว่าไม่ได้ทำ หรือ สงสัยอยู่ แล้ว ขริโลก
 เป็น ทุกกฏ ทำกัปปะพินทุแล้ว รู้ อยู่ว่า ทำแล้ว ขริโลก
 ไม่เป็น อาบัติก็ ทำแล้วกัปปะพินทุหาย ไป เสีย หรือ โอ
 ภาศ ที่ ทำ กัปปะพินทุ คราวว่า เสีย แดผ้า ที่ ไม่ได้ ทำกัปปะ
 พินทุ เข้ม ตึก กัน เข้ากับผ้า ที่ ทำกัปปะพินทุแล้ว หรือ ผ้าปะ
 ผัว อะนุวาท ผัวคาม เข้ม เข้า กับผ้า ที่ ทำกัปปะพินทุแล้ว
 ภายหลัง ขริโลก ผัว เหล่านี้ ก็ กิ ภิกษุ บั เป็น ต้น เหล่านี้ ไม่
 เป็น อาบัติก็ เปน อะนุวาท กิภะ มี อรรถ ๑ ผ้า คราว แล้วไม่ได้
 ทำ กัปปะ ๑ ไซ้ผู้มี จีวร อัน หาย เป็น ต้น ๑ นุ่งหรือห่มผ้า
 นั้น ๑ พร้อม ด้วย ของ ๑ นี้ จึง เป็น ปาจิตตีย์ สัมมูฏฐาน วิธิ
 เป็น ต้น เหมือน เชพะระ โสณะ สิกขาบท แปรถแก่ สิกขาบท
 นี้ เป็น กิริยา กิริยะ

ใน วิภังคปิณฑะ สิกขาบทที่ ๔ ความว่า ภิกษุ วิภังคิ ผัว ไร แก่
 สหะชรรณิกะ คือ ภิกษุ ภิกษุณี นางสิกขมาณา สามะเณร
 ทาง สามะเณริ ผู้ใด ผู้หนึ่ง แล้ว บริโภค นุ่ง ห่ม ผ้ายัง ไม่ ได้
 ถอน วิภังคิ นั้น เป็น ปาจิตถีย วิภังคิ ผัว จะ กล่าว ข้าง หน้า
 ใน ผัว ไม่ ได้ ถอน วิภังคิ เป็น ตักกะ ปาจิตถีย อะธิฐาน หรือ เสียบ
 สละ ผ้าย ที่ ไม่ ถอน วิภังคิ นั้น เป็น ทุกกฏ ถอน วิภังคิ แล้ว สำคัญ
 ว่า ยัง ไม่ ได้ ถอน หรือ สงสัย อยู่ เป็น ทุกกฏ รู้ ว่า ถอน วิภังคิ
 แล้ว เป็น อะนาภิกคิ ผู้ รับ วิภังคิ ถอน ได้ หรือ บริโภค โดย ความ
 คุ่น เคย แห้ง ผู้ ซึ่ง ถอน วิภังคิ ไว้ แล ภิกษุ บ้าง เป็น คั่น เหล่า นั้น
 เป็น อะนาภิกคิ เป็น อะนาภิกคิกะ ภิกษุ ๓ ไม่ ยี่ รุกขธรม้า ซึ่ง
 ถอน วิภังคิ ไว้ ๑ ผ้านั้น กว้าง ยาว พอ วิภังคิ บริโภค นุ่ง ห่ม ๑
 พร้อม ท้าย ของ ๓ นี้ จึง เป็น ปาจิตถีย สะมุฏฐาน วิธ เป็น คั่น
 เหมือน ท้าย ประทุมะ กระฐินะ สิกขาบท ไม่ ปลด แต่ สิกขาบทนี้ เป็น
 นิรยาภิริยะ

หมวด ๒๖

ใน อะปะริยานะ สิกขาบทที่ ๑๐ ความว่า บัณเฑาะฐะ อะธิฐาน
 ฐาน ผ้ายาว กว้าง ยาว พอ วิภังคิ ขึ้น ไป ผ้ายี่ สี่ ทัศนะ มี ขา
 กล้อง เข็ม มี เข็ม ก็ ตาม หรือ ไม่ มี เข็ม ก็ ตาม รัก ประคก
 เหว เป็น แผ่น หรือ เป็น ค้าง ได้ ห่ม ก็ ตาม บริกขาร ๘ สิ่ง
 เป็น ของ ภิกษุ ขึ้น ภิกษุ ไก ไกย ที่ สุก แม้ จะ หัก เวระ เล่น
 นำ ใส่ สักขี เสียบ เอง เป็น ปาจิตถีย ใช้ ให้ ผู้อื่น เอา ไป สักขี

เสีย เป็น ทุกกฎ เพราะ บังคับ ครั้น ผู้อื่น นั้น เอาไป สอน เสีย
 เขา ผู้ บังคับ นั้น ต้อง ปาจิตตีย์ ใน อุปะสัมมັນ เป็น คติกะ
 ปาจิตตีย์ ใน อุปะสัมมັນ เป็น คติกะ ทุกกฎ สอน เขา
 หรือ ให้ ผู้อื่น สอน ซึ่ง ขริกขาร นั้น เป็น ของ อุปะสัมมັນ หรือ
 อุปะสัมมັນ ก็ ตาม ยก แก้ว วัตถุ มี ชาติ เป็น ต้น ที่ ว่า มา แล้ว
 นั้น เสีย เป็น ทุกกฎ ขริกขาร ผู้อื่น วาง ไว้ ไม่ ก็ ช่วย เกีย
 ให้ หรือ เกีย ไป ไว้ ด้วย คิด ว่า จะ ส่ง สอน เจ้า ของ แล้ว จึง
 จะ ให้ แล ภิกษุ บ้าง เป็น ต้น เหล่า นี้ เป็น อนุชาตติ เป็น
 สาธกคติกะ มี องค์ ๓ สอน ขริกขาร เป็น ต้น เป็น ของ อุปะสัมมັນ ๑
 ไคว่ จะ ให้ เจ้า ของ ลาภสัก หรือ จะ หัก เรา เสน่ ๑ พร้อม กับ
 องค์ ๑ นี้ จึง เป็น ปาจิตตีย์ ละมุลฐาน วิธ เป็น ต้น เหมือน
 อนุชาตติ ละมุลฐาน

บทที่ ๒๖ ติฏฐิโร จิตฺโต เภวรรค ที่ ๑

ใน สัปปาดะระ วรรค ที่ ๑ ประทับ ด้วย ลิกขาบท ๑๐ สัณฺนิจฺจะ
 ปาดะ ลิกขาบท เปน ที่ ๑ ความ ว่า ภิกษุ ไค แกล้ง ขำ สัตว์
 ติรฺจฺจาน ที่ เปน อยู่ แม้ เล็ก เท่า ไข่ เล็ก เท่า เหว หรือ ไค
 ก็ ก็ ให้ คาย เปน ปาจิตตีย์ อย่าง เกีย ๖ ก็ แต่ ใน สัตว์ ไค
 เป็น อนุชาตติ ใหญ่ เพราะ ประโยค ไค ใน สัตว์ มี ชีวิต
 สงสัย อยู่ หรือ ไค สัตว์ มี ชีวิต สำคัญ ว่า สัตว์ มี ชีวิต หรือ
 สงสัย อยู่ เป็น ทุกกฎ รู้ ว่า ไค สัตว์ เป็น อนุชาตติ ไม่ แกล้ง
 ไม่มี สะติ ไม่ รู้ ไม่ ประสงค์ จะ ให้ คาย แล ภิกษุ บ้าง เป็น ต้น

เหล่านี้ ไม่ เป็นอาบัติก็ วิจิตรด้วยผล นั้น มีนัย ศักดิ์แล้วแล้ว
ใน มรรค สละวิคคระ พาราชิก

ปฐม รม

ใน สยิปาณะระ สิกขาบทที่ ๓ ความว่า ภิกษุใด รู้ อยู่ว่า
น้ำมี ศักดิ์แล้ว ๆ จะ ทาย ด้วยขริ โลก น้ำนั้น แล เขมขริ โลก
น้ำนั้น คือ คั้นดิน แล ตาย ตั้ง ฉาชนะ ระค เท โท ๆ เป็น
ปาจิตกัณฑ์ ทก ๆ ประโยค วิจิตรด้วย ผล นั้น ใน สิกขาบทนี้ พึง
รู้ โดย นัย ศักดิ์แล้วแล้ว ใน สยิปาณะระ สิกขาบทนี้ เด็ด

ทุติย รม

ใน อุกโกฏระระ สิกขาบทที่ ๔ ความว่า อะธิกรณ ๔ คือ วิาต
ท่ม เถียร แก่ง แอ่ง กว้าง อธรรม วิชัย คือว่า วิาต ทาธิกรณ โทษ
ด้วย ศักดิ์ วิชัย อาหาระ วิชัย หิมวิชัย อาชีวะ วิชัย ชัน
โคธันหนึ่ง ชื่อว่า อะนุทาธิกรณ อาบัติทั้ง ๔ ของ ชัน โทษ
หนึ่ง ซึ่ง ภิกษุ ต้อง เข้าแล้ว ชื่อว่า อาปัตตาธิกรณ อะปะโต
กะระกรรม ญัตติกรรม ญัตติทุติยะกรรม ญัตติทุติยะกรรม
ทั้ง ๔ นี้ สิ่งใด สิ่งหนึ่ง เกิด ขึ้น แก่ สงฆ์ ๆ จะ พึง ทำ ชื่อว่า ภิจา
ธิกรณ อะธิกรณ ๔ นี้ ชัน โทษ หนึ่ง เกิดขึ้น สงฆ์ รำบับ แล้ว
ด้วย สมะระ ๔ สิ่งใด สิ่งหนึ่ง โดย อธรรม ภิกษุใด รู้ อยู่ว่า สงฆ์
รำบับ แล้ว แล ไปสู่ สำนัก ภิกษุ นั้น ๆ กล่าว ว่า กรรม ซึ่ง
รำบับ อะธิกรณ นั้น สงฆ์ ทำ ไม่ ก็ ต้อง ทำ โทษ เป้า คั้น ถึง

แล้วเลิกนอนเสียเพื่อจะทำอะไร เป็นปาลิตติย์ ในกรรม
เป็นกรรมสงสัยอยู่ ก็ ในกรรม ไม่เป็น กรรมสำคัญว่า
เป็นกรรม หรือสงสัยอยู่ ก็ เป็นกุศล สำคัญว่า ไม่เป็น
กรรม ในกรรมนั้น ๆ แต่ รู้ อยู่ ว่า สงฆ์ทำกรรมไม่เป็น กรรม
หรือ เป็นวรรค หรือทำแก่คนไม่ควร แก่กรรม แต่ภิกษุ
อย่าเป็นต้น เหล่านี้ ไม่เป็น อาบัติ เป็น อนาถิกตติยะ
มี องค์ ๓ อะภิวรรณ สงฆ์ รำงับ แล้วตาม กรรม ๑ รู้ อยู่ ๑
เลิก เลิก ๑ พร้อมด้วย องค์ ๓ นี้ จึงเป็น ปาลิตติย์ สมุฐาน
วิธี เป็น ต้น เหมือน อะภินาทานะ ลีลาฆาต แยก แก่ ลีลาฆา
ตนี้ เป็นทุกขะ เวทนา

১১১

ในทูลจุลละปะนิเทศา ทนะ สักขะยทที่ ๔ ความว่า ภิกษุ
โคธู ธมฺมวํ ภิกษุอื่น ต้อง ทูลจุลลา ยทที่ คือ สักขาติเสถ แต่
ช่วย บัณฑิต ยทที่ แห่ง ภิกษุ นั้น ไว ทั่ว ขยาย อันใด อันหนึ่ง
ต้อง ปาจิตตีย์ ถ้า ปตง ขระเสถ ว่า จะไม่ ขอด แต่ ภายหลัง
กลัษ ขอด ว่า ต้อง ปาจิตตีย์ แล้ว กลัษ ขอด ถ้า ปตง ขระ
เสถ ถึงนี้ แล้ว ขอด ผู้อื่น เพื่อ จะได้ ยท แม้ ผู้อื่น ก็ ขอด เพื่อ
จะได้ ยท โดย ขยาย ดังนี้ แม้ สะณะณะ ร้อย หก เมื่อ เจริญ
ยัง ไม่ ชาติ คราย โท ก็ คง ต้อง อยู่ คราย นั้น อย่าง ไฉน เจริญ
จึง จะ ชาติ ถ้า ผู้ ต้อง ขอด แก่ ผู้หนึ่ง แม้ ผู้ หนึ่ง นั้น ก็ ขอด
แก่ ผู้ อื่น ผู้ อื่น นั้น ผู้ ไฉน ขอด เชอ กลัษ ขอด แก่ ผู้ นั้น

ปาจิทกัษะ สิกขาบท

๑๗๗

คือ บุคคลที่ ๑ ขอดแก่คนที่ ๒ ทั้งนี้แล้ว เมื่อจะ ะชาค
ในทูลจุลลามาที่ละอันอยู่ หรือ สำคัญว่า ใช้ทูลจุลลามาที่
เป็น ทุกกฎ ในอ. ใช้ทูลจุลลามาที่ เป็น คติละ ทุกกฎ ช่วย
บัก อธิษฐาน ะชว อบาย แล ไม่ ชว อบาย แห่ง อะนุประสัมมัตติ เป็น
ทุกกฎ อย่าง เกียว คติ ว่า การ เกลาะ วิวาท จักมี แก่ สงฆ์
หรือ คติ ว่า ผู้นี้ ร้าย กา อบาย ซ้ำ จักทำ อัน ะร่าย แก่ ชว
แล พวคมะจะรบกันนี้ แล ไม่ ขอด หึง ไว้ ก็นี้ ยัง ไม่ เห็น
ภิกษุ ที่ สุมทวร ยัง ไม่ ขอด หรือ ไม่ ปราณีตมาจะบัก แล หึง
อยู่ ไม่ ขอด ด้วย คติ ว่า เรา ะปราณีต ด้วยกรรม ของ ตนเอง
แล ภิกษุ นี้ ะละกัน ะละกัน เป็น ละลามัก เป็น ะระณาคติติระ
มี องค์ ๒ รู้ อยู่ ว่า อะนุประสัมมัตติของทูลจุลลามาที่ ๑ ปลง
อะระเสียบ ว่า เรา จัก ไม่ ขอดแก่ ผู้นั้น ด้วย ทวัจ ะช่วย บัก
ไว้ ๑ พรหม ด้วย องค์ ๒ นี้ ะ เป็น ปาจิทกัษะ เป็น ะระณ
ภาสะนะ ะระณฐาณ อาบัติที่ เกิด แก่ กาย วาจา จิตที่ เป็น
ภิกขา สันญญา วิโมกข์ ะจิตตะ ะโกล ะวัชชะ เป็น กาย กรรม
ะจิตกรรม เป็น ะกุสสตจิตที่ ทุกชะ เวทะนา

ทุกต์ถิ ะย

ใน โธมะ วิสะทิวัสสะ สิกขาบทที่ ๘ ความว่า ภิกษุ ใดรู้
อยู่ แล เป็น อธิษฐานะ ให้ บุคคล มี ปี ๑๐ ทั้ง แก่ ถิธ ประฏิสนจิ
มา ยัง หยอน อยู่ ยัง ไม่ เห็น ให้ อะนุประสมมต เป็น ภิกษุ เป็น

ปัจจัยที่ขี้ ภิภษุณนอกนั้น ผู้เป็น คณะ ประกทั้ง สมก ทั้ง ทุกกฎ
ส่วน บุคคล นั้น แม้ อุปัชฌายะ จะ รู้ หรือ ไม่ รู้ ก็ ตาม ได้
อุปะสมมท เข้าคง ไม่ เป็น อุปะสัมบัน ถ้า แล ผู้ นั้น ล่วง ๑๖
พรรษา ไป เป็น อุปัชฌายะ ได้ ทุลลบุทว ชัน อุปะสมมท ถ้า บก
อุปัชฌายะ นั้น เสียบ คณะ ประก ครบ ใช้ ผู้ อุปะสมมท ชื่อ ว่า อุปะ
สัมบัน อุปะสมมท แล้ว ทั่ว กิ แม้ ผู้ ที่ ไม่ เป็น อุปะสัมบัน นั้น
ยังไม่ รู้ ตัว ทราย ไท ยัง ไม่ เป็น อัน ทราย แต่ สวรรค์ แล
นิพพาน แก่ ผู้ นั้น ทราย นั้น รู้ แล้ว फिर อุปะสมมท เสียบ ใหม่

มีอยู่ใหม่ จบ

ใน เอยะ สัตตะ สิกขาบทที่ ๖ ความว่า ไวรทำ ไวรกรรม
แล้ว หรือ ยัง ไม่ ได้ ทำ กิ บุคคล หลอก ลวง พระเจ้า แม่ เภ็น
หรือ คน อภิหมันนี้ ท่าน ชนอ พวก ไท พวก สันถ เป็น พวก
เภ็นทาง ชื่อ ว่า เอยะ สัตตะ พวก ไวร ภิกษุ ไค รู้ อยู่ ว่า
เป็น พวก ไวร ทั้ง นั้น แล ชัก ชวน กำหนด ภาล ทั่ว กิ ทั้ง สอง
ข้าง ว่า เรา จะ ไป วัน นี้ หรือ พรุ่ง นี้ ต้อง ทุกกฎ เพราะ ชัก
ชวน ก่อน แล้ว ทำ ไม่ ได้ ผิด สังเกต ภาล ที่ กำหนด ไว้ เภ็น
ทาง ไป ทั่ว กิ ถึง ผิด สังเกต ก็ ตาม ถ้า เภ็น ไป ทาง บ้าน ยัง
ไม่ ลง อุปจาร บ้าน อัน ที่ ไกล ทั่ว กิ ชั่ว ไก่ เทียบ ไป ถึง ยัง ไม่
เป็น อาบัตติ ก่อน เมื่อ ล่วง อุปจาร บ้าน อัน ใน เท้า ที่ แรก
เป็น ทุกกฎ ใน เท้า ที่ สอง เป็น ปัจจัยที่ขี้ เภ็น ทาง บ้าน ไม่ มี
บ้าน ล่วง กิ โยชน กิ เภ็น อน กิ เป็น อาบัตติ มาก นัย นัย

ด้วย ลม สู่ อุปะจาร มั่นขึ้น แล ล่วง กิ่ง โยชน^๑ มะนุษย์ ไม่ ไ้
ชักชวน ภิกษุ ชักชวน เขา ข้าง เทียบ หรือ เปน หมู ไวร ภิกษุ
สงสัย อยู่ หรือ ใช้ หมู ไวร ภิกษุ สำคัญ ว่า หมู ไวร แต่ สงสัย
อยู่ ก็ ก็ เหล่านี้ เปน ทุกกฎ ภิกษุ สำคัญ ว่า ใช้ หมู ไวร ก็ ก็
ไม่ ไ้ ชักชวน เปน แค่นั้น ไป ด้วย กัน หรือ มะนุษย์ ชักชวน
ข้าง เทียบ ภิกษุ ไม่ ชักชวน แล ไม่ ผิด สังเกต ถาส หรือ ชักชวน
กัน ไป เพราะ อธิติ ร่าย แล ภิกษุ บ้า เปด ตัน เหล่านี้ เปน อะนา
ปัตติ เป็น อะนาปัตติ ละ มี จาคะ : เปน พวก ไวร ๑ รู้ อยู่ ๑
ชักชวน กัน ทั้ง สอง ข้าง ๑ ไป ด้วย อุปะจาร มั่นขึ้น หรือ ล่วง
กึ่ง โยชน ไม่ ผิด สังเกต ๑ พึง มี ด้วย อรรถ : นี้ จึง เปน
ปาจิตถีย์ เปน เหยยระ สัตตะ สามัญฐาน อาวัชคิ เกิด แค่ กาย
จิตต์ แค่ กาย วาจา จิตต์ เปน นิวิยา สัญญา วิโมक्ष สะจิตตะกะ
ปัทตณทิวัชชะ เปน ทายกรรณ ระจิกรรณ นีจิตต์ ๓ มี เวทนา ๓

 १५

ในสัปดาห์นี้ สึกขาบทที่ ๗ ความว่า ภิกษุใดชักชวนหญิง
ผู้รู้ความ แลหญิงที่ชักชวนด้วยกันทั้ง ๒ ข้าง เกินไป
ทางเกินกว่า ไม่ผิดสังเกตุกาล เป็นอาบัติที่ทุกกฎแลปา
จิตติยัตถ์กล่าวแล้ว ในสีกขาบทก่อน ในวาทุคาม เช่น
ติลกปะปาจิตติยัตถ์ ในทางขัณฑ์ แลนางเข้ตแลขัณฑ์เจาะ แล
สัตว์ศิริโฆณัตถ์ เมียมี่กายตัมมะนุสสัย เป็นทุกกฎ ภิกษุชัก
ชวนอย่างเกินหญิง ไม่ได้ชักชวน หรือใช้หญิงสำคัญว่า

หญิง หรือสงสัยอยู่ เป็น ทุกกฏ รู้ว่า ใช้หญิง เป็น อนาคตัก
 ในอนาคตักนั้น นอกนั้น เหมือน สิกขาบท ก่อน ยก แต่ อันตะราย
 ขบ่าเร เกี้ยว เป็น อนาคตักกิริ มี องค์ ๓ ชักชวน ด้วยกันทั้ง
 สอ ข้าง แล้ว เดินทาง ไป ๑ ไม่ผิดสัก เกต ๑ แล้ว ประจาร
 บ้านอื่น หรือ ด่วง ถึง โยชน ๑ พร้อม ด้วย องค์ ๓ นี้ จึง เป็น
 ปาจิตถีย์ เป็น อภิหาระ สะมูฏฐาน ขาปัตถ์ เกิด แต่ กาย แต่ กาย
 วาจา แต่ กาย จิตต์ แต่ กาย วาจา จิตต์ เป็น กิริยา ใน สัตถุญา
 วิโมกข์ ขะจิตตะระ ปันณัตถิวัชชะ เป็น กายกรรม มะจิกรรม
 มัจจิตต์ ๓ มี เวทนา ๓

ลัทธิ มุข

ใน อธิฏฐะ สิกขาบท ที่ ๔ ความว่า ภิกษุใด มี ติฏฐิ ความ เห็น
 ผิดว่า สัมผัสส หึง ไม่ มี โทษ เหมือน สัมผัสส เหว ของ ลาก ชน
 ชอน ไม่ เห็น โทษ ใน การ ด่วง เมตุน กัง นี้ กล่าว ที่ พระพุทธ
 เจ้าว่า อนาคตักกิริ มี อันตะราย การ ด่วง สิกขาบท อนาคตัก
 กัง ยิน ก็ สัมผัสส สตรี นี้ พระผู้มีพระภาค ตรัส ว่า เป็น อัน
 ตะราย แก่ สรรค์ นิพพาน นี้ เรา เห็น ว่า ไม่ เป็น อันตะราย
 แก่ คน ผู้ ยิน ก็ สัมผัสส สตรี เธอ กล่าว กัง นี้ ให้ ภิกษุ ทั้ง
 หลาย อื่น ซึ่ง ได้ เห็น ได้ ยิน ฟัง แสง โทษ กามะคุณ ห้า ปราม
 เธอ เล็บ ๓ ครั้ง ๓ ครั้ง เมื่อ เธอ ไม่ สละ ติฏฐิ นั้น เล็บ ต้อง
 ทุกกฏ แม้ ผู้ ที่ ได้ ยิน ไม่ ห้าม ปราม ก็ ต้อง ทุกกฏ แม้ เธอ
 ไม่ สละ แล้ว ฟัง พาทวิ ไป ตาม กลาง สรรค์ ห้า ปราม อีก ครั้น
 เธอ ไม่ สละ ต้อง ทุกกฏ อีก เมื่อ เธอ ไม่ สละ กัง นี้ สรรค์ ฟัง

สว กุสละมะหุสาสละมะ ๓ ครั้ง กัวย ญัตติ จะตฤถะ ๓ ครั้ง วาจา
เพื่อ จะ ให้ สละ ทิฏฐิ นั้น เมื่อ เธอ ไม่ สละ เสียบ ท้อง ทุกกฎ
ใน ขณะ เวชญัตติ ที่ ๑ แต่ ใน ขณะ จะ อะนุสาสะนะ ที่ ๑ ที่ ๒ เมื่อ
จบ อะนุสาสะนะ ที่ ๓ ต้อง ปาจิตติยะ

อัญญมัม ๒๖

ใน อุกกัชตะ สัม โภคะ สิกขาบท ที่ ๑ ความว่า ภิกษุ ไก ต้อง
ชุก เขะ ๓ วัฏฏะ เพราะ ไม่ เห็น อามัทธิ หรือ ไม่ แสคง
อามัทธิ เสียบ หรือ ไม่ สละ ทิฏฐิ ๓ นี้ จำพวก ไก จำพวก นั้น
สงฆ์ ยัง ไม่ รำบ วัฏฏะ นั้น ให้ แล้ว ภิกษุ ไก รู้ อยู่ ด้วย นี้ แต่ ทำ
อามัทธิ สัม โภคะ คือ ให้ อามัทธิ หรือ รำบ อามัทธิ กับ เธอ นั้น หรือ
ทำ วัฏฏะ สัม โภคะ คือ สละ วัฏฏะ เวชญัตติ ๓ วัฏฏะ กับ เธอ นั้น ถ้า
ทำ สังฆะ วัฏฏะ เช่น กัน ว่า อุโบสถ แล ประจวบ ๓ วัฏฏะ แต่
นอน ใน ที่ มุง ยัง ยัง เกิด ๓ วัฏฏะ แม้ มี อุปะจาร ต่าง กับ เธอ นั้น
ต้อง ปาจิตติยะ ทุก ๆ ประโยค

นวมัม ๒๖

ใน กัณฐะกะ สิกขาบท ที่ ๑๐ ความว่า แม้ สามะ เชนะ มี ทิฏฐิ
ผิด กล่าว ว่า พระ พุทธะ เจ้า ทั้ง ใน อะริยวัฏฏะ สิกขาบท ก่อน ภิกษุ
ทั้ง หลาย ผู้ ไก เห็น ผู้ ไก ยิน พึง แสคง ไทษ กามะคุณ ห้า
เสียบ ๓ ครั้ง ๓ ครั้ง ถ้า เธอ สละ ทิฏฐิ นั้น เสียบ เป็นการ ก็ ถ้า
เธอ ไม่ สละ ไช้ พึง ทำ ภาสะนะ เชน เสียบ ด้วย คำ ว่า สัตถะ

ประณิบัติกัมมชะบัพพะ

ทักษ์โค ขาวโสด งามจร ปรเว วิหัสสิ. กุณฺโณ สามะเนรผู้มี
 ชาย. ทั้งแต่วันนั้นไป ท่านอย่าอ้าง พระผู้มีพระภาคนี้ว่า
 เประศาสนาของ ท่านเลย สามะเนร ทั้งหลาย อันยอม ไถ้นคน
 ร่วมกับภิกษุอื่น ๓ คั่น แม้ อันใด แม้ ความนอนร่วมกับนั้น
 ย่อมไม่มีแก่ท่าน ไปเสียเถิด เจ้าคนชั่ว งามหายเถิด
 ทั้งนี้ ภิกษุใด รู้ชู้ว่า สามะเนร อันสงฆ์ให้ นอนหาย ทั้งนี้
 มลแล้ว แล กลั้ว กลั้วม ก็ให้มริกาหาร หรือ สอนจรรมนักได้
 ชุบชูมจากตน บินดี รับ รุณแล้ว ไม่สัพเพสส หรือทำ
 สัมโลกทั้ง ๔ แล ร่วม สะระเสยกับ สามะเนร นั้น ทั้งกล่าว
 แล้วในสิกขาบทก่อน ตัณเภาจิตตีย์ทุก ประโยค

ทสมํ วม. สักกโฆ วัคโค วมรรคที่ ๓

ใน สหะธัมมิกะ วรรคที่ ๘ ประทับด้วย สิกขาบท ๑๒
 สหะธัมมิกะ สิกขาบทที่ ๑ ความว่า ภิกษุใด ประพฤติ ชะนา
 หารอยู่ ภิกษุทั้งหลาย อันห้ามปรามว่า กล่าวด้วย สิกขาบท
 บัญญัติที่ กลั้วจะ เป็นอาบัติก็เพราะ ไม่เชื่อเพื่อ แล กลั้ว
 กล่าว เป็นเลสไปว่า เรา ยัง ไม่ ไถ้ถาม ภิกษุอื่น ซึ่ง เป็น
 วิณัชฺสรผู้ฉลาดทราบใด เรา จัก ยัง ไม่ คึกษา ใน สิกขาบท
 นั้น ก่อนดังนี้ ต้อง ปาจิตตีย์ทุก ๆ คำ วิสัยผู้ จะ คึกษา จำ
 ต้อง รู้ให้ทั่วถึง ต้อง ไถ้ถาม เพื่อ ความแห่ง ปาฐะ นั้น ๆ ต้อง
 คึก เบรียบเทียบ อันนี้ แล เป็น ความชอบยิ่ง ใน ขรรมนั้น
 ใน อุปะสัมมาน เป็น ทิถะ ปาจิตตีย์ ใน ขณุปะสัมมาน เป็น

กิตตะ ทุกกฎ อุปะสัมมัตถ์ หรือ อะอุปะสัมมัตถ์ นั้น ทัก เค็ชฌ ว่า
กล่าว ด้วย ขัก ไช้ บัญญัติที่ เปน พระสูตร หรือ อะภีจรรณด้วย
คำ เปนที่ ว่า ทำ อย่าง นี้ ไม่ เปน ไป เพื่ย สัก เละละ เพื่ย ถ้า
จัก กิเลส ผล เธอกล่าว ผัก เพ็ญ ทั้ง ก้อน นั้น เปน แต่ ทุกกฎ
กรณี เธอกล่าว ว่า ข้า จัก ฐา ข้า จัก ศึกษา ทั้ง นี้ กัก แล
ภิกษุ ย้า เปน ตัน เปน อะนาปัตติ เปน อะนาณคัตติกะ มี องค์ ๑
อุปะสัมมัตถ์ ว่า กล่าว ด้วย บัญญัติที่ ๑ กล่าว ผัก เพ็ญ ไป ทั้ง
นั้น ด้วย หวัง จะ ไม่ ศึกษา พรหม ด้วย องค์ ๑ นี้ จึง เปน
ปาจิตติยะ สะมณฐานวิชัย เปน ตัน เหมื่อน ด้วย อะภินนาทานะ
สิกขาบท ก็ แก่ สิกขาบท นี้ เปน ทุกชะ เวทนา

ปฐม ๒๒

ใน วิเลชะนะ สิกขาบท ที่ ๑ ความ ว่า ภิกษุ ไท เมื่อ ภิกษุ
อื่น ต้อง สวัก ขณ เว้น สิกขาบท ศึกษา ปาติ โมกข์ อยู่ แล
กล่าว ตี เค็ชฌ สิกขาบท ว่า จะ ต้อง การ อะไร ด้วย เล่า เว้น
สิกขาบท นั้น แล น้อย โทษ ลำบาก เหล่า นี้ ไทร เข้า เว้น
สิกขาบท เหล่า นี้ ก็ จะ เปน ไป เพื่ย ความ รัง เกียจ เพื่ย ครัน
รำคาญใจ เท่า นั้น เอง เพราะ ตี เค็ชฌ สิกขาบท ทั้ง นี้ ต้อง
ปาจิตติยะ ในการ ตี เค็ชฌ แก่ อุปะสัมมัตถ์ เปน คิกกะ ปาจิตติยะ
ในการ ตี เค็ชฌ สิกขาบท แก่ อะอุปะสัมมัตถ์ เปน คิกกะ ทุกกฎ
ในการ ตี เค็ชฌ ขรรณอื่น คัก พระสูตร แล พระอะภีจรรณ แก่
อุปะสัมมัตถ์ หรือ อะอุปะสัมมัตถ์ นั้น ทั้ง ๑ เปน ทุกกฎ ไม่ ประสงค์

จะ ก็เขียน กล่าว ว่า ท่าน จร เวียน พระสูตร หรือ อภิธรรม
 แล กาลา เสียบ ก่อน เลิก ภาย หลัง จึง ค่อย เวียน วินัย ทั้ง นี้
 แล ภิกษุ ข้าง เป็น ต้น เป็น อณายก ที่ เป็น อณาณิกตีกะ
 มี องค์ ๔. ใคร จะ ก็เขียน ๑ ก็เขียน สิกขาบท ใน สำนัก อปะ
 สัมมัต ๑ พรหม ๓ ้วย องค์ ๔ นี้ จึง เป็น ปาจิตตีย์ สมุฏฐาน วิช
 เป็น ต้น เหมือน ๓ ้วย อธิษฐาน ทานะ สิกขาบท ก็ แต่ สิกขาบท
 นี้ เป็น ทุก อะ เวทนา

ทุกติ ย ๒๒

ใน โฆระนะ สิกขาบท ที่ ๑ ความ ว่า ภิกษุ ไก ประพฤติ อณา
 ราร อยู่ ก่อน แล้ว ครั้น ปาติโมกข์ สงฆ์ สวด ทุก กิ่ง เกือบ วัน
 อโธสถ มา ๓ ครั้ง ๓ ครั้ง แล้ว ได้ ยืน รู้ อยู่ หวัง จะ ให้ ภิกษุ
 อื่น สำคัญ ว่า ตน ต้อง ข้าม ทัก ๓ ้วย ไม่ รู้ แล กล่าว ว่า
 ข้า พึ่ง รู้ เกือบ นี้ เอง ว่า สิกขาบท นี้ มา ใน ปาติโมกข์ แห่ง
 ใน ปาติโมกข์ มา ยัง อุทเทส ทุก กิ่ง เกือบ ทั้ง นี้
 ถ้า ภิกษุ ทั้ง หลบ อื่น แล้ว ก็ รู้ อยู่ ๓ ้วย ว่า เธอ นี้ เคย พัง
 พัง ปาติโมกข์ สงฆ์ สวด มา ๓ ครั้ง ๓ ครั้ง แล้ว ทั้ง นี้ เธอ นี้
 ท้อร ทุก กิ่ง เพราะ แล ทำ หลง ข้าม ทัก ไก เธอ ต้อง เพราะ
 ประพฤติ อณาราร ก่อน เธอ จัก พ้น ข้าม ทัก นี้ ๓ ้วย แล ทำ
 ไม่ รู้ ก็ หา ไม่ ให้ พระวินัยธร พัง ปรียบ ตาม โทษ ซึ่ง เป็น
 เทสะ นาคามี นี้ แล อุฏฐานะ คามี นี้ เลิก แล ส่ง พัง ข้า ทำ โฆหา
 โร ประณะ ทวณ แก่ เธอ นี้ ๓ ้วย ญัตติ ทติ ประณะ วา ๒ ข้าง

ขึ้นในกัฏฐ์ ครั้นกรรมนั้นส่งผลทำเป็นกรรมเสร็จแล้ว เธอ
แกล้งทำศนะอีกต่อไป ปาจิตกัปปะ

ตติยัม เภ

ในประหาระ สิกขาบทที่ ๕ ความว่า ภิกษุใด โกรธแค้น
แล้ว ให้ประหาร แก่ภิกษุอื่น ด้วยกาย หรือของ แห่งกัฏฐ์
กบ หรือ ชักขว้างไป เป็นปาจิตกัปปะ แม้ภิกษุต้องประ
หารนั้นตาย ก็คงเป็นปาจิตกัปปะ เพราะปรารถนาจะประหาร
อย่างเกี้ยว ในอุปัชฌายัน เภติคคะ ปาจิตกัปปะ ในขณะ
อุปัชฌายะ เภติคคะ ทุกกถา มิใช่จะขี้นาย จะทำให้เลิกรูป
เชือกที่ผูก เป็นคัน แห่งอุปัชฌายัน หรือ อะเนปะสัมภัน เป็น
ทุกกถา ผู้ใดผู้หนึ่งมา เขี่ยคันขึ้นพัวระทุยตี ด้วยประสงค์จะ
ให้ตนพ้นอันตราย จึงให้ประหาร ก็ติ แต่ภิกษุ บ้า เป็นคัน
เป็นอะนาศักดิ์ เป็นอะนาถิตีคคะ มีองค์ ๓ โกรธแค้น ๑
ไม่มีอะนินาย จะให้พ้นอันตราย ๑ ให้ประหารอุปัชฌายัน ๑
พร้อมด้วยองค์ ๓ นี้ จึงเป็นปาจิตกัปปะ สะมฺมูทฺธาน วิธิ เป็นคัน
เหมือนกัฏฐ์ ประหาระปาราสิก ก็แต่สิกขาบทนี้ เป็นทุกขะ
เวทนา

วคฺคํติ เภ

ในทะเลสาตติคคะ สิกขาบทที่ ๕ ความว่า ภิกษุใด เจริญใจ
ด้วยกาย หรือของ เจริญด้วยกาย แม้โดยอุบล แก่ภิกษุอื่น ด้วย

ความ โกรธแค้น ทั้ง ปาจิตติย์ ถ้า เขา เจ็บอก เจ็บแขนแล้ว
 พลัง ไป ประหาร ลง ใช้ ค้าง ทุกกฎ เพราะ ไม่ ประสงค์ จะ
 ประหาร ด้วย ประหาร นี้ ธรรมดา ใด มีมือ เป็น ตัน แดง
 หัก ไป เป็น ทุกกฎ อย่าง เดียว วิวินิจฉัย ทั้ง ยวง นอก นี้ พึง รู้
 โดย นัย ทั้ง สักขาบท อัน กล่าว แล้ว ใน ก่อณ เลิก

ปัญโญ จบ

ใน สักขาบท ทั้ง ๒ นี้ แม้ สัตว์ ๓ วิชิตาน ก็นับ ว่า อะปะสัมบัน
 ใน ธรรมละระ สักขาบท ที่ ๒ ความ ว่า ภิกษุ ใด โจทก์ เอง
 หรือ ให้ ผู้อื่น โจทก์ ซึ่ง ภิกษุ ด้วย อาบัติ ที่ สังฆาติเสส ๑๓ ข้อ
 ข้อใด ข้อหนึ่ง ที่ ไม่ มีมูล คือ ไม่ ใ้ เห็น ไม่ ใ้ ยิน ไม่ ใ้
 รับ ก็ เรียกว่า เขา นั้น ติงส ถ้า เขา ผู้ ต้อง โจทก์ นั้น รู้ ตัว ว่า
 เขา โจทก์ เรา ทั้ง นี้ ใน ขณะ นั้น ใช้ เป็น ปาจิตติย์ แต่ ผู้
 โจทก์ ใน อะปะสัมบัน เป็น ติงส ปาจิตติย์ โจทก์ ด้วย
 ขาหาระ วิบัติ หรือ ติงส วิบัติ ไม่ มีมูล เป็น ทุกกฎ ใน
 อะปะสัมบัน เป็น ติงส ทุกกฎ สำคัญ ว่า เขา ต้อง แล้ว
 โจทก์ ตาม สำคัญ แล ภิกษุ บ้าง เป็น ตัน เป็น อะนาบัติ
 เป็น สาธัตติกะ มี องค์ ๔ ผู้ ต้อง โจทก์ เป็น อะปะสัมบัน ๑
 อาบัติ ที่ สังฆาติเสส ไม่ มีมูล ๑ โจทก์ เอง หรือ ให้ ผู้อื่น โจทก์ ๑
 ผู้ ต้อง โจทก์ รู้ ตัว ใน ขณะ นั้น ๑ พร้อม ด้วย องค์ ๔ นี้ จึง เป็น
 ปาจิตติย์ ธรรมฐาน วิถี เป็น ตัน เหมือน กับ อะทินนาทานะ สัก
 ขาบท ถึง สักขาบท นี้ เป็น ทุกขะ เวทีนา

ปัญโญ จบ

ใน สัตยจริยะ สิกขาบทที่ ๗ ความว่า ภิกษุใด แกล้งทำ
ความ รำคาญ ให้เกิดขึ้นแก่ภิกษุอื่น ด้วยกล่าวว่า ท่าน
ชะรอย อายุ ยัง ไม่ ครบ ๓๐ ขวบ ไม่ เป็น อุปะสัมบัน ชะรอย
ท่าน ฝัน อามิส ใน เวลา วิกาล ชะรอย ทำละเมิด น้ำ เมา นั่ง ใน
ที่ สัมกับ มาตุคาม ไม่มี เหตุ แกล้ง กล่าว เลว ให้ เธอ นั้น
ร้อน ใจ ถึงนี้ ต้อง ปาจิตกัปป์ ทุก ๆ คำ ใน อุปะสัมบัน เป็น
ติลลปะ ปาจิตกัปป์ ใน อุปะสัมบัน เป็น ติลลปะ ทุก กฏ ไม่ ประรณหา
ระ ให้ เธอ อื่น รำคาญ ใจ กล่าว อย่าง นี้ ด้วย แสง หา ประ
โยชน์ แก่ เธอ นั้น อย่าง เทียว แล ภิกษุ บั เป็น ตน เป็น
อนาถิก คือ อนุชา อนาถิก คือ มี องค์ ๓ ผู้ ขึ้น เป็น อุปะสัมบัน ๓
กลัว ความ ไม่ ปลอดภัย แก่ เธอ นั้น ๑ ทำ ความ รำคาญ ให้ เกิด ขึ้น ถึง
ว่า นั้น ๑ พร้อม ด้วย องค์ ๓ นี้ จึง เป็น ปาจิตกัปป์ สะมูฏฐาน วิธิ
เป็น ตน เหมือน กับ สิกขาบท ใน สัตยจริยะ มา

ลัตถัม ภะ

ใน อุบัติ สติ สิกขาบทที่ ๘ ความว่า ภิกษุใด เมื่อ ภิกษุ อื่น
ทะเลาะวิวาท กัน อยู่ แล้ว ประรณหา ระ แอม ฟัง ว่า เธอ
เหล่านั้น จะ พูด อย่าง ไฉน เรา จัก ฟัง แล หวัง จะ โง่ พยั ท้วง
ด้วย แล้ว เดิน ไป เป็น ทุก กฏ ทุก ๆ ก้าว แม้ อยู่ ข้าง หลัง
เดิน รีบ ขึ้น ไป ให้ เร็ว หรือ อยู่ ข้าง หน้า แกล้ง ทำ ขำ ลง มา
ก็ เหมือน กัน ขึ้น ใน ที่ ใด ใด ยืน เสียง หย หย ฟัง ใน ที่
นี้ เป็น ปาจิตกัปป์ มา ที่ อยู่ ภิกษุ เหล่า นั้น ให้ ขึ้น เชื้อ ปรีก

ประวิทย์ กิติ มุขะ บัณฑ

มา กับ อยู่ หรือ เธอ เห็น ปรักษา กับ มา ที่ ใกล้ ที่ อยู่ คน ได้
 บิน ที่ หั่ง กระบอม ไอ หรือ บอก ว่า เรา อยู่ นี้ ให้ เธอ รู้ แม้ ไม่
 ทำ กิจ นี้ หั่ง พัง อยู่ คง เป็น ปาจิตติย์ ใน อุประสัมมัน เป็น
 ทิกระ ปาจิตติย์ ใน อุประสัมมัน เป็น ทิกระ ทุกกฎ ไม่
 แอบ พัง ด้วย คิด ว่า เรา ได้ บิน เธอ เหล่า นั้น เรา จัก เว้น
 จัก ลง จัก ร้าง บิน จัก เปลื้อง ทวิ เสียด รั้น ที่ ก็ แล ภิกษุ
 บั เป็น ต้น เประ อนาคตัง กิ เป็น อนาคตัง กิ มี องค์ ๓
 ผู้ ขึ้น เป็น อุประสัมมัน ๑ อะธิบาย จะ โจทย์ ๑ แอบ พัง ได้ บิน ๑
 พร้อม ด้วย องค์ ๓ นี้ หั่ง เป็น ปาจิตติย์ เป็น เถยยะ สัตตะ
 สมนุฐาน เป็น สีภา กิวิภา สีภา อะภิวิภา เป็น สันณูญา วิโมกซ์
 สะจิตตะกะ โลกะวัชชะ เป็น กายกรรม วะจิกรรม เป็น อะกุสล
 จิตท์ ทุกชะ เวทะรา

ในกัมมะประภูพาหะระ สิกขาบทที่ ๔ ความว่า สังฆะ กรรม
• มีะปะโลคะณะกรรม เปน คัน สังฆ จัก ทำ โดย ชอบ กรรม
ภิกขุ ไค อยู่ ใน ภายใน ใน สัมมา จัก ไม่ มาสู่ สังฆกรรม นั้น
ด้วย ภิกขุ อัน ไค อัน หนึ่ง ให้แก่ ฉันทะ เพื่อ กรรม นั้น มา แก่ ภิกขุ
อัน หนึ่ง กรรม นั้น สังฆ ทำ แล้ว โดย กรรม โดย วิสัย ภายใน
หลัง กลับ ติเตียน การกระทำ สังฆ เปน ปาจิตตีย์ ทุก ๆ คำ

১৯৯০ ১৯

ใบฉันทิระทัตถาคะมะระ สิกขาบทที่ ๑๐ ความว่าสงฆ์

ประชุมกัน ใน สัมา จะ รำบับ ละภิกะณั ภิกษุผู้ โทษผู้ จำเลย
 แม้ ความ ของ ทน ขึ้น สงฆ์ สมมติ ภิกษุ ผู้ ชัก ดาม ขึ้น แล้ว
 แต่ ยัง ไม่ ใ้ ชัก ใช้ ความ หรือ ส ่งกระทำ สังฆะกรรม ทั้ง ๔
 สิ่งใด สิ่งหนึ่ง ที่ ญัตติ หรือ สรภ จะ อนุจาจะนะ ทั้ง อยู่ ภิกษุ
 โภ อยู่ ใน ศักตยะนาสสงฆ์ ยรรวดีนา จะ ใ้ กรรม นั้น จำ เว
 ไม่ ใ้ ฉัษะ ก่อ น แล สัก ไป เลี้ย ยัง ไม่ มละ ศักตยะนาส
 สงฆ์ วิสัท เป่ ทุกกฎ กรรม ละ ศักตยะนาส แล้ว เปน ปาจิตติย
 สงฆ์ อยู่ ใน กรรม เป่ กรรม หรือ กรรม ไม่ เปน กรรม
 สำคัญ ว่า เปน กรรม แล สงฆ์ อยู่ ที่ ที่ เหล่า นี้ เปน ทุกกฎ
 รู้ อยู่ ว่า ไม่ เปน กรรม เปน ชะนาณิก ที่ รู้ ว่า ความ เกลาะ วิวาทจัก
 มึง กั สงฆ์ หรือ สงฆ์ จักกระทำ กรรม ไม่ เปน กรรม เปน วรรค
 จักกระทำ แก่ คน ไม่ ควร แก่ กรรม ทั้ง นี้ สัก หรือ เปน ใช้ หรือ
 สัก ไป ด้วย กิา แห่ง ภิกษุ ใช้ หรือ สัก อนุจาจะนะ บั สสาวะ หรือ
 ไม่ ยรรวดีนา จะ ใ้ กรรม จำ เว หรือ สัก ไป ด้วย กิา จะ กลับ
 มา ที่ ที่ แล ภิกษุ บั เปน คน เหล่า นี้ ไม่ เปน ชะนาณิก เปน
 ชะนาณิกติระ มี องค์ ๖ ศักสัน ความ หรือ สังฆะกรรม
 ทั้ง อยู่ ๑ กรรม นี้ เปน กรรม ๑ รู้ อยู่ ว่า เปน กรรม ๑
 อยู่ ใน สัมา ด้วย สงฆ์ ๑ คน มี สังวาส เสมอ กับ สงฆ์ ๑ ประ
 สงฆ์ จะ ใ้ กรรม จำ เว แล้ว สัก ไป มละ ศักตยะนาส สงฆ์ เลี้ย ๑
 พร้อม กับ องค์ ๖ นี้ จึง เปน ปาจิตติย เปน สะมะมุภาสะระ
 สะมุฐาน ชะนาณิก เกิด แก่ ทาน วา ปาจิตติ เปน กิริยา กิริยะ

สัญญาวิโมกข์ สะจิตตะกะ ไสยะวัชระ เป็น กาย กรรม วัชระ
กรรม เป็น อะภิสัจจัตถ์ ทุกขะเวทนา

ทสมี เภ

ใน ทศพระ สิกขาบทที่ ๑๑ ความว่า ภิกษุใด ขอม ด้วย
สงฆ์ ซึ่ง ประชุม ใน สัมมา ให้ ฉวีจิร ซึ่ง ทวาร วิถี เป็น อย่าง
เล็ก ขึ้น ไป แต่ ภิกษุ ที่ สงฆ์ สมณติ เป็น ภักคฺคฺทตฺตสสะระ เป็น คณ
โดย ขรรณ เธอ ทำ การ สงฆ์ โดย ขอม อยู่ แล้ว ภาย หลัง
กตฺยติ เตียม ว่า ภิกษุ ทั้ง หลาย น้อม มา สงฆ์ ให้ แก่ ภิกษุ
ตาม ขอบ ใจ ตาม มิตร ตาม สหาย ทั้ง นี้ ทั้ง ปาจิตตีย์
ทุก ๆ คำ

เขภาทสมี เภ

ใน ประวิฬามะระ สิกขาบทที่ ๑๑ ความว่า ภิกษุใด รู้ อยู่ ว่า
ลาภ ทาบก น้อม ไป แล้ว แก่ สงฆ์ ด้วย วาจา ว่า จัก ถวาย สงฆ์
แล้ว น้อม มา ให้ เขา ให้ แก่ บุคคล คือ ภิกษุ อื่น เป็น ปาจิตตีย์
วินิจฉัย ทั้ง ยวง นอก นี้ เมื่อ ประวิฬะระ สิกขาบท ใน นิสสัคคีย์
แปลก แต่ ใน ประวิฬะระ สิกขาบท เป็น นิสสัคคิกิระ ปาจิตตีย์ เพราะ
น้อม มา เพื่อ ตน ใน สิกขาบท นี้ เป็น แก่ สุกฺขะ ปาจิตตีย์
เพราะ น้อม ไป เพื่อ ภิกษุ อื่น เท่านั้น

ทวิทสมี เภ อัญญโม วัคโค เขวรรคที่ ๘

ใน ราชะวรรคที่ ๘ ประทับ ด้วย สิกขาบท ๑๐ อังคประ

สิกขาบทที่ ๑ ความว่า พระเจ้าแผ่นดินที่เป็น ขาติ กษัตริย์
 ได้มรณาภิเษกเป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้ว ทั้งพระมเหสีก็ด้วย
 อยู่ในท้องที่ขัณฑมหารัณ ๓ องค์ ๆ ไกลองค์หนึ่งยังไม่เสกหรือออก
 แล ภิกษุใดไม่ให้ ทูลให้ทรงทราบก่อน แล้วจะฉ้อพระ
 ทวารหรือพระขัณฑมหารัณเข้าไป เท่าที่ แรกเป็นทุกกฎ เท่า
 ที่ ๓ เป็นปาจิตติยะ

ปฐม ฆ

ในระตนะ สิกขาบทที่ ๑ ความว่า ภิกษุใดถือเอาของ
 ศรัทธาให้ผู้อื่นถือเอา ซึ่งรัทธนะ มีแก้วมุกดาเป็นต้น หรือ
 ของสมมติว่าเป็นรัทธนะ ก็ของใช้สอย สิ่งใดสิ่งหนึ่ง
 แห่งมณุษย์ ซึ่งเขาล้างตากอยู่ในน้ำในที่อื่น พ้นจาก
 ภายในอารามแลภายในที่พักอาศัยอยู่ เป็นปาจิตติยะ ถือ
 เอาเองหรือให้ผู้อื่นถือเอา ซึ่งต้องแลกเงินเพื่อตัว เป็นนิส
 สกัตติยะ ปาจิตติยะ เพื่อรับแลกและแลกบูชาแลเจกีย แล
 ณะจะกรรมเป็นทุกกฎ ในแก้วมุกดาเป็นต้น นอกนั้น เพื่อ
 ตนหรือผู้อื่นทั้งปวง เป็นทุกกฎสิ้น กัปปิยะ วัตถุหรืออะกัปปิ
 ยะวัตถุ โดยที่ สุกมัมเป็นของมารดา เก็บไว้ก็ถึงคนรักร
 เรือน ศรัทธา เป็นปาจิตติยะ กระทำของเช่นนั้น ให้เป็นของ
 ตัวแล้วจึงเก็บไว้ควรอยู่ ก็แต่กฤษณ์กล่าวว่า ท่าน
 จงช่วยเก็บของนี้ไว้ ฟังห้ามเสียว่าไม่ควร ถ้าเขาโกรธ
 ทั้งไม่กลัวไปเสีย ถือว่า เป็นกัรวลอยู่ ฟังเก็บไว้เด็ก

ประณิบัติ มุชชะปัพพะ

ช่างไม้หรือข้าราชการ ทำการในวัดอยู่ เขาฝากเครื่อง
มือหรือที่นอน ให้ช่วยเก็บไว้ให้ด้วย อย่าพึ่งทำด้วย
เห็นแก่หน้าแลกลัว จะแสดงที่เก็บไว้ให้ด้วยอยู่ แม้ใน
ภายในอาราม หรือภายในที่พักอาศัยอยู่ ในที่เช่นไร เขา
จักรังเกียจว่า ธรรมะภิกษุแต่สามเณรจักถือเอาของตก
อยู่ ในที่เช่นนั้น พึงถือเอาเอง หรือให้ผู้อื่นถือเอา แล้ว
นัยหมายเก็บไว้ แลพึงบอกว่า ของผู้ใดหาบ ผู้หนึ่งจงมา
เอาเถิด ถ้าผู้ใดมาพึงถามผู้หนึ่งว่า ของอย่างไร ของท่าน
หาบไป ถ้าเขากล่าวถามตามความใช้ก็พึงให้ ถ้าเขา
กล่าวไม่ถูกใช้ พึงว่ากะเขาว่าท่านจงหาเอาเถิด ถ้า
ภิกษุจะ ไปจากอาวาสนั้น พึงฝากไว้ในมือภิกษุผู้สมควร
เมื่อภิกษุเช่นนั้นไม่มี พึงฝากไว้ในมือคฤหบดีผู้สมควร
แล้วจึงไป ถัดภิกษุใดไม่ไปจากอาวาส แลไม่เห็นเจ้า
ของ เขตนพ พึงเอาของนั้นให้เขาทำเสนาสนะหรือเจดีย์
หรือสระโยกชะระณี ซึ่งเป็นของถาวร ถ้าล่วงกาลนาน
ไปเจ้าของมาใช้ พึงแสดงของถาวรนั้นว่า ให้อะนุโม
ทนาเอาเถิด ถ้าเขาไม่อะนุโมทนาเขาควรจะเอาใช้ พึง
ยังผู้อื่นให้ถือเอา เป็นของ ๆ คนแล้วใช้ของเขา ของเขา
ตกในภายในอารามหรือที่พักอาศัย ซึ่งเป็นที่พระพุทธรูปเจ้า
ทรงอะนุญาติ ไม่ถือเอาเก็บไว้ด้วย ไม่เอื้อเฟื้อ เป็นทุก
กฏ ของเขากตกในที่ ๆ พระพุทธรูปเจ้า ทรงอะนุญาติ ถือเอา
เก็บไว้ แลของใดซึ่งเป็นขามาสควร ถูกต้องให้ ถือเอา

ของนั้นด้วย หุ่น เคຍ หรือ ทำ เป็นของบิณฑบาต หรือถือ เอาด้วย
 บัณฑิตกุล สัตว์นรก และภิกษุอื่น ๆ เป็นอันหนึ่ง เหล่านี้ ไม่ เป็นอาบัติที่
 เป็น สาลกตติยะ มี อรรถ ๔ ใช้ เหตุ ที่ พระ พุทธเจ้า ทรง อนุ
 ญาต ๑ เป็น ของ ๑ ผู้ ๑ ๑ ไม่มี แห่ง ความ ถือ เอา ด้วย วิส
 ตาสะ และ บัณฑิตกุล สัตว์นรก ๑ ถือ เอา เอง หรือ ให้ ผู้ ๑ ถือ เอา
 ของ นั้น ๑ พร้อม ด้วย ของ ๑ นี้ จึง เป็น ปาจิตติยะ สมุญฐาน
 วิชัย เป็น อัน เหมือน ทวัช สัตว์นรกจะ วิชิตะ สิกขาบท

กุกกียัม รม

ในวิภาละคามะปะเวสสะนะ สิกขาบทที่ ๓ ความว่า ภิกษุใด
 ไม่บอกกล่าว ลาภิกษุอื่นที่มีอยู่ ตั้งกล่าวแล้ว ในจาริตะ
 สิกขาบท เข้าไปบ้านในเวลาวิกาล คือ ทั้ง แยก ล่วง เทียง
 แล้ว จน อดรุณ ไคมี ถ้าบ้าน ล้อม ล่วง ที่ ล้อม เข้า ไป ถ้า
 บ้าน ไม่ ได้ ล้อม ล่วง อดุปะจาร บ้าน ใน เท้า ที่ แรก เช่น ทุกกฎ
 ใน เท้า ที่ ๓ เป็น ปาจิตติยะ เว้น ไว้ แยก ล่วง คือ เพื่อน ภิกษุ
 ทวัช กัน ๑ กัก ถ้า แม่ มาก ทวัช กัน จะ เข้า ไป บ้าน ด้วย การ สิ่ง
 หุ่น ใช้ ที่ สมคค พุระ บอก ลาภิกษุ แล กัน การ ใน บ้าน ยัง ไม่
 สำเร็จ จะ ไป บ้าน ขึ้น กิ ซึ่ง จะ ลา อีก ไม่ มี ถ้า แล เมื่อ
 รำบับ อุทสาหะ นั้น แล้ว เกิน ไป วิหาร อยู่ อยาก จะ ไป บ้าน ขึ้น
 ใน ระหว่าง ทาง ใช้ ต้อง บอก ลา เป็น แท้ นั้น ใน เรือน กระจก
 หรือ ใน โรง ฉัว แล้ว อยาก จะ ไป เทียง บิณฑบาต น้ำมัน หรือ

สมัย ถ้าภิกษุข้างซ้ายข้างขวา มีอยู่ใช้ ฟัง ขอลา เมื่อ
ไม่มีฟัง คิดว่า ไม่มีแล้วไปเถิด ครั้นลงถนนแล้ว แม้เห็น
ภิกษุก็ ซึ่งระลาไม่มี ก็แสวงทางไปโรงบ้าน เมื่อ
เดินไปตามทางนั้น ถ้าจิตคิดว่าจะ เทียบ วิชิตะยาต นามัน
เป็นต้น เกิดขึ้น ใช้ เห็นภิกษุข้างซ้ายข้างขวา ฟัง ขอลา
เมื่อไม่แหวะ ขอลาจากทางเดินไปก็ ซึ่งระ ขอลาไม่มี คำขอลา
ครั้งนั้นว่า “ วิกาเล คามัมม เวลล อปุณณมิตติ. ขอลาเป็น
ภาษาไทว่า เราขอลาแล้วเข้าไปในบ้านในเวลาวิกาล ใน
วิกาล เช่น ทิถะ ปาจิตตีย์ ในกาลสำคัญว่าวิกาลหรือเค็ช้อย
แคลง อยู่เป็นทุกกฎ รู้ที่อยู่ว่าเป็นกาลเข้า เป็นระณามัตถ์
มีกาลก่อนหรือขอลาภิกษุที่มีอยู่ หรือภิกษุไม่มีไม่ขอลา
เข้าไป หรือไปอารามในระหว่างบ้านแลที่อยู่นางภิกษุนี
ที่อยู่ เจริญดี โรงถนบกัณฑ์ใดแห่งหนึ่งก็ หรือเดินไปตาม
ทาง ซึ่งไปตามแถวบ้าน หรือมีขันตะรายแลภิกษุม้า
เป็นต้น เหล่านี้ไม่เปน ขามัตถ์ เป็นระณามัตถ์ มีองค์ ๓
ไม่ขอลาภิกษุที่มีอยู่ ๑ ไม่มีเหตุ ซึ่งพระพุทธรเจ้า ทรง
อนุญาต ๑ เข้าไปบ้านในวิกาล ๑ พร้อมด้วยองค์ ๓ นี้ จึง
เป็นปาจิตตีย์ ตระณฐาน วิจิ เป็นต้น เหมือน ประมุขะวิจิระ
สิกขาบท แปรแลแต่สิกขาบท นี้ เป็นถิรวิภาถิวิระ เท่านั้น

กตัมม เหม

ในฐิติจะระ สิกขาบทที่ ๔ ความว่า ภิกษุใด ทำอะไร หรือ

ให้ผู้^{อื่น}ทำ ซึ่งกลอง^๕ เข็ม^๖ แล้ว^๗ กวีย^๘ กระบอก^๙ หรือ^{๑๐} เขา^{๑๑}
 ใน^{๑๒} ประโยค^{๑๓} ที่^{๑๔} ทำ^{๑๕} อยู่^{๑๖} เป็น^{๑๗} ทุก^{๑๘}กฎ^{๑๙} ทำ^{๒๐} แล้ว^{๒๑} ใ^{๒๒} มา^{๒๓} เป็น^{๒๔} เถาะ^{๒๕} นะกะ^{๒๖}
 ปาจิตติ^{๒๗} ต้อง^{๒๘} ก่อ^{๒๙} กลอง^{๓๐} เข็ม^{๓๑} แล้ว^{๓๒} จึง^{๓๓} แส^{๓๔} ขา^{๓๕} ยัก^{๓๖} ที่^{๓๗}
 นั้น^{๓๘} ตก^{๓๙} เป็น^{๔๐} เตะ^{๔๑} นะกะ^{๔๒} ปาจิตติ^{๔๓} คือ^{๔๔} คน^{๔๕} ทำ^{๔๖} ค้าง^{๔๗} อยู่^{๔๘} ตน^{๔๙} เอง^{๕๐} ทำ^{๕๑} ให้^{๕๒}
 แล้ว^{๕๓} ลง^{๕๔} หรือ^{๕๕} ใ^{๕๖} ผู้^{๕๗} อื่น^{๕๘} ทำ^{๕๙} ให้^{๖๐} แล้ว^{๖๑} ลง^{๖๒} หรือ^{๖๓} ผู้^{๖๔} อื่น^{๖๕} ทำ^{๖๖} ค้าง^{๖๗} อยู่^{๖๘}
 ตน^{๖๙} เอง^{๗๐} มา^{๗๑} ทำ^{๗๒} ให้^{๗๓} แล้ว^{๗๔} ลง^{๗๕} หรือ^{๗๖} ใ^{๗๗} ผู้^{๗๘} อื่น^{๗๙} ทำ^{๘๐} ก่อ^{๘๑} ไป^{๘๒} ให้^{๘๓} แล้ว^{๘๔} ลง^{๘๕}
 ทั้ง^{๘๖} ๔^{๘๗} อย่าง^{๘๘} นี้^{๘๙} สิ่ง^{๙๐} ไก^{๙๑} สิ่ง^{๙๒} หึง^{๙๓} แล้ว^{๙๔} ใ^{๙๕} มา^{๙๖} เป็น^{๙๗} ปาจิตติ^{๙๘}
 ทำ^{๙๙} เอง^{๑๐๐} หรือ^{๑๐๑} ใ^{๑๐๒} ผู้^{๑๐๓} อื่น^{๑๐๔} นำ^{๑๐๕} เพื่อ^{๑๐๖} คน^{๑๐๗} อื่น^{๑๐๘} ที่^{๑๐๙} ที่^{๑๑๐} แล^{๑๑๑} คน^{๑๑๒} อื่น^{๑๑๓} ทำ^{๑๑๔} ใ^{๑๑๕} มา^{๑๑๖}
 ขริ^{๑๑๗} โกล^{๑๑๘} ที่^{๑๑๙} เป็น^{๑๒๐} ทุก^{๑๒๑}กฎ^{๑๒๒} ทำ^{๑๒๓} ลูก^{๑๒๔} ลูก^{๑๒๕} แล^{๑๒๖} ชะ^{๑๒๗} หนู^{๑๒๘} ไม้^{๑๒๙} สี่^{๑๓๐} ไฟ^{๑๓๑} แล^{๑๓๒} ลูก^{๑๓๓}
 ถวิล^{๑๓๔} แล^{๑๓๕} กระ^{๑๓๖} ขอก^{๑๓๗} ขา^{๑๓๘} แล^{๑๓๙} ใ^{๑๔๐} ใ^{๑๔๑} ขา^{๑๔๒} แล^{๑๔๓} ชะ^{๑๔๔} หนู^{๑๔๕} ไม้^{๑๔๖} สี่^{๑๔๗} ไฟ^{๑๔๘} แล^{๑๔๙} ลูก^{๑๕๐}
 หึง^{๑๕๑} สิ่ง^{๑๕๒} ไก^{๑๕๓} สิ่ง^{๑๕๔} หึง^{๑๕๕} แล้ว^{๑๕๖} กวีย^{๑๕๗} กระ^{๑๕๘} บก^{๑๕๙} เป็น^{๑๖๐} คัน^{๑๖๑} ที่^{๑๖๒} ที่^{๑๖๓} แล^{๑๖๔} ภิก^{๑๖๕} ขุ^{๑๖๖} ย้า^{๑๖๗}
 เป็น^{๑๖๘} คัน^{๑๖๙} เป็น^{๑๗๐} ขะ^{๑๗๑} นะ^{๑๗๒} ยัก^{๑๗๓} ที่^{๑๗๔} เป็น^{๑๗๕} สาล^{๑๗๖} ยัก^{๑๗๗} ที่^{๑๗๘} ๓^{๑๗๙} เป็น^{๑๘๐} กลอง^{๑๘๑}
 เข็ม^{๑๘๒} ๑^{๑๘๓} แล้ว^{๑๘๔} กวีย^{๑๘๕} กระ^{๑๘๖} บก^{๑๘๗} เป็น^{๑๘๘} คัน^{๑๘๙} ๑^{๑๙๐} ทำ^{๑๙๑} เอง^{๑๙๒} หรือ^{๑๙๓} ใ^{๑๙๔} ผู้^{๑๙๕} อื่น^{๑๙๖}
 ทำ^{๑๙๗} เพื่อ^{๑๙๘} คน^{๑๙๙} ใ^{๒๐๐} มา^{๒๐๑} ๑^{๒๐๒} พร^{๒๐๓} ้อม^{๒๐๔} กวีย^{๒๐๕} ของ^{๒๐๖} ๓^{๒๐๗} นี้^{๒๐๘} จึง^{๒๐๙} เป็น^{๒๑๐} ปาจิตติ^{๒๑๑}
 สะ^{๒๑๒} หนู^{๒๑๓} ฐาน^{๒๑๔} วิ^{๒๑๕} ธี^{๒๑๖} เป็น^{๒๑๗} คัน^{๒๑๘} เหมือน^{๒๑๙} กวีย^{๒๒๐} ตัญ^{๒๒๑} ะ^{๒๒๒} วิ^{๒๒๓} ติ^{๒๒๔} สิก^{๒๒๕} ขา^{๒๒๖} ย^{๒๒๗} ท^{๒๒๘}
 จ^{๒๒๙} ท^{๒๓๐} ติ^{๒๓๑} ๒๒

ใน^๑ เตะ^๒ นะกะ^๓ สิกขา^๔ ย^๕ ท^๖ ที่^๗ ๕^๘ ความ^๙ ว่า^{๑๐} ภิก^{๑๑} ขุ^{๑๒} เมื่อ^{๑๓} จะ^{๑๔} ทำ^{๑๕} เอง^{๑๖}
 หรือ^{๑๗} ใ^{๑๘} ผู้^{๑๙} อื่น^{๒๐} ทำ^{๒๑} ซึ่ง^{๒๒} เตะ^{๒๓} ย^{๒๔} หรือ^{๒๕} ตัญ^{๒๖} พร^{๒๗} ทำ^{๒๘} ใ^{๒๙} เท้า^{๓๐} สูง^{๓๑} ๔^{๓๒} นิ้ว^{๓๓}
 กวีย^{๓๔} นิ้ว^{๓๕} พระ^{๓๖} สุ^{๓๗} ค^{๓๘}ท^{๓๙} เว้น^{๔๐} ไว้^{๔๑} แต่^{๔๒} แม่^{๔๓} แคร่^{๔๔} ข้าง^{๔๕} ล่าง^{๔๖} เมื่อ^{๔๗} ทำ^{๔๘}
 เท้า^{๔๙} ใ^{๕๐} สูง^{๕๑} กว่า^{๕๒} ปะ^{๕๓} ระ^{๕๔} มา^{๕๕}ณ^{๕๖} นั้น^{๕๗} เป็น^{๕๘} เตะ^{๕๙} นะกะ^{๖๐} ปาจิตติ^{๖๑}
 ต้อง^{๖๒} ตัญ^{๖๓} เท้า^{๖๔} ใ^{๖๕} พ^{๖๖} ะ^{๖๗} ระ^{๖๘} มา^{๖๙}ณ^{๗๐} ก^{๗๑}่อน^{๗๒} จ^{๗๓}ึง^{๗๔} แล^{๗๕} ต^{๗๖}ง^{๗๗} ขา^{๗๘} ย^{๗๙} ท^{๘๐}ค^{๘๑}ก^{๘๒} ที่^{๘๓} นั้น^{๘๔}

วิไม่ยาว นกทั้ง เตียง ไม่ ๔ เหลี่ยมมทั้ง ธาสน์ที่ ให้เขาทำ
ให้พอ ประมาณ หรือ เกินประมาณ ไก่มา คัก เล็บ ให้พอ
ประมาณ แล ผั่ง ลง ไป ใน ฟัน ให้ เหลือ อยู่ พอ ประมาณ หรือ
ทำ เป็น เพดาน ผล เป็น ร่วง ร้าง บริโลกกิติ แล ภิกษุ ขำ
เป็น คัน เหล่านี้ เป็น ธะนาปัตติ มี องค์ ๒ เตียง หรือ ทั้ง สอง
ประมาณ ๑ ทำเอง หรือ ให้ ผู้อื่น ทำ เพื่อ คน แล้ว ไก่ มา ๑
พร้อม ก้วย องค์ ๒ นี้ จึง เป็น ปาจิตตีย์ วินิจฉัย นอกนี้
เหมือน ก้วย สุจิณะระ สิกขาบท

บัญญัติ จบ

ในคโธหัทธะ สิกขาบทที่ ๒ ความว่า ภิกษุใดทำเอง
หรือให้ผู้อื่นทำซึ่ง เตียง หรือ ทำ หุ้ม มุ่น ข้าง ใน เป็น อุททา
ระณะกะ ปาจิตตีย์ ต้อง เลิก หุ้ม นอก เล็บ ก้อน จึง แสกร
ธามัตถก ใน ธาโยค แล ประการ สายโยค ภาตร แล ธงบาตร
ผ้ากลอง น้ำ หมอน เหล่านี้ ยัก มุ่น ไม่มี โทษ เตียง ทั้ง คน
อื่น ทำ หุ้ม มุ่น ไก่มา เลิก เล็บ บริโลกกิติ แล ภิกษุ ขำ เป็น
คัน เป็น ธะนาปัตติ มี องค์ ๒ เตียง ทั้ง หุ้ม มุ่น ๑ ทำเอง หรือ
ให้ผู้อื่นทำ เพื่อ คน แล้ว ไก่ มา ๑ พร้อม ก้วย องค์ ๒ นี้
จึง เป็น ปาจิตตีย์ วินิจฉัย นอกนี้ พึง รู้ โภค มัยทั้ง ถิ่นแล้ว
ก้อน นี้ เลิก

ฉฐฐิ จบ

ในฉฐิหัทธะ สิกขาบทที่ ๓ ความว่า ภิกษุ จะ ทำเอง หรือ

ให้ผู้อื่นทำ ซึ่ง นิสิตกะณะ ผัว สำหรับ รองนั่ง พึง ทำให้
 กอวยด้วยประมาณ ๆ นั้น โดยยาว ๒ คืบ โดยกว้าง คืบ
 ครึ่ง ชาย อีก คืบหนึ่งด้วย คืบ พระสุคต เมื่อทำให้กว้าง
 ยาว เกินนั้น ต้อง เฆทะกะระ ปาจิตกนิยะ ตัก เสียบ ให้พอ
 ประมาณ ก่อน จึง แสลง ขาปัตตคก นิสิตกะณะ นั้น เป็น ผัว รอง
 นั่ง อย่างหนึ่ง มี ชาย ด้วย ชาย ที่ ลาก ลง ทั้ง สั้น ด้ แล้ว ผัว
 เข้า ไป ๒ แห่งใน ที่ สุก ข้างหนึ่ง สัก คืบ พระสุคต ทำให้ เป็น
 ๓ ชาย ทำให้พอประมาณ หรือ หย่อนกว่าประมาณ แล คน
 ขึ้น ทำ เกิน ประมาณ ได้ มา ตัก เสียบ ให้พอประมาณ แล้ว
 ขวี่โลก จะ เขา ทำ เพศาน เป็น ต้น สิ่ง ไท สิ่งหนึ่ง ก็ ก็ แล
 ภิกษุ ย่ำ เป็น ต้น เหล่า นี้ เป็น อะนาปัตต มี องค์ ๒ ผัว นิสิตกะณะ
 นั้น ล่วง ประมาณ ๑ ทำเอง หรือ ให้ผู้อื่นทำ แล้ว ไ้ มา ๑
 พร้อม ด้วย องค์ ๒ นี้ จึง เป็น ปาจิตกนิยะ วิเจฉน นอก นั้น พึง
 รู้ โดย นัย คง กล่าว แล้ว

สัตว์กม ๒๒

ในกัณฑ์ประจึจาคาสิกขาบท ๔ ความว่า ภิกษุ ทำ เสร
 หรือ ให้ผู้อื่นทำ ซึ่ง ผัว ยศ ๕ พึง ทำให้ กอวย ด้วย ประมาณ ๆ นั้น
 โดยยาว ๔ คืบ กว้าง ๒ คืบด้วย คืบ พระสุคต ทำให้กว้าง ยาว
 กว่า นั้น ต้อง เฆทะกะระ ปาจิตกนิยะ ตัก เสียบ ให้พอประมาณ
 ก่อน จึง แสลง ขาปัตตคก ผัว ยศ ๕ พระองค์ ทรง อนุญาต
 แก่ ภิกษุ ซึ่ง เป็น ศิก เป็น ๕ แผล เข้อย ให้ สัก ก่อ ลง ไป เหลือ
 เข้า ขึ้น มา เพื่อ ระยัค แผล เหล่า นี้

สัตว์กม ๒๒

ประวิทย์ ตักสิ มุขะมัททะ

ในวิธีกระสาฎิกระสังขาบทที่ ๔ ความว่า ภิกษุทำเองหรือ
ให้ผู้อื่นทำซึ่งวิธีกระสาฎิกระสังขาตนั้น น้ำฝน ฟังทำให้ถอย
ด้วยประมาณ ๗ นิ้ว โดยยาว ๖ คืบ กว้าง ๒ คืบครึ่ง
ด้วยคืบพระสุกต ทำให้กว้างยาวกว่านั้น ต้องเจตนะระ
บ-รึกขัย คืบเล็กให้พอประมาณก่อนจึงแสวงข้ายคัตถก

ឆ្នាំ ១៩៧២

ในนิมิตตสิกขาบทที่ ๑๐ ความว่า ภิกษุใดทำเองหรือ
ให้ผู้อื่นทำซึ่งจิวรใหญ่ ประมาณเท่า จิวรพระสุคต หรือ
เกินกว่านั้น ต้องเจตนะระงับอาบัติด้วย คติเสียให้ต่ำกว่า
ประมาณจิวรพระสุคต จึงแสดงอาบัติตก ประมาณแห่ง
จิวรพระสุคตนั้น ทำนยาว ๖ คืบ กว้าง ๖ คืบ กว้าง
คืบพระสุคต วิโมกข์นอกนั้นทั้งปวง ใน ๓ สิกขาบทนี้
ให้พึงรู้ โดยนัยดังกล่าวแล้ว ในนิมิตต-ระงับสิกขาบทนั้นเกิด

ทศมนี งาม นวโม วัคโค นมวรรคที่ ๘

จะกล่าวประมาณ ความกัมภีร์สูตระกะวิทติวิจาณะปะการณ
คัม พระสุคต นั้ ๑๖ นั้ กับ ๑ อะนุระเป็ยค นั้ ๑๖ นั้ ไม่ทุกวัน

หน้า } เท่านั้น เป็นสูตระ วิททธิหนึ่ง แด ทำเคียงทั้ง

บาว ๑๐ หัว กับ ๓ กระเบียดข้างไม้กวาดนี้ ผ้าห่มสี่กระณะ
 บาว สิบ ๔ หัว กับ กระเบียดหนึ่ง กว้าง สิบหก หัว กับ ๓ กระณะ

กระเชือก ชาย คืบ ๔ นิ้ว กับ ๒ อุนกะเชือก แห่ง ช่างไม้ทุก
วันนี้ ผ้าขาว ๒ สอก ๔ นิ้ว กับ ๒ กระเชือก กว้าง สอก
๓ นิ้ว กับ กระเชือกหนึ่ง แห่ง ช่างไม้ทุกวันนี้ ผ้าขาว ผ้าฝ
ขาว ๔ สอก ๓ กระเชือก กว้าง สอก คืบ ๔ นิ้ว กับ กระเชือกหนึ่ง
กับ อุนกะเชือก หนึ่ง แห่ง ช่างไม้ทุกวันนี้ ผ้าสุกระตะจีวร
ขาว ๒ สอก กับ นิ้ว ๑ กับ ๓ อุนกะเชือก กว้าง ๔ สอก กับ ๓
กระเชือก แห่ง ช่างไม้ทุกวันนี้ กระเชือก ๔ แขนง เป็น ๔ ส่วน ๆ
หนึ่ง ชื่อว่า อุนกะเชือก

สุกขิกปาจิตติยวิธินา นิวัฐิตา เวสุทธีกะ ปาจิตติย

จักพรรณา ใน สิกขาบท แห่ง ปาฏิเทสนียาบทที่ ๗ มี สิกขา
บท ๔ ใน สิกขาบท ที่ ๑ ความว่า นาง ภิกษุณี อประสมบท ใน
สงฆ์ ๒ ฝ่าย ผู้ใช้ ญาติ อยู่ ใน แลวก บ้าน มี จรอก เป็น กัน
ถวาย ของ เคี้ยว ของ ดับ ซึ่ง เป็น อาณิน ภัย มี คน ภิกษุ
โก อยู่ ใน บ้าน หรือ ใน ที่อื่น ก็ ตาม รับ แก่ มี คน นาง ภิกษุณี นั้น
ภัย มี คน เพื่อ จะ ฉน เป็น อาหาร เป็น ทุกกฎ เพราะ รับ
กลืน กิน ต้อง ขาบทที่ ปาฏิเทสนียะ ทุกที่ กลืน

ใน สิกขาบท ที่ ๒ ความว่า ภิกษุทั้งหลาย มาก ภัย กัน
ทาบ กนิมนตร์ ภัย โภชนะ ๕ สิ่ง ไก สิ่ง หนึ่ง ฉน อยู่ ใน
ตระกูด ในตระกูด นั้น ถ้า มี นาง ภิกษุณี มา เทือน ทาบ ให้
เค็ม แกรง เค็ม เข้า สุก แก่ ภิกษุ ตาม มี ตร ตาม สะหาย ภิกษุ
ทั้ง หลวง พี่ชาย นาง ภิกษุณี นั้น ได้ ไป เลียบ กว่าจะ ฉน แล้ว ถ้า

แม้ภิกษุแก่ของศีลหนึ่ง ไม่ซบ เล็บ ใช้ ครั้นเขอ ทั้งหลาย รับ
 ขาฉื่อ เพื่อบะ กลิ่นดิน เป็นทุกถฏ เพราะ รับ กลิ่นดิน ต้อง
 ปาฏิเทสนียะ ทุกที่ กลิ่น

ในสิกขาบทที่ ๓ ความว่า พระภุคโค เป็น โสภณัน สรรพ
 ให้เสกชะ สมมต กวับ ญัตติ ทุกิยะกรรมะวาจา แล้ว ภิกษุโค เขา
 บังไม่ ไ้ นิมนต์ ก่อณ แก่ลง สู้ อุปะจาร เวื่อน แล ไม่ เป็น ใช้
 ลง สู้ อุปะจาร เวื่อน รับ อาณิโย ใน เสกชะ พระภุคโค นั้น เป็น ทุกถฏ
 เพราะ รับ ก่อณ รับ แล้ว หลี ใน ที่ อัน โภ อัง หลี ต้อง ปาฏิ
 เทสนียะ ทุก ที่ กลิ่น

ใน สิกขาบทที่ ๔ ความว่า อารัญญนิยะ เสนาสนะ คือ วัค
 บ้า อัน โภ กอบ ไซ่ กวับ ความ วัง เกียจ แล กับ กังกล่าว แล้ว ใน
 สาส์นิกะ สิกขาบท ภิกษุโค อยู่ ใน เสนาสนะ เช่น นั้น ของ เกียว
 ของ ดิน อัน โภ ซึ่ง สัตว์ บรมย์ กอหลี่แล นก ขวช ผู้ โภ ผู้หนึ่ง
 บัง ไม่ ไ้ เข้ามา อาราม หรือ อุปะจาร อาราม บอก ให้ รู้ แจ้ง ว่า
 พระภุคโค ช่อ นี จัก นำ ของ มา ถวาย กังนี้ ก่อณ เขอ ไม่ เป็น ใช้ รับ
 ของ นั้น ใน อาราม หรือ อุปะจาร อาราม เพื่อบะ กลิ่นดิน เป็น
 ทุกถฏ เพราะ รับ กลิ่นดิน ต้อง ปาฏิเทสนียะ ทุกที่ กลิ่น

อาบัติที่ ปาฏิเทสนียะ ใน ๔ สิกขาบทนี้ คำแสดงใน
 เบื้อง ต้น ว่า กังนี้ “ การบิณฑิ ภัตเต } ขัมมิ อาบิชี
 อาวโส }

อติบิยาบิ ปาฏิเทสนีโย, ที่ ปฏิเทสนิ. ถ้าหลาย องค์ว่า
 ปฏิเทสนิ แทน ปฏิเทสนิ เช่น คำ โทว่า ขั้วเพ้า ไ้

ต้อง ซึ่ง ธรรมอัน พระพุทธเจ้า พึง ทิเคียม ไม่ เป็น ที่ สะบาย
ชื่อว่า ปาฏิเทสนียะ จะ พึง กลัฏฐก (หรือ) จะ พึง แสกร
เฉพาะ ข้ำพเจ้า แสง ธรรม นั้น คำ ตาม แล คำ รับ ต่อ ไป
เหมือน คำ แสกร อาบัติ ที่อื่น ๆ

ปาฏิเทสนียะวิมลนารี นิวัฐฐิกา ขมปาฏิเทสนียะ

จัก พรรณา ใน สิกขา บท ๒๖ กระชา ตัก ๒ ไป จัก
แสง ใน เสขิยะ ทุกกระชา บัคค ก่อน เสขิยะ นี้ มี ๔ แผลง คือ
เป็น สารูป ๑ โภชณะ ประวิสัย บุคค ๑ ขัมมะ เทสนา
ประวิสัย บุคค ๑ ประณิฉณะ กระ ๑

สารูป เสขิยะ มี ลิกข บท ๒๖ ใน สิกขา บท ที่ ๑ ความ ว่า
ความ คึกษา ให้ ถิกข พึง ทำ ว่า เรา จัก มุ่ง ให้ เป็น ประวิมลนาล
ทั้งนี้ มุ่ง ของ ขม บัคค ประวิมลนาล สะกือ เมื่อ คำ แห่ง
มณฑล เข้า แก่ กระชู่ แล ชั่ง ลง ไป ให้ ผัว มุ่ง หยั สะ ลง ไป สัก ๔
นิ้ว มุ่ง อย่าง นี้ ชื่อ ว่า มุ่ง เป็น ประวิมลนาล เมื่อ ไม่ มุ่ง ทั้งนี้
มุ่ง ให้ เลือย ลง ไป ข้าง หน้า หรือ ข้าง หลัง ด้วย ความ ไม่ เชื้อ
เพื่อ เป็น ทุกกฎ ใน เสขิยะ นี้ ใน สิกขา บท ทั้ง ยวง เป็น ทุกกฎ
อย่าง เทียว ประเลก แห่ง อาบัติ ที่อื่น ไม่ มี ไม่ แล ลง ไม่ มี
สะกือ ไม่ รู้ เป็น ไช้ แล เพราะ อันตะ รวย ทั้ง สลาย แล ถิกข บั
เป็น คัน เกล้านี้ ไม่ เป็น อาบัติ ไม่ แล ลง ว่า จะ มุ่ง ไม่ ให้
เป็น ประวิมลนาล ทั้งนี้ แล คิด ว่า จะ มุ่ง ให้ เป็น ประวิมลนาล

โดยแท้ แต่พลังไปมุ่งไม่เป็นประวิมณฑลทั้งนี้ ข้อว่า
ไม่แกล้งไม่เป็นอนาปัตติ แม้ส่งใจไปมุ่งมุ่งไม่เป็นประวิมณฑล
ทั้งนี้ ข้อว่าไม่มีสติเป็นอนาปัตติ ยังไม่รู้เพื่อ
มุ่งให้เป็นประวิมณฑลทั้งนี้ ข้อว่าไม่รู้เป็นอนาปัตติ ก็
แต่ว่า วิวาทะนระวักตธรรมเหมือนในการมุ่งผิด ภิภยจำต้อง
เวียนศึกษาให้รู้ เมื่อไม่ศึกษาข้อว่าไม่เอื้อเพื่อ คง
ไม่พ้น อนาคตะวิระทุกกฎ ภิภยใจแข็ง ยาว หรือ เบื่อ ปลื
แข็งใหญ่ ภิภยนี้ จะมุ่งได้ เดือดไปเกิน๘นิ้ว เพื่อให้
เป็นสารูป - พระ อรรถะ กะธาราย ยท่านว่า ควร อยู่ ภิภยใจ
มีผลให้ แข็งหรือ ในเท้า ทั้งนี้ ข้อว่า เป็น ไซ้ เอื้อนี้ จะ
มุ่งได้ เข็นขึ้นมา หรือ เดือดลง ไป ควร อยู่ สัตว์ร้าย หรือ
โจร ไล่ ข้อว่า อนัตระวบ ในอนัตระวบ เช่นนี้ เป็น อนาปัตติ
เหตุแห่ง อนาปัตติ มี ไม่แกล้งเป็นต้น ถึงกล่าวมานี้ ได้ พึง
รู้ใน เสดิยะสิกขาบท ทั้งปวง ซึ่ง จะ กล่าว ไป ข้างหน้า เพราะ
เหตุนี้ ใน สิกขาบทใด มี แปลก จึง จะ กล่าว ใน สิกขาบทนี้
ไม่มี แปลก จึง ไม่ กล่าว ใน เสดิยะทั้งปวง เป็น อนาปัตติกะ
ต้น ใน สิกขาบทที่ ๑ นี้ มี องค์ ๓ ไม่เอื้อเพื่อ ๑ ไม่มี
เหตุแห่ง อนาปัตติ ๑ มุ่ง ไม่ เป็น ประวิมณฑล ๑ พร้อมกัน
องค์ ๓ นี้ จึง เป็น ทุกกฎ ใน เสดิยะทั้งปวง มี องค์ ๓ ให้ มี
ใน สิกขาบทนี้ต้น ก็ ไม่ เอื้อ เพื่อ ๑ ไม่มี เหตุแห่ง อนาปัตติ ๑
กระทำ ให้ ผิด จาก ความที่ กล่าว ใน สิกขาบทนี้ ๆ ๑ เพราะ
เหตุนี้ ก่อ ไป จึง ไม่ กล่าว ประเวท แห่ง องค์ อีก สรรพฐานวิธี

เป็นต้น เมื่อขอเสขิยะแล้วจึงจะแสดง ใน มาติกาแห่ง
เสขิยะทั้งปวง ไม่มีข้ออาบัติใดในท้ายสิกขาบท ทั้งสิกขาบท
แห่งอาบัติอื่น นั้นแต่กล่าวว่า สิกขากรณียา ว่าความ
ศึกษา สำคัญยิ่งกว่ากิจอื่นทั้ง ทำ ทั้งนี้ทุกสิกขาบท ซึ่งรู้ว่า
เป็นอาบัติทุกกฏนั้น ด้วยมาซึ่งเป็นขทลาคะนั้นว่า ไม่
เชื่อเพื่อขึ้นทำกิจทุกกฏ เพราะเหตุนี้ต่อไปแม้ไม่ออก
ข้ออาบัติก็ให้รู้ว่าเป็นอาบัติ ด้วยไม่เชื่อเพื่อใน
ที่จะทำตาม

ในสิกขาบทที่ ๓ ความว่า ให้ภิกษุพึงทำความศึกษา
ว่า เราจักห้ามผ้าให้ เป็น ปริณิณฑา คือห้ามผ้าทั้ง ๓
ให้เสมอกันแล้วจึงห้ามทั้งนี้ สิกขาบททั้ง ๓ นี้กล่าวไม่
แปลกกัน เพราะเหตุนี้พึงมุ่งแต่ห้าม ให้เป็น ปริณิณฑา
ทั้งในวัดทั้งในแคว้นบ้าน

ในสิกขาบทที่ ๓ ว่า พึงทำความศึกษาว่า เราจักขีต
กาย ด้วยจี คือใส่ รุกขม แล้วขีตคอตด้วย ที่ สุก ณะหฺวาท
ห้ามทั้ง ๓ ให้เสมอกันแล้วเข้ามา ขีตจนตลอดข้อมือ
แล้วจึงเดินไป ในแคว้นบ้าน เมื่อไม่ทำเช่นนั้น เข้คเข้า
หรือออกเดินไป เป็นทุกกฏ

ในสิกขาบทที่ ๔ ว่า พึงทำความศึกษาว่า เราจักขีตกาย
ด้วย คี นึ่ง ในแคว้นบ้าน คือ นึ่ง เข้ค สัณเฑาะฏมคตขึ้น ไป
เข้คมือ แต่ข้อมือ ออกไป เข้ค เท้า ทั้งแต่ เข้คปลายเข้ค ออก
ไป ขีต ณะยะยะวะ อธิ เชน นอกนี้ ทั้งนี้ชื่อว่า ขีตด้วย คี

เข้าไปเพื่อจะอยู่ ใน แลวก บ้าน แม่ หึง เข้ม ภาย ใน กลาง คั้น
หรือ ใน กลาง วัน ไม่ เปน อายักดิ์ วาสูปคัสส์ คำนี้ ใน
อรรถะ กระถาว่า เข้าไป เพื่อ จะ อยู่ แต่ ไม่ กำหนด ว่า อยู่
แรม ราตรี หรือ อยู่ ด้ว การ งาร แต่ ใน ที่ ขึ้น วาสูปคโต
นี้ ได้ ความ ว่า เข้า อยู่ แรม ราตรี เพราะ เหตุ นั้น ต่อ ไป ช้าง
หน้า ใน คำ ว่า เข้า ไป อยู่ ใน แลวก บ้าน ให้ ฟัง รู้ คร
กล่าว แล้ว นี้ เลิก

ใน สิกขาบท ที่ ๕ ว่า ฟัง ทำ ความ คึก ขาว ว่า เรา จัก สำรวม
ระวัง ด้ว ด้ว คือ ไม่ เล่น มือ เล่น เท้า เดิน ไป ใน แลวก บ้าน

ใน สิกขาบท ที่ ๖ ว่า ฟัง ทำ ความ คึก ขาว ว่า เรา จัก สำรวม
ระวัง ด้ว ด้ว ไม่ เล่น มือ เล่น เท้า หึง ใน แลวก บ้าน

ใน สิกขาบท ที่ ๗ ว่า ฟัง ทำ ความ คึก ขาว ว่า เรา จัก ทอด
ตาลง เบื้อง ค่ำ คือ แลดู ช้าง หน้า โกล เพียง ชั่ว แดก เดิน
ไป ใน แลวก บ้าน ก็ แล จะ อยู่ ยืน ใน ที่ แห่ง หนึ่ง แล้ว แลดู
อัน ะราบ มี ช้าง มา เปน คำน ด้ว อยู่

ใน สิกขาบท ที่ ๘ ว่า ฟัง ทำ ความ คึก ขาว ว่า เรา จัก ทอด
ตาลง เบื้อง ค่ำ โกล เพียง ชั่ว แดก หนึ่ง ใน แลวก บ้าน

ใน สิกขาบท ที่ ๙ ว่า ฟัง ทำ ความ คึก ขาว ว่า เรา จัก ไม่ เลิก
ผ้า ห่ม ขึ้น ช้าง เขียว หรือ ๓ ช้าง เดิน ไป ใน แลวก บ้าน แม่ เมื่อ
รับ มาตร ก็ อย่า ฟัง เลิก ขึ้น ฟัง นำ มาตร ออก โดย กลีบ จีวร

ใน สิกขาบท ที่ ๑๐ ว่า ฟัง ทำ ความ คึก ขาว ว่า เรา จัก ไม่
เลิก ผ้า ห่ม ขึ้น ช้าง เขียว หรือ ๓ ช้าง หึง ใน แลวก บ้าน

เวลานั่งอยู่ แม้จะ นำขรรค์กระดก ออกก็ อย่า ฟัง เด็ก ผ่า ซัน
นำ ออก มา เข้า อยู่ ใน บ้าน แม้ เลิก ซัน ไม่ เช่น ธาปัตต์

ในสิบชาบทที่ ๑๑ ว่า ฟัง ทำ ความ คึกคึก ว่า เรา จัก ไม่
หวั่นเรว ทั้ง เกิน ไป ใน แลวก บ้าน วิกฤษ ไซ้ ไม่ มี

ในสิบชาบทที่ ๑๒ ว่า ฟัง ทำ ความ คึกคึก ว่า เรา จัก
ไม่หวั่นเรว ทั้ง นิ่ง ใน แลวก บ้าน เมื่อ เหตุ ทั่ว จะ หวั่นเรว มี
ทำ แต่ เพียง ความ บ่ม แยม ไม่ เช่น ธาปัตต์

ในสิบชาบทที่ ๑๓ ว่า ฟัง ทำ ความ คึกคึก ว่า เรา จัก มี
เสียง เขา ไม่ พก เสียง สร เสียง ทั้ง เกิน ไป ใน แลวก บ้าน

ในสิบชาบทที่ ๑๔ ว่า ฟัง ทำ ความ คึกคึก ว่า เรา จัก มี
เสียง เขา ไม่ พก เสียง สร เสียง ทั้ง นิ่ง ใน แลวก บ้าน ก็ แล
กำหนด เสียง เขา ทั้ง นิ่ง ใน เรือน ยาว ๑๕ สอก ถ้า พระสังฆะ
เจระ นิ่งอยู่ คำนเรือน พระเจระที่ ๑ นิ่งอยู่กลาง เรือน พระเจระ
ที่ ๓ นิ่งอยู่ ในที่ สุก เรือน ทั้ง นิ่ง พระสังฆะเจระ พุคจา ปรีกษา
ความ สิ่งใด ก็ พระเจระที่ ๒ พระเจระที่ ๓ ได้ยิน เสียง ด้วย
กำหนด ถ้อย คำ เนื้อ ความ ได้ ด้วย พระเจระที่ ๓ ได้ยิน แต่
เสียง อย่างเดียว กำหนด ถ้อย คำ เนื้อ ความ ไม่ ได้ เท่านั้น ชื่อว่า
เสียง เขา ถ้า คำ ของ พระสังฆะเจระ ทั้ง จน พระเจระ ที่ ๓
กำหนด ถ้อย คำ เนื้อ ความ ได้ ชื่อว่า เสียง ทั้ง ซึ่ง ใน ขรรค์
กระดากำหนด เสียง เขา เสียง ทั้ง ทั้ง นิ่ง ได้ ใน คน ที่มี เสียง
เป็น ประคิ ไม่ เล็ก ไม่ ใหญ่ ก็ แต่ บาง คน เสียง ใหญ่ บาง คน
เสียง เล็ก กำหนด เขา เสียง โดย ประคิ เป็น ประมาณ เจ็ด

ใน สิกขาบทที่ ๑๖ ว่า พึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่กิน
โยกกาย โคลงกาย ซ้ายขวา หน้าหลัง ไปใน แลวก บ้าน

ใน สิกขาบทที่ ๑๖ ว่า พึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
นั่ง โยกกาย โคลงกาย ซ้ายขวา หน้าหลัง ใน แลวก บ้าน

ใน สิกขาบทที่ ๑๗ ว่า พึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
ไกว แขน โขน แขน เดิน ไปใน แลวก บ้าน

ใน สิกขาบทที่ ๑๘ ว่า พึงทำความศึกษาว่า เราจัก ไม่นั่ง
ไกว แขน โขน แขน ใน แลวก บ้าน

ใน สิกขาบทที่ ๑๙ ว่า พึงทำความศึกษาว่า เราจัก ไม่
โคลง สีสะ กตอก หน้า เดิน ไป ใน แลวก บ้าน

ใน สิกขาบทที่ ๒๐ ว่า พึงทำความศึกษาว่า เรา จัก ไม่
โคลง สีสะ กตอก หน้า นั่ง ใน แลวก บ้าน ภิกษุ พึง คึง กาย ทั้ง
แขน แล สีสะ ให้ตรง อย่าให้ โยก อย่าให้ โคลง นั่ง แล
เดิน ใน แลวก บ้าน ใน สาม สิกขาบท ว่าด้วย นั่ง นั้น ภิกษุ
เข้าอยู่ ใน บ้าน แม้ โคลง กาย เป็น ต้น ไม่ เป็น อาบัติ

ใน สิกขาบทที่ ๒๑ ว่า พึงทำความศึกษาว่า เราจัก ไม่ทำ
ความ ค้า กาย คือ เขามือ เท้า ใน สะเฆ ข้าง เทียว หรือ ๓ ข้าง
เดิน ไป ใน แลวก บ้าน

ใน สิกขาบทที่ ๒๒ ว่า พึงทำความศึกษาว่า เราจัก ไม่
ทำความ ค้า กาย คือ เท้า สะเฆ ข้าง เทียว หรือ ๓ ข้าง นั่ง
ใน แลวก บ้าน เข้าอยู่ ใน บ้าน แม้ เท้า สะเฆ ไม่ เป็น อาบัติ

ในสิกขาบทที่ ๓๓ ว่า พึง ทำ ความ คึกขำ ว่า เรา จัก ไม่
คลุม ทั้ง สีสะ เติบ ไป ใน แลวก บ้าน

ในสิกขาบทที่ ๓๔ ว่า พึง ทำ ความ คึกขำ ว่า เรา จัก ไม่
คลุม ทั้ง สีสะ นึ่ง ใน แลวก บ้าน เข้า อยู่ ใน บ้าน แม่ คลุม สีสะ
ไม่ เป็น อาบัติ

ในสิกขาบทที่ ๓๕ ว่า พึง ทำ ความ คึกขำ ว่า เรา จัก ไม่
เติบ กระ โสย่ง เท้า ใน แลวก บ้าน ขก สัน ชัน ถูก ฟัน แต่ ปลาย เท้า
หรือ ขน แต่ ปลาย เท้า ชัน ถูก ฟัน ด้วย สัน อย่าง เติบ ชี้ ว่า
กระ โสย่ง เท้า

ในสิกขาบทที่ ๓๖ ว่า พึง ทำ ความ คึกขำ ว่า เรา จัก ไม่
รัก เข้า ด้วย มือ หรือ รัก ด้วย ฝ่า นึ่ง ใน แลวก บ้าน เข้า อยู่ ใน
บ้าน แม่ นึ่ง รัก เข้า ไม่ เป็น อาบัติ

ทั้ง ๓๖ สิกขาบทนี้ ภิกษุใด อด อด อด ความ ไม่ เชื้อ เพศ แดง
ดอง ต้อง ทุกกฎ ไม่ แดง ไม่ มี สะติ ไม่ รู้ แด มี อัม ทราย แด
ภิกษุ บ้า เป็น คน เป็น อะนาบัติ ทุก สิกขาบท แต่ เป็น ไช้ นี้
เป็น อะนาบัติ แต่ ใน ๓๕ สิกขาบท ขก เติบ หัว เรา เล็บ ก็ แด
อัม ทรน นี้ ถ้า จะ แด ตาม พณฺณ ชะนะ แด ว่า ที่ มี เรือน
ใน ระหว่าง แด ตาม อติ ดว่า แลวก บ้าน เพื่อ จะ ให้ พ้น จาก
คัพท ว่า คาโม ด้วย ใน วิภว ค์ แห่ง ปาฏิ เทสะ นิยะ ท่าน กล่าว
ไว้ ไม่ เหมือน อก กามะ คัพท ทั้ง นี้ ว่า อัม ทรน นาม วิ
กาพย ค์ สังฆาต กัม ทรน แด ว่า ทรอก วิ เติบ ได้ ทรอก ไม่

ทะเลทราย < แกรง หรือ ๓ แกรง แล เรือน ชื่อว่า อันตรกร

สารูปา เวช ชื่อว่า กวีย มารยาตร อัน สมควร

ใน โภชะณะ ประณัติสังยุตต์ มี สิกขาบท ๓๐ ใน สิกขาบทที่ ๑
ความว่า พึง ทำ ความ คึกคักว่า เรา จัก รั้ง บิณฑชะบาท จะ ทำ
ให้ ก็ ทั่ว สะดวก คือ จัก ไม่ ทำ กิจ จะ เอา ไป ทั้ง เท เสียด ด้วย โกรธ

ใน สิกขาบทที่ ๒ ว่า พึง ทำ ความ คึกคักว่า เรา จัก มี ความ
หมาย ผล อยู่ ใน ยาคะ คือ จัก ไม่ เมิน กุ ใน ที่ นั้น ๆ รั้ง บิณฑ
ชะบาท

ใน สิกขาบทที่ ๓ ว่า พึง ทำ ความ คึกคักว่า เรา จัก รั้ง
บิณฑชะบาท มี แกรง ถั่ว พอง เสมอ แกรง ถั่ว เขียว ถั่ว ราชมาษ
หรือ แกรง ถั่ว กล้วย เปน ต้น ๆ พอ มี คืบ ยาว ไล่ ประมาณ เท่า ส่วน ที่ ๔
แห่ง เข้า สุก มี ใน บิณฑชะบาท ไท บิณฑชะบาท นั้น ชื่อ ว่า มี
แกรง ถั่ว พอง เสมอ เมื่อ รั้ง แกรง ถั่ว ได้ ยิ่ง ไป กว่า นั้น เปน ทุก
กฏ รั้ง แกรง ถั่ว แล้ว ด้วย เนื้อ ปลา แล ใบ ไม้ พ้น จาก แกรง ถั่ว
ให้ มาก ก็ ก็ หรือ รั้ง แกรง ถั่ว แก่ ญาติ แล คน ประวาร ณะ
หรือ รั้ง เพื่อ ผู้ อื่น หรือ แลก เอา ด้วย ทรัพย์สิน ของ คน แม้มาก
ไม่ เปน อาชวัก

ใน สิกขาบทที่ ๔ ว่า พึง ทำ ความ คึกคักว่า เรา จัก รั้ง
บิณฑชะบาท ซึ่ง เปน ยาว ระ กาลิก สิ่ง ไท สิ่ง หึ่ง ให้ ได้ เต็ม เสมอ
ชอบ ปลา ยาคะ ไม่ ใ้ ล้น เกิน เหลี่ยม ชอบ ปลา ข้าง ใน
แห่ง ยาคะ ที่ กวระ ะ ธัญฐาน ก็ แล ใน ยาคะ ที่ เล็ก หรือ

ใหญ่ ไม่ควร อะธิฐาน บารุณาลิก แม้จะ พุณ สัน ขึ้น มา ก็ ก็
 แล ใน บาตร ควร อะธิฐาน แล ไม่ ควร อะธิฐาน ก็ ความ บารุณ
 กาลิก สักทาหะ กาลิก บารุณ จัก แม้จะ พุณ สัน ขึ้น มา ก็ ความ
 ควร อยู่ ของ โภ ธิ ๒ บาตร แล แล้ว ลง บาตร ๑ แล แล้ว
 มา วัค ก็ ก็ หรือ ชมม ท่อน อธิษ ผลไม้ เป็น ท่อน อัน ไท เขา
 ใส่ ลง พุณ อยู่ แม้ สัน เข้า จะ พรอง ลง ไป หรือ เขา เขา พรอง
 กระวาน เปน คัน วาง ข้าง บน ถวาย ให้ หรือ ของ ไท เขา ใส่ ไป
 ไม่ แล ด้วย วาง บน บาตร ก็ ก็ ของ เหล่า นั้น จะ ชื่อ ว่า พุณ สัน
 เปน ชมม ก็ หา ไม่ เพราะ เหตุ นั้น ธิ ของ ทั้ง ยวง นั้น ควร อยู่
 แม้ ลิก ใช้ ไม่ พ้น อาชก ธิ หรือ พุณ บาตร ไม่ ควร ใน ที่ ทั้ง ยวง
 ก็ แต่ ธิ แล แล้ว ก็ เปน อัน ธิ ด้วย ธิ จะ แล ควร อยู่

ใน เส็กขาบท ที่ ๕ ว่า พึง ทำ ความ คึกขา ว่า เรา จัก ทำ ได้
 ก็ ธิ สติ ธิ นิ มิณ ทะ บาตร จัก ไม่ นิ มิณ พลง เล่น พลง

ใน เส็กขาบท ที่ ๖ ว่า พึง ทำ ความ คึกขา ว่า เรา จัก มี
 ความ สมาย อยู่ ใน บาตร จัก ไม่ แล ธิ ใน ที่ นั้น ๆ นิ มิณ ทะ บาตร

ใน เส็กขาบท ที่ ๗ ว่า พึง ทำ ความ คึกขา ว่า เรา จัก นิ
 มิณ ทะ บาตร ทวาค ให้ เสมอ โดย ลำคัย ไม่ ทำ เข้า ให้ เปน ชม
 ลง ไป ใน ที่ นั้น ๆ จัก ให้ เข้า แก่ ผู้ ขึ้น หรือ จัก ใส่ เข้า ใน
 ภาชนะ อัน กว ให้ เปน ชม ลง ไป ใน ที่ นั้น ๆ ก็ ธิ ใน ถิ่น แดง
 หยิบ ไม่ เปน ลำคัย ลง ไป ก็ ธิ ไม่ เปน อาชก ธิ

ใน เส็กขาบท ที่ ๘ ว่า พึง ทำ ความ คึกขา ว่า เรา จัก นิ

มีนชะฆาต มีแดง ถั่ว เท้า ส่วน ที่ ๔ แห่ง เข้าสู่ก ทั้ง ถั่ว แล้ว
ก่อน ในแดง เนื้อแดง ปลา หรือแดง ถั่ว ของ ญาติ ของ คนประว
ระณา หรือ แลกมา ด้วยทรัพย์สิน ของ คนมี ทรัพย์ มากไม่ เป็นอาชัฏ

ใน สิกขาบทที่ ๔ ว่า พึง ทำ ความ คึกว่า เรา จัก ฌ
มีนชะฆาต ไม่ตก เาะ ลงไป แต่ เหม แต่ ท่าม กลาง แห่ง เทียว
ภิกษุ ใช้ ไม่ มี ใน ที่ นี้ เจ้า ฌอ บ ภาว กถอ เจ้า แห่ง เทียว ภิกษุ
ลง ไป ตรง กลาง ถั่ว ไม่ เป็น อาชัฏ

ใน สิกขาบทที่ ๕ ว่า พึง ทำ ความ คึกว่า เรา จัก ไม่
เขา เข้าสู่ก กลยแดง หรือ กับ ถั่ว อาชัฏ ความ ประสงค์ จะ ให้ ไ้
หาก แม้ ภิกษุ ใช้ ไม่ พัก อาชัฏ ใน มาฆกัสมัย ทราว หัมไม่
ให้ ชั่ว สัตว์ ทายก ผู้ ไร ของ เขา กถอ ให้ เสง หรือ ไม่ อาชัฏ
ความ ประสงค์ จะ ไ้ หาก กลย เสีบ เอง ก็ ไ้ ไม่ เป็น อาชัฏ

ใน สิกขาบทที่ ๖ ว่า พึง ทำ ความ คึกว่า เรา ไม่ เป็น
ใช้ จัก ไม่ ขอแดง หรือ เข้าสู่ก เพื่อ คน เาะ ฌอ ขอนต์ ญาติ แล
คน ประวาระณา หรือ ขอ เพื่อ ผู้ อื่น หรือ แลก เอา ด้วย ทรัพย์สิน
ของ คน ไม่ เป็น อาชัฏ

ใน สิกขาบทที่ ๗ ว่า พึง ทำ ความ คึกว่า เรา จัก ไม่
ตมาข ระยกโทษ แล้ว แลก ญาตร แห่ง ภิกษุ อื่น แม้ ภิกษุ ใช้
ไม่ พัก อาชัฏ แลก ด้วย คีต จะ ไ้ หรือ จะ ไ้ ผู้ อื่น ไ้ หรือ
แลก ด้วย ไม่ คีต จะ บก โทษ ไม่ เป็น อาชัฏ

ใน สิกขาบทที่ ๘ ว่า พึง ทำ ความ คึกว่า เรา จัก ไม่
ทัว กัธ ขำ ไ้ โศภัก คำ เจ้า เท้า พอง นก ขื่อ ว่า โศภัก ทัว

กว่านั้นชื่อว่า ไม่ โทณัก ในชอบ เคี้ยว ที่ปวง เป็นค้ำว่า ราก
ไม้ หรือ ผลาผล แล แกร แม้ ค้ำ โท ไม่ เป็น อาขยัค

ใน สักขาบท ที่ ๑๔ ว่า พึง ทำ ความ คึกขาว่า เรา จัก ทำ
ค้ำ เข้า ให้ เป็น ประวิณณฑล คือ ไม่ ให้ ยาว ใน ชอบ เคี้ยว ที่ปวง
แล ผลาผล แล แกร ท้าย เป็น อาขยัค

ใน สักขาบท ที่ ๑๕ ว่า พึง ทำ ความ คึกขาว่า เมื่อ ค้ำ เข้า
ยี่ไม่ มา ถึง ปาก เรา จัก ไม่ ข้ำ ปาก ไว้ ก่อน

ใน สักขาบท ที่ ๑๖ ว่า พึง ทำ ความ คึกขาว่า เรา จัก ไม่ ใส
มือ ทั้ง หุ้ม เข้า ใน ปาก ใน วิถี ว่า หัก ละ หัก ใน ที่ นี้ ให้ พึง
เห็น ไป ใน นิ้ว มือ โดย เหตุ เหตุ แห่ง มือ ทั้ง ใน คำ ว่า หัก
มัทธา เพราะ เหตุ นั้น เรา ได้ นิ้ว หัก หรือ เหตุ เหตุ
แห่ง นิ้ว นั้น เข้า ใน ปาก ไม่ ควร

ใน สักขาบท ที่ ๑๗ ว่า พึง ทำ ความ คึกขาว่า เรา มี ปาก
ทั้ง ค้ำ เข้า จัก ไม่ พุค ด้วย ค้ำ เข้า เทว โท ค้ำ พุค จัก ไม่ ขวิยรรณ
เมื่อ ค้ำ เข้า เทว มี อยู่ แล พุค เป็น อาขยัค ถิ่น แล ถิ่น โท
แล ขวิยรรณ อยู่ ใต้ สมอง เป็น ค้ำ เข้า ใน ปาก แล สมอง ใต้ ด้วย สมอง
เทว โท ถ้อย ค้ำ ขวิยรรณ อยู่ สมอง แล เพ็ชร เทว นั้น มี อยู่ ใน
ปาก ควร อยู่

ใน สักขาบท ที่ ๑๘ ว่า พึง ทำ ความ คึกขาว่า เรา จัก ไม่ โชน
ค้ำ เข้า เข้า ปาก ค้ำ ใน ชอบ เคี้ยว แล ผลาผล เป็น อาขยัค

ใน สักขาบท ที่ ๑๙ ว่า พึง ทำ ความ คึกขาว่า เรา จัก ไม่ ถัก
ค้ำ เข้า ค้ำ แม้ ใน แกร แล ชอบ เคี้ยว แล ผลาผล เป็น อาขยัค

ใน สิบชาตที่ ๒๐ ว่า พึงทำความศึกษาว่า เราฉน จัก
ไม่ ทำคำ เข้า ใ้ คุ้ม ใน กระพุง แกม ด้วง นร ใน ณะ ภาส
เป็น ณะ ภาส

ในสิกขาบทที่ ๒๑ ว่า ฟังทำความเข้าใจว่า เราฉันจัก
ไม่สลัดมือ เกียกกายเกียผง ทั้งสลัดมือไม่เป็นอาบัติ

ใน สิกขาบท ที่ ๒๕ ว่า พึง ทำ ความ คึกคัก ว่า เรา มิ จัก
ไม่ ทำ เมตฺต เช้า ให้ ตก เรื่อย ราบ เก็บ ถาก แผล ผง ทั้ง เมตฺต
เช้า ตก คว้ย ไม่ เปน อาย คึก

ในสิกขาบทที่ ๒๓ ว่า พึงทำความศึกษาว่า เราฉันทจัก
ไม่แตกกัน ออก

ในสัญญาบทที่ ๓๔ ว่า พึงทำ ความ ศึกษาว่า เรา ฉน จัก
ไม่ ทำ เลื่อง ดังจะ ฟู ฟู รย รย

ในลักษณะที่ ๒๕ ว่า พึงทำ ความ คิดว่า เราฉันทัก
ไม่ทำ เสงี่ยมถึง สรรพ ชกชก

ใน ลึกซายท ที่ ๒๖ ว่า พึง ทำ ความ คิดว่า เรา นั้น ก็
ไม่ เลีย มีง เมื่อ ฉนั้น อย จะ เลีย แม้ แต่ นิ้ว มีง ก็ ไม่ ควร ก็
แต่ จะ คยิบ เข้า คม น้ำ อย อย เข้า ยายาส เป็น คัน ที่ แค่น ด้วย นิ้ว มีง
แล้ว ใ้ นิ้ว มีง เข้า ไป ใน ปาก ฉนั้น ควร อย

ในสี่ขวบที่ ๒๓ ว่า ฟังทำ ความ คิดว่า เราฉันจัก
ไม่ชอบใครแน่ด้วย นวมอันเกี่ยว ของกวาก เขาก็เหลื
อยู่น้อย เข้า แดงเกี่ยวกันฉัน ไม่เป็นอาวักดิ์

ในลักษณะที่ ๒๘ ว่า พึงทำความเข้าใจว่า เราฉันใดไม่

เถียน รีม ผีปาก แม้นแต่ ข้าง เที่ยวด้วย ลิ่น ก็ แลจะ เหม้น รีม
ผีปาก ให้ อามิย ที่ คิค อยู่ เข้า ไป ในปาก ควร อยู่

ใน สิกขาบท ที่ ๒๙ ว่า พึง ทำ ความ คึกคึก ว่า เรา จัก ไม่ จับ
ถือ ภาชนะ ใส่ น้ำ ฉน ด้วย มือ เบือน อามิย ขัณห์ ห้าม ด้วย มือ
เบือน อามิย ประณีต เพราะ เหตุ นั้น แม้น สัก แล ชน แล ด้วย
ใส่ น้ำ แม้น เป็น ของ สงฆ์ หรือ ของ ศุภัสสัถ หรือ ของ ศวั เษ
ก็ ที่ ขย่ำ พึง จับ ถือ เลย เมื่อ จับ ถือ เป็น ทกกฎ ถ้า แล เขกระเทศ
แห่ง มือ แห่ง ศน ซึ่ง อามิย ไม่ เบือน มี อยู่ ไช้ จะ จับ ด้วย
เขกระเทศ แห่ง มือ นั้น ควร อยู่ ก็ กิว่า จะ ล้าง หรือ จะ ให้ เขา
ล้าง แล้ว แล จับ ถือ ไม่ เป็น อาบัติ

ใน สิกขาบท ที่ ๓๐ ว่า พึง ทำ ความ คึกคึก ว่า เรา จัก ไม่
เทน้ำ ล้าง บาตร ที่ เมตติ เข้า ลง ใน แลวก บ้าน เถียน เมตติ เข้า
ขึ้น จาก น้ำ กอง ไว้ แห่ง ศน เท แต่ น้ำ หรือ ชะบ่ เมตติ เข้า ได้
เลื่อยค ไป ใน น้ำ เท เลียบ หรือ ใส่ ใน กระโถน แล้ว ไป เท เลียบ
หรือ เอา ไป เท เลียบ ข้าง นอก เหล่า นี้ ไม่ เป็น อาบัติ

ใน ๓๐ สิกขาบท นั้น ภิกษุ ไค อาศัย ความ ไม่ เชื้อ เพศ แกล้ง
ล่อง ต้อง ทกกฎ ไม่ แกล้ง ไม่ มี สะติ ไม่ รู้ มี อัน ตระราช ภิกษุ
บ้ำ เป็น ศน ไม่ เป็น อาบัติ ทุก สิกขาบท ก็ แต่ เป็น ไช้นั้น
เป็น อะนาบัติ ที่ อยู่ ใน ๓๐ สิกขาบท ยก รับ พน บาตร แล ฉน
เจาะ เข้า สุก ลง ไป แล เอา เจ้า สุก กลย แกลง กับ แล แล
กุ บาตร ผู้ อื่น เพื่อ จะ ยก โทษ ๔ เลียบ

๐ โภชนบัญญัติ ๔๐ สิกขาบท กอด้วย ของ ฉน

ใน อัมมะเทศะนา ประวิสัยยัคค มี ลิกขาบท ๑๑ ใน ลิกขาบท
ที่ ๑๑ ว่า พึง ทำ ความ คึกคึกว่า เรา จัด ไม่ แสวง ขรรณ
แก่ ผู้ ไม่ เปน ไช มี ร่ม สิ่ง ไท สิ่ง หนึ่ง อยู่ใน มือ เขา อาจ
ร่ม ไว้ ใน ระวะระวะ แห่ง สะระระ แห่ง ไท แห่ง หนึ่ง เขา ยัง ไม่
ปลื้ม ยจาก มือ ยัง ชื่อ ว่า มี ร่ม อยู่ใน มือ จะ แสวง ขรรณ
แก่ เขา นั้น ไม่ ควร ถ้า แสวง ^{ขึ้น} เขา ก็ ให้ ห้อ ร่ม ยัก
ไว้ ช่าง ๆ พอ ว่า ร่ม พัน มือ แล้ว ชื่อ ว่า เปน คน ไม่ มี ร่ม ใน มือ
จะ แสวง ขรรณ แก่ เขา นั้น ควร ^{ขึ้น} ถ้า คน ขรรณ ให้ พึง รู้
โดย ดับ คัง กล่าว แล้ว ใน ประทะ โส อัมมะ ลิกขาบท นั้น เด็ด

ใน ลิกขาบท ที่ ๒ ว่า พึง ทำ ความ คึกคึกว่า เรา จัด ไม่
แสวง ขรรณ แก่ ผู้ ไม่ เปน ไช มี ทัดทะ คือ ไม่ ทอด ยาว
ประมาณ ๔ สอก แต่ มี อัมมะ ยรรณ อยู่ใน มือ ก็ แสวง ว่า
เป้น ผู้ มี ทัดทะ อยู่ใน มือ นี้ ให้ พึง รู้ โดย ดับ คัง กล่าว แล้ว
ใน คน มี ร่ม ใน มือ นั้น เด็ด

ใน ลิกขาบท ที่ ๓ ว่า พึง ทำ ความ คึกคึกว่า เรา จัด ไม่
แสวง ขรรณ แก่ ผู้ ไม่ เปน ไช มี ศัสตรา คือ เครื่อง แห้ง พัว มี
คม ช่าง เขียว หรือ สดง ช่าง อยู่ใน มือ โดย ดับ คัง กล่าว
แล้ว ใน ลิกขาบท ก่อน บุคคล แม้ ผู้ สดง ตาม ยืน อยู่ ไม่ ยับ
ว่า คน มี ศัสตรา ใน มือ

ใน ลิกขาบท ที่ ๔ ว่า พึง ทำ ความ คึกคึกว่า เรา จัด ไม่
แสวง ขรรณ แก่ ผู้ ไม่ เปน ไช มี ชาวุธ อยู่ใน มือ ขะณู วิเศษ ทั้ง
ยวง ทั้ง ถูก ด้วย ชื่อ ว่า ชาวุธ เพราะ เหตุ นั้น ผู้ ถึง ระณู ทั้ง ถูก

ทวิข หรือ ดิข ชะนุ เปลา หรือดิธ แก่ ลก ชะนุ กิ ก็ หรือ ดิธ
ชะนุ มี สาย หรือ ไม่มี สาย กิ ก็ นี่ อยู่ ก็ ตาม ขึ้น อยู่ ก็ ตาม
จะ แส กง จรรณ แก่ ผู้ นั้น ไม่ ควร ถ้า มล ผู้ นั้น แม่ เอา ชะนุ

สรวม ลง ใน คอ ยัง ไม่ จัย ชะนุ เข้า ก่อ ณ จะ แส กง จรรณ
ให้ ควร อยู่ เหวียง ประหาร มี คม ชื่อ ว่า ศัสตรา ไม่มี คม
ชื่อ ว่า อาวธ เพราะ เหตุ นั้น แม่ กระสุน แล ยัน ก็ ชื่อ ว่า อาวธ

ใน สักขาบท ที่ ๕ ว่า พึง ทำ ความ ศักยา ว่า เรา จัก ไม่
แสด กง จรรณ แก่ ผู้ ไม่ เชน ไซ้ ขึ้น สู เชียง เท้า สำหรับ เดิน อยู่
ไม่ ไ้ เอา หัก ใส ใน ง่าม นิ้ว เท้า เชน แก่ เขี้ยว ไร่ หรือ
สรวม อยู่ กิ ก็ ชื่อ ว่า ช้าง เขียง เท้า อยู่

ใน สักขาบท ที่ ๖ ว่า พึง ทำ ความ ศักยา ว่า เรา จัก ไม่
แสด กง จรรณ แก่ ผู้ ไม่ เชน ไซ้ ขึ้น ร่อง เท้า อยู่ ทั้ง กล่าว แล้ว
ใน เขียง เท้า แม่ จัก สลัก สลัก สลัก สลัก สลัก สลัก สลัก สลัก สลัก สลัก
ขึ้น ร่อง เท้า อยู่ จะ แส กง แก่ ผู้ ไม่ ควร ร่อง เท้า จำ ทวิข
ไม้ แส หญา เชน ถัน เวียง ว่า เขียง เท้า ทำ ทวิข ทวิข เวียง
ว่า ร่อง เท้า

ใน สักขาบท ที่ ๗ ว่า พึง ทำ ความ ศักยา ว่า เรา จัก ไม่
แสด กง จรรณ แก่ ผู้ ไม่ เชน ไซ้ ไป อยู่ ใน ยาน วธ รด เหวียง คาน
ตาม แลว แก่ ผู้ ชื่อ ว่า ยาน ถ้า แม่ ๒ คน เอา มี อธิ ประสาน
กับ พา ไป กิ ก็ หรือ ไ้ ไม้ ใน เปด ผ่า สะพาย บ่า ไป กิ ก็ หรือ
นี้ อยู่ ใน ยาน ที่ เขา ไม่ ไ้ เข็ม แล นี้ อยู่ ใน แม่ มา กระ ว่า
จัก รด เหวียง ที่ เขา รือ ลง วาง ไร่ กิ ก็ ชื่อ ว่า ไป อยู่ ใน ยาน

สัน ถ้าแล แม่ ทั้ง ๒ นึ่ง ใน บ้าน เดียว กัน จะ แสวง แก่ กัน
 ควร อยู่ แม่ นึ่ง อยู่ ต่าง บ้าน กัน ผู้ นึ่ง ใน บ้าน สูง จะ แสวง
 แก่ ผู้ นึ่ง ใน บ้าน ต่ำ ควร อยู่ แม่ ใน บ้าน ประมาธ เสมอ กัน
 ก็ ควร ผู้ นึ่ง ใน บ้าน หน้า จะ แสวง แก่ ผู้ นึ่ง ใน บ้าน หลัง
 ก็ ควร ผู้ นึ่ง ใน บ้าน หลัง แม่ สูง จะ แสวง แก่ ผู้ นึ่ง ใน บ้าน
 หน้า ไม่ ควร

ใน สิกขาบท ที่ ๘ ว่า พึง ทำ ความ คึกคัก ว่า เรา ก็ ไม่
 แสวง ขรรณ แก่ ผู้ ไม่ เป็น ไช้ นอน อยู่ ภิกษุ จะ บิน หรือ นึ่ง ใน
 เบียง ทั้ง หรือ พน ก็น แม่ สูง จะ แสวง ขรรณ แก่ คน ซึ่ง นอน
 อยู่ โดย ที่ สูง แม่ ใน ลำ แพน หรือ พน ประที ไม่ ควร แด
 นอน อยู่ จะ แสวง แก่ คน นอน ด้วย กัน นอน ใน ที่ สูง หรือ ที่
 เสมอ กัน จึง ควร ถ้า แด นอน อยู่ จะ แสวง แก่ ผู้ บิน หรือ นึ่ง
 หรือ นอน ก็ ก็ หรือ นึ่ง อยู่ จะ แสวง แก่ ผู้ บิน หรือ นึ่ง ด้วย กัน
 ก็ ก็ แด บิน จะ แสวง แก่ ผู้ บิน ด้วย กัน ก็ ก็ เหล่า นี้ ควร

ใน สิกขาบท ที่ ๙ ว่า พึง ทำ ความ คึกคัก ว่า เรา ก็ ไม่
 แสวง ขรรณ แก่ ผู้ ไม่ เป็น ไช้ นึ่ง วิก เจ้า ด้วย มือ หรือ ผ้า ชน
 ไค ชน ห้าง

ใน สิกขาบท ที่ ๑๐ ว่า พึง ทำ ความ คึกคัก ว่า เรา ก็ ไม่
 แสวง ขรรณ แก่ ผู้ ไม่ เป็น ไช้ มี สีสระ ชน โภก พนซ์ ด้วย ผ้า หรือ
 โมลี เปน ตัน จน มี คปลาบ ผม ไม่ ปราศ ฎ ให้ เขา เขิก ให้ เห็น
 ปลาบ ผม แล้ว จึง แสวง ไม่ เปน อาบัติ

ใน สิกขาบท ที่ ๑๑ ว่า พึง ทำ ความ คึกคัก ว่า เรา ก็ ไม่

ทุกกระชู่ ลิกขาบท

๒๑๗

แสดง ขรรณแก่ผู้ไม่ เปน ใช้ มี สัสสะ อธิคณม อยู่ ทั้งหมด ให้ เขา
เบ็ท สัสสะ เลียบ แล้ว จึง แสดง ไม่ เปน อาบัติ

ใน ลิกขาบท ที่ ๑๒ ว่า พึง ทำ ความ คิดหา ว่า เรา จัก ไม่
นั่ง ใน พ้น แผ่นดิน แสดง ขรรณแก่ผู้ ไม่ เปน ใช้ นั่ง อยู่ ใน
อาสนะ เกรือง ลาก แม้ เปน ผู้ แกล้ง อยู่ เปน อย่าง คำ

ใน ลิกขาบท ที่ ๑๓ ว่า พึง ทำ ความ คิดหา ว่า เรา จัก ไม่
นั่ง ใน อาสนะ คำ แสดง ขรรณ แก่ผู้ ไม่ เปน ใช้ นั่ง อยู่ ใน
อาสนะ สรร โดย ที่ สก แม้ แต่ แผ่นดิน สูง ก็

ใน ลิกขาบท ที่ ๑๔ ว่า พึง ทำ ความ คิดหา ว่า เรา ยืน อยู่
จัก ไม่ แสดง ขรรณ แก่ผู้ ไม่ เปน ใช้ นั่ง อยู่ ใน ที่ ที่ พระ อรรถ
กระดาจารย์ กล่าว ว่า ถ้า แม้ รักรุณ หุ่น ไป ยัง ที่ อยู่ รุก จาก พระ
เถระ ยืน อยู่ พระ มะทาเถระ นั่ง อยู่ ใน อาสนะ เณร ยืน อยู่ หา ใช้
ภิกษุ หุ่น เข้า ห้าง แสดง เราย ก็ แล ว่า กับ พระเถระ ให้ สก
ขึ้น ตาม ไม่ ไ้ ด้วย ความ เคารพ เพราะ เหตุ นี้ จะ คิด ว่า
เรา จะ แสดง แก่ ภิกษุ หุ่น ยืน อยู่ ข้าง ๆ ทั้ง นี้ แล้ว แสดง
ท่าน ว่า ควร อยู่

ใน ลิกขาบท ที่ ๑๕ ว่า พึง ทำ ความ คิดหา ว่า เรา ไป ข้าง
หลัง จัก ไม่ แสดง ขรรณ แก่ผู้ ไม่ เปน ใช้ ไป อยู่ ข้าง หน้า ใน
ที่ ที่ พระ อรรถกระดาจารย์ กล่าว ว่า ถ้า ผู้ ไป ข้าง หน้า ตาม
บัญญัติ ใช้ อย่า พึง แสดง ท่าน ว่า พึง คิด ว่า เรา จะ แสดง แก่
ผู้ ไป ข้าง หลัง ทั้ง นี้ แล้ว พึง แสดง เถิด จะ สาธยาย ขรรณ ที่

เวียน มาด้วย กัน หรือ จะต่าง แก่ ผู้ ไป เสมอ หน้า กัน ควร อยู่

ในสิกขาบทที่ ๑๖ ว่า พึง ทำความ ศึกษา ว่า เรา เดิน ไป
อยู่ นอกทาง จักไม่ แสวง ธรรม แก่ ผู้ ไม่ เปน ไซ้ เดิน ไป ตามทาง
ถ้า แม้ ในหนทาง เกวียน ภิกษุ ๒ องค์ เดิน เสมอ หน้า กัน ไป ตาม
ทาง จักร คน ละข้าง หรือ นอกทาง ด้วย กัน จะ แสวง ควร อยู่

ใน ๑๖ สิกขาบทนี้ ภิกษุ โค ธาตัย ความ ไม่ เอื้อ เพื่อ แกล้ง
ล่วง ต้อง ทุกกฎ ไม่ แกล้ง ไม่ มี สติ ไม่ รู้ ผู้ พึง เปน ไซ้ มี
อัน ตระราช ภิกษุ ข้ำ เปน คั้น ไม่ เปน อายัตถ์ ทุก สิกขาบท

ธัมมเทสนา ปฏิสังยุตตะกาว เจม ขัณณกถาด้วย แสวง ธรรม

ใน ประณิฉณะระมี สิกขาบท ๓ ใน สิกขาบทที่ ๑ ว่า พึง ทำ
ความ ศึกษา ว่า เรา ไม่ เปน ไซ้ จัก ไม่ ยืน ถ้าย อุจจาระ บัสนาวะ
ถ้า แล ภิกษุ ไปหา ที่ กำบัง อยู่ อุจจาระ หรือ บัสนาวะ ล้น ไหล
ออกมา เสีย ก่อน ชื่อ ว่า ไม่ แกล้ง ทำ ไม่ เปน อายัตถ์

ใน สิกขาบทที่ ๒ ว่า พึง ทำความ ศึกษา ว่า เรา ไม่ เปน ไซ้
จัก ไม่ ถ้าย อุจจาระ บัสนาวะ หรือ ข้วน หน้า ลาย หน้า มูก ลง ใน ที่
มี ของ เชื้อว คือ ตันไม้ ตัน หญ้า ที่ ยัง สด อยู่ แม้ ราก บ้าง ตัน
ไม่ ยัง เปน อยู่ เมื่อ ไป ใน ที่ เห็น ปรารถนา อยู่ หรือ ถึง ไม่
เล็ง ของ ออก ทิ้ง ก็น ไป ก็ ที่ ทั้ง ปวง นี้ ว่า เปน ของ เชื้อว ตัน ก็
แล จะ ชื่น หวัง บน ตัน ไม้ ถ้าย อุจจาระ บัสนาวะ ลง ใน ที่ ไม่ มี ของ
เชื้อว ควร อยู่ ถ้า เทียบ หา ที่ ปราศ จาก เชื้อว อยู่ อุจจาระ
บัสนาวะ ล้น ไหล ออก มา เสีย ก่อน ไซ้ ชื่อ ว่า ตั้ง อยู่ ใน ที่ เปน

คนไข้ไม่มีโทษ ถ้าแม้หาที่ปราศจากเขี้ยวไม่ได้ เขา
เสวียนหญ้า หรือใบไม้รองแล้วถ่ายลง แม้อุจจาระ ชีตสภาวะ
ไหลไปทับของเขี้ยว ต่อภายหลัง ควรโทษแท้

ในสิกขาบทที่ ๓ ว่า พึงความศึกษาว่า เราไม่เพน ไข้
จักไม่ถ่ายอุจจาระ ชีตสภาวะ ย้วนน้ำลาย น้ำมูกลงในน้ำ น้ำ
นั้นประสพเอาหน้าที่ บริโภคใช้สอยได้ น้ำในวัจระ กุกี เป็น
ทันที บริโภคไม่ได้ ไม่เพนอาบัติ ผันตกห้วงน้ำ ท่วม
ไปสิ้น หาดที่นอนที่ไม่มีน้ำไม่ได้จะถ่ายลงในน้ำก็ควร
ถ่ายลงบนที่บก อุจจาระ ชีตสภาวะ ไหลทับน้ำลงไป ไม่เพน
อาบัติ

ใน ๓ สิกขาบทนี้ ภิกษุ ไทอาคัย ความไม่เชื่อ เพื่อ แกล้ง
ลวงต้องทุกกฎ ไม่ แกล้ง ไม่มีสติไม่รู้เพน ไข้แต่มี
อันตราย ภิกษุ บ้า เป็นดังนี้ ไม่เพนอาบัติทุก สิกขาบท

ปถิณณกา เจมช้อ เวีย รวบปนกัน

หัวเราะเสียงดัง พก เสียงดัง สิกขาบทละ ๒ เป็น ๔ พก
ทั้งคำเข้า ๑ เป็น ๕ นี้ในพื้นดินแล ใน อาสนะ คำ แล ขึ้น
แล ใบข้างหลังแลเกิดนอกทาง เหล่านี้ แสยก จรรณ ๓ สิกขา
บท เป็น ๑๐ สิกขาบทด้วยกัน เป็น สมนะนุกาสะนะระมัญฐาน
คืออาบัติเกิดแต่กายวาจาจิต เป็น ภีรียา สัตถุญา วิโมกข์
สะจิตตะกะโลกะวัชชะ เป็น กายกรรม วะจีกรรม เป็น อะกุสส
จิตต์ทุกจะ เวทะนาทุก ๆ สิกขาบท สูไปทะนะวิญญูติติ ขอนก

ประณัติบทกวีพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

แต่เข้าสุก เป็นเดชะ สัตถะสมมุติฐาน อามัตถ์เกิดแก่กาย
จิตต์แก่ กายวาจาจิตต์ เป็นกิริยา สัตถุญา วิโมกข์ สัตถะระ
โลกะวิเศษะ เป็นกายกรรม วจีกรรม เป็นอะกุศลจิตต์ทุกชะ
เวทนา แดงขรรณแก่คนมีร่วมในมือ คนมีท้าวในมือ
คนมีศัสตราในมือ คนมีธนูในมือ คนสรวนเข้บงเท่า คน
สรวนรอรเท่า คนไปในบาน คนนอนอยู่ คนนั่งวัดเข่า คน
พนัน ลีละ คนกลุม ลีละ ๓๓ สิกขามบท เป็นขัณฑ์เทศนา
สมมุติฐาน อามัตถ์เกิดแก่วาจาจิตต์ เป็นกิริยา กิเลส สัตถุญา
วิโมกข์ สัตถะระโลกะวิเศษะ เป็นวจีกรรม เป็นอะกุศลจิตต์
ทุกชะ เวทนาทุก ๆ สิกขามบท เหลือเห็น ๓๓ สิกขามบท มี
สมมุติฐานวิธีเป็นต้น ทว่า ประชุมประราชาอีก ชึ่งในเสขิยะนี้
ในทันอุเทศ แดท้าวอเทส ในมาทิมอกข์หา มีสังขยา กำหนด
ว่า อิม ไซ บัญญัติกิติ เสขิยา ขัณมา ทังนี้ไม่ ว่าแต่ อิม
ไซ เสขิยา ขัณมา ทังนี้เท่านั้น ซึ่งไม่กำหนดนี้แสดงความ
ว่า ข้อซึ่งภิกษุจะพึงศึกษาใช้ แต่เท่านั้น แม้วัคค์ที่พระ
พุทธเจ้าบัญญัติไว้ ในวัคค์ขันธ์ก็ ชื่อว่า เสขิยะ เพราะเป็น
วัคค์อัน ภิกษุ จะพึงศึกษา ถ้วนแท้ ชึ่งซึ่งไม่ กำหนดนี้ เพื่อ
จะแสดงว่าวัคค์นี้ ถ้วน

เสขิย วัคค์นิพนธ์วิภา รม เสขิยะ

